

РАДЯНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК

Київ
1968

КНИЖА

СЕМОІ
МУРОМІ

Зібрав
та упорядкував
ІЛЛЯ
ДОЛЯ-ПОПОВ

ПЕРЕДНЕ СЛОВО

Ця книга творилась багатьма людьми протягом багатьох віків. У ній зібрано безліч усмішок, анекдотів, жартів, афоризмів, приказок, гострих та дотепних висловів як безіменних авторів, так і людей зі світовими іменами.

Розгорни цю книгу, читачу,— і твоїми мудрими співбесідниками стануть титани людської мислі, державні мужі і філософи, літератори і митці, видатні діячі світової культури.

Світовий гумор зберігає влучні сентенції, веселі історії, приписувані великим людям. У багатьох народів є навіть свії улюблений герой казок, анекдотів та переказів: у болгар — це хитрий Петро, у східних народів — молла Пасреддін, у німців — барон Мюнхгаузен.

Немало мудрих веселощів пов'язано з іменами славетних і на Україні. Це цілі цикли розповідей навколо імен Григорія Сковороди, Тараса Шевченка та інших великих наших земляків.

Упорядник використав багато письмових джерел, в тім числі рідкісних видань збірок сатири і гумору, наших і зарубіжних. У пригоді стали також періодичні видання — газети, журнали — і успі розповіді.

Уже самі назви розділів збірника — «Серйозно про сміх», «Усмішки поважних людей», «Без жартів» (справи літературні), «Таланти й шанувальники», «Ох, ці жінки!», «Сімейна проза» — дають уявлення про характер матеріалу та його різноманітність.

Така книга (і в такому обсязі) виходить, власне, вперше. Її з повним правом можна назвати «Книгою веселої мудрості».

Дмитро Білоус

*Якщо пошукаєш у книгах мудрості уважно,
то знайдеш велику користь для душі своєї.*

НЕСТОР

*Літописець Київської Русі
(1056—1114)*

Веселий той, у кого радісне теперішнє і радісне майбутнє.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

Сатира — своєрідне дзеркало, в якому кожен, хто дивиться в нього, звичайно пізнає обличчя всіх, крім свого.

ДЖОНАТАН СВІФТ

Людського сміху боїться кожен, навіть той, хто вже нічого не боїться.

МИРОЛА ГОГОЛЬ

Від дзвінного веселого сміху горе тікає, мов чорт, почувши півня. Це рецепт, який я рекомендую всім; він зберігає свою силу, поки існує світ.

ВІЛЬГЕЛЬМ ЛІВКНЕХТ

Усміхатися — це завжди трішки показувати зуби.

Народна мудрість

**СЕРІОЗНО
ПРО
СМІХ**

Отак сидиш і думаєш... Гумор... Сатира. Наш чудовий народ. Од його ми, народ дотепний. Веселий. Мудрий. Я бачу свій народ, як він, ухмиляючись у вуса, дивиться на тебе лукавими своїми очима і «зничтожає» тебе.

...Як я люблю цей народ, коли він мене «зничтожає» своєю мудрістю, своїм дотепом, своїм неперевершеним «своїм»...

І я його розумію, і він мене розуміє, і він знає... що люблю ж я його, як сонце, як повітря, а він, народ, стоїть, підморгує, усміхається.

Та будь же ти тричі щасливий!

Остап Вишня

Хай живуть блазні його величності пролетаріату! Якщо й блазні колись, манірячись, говорили правду царям, то вони все ж лишалися рабами. Блазні пролетаріату будуть його братами, його улюбленими, веселими, ошатними, живими, талановитими, проникливими, красномовними порадиниками.

Невже цього не буде? Невже на ярмарках, на майданах міст, на наших мітингах не буде з'являтися як улюблена фігура якогось російського Петрушки, якогось народного виступа, котрий зміг би використати всі невичерпні скарби російських примовок, російської та української мов з їхньою справді богатырською силою в галузі гумору?

Анатолій Луначарський

Сміятися не гріх над тим, що видається нам смішним.

Народне прислів'я

Є, на жаль, у нашому житті ще чимало об'єктів для сатири нещадної, розгинаючої зло. Наша література не має й не хоче мати нічого спільного з пасквілянтами, які воліють користатися лише дьогтем та сажею, однак зовсім інша річ, коли йдеться про здорову, хай і найгострішу, але з народних

позиції ведену критику. Вогню треба, щоб пройняти товсту шкіру бюрократа, щоб вогнем презирства пропекти нікчемного анонімника, хапугу, пристосуванця-кар'єриста. Не масажного лоскотання — разючих, розгинаючих ударів треба, щоб викорінювати пегідні явища з життя. Література, яка б відмовилась від критики, втратила б щось надзвичайно істотне, вона перестала б бути собою і вже не змогла б викопувати одну з своїх найважливіших суспільних функцій.

Олесь Гончар

Де немає жовчі та сміху, там немає надії на оновлення. Де немає сарказмів, там немає і справжньої любові до людства.

Дмитро Писарев

Нам, мабуть, усе треба: і глибоку, і мілку орапку... Себто нам треба і гостру сатиру, і смішну гумореску, і дотепного фейлетона, і простеньку, веселеньку усмішку.

Усе, кажемо, нам треба...

Що ж до солодкої сатири, то її не було і, мабуть, не буде. Сатира завжди була і вічно буде гостра, гірка і солонка.

Олександр Ковінька

Ніколи я не зустрічав людину, яка уміла б так заразливо сміятися, як сміявся Володимир Ілліч. Було навіть дивно, що такий реаліст, людина, яка так добре бачить, глибоко відчуває неминучість великих соціальних трагедій, непохитна у своїй ненависті до світу капіталізму, може сміятися подитячому, до сліз, захлинаючись сміхом. Велике міцне душевне здоров'я треба було мати, щоб так сміятися.

Максим Горький

Гумор — велика сила. Ніщо так не зближує людей, як добрий сміх без образ. А в зближенні людей — головне завдання мистецтва.

Лев Толстой

Жарт, насмішкувате слово часто буває влучніше і визначає навіть важливі речі краще, ніж серйозне і глибоке висловлення.

Квінт Горацій Флакк

Тільки той гумор житиме, який виник на основі життєвої правди... Багатьом невтямки, що це вимагає від гумориста такої ж здатності бачити, аналізувати, розуміти, яка потрібна авторам серйозних книг.

Марк Твен

Всяка сатира, яка кусається, багата на мораль.

Віссаріон Бєлінський

Якщо в людини немає почуття гумору, то має бути принаймні почуття, що в неї немає почуття гумору.

Станіслав Єжи Лец

Сміх не тільки ознака сили, але й сам — сила.

Анатолій Луначарський

У кожній моралі немає ліків дійовіших, сильніших, ніж виставлення на людське око смішного.

Гогольд-Ефраїм Лессінг

Коли людина сміється на самоті, то сміється й наполовину не так, як з приятелями.

Уколи сатириків слід терпіти як уколи медиків.

Дорослим ви стаєте того дня, коли ви вперше по-справжньому посміялися... над самим собою!..

Етель Баррімор

Людина відрізняється від усіх інших створінь здатністю сміятися.

Джозеф Addіson

Що ж це за благо, що за багатство, що за радість така — сміх?

Чому люди сміються?

Сказати, що причини стільки ж, скільки людей, — це, мабуть, занадто. Але сміються люди і від фізіологічних причин, від доскопання наприклад, з відчуття задоволення. Сміються від сп'яніння.

Сміються люди і від радості... Сміються люди і від більш складних психологічних причин. Від тонкої гри розуму, від сміливості та несподіваності міркувань. Але головне, що викликає сміх, — це невідповідність форми і змісту, невідповідність намірів і досягнутих наслідків, почуттів і їх вираження, внутрішнього стану і зовнішнього виявлення, слова і діла, костюма і віку, незнання предмета і його використання, словом, невідповідність загальноприйнятим нормам, правилам та звичкам.

Одного разу хтось із близьких сподвижників святого пророка запитав його:

— О посланче божий, ти так багато жартуєш із нами, чи гідне це твого сану?

Святий пророк відповів:

— Господь, хай буде він прославлений і возвеличений, не карає за жарти правдиві. А хто користується жартами надмірно і переходить межу розумного, той зневажає честь

і гідність свої та привижує й ображає брата свого. Розумний же і справедливий жарт не тільки дозволений, але навіть необхідний, бо радує він серце і веселить душу друзів та робить міцною їхню приязнь і любов.

Алі Сафі

Усміхнися над своїми прикрощами — гіркота їхня щезне. Усміхнися над своїм супротивником — щезне його злість. Усміхнися і над своєю злістю — не буде й її.

Ян Райніс

Сатира ніколи не може скласти іспиту: в журі сидять її об'єкти.

Станіслав Єжи Лец

Критика — це щось на зразок ліків: любити важко, але вживати обов'язково.

Сергій Михалков

Єдино плідний ґрунт для сатири — це ґрунт народний, бо тільки його можна назвати громадським в істинному і дійсному значенні цього слова. Чим далі проникає сатирик у глибини життя, тим вагомішим стає його слово, тим ясніше вимальовується його завдання, тим беззаперечніше виступає назовні значення його діяльності.

Михайло Салтиков-Щедрін

Є виразки народного життя, над якими розумна людина може сміятися тільки жовчним і саркастичним сміхом; хто в подібних випадках сміється заради того, щоб шлунок краще перетравлював їжу, той збиває з пантелику суспільну свідомість, той присипляє громадське обурення, той глумиться над священною особою людини.

Дмитро Писарев

Пищівного удару по пороках можна завдати, виставивши їх на загальне посміховище. Осуд легко переносять, але глузування не зовсім так. Кожен не від того, щоб бути злим, але ніхто не хоче бути смішним.

Жан-Батіст Мольєр

Сміх — це критична сила, яка стільки ж заперечує, скільки й стверджує.

Найвеселіший сміх — це сміятися над тими, хто сміється над тобою.

Василь Ключевський

...Для того, щоб сатира була справді сатирою і досягала своєї мети, треба, по-перше, щоб вона давала відчуття читачеві той ідеал, з якого виходить творець її, та, по-друге, щоб вона цілком ясно усвідомлювала той предмет, проти якого спрямовано її жало.

Михайло Салтиков-Щедрін

Сміх — великий санітар. Зробити щось смішним — це значить поранити найжиттєвіший нерв. Сміх сміливий, сміх блюзнірський, сміх вбиває отруєними стрілами.

Анатолій Луначарський

Пояснений жарт перестає бути жартом, і тлумач дотепів сам не здатний говорити дотепи.

Франсуа-Марі Вольтєр

Гумор — це бачення, сприймання і відтворення явищ оточуючої дійсності в життєрадісно-комічному тоні; художні твори з настановою на зображення смішного. Об'єкт гумору

не заперечується повністю, висміюються тільки деякі його риси, здебільшого в доброзичливій жартівливій формі, на відміну від сатири, в якій переважає гнівний викривальний сміх.

Справедливо сказано, що гумор — невідлучна прикмета кожного правдивого таланту.

Іван Франко

Писати краще сміючись, ніж зі сльозами, бо сміх — особлива прикмета людини.

Франсуа Рабле

Розумна і справедлива сатира часто-густо виявляється сильнішою за закон та релігійну заповідь.

Генрі Шоу

Критики боїться тільки те, що гниле, що, як єгипетська мумія, розпадається щент від руху повітря.

Дмитро Писарев

Найкраща сатира, безперечно, та, в якій так мало злості і так багато переконання, що вона викликає посмішку навіть у тих, кого вона б'є.

Георг-Крістоф Ліхтенберг

Дотепна манера писати полягає, між іншим, у тому, що вона припускає розум також і в читача, що висловлює не все, що вона дає змогу читачеві самому собі сказати про ставлення, умови та обмеження, при яких висловлена фраза тільки і є справжньою і може бути мислимою.

Людвіг Фейербах

Роби радість іншим! І ти побачиш, що радість радує.

Курно Фішер

Дотепи — сіль бесіди, але не їжа.

Вільям Гезліт

Гострий язик — єдина гостра зброя, яка від постійного вжитку стає ще гострішою.

Вашінгтон Ірвінг

Веселість людини — це найвидатніша риса людини.

Федір Достоєвський

Нудота є порожнеча душі.

Микола Шелгунов

Бувають посмішки, гірші за сльози.

Іван Тургенєв

Справжнє почуття гумору завжди припускає високі естетичні ідеали в дотепних людей. Інакше гумор перетворюється на цинізм, сальність, пошлість.

З дотепністю справа обстоїть, як з музикою: чим більше її слухаєш, тим тоншої співзвучності бажаєш.

Георг-Крістоф Ліхтенберг

Сміятися над розумними людьми — це привілей дурнів; вони у світі те ж саме, що блазні при дворі: з них ніхто не бере прикладу.

Жан Лабрюйєр

Кілька років тому на вулицях наших міст з'явилася в кіосках газованої води повинка — сатуратори (насичувачі), які насичують воду газом, відміряють дозу сиропу і змішують

його з водою. Не одразу зрозумієш, що «сатуратор» — рідний брат слова «сатира».

Часто безпідставно пов'язують «сатиру» зі старогрецькими казковими, веселими сатирами.

Насправді ж слово походить від назви римського блюда «лапкс (блюдо) сатира» — всяка всячина, мішапина, щось на зразок нашого вінегрету. Староримський письменник Луцій (II ст. до нашої ери) писав вірші, які назвали «сатирами», оскільки він користувався змішаною (як у сатурах — вінегретах) літературною формою. Згодом так стали називати твори в дусі Луція, який ставив собі за мету осудження пороків та виправлення моралі суспільства.

Ізмаїл Уразов

Гумор — це риса сильного, життєрадісного класу, який проникнутий волею до боротьби, впевнений у своїй перемозі, який усвідомлює свою перевагу над противником.

Давид Заславський

Ми звично вживаємо гоголівський вислів «сміх крізь сльози», маючи на увазі тільки ту гіркоту, яку переживає художник-патріот перед лицем виявлених ним соціальних пороків. Це — один бік справи, але він не єдиний. Гоголь мовби зрівнює між собою сміх і сльози, підкреслює, що те й інше перебуває в одному емоційному ряду. Сльози, що навертаються на очі сатирика, можуть бути і слізьми захоплення і зворушення, можуть бути викликані окриляючим усвідомленням, що порок «уже вгаданий і що з приводу нього вже чується сміх» (Салтиков-Щедрін).

Ігор Ільїнський

Сміх — велике діло: він не віднімає ні життя, ні маєтку, але перед ним винуватець — як зв'язаний заєць.

Микола Гоголь

Жарт інколи буває пророкуванням.

Вільям Шекспір

Всі жанри гарні, крім нудного.

Франсуа-Мари Вольтер

Немає сатири без гумору. Найбільш дошкульна, найбільш гнівна, найбільш скорботна сатира повинна мати в собі хоч краплину глузування — інакше вона перестане бути сатирою.

Михайло Кольцов

Треба любити людину. Більше, ніж самого себе. Тоді тільки ти маєш право сміятися. І тоді людина разом з тобою буде сміятися... із себе, із своїх якихось хиб, недоліків, недочотів і т. д. І буде такий дружній, такий хороший сміх... Той сміх, що не ображає, а виліковує, виховує людину, підвищує...

Остан Вишня

Дотепність і гумор — якщо існує між ними різниця, то тільки в часі: це — блискавка і електричне світло. Обидва явно з одного матеріалу, але дотепність — це яскравий ментальний спалах, гумор же пустує і втішається сюжетними викрутасами.

Марк Твен

Жартував, побоюючись бути серйозним. Сміявся, щоб не заридати.

Еміль Кроткий

Є три сорти оповідачів смішного: нижчий сорт — це ті, котрі під час своєї розповіді самі сміються, а слухачі не сміються, середній сорт — це ті, котрі самі сміються і слухачі теж сміються; вищий сорт — це ті, котрі самі не сміються, а сміються тільки слухачі.

Лев Толстой

Сатира не може розвиватися під загальні оплески, тому що вона не є резолюція, яку приймають загальні збори.

Сергій Михалков

Сміху, як закоханості, не навчиш. Сміх — патхнення.

Лев Толстой

Сміх — це сонце: воно проганяє зиму з людського обличчя.

Віктор Гюго

Гумор — це рятувальний круг на хвилях життя.

Вільгельм Раабс

...Краще терпіти нужду і бути веселим, ніж жити в розкошах, не знаючи почуття радості.

Епіктет

У ворота того, хто сміється, входить щастя.

Н. Сосекі

Скаржитися на неприємну річ — це подвоювати зло; сміятися з неї — це нищити його.

Конфуцій

Не розуміє людина жарту — пиши пропало! І знайте: це вже несправжній розум, хоч у неї, може, і премудра голова.

Антон Чехов

Весела вдача — чудова і дуже корисна здатність для повсякденного життя. Хтось назвав такий стан «ясною погодою душі».

Самюел Смайлс

Висміювання нерідко розв'язує важливі завдання краще і сильніше, ніж суворо викривальна промова.

Квінт Гораций Флакк

Ніколи не жартуйте інакше, як з розумними людьми.

П'єр Буаст

Краще сміятися, не будши щасливим, ніж померти, не посміявшись.

Франсуа Ларошфуко

У глибині холодного сміху можуть відшукатися гарячі іскри вічної могутньої любові.

Микола Гоголь

Головний секрет збереження веселості полягає в тому, щоб не дозволяти дрібницям тривожити нас і разом з тим цінити ті маленькі втіхи, які випадають нам на долю.

Самюел Смайлс

Що стало смішним, не може бути небезпечним.

Франсуа-Марі Вольтер

Веселі люди роблять більше дурниць, ніж сумні, але сумні роблять великі дурниці.

Генріх Клейст

У веселий час і смерть не страшна.

Народна мудрість

Однa унція доброго настрою варта цілої тонни меланхолії.

Англійська народна мудрість

Від великого до смішного один крок.

Наполеон

Для того, щоб дотеп удався, потрібен автор, розумний слухач та ще один персонаж, який би не зрозумів дотепу і своїм дурним виглядом подесятерив би задоволення двох присутніх.

С. Гітрі

Гарно, витончено, елегантно жартувати і цікаво розповідати про дрібниці вмів тільки той, хто поєднує в собі вишуканість і невимушеність з багатою уявою; сипати веселими дотепами — це означає робити щось із нічого, тобто творити.

Жан Лабрюйєр

Історія вчить, що боротьба проти сатири завжди закінчувалась поразкою тих, хто цю боротьбу починав.

Азіз Несін

Для сатириків ніколи не настає мир — навіть у час, коли більше не гримлять на нашій землі гарматні залпи.

Сміх має освітлювати обличчя, а не спотворювати його; оскільки він освітлює до глибини душі, то душа повинна бути прекрасною; він повинен бути схожий на блиск чистоти, на світло широти. Краса сміху справді дуже залежить від широти радісного настрою.

Жан Гюйо

Коли людина посміхається, а ще більше, коли сміється, вона ніби встигає продовжити своє життя, цю коротку мить.

Лоренс Стерн

Є щось більш схоже на нас, ніж наше обличчя, ніж наш вираз, — це наша посміпка.

Віктор Гюго

Смішного боляться — правди не люблять.

Іван Тургенєв

Якщо сміятися, то вже краще сміятися дуже і над тим, що справді гідне осміяння загального.

Микола Гоголь

Поганий той жарт, від якого кістки болять.

Мігель Сервантес де Сааведра

Любиш жарту над Хомою — люби над собою.

Народна мудрість

Ви думаєте, що чемні ворюги і тактовні злодюги не розуміють гіперболи?

Упевняю — чудесно розуміють, але хапуга, вчасно наколений сатиричним пером, удає з себе дурника:

«І ми не ми... і я не я, і дача не моя».

Велика сила — гостра сатира!

Олександр Ковалька

Сатира — в широкому розумінні художня творчість, найприкметнішою ознакою якої є різке викриття зображуваних явищ шляхом висміювання.

Іван Франко

Таємне джерело гумору не в радості, а в сумі: на небесах гумору немає.

Марк Твен

Розжований дотеп — річ прісна!

Сатира добра тільки тоді, коли вона сучасна.

Дмитро Писарев

Утриматися від невдалого дотепу важче, ніж сказати дотеп влучний.

Горе можна витерпіти самому, але для радості потрібні двоє.

Ельберт Хаббард

Найкраща сатира на поганих поетів — це дарувати їм чудові твори.

Франсуа-Марі Вольтер

Ви можете бути дотепні — якщо тільки її ваше оточення не позбавлене дотепності. Півень даремно співатиме в компанії качок: вони йому не відповідатимуть.

Вчасно і подуріти приємно.

Квінт Гораций Флакк

Сміх убиває, але тільки гідно сміху.

Еміль Кроткий

Як міль — одягові і черв'як — дереву, так печаль шкодить серцю людини.

Соломон

Гумор і поезія є золотими воротами до всього чесного, благородного, прекрасного.

З особистих властивостей найбезпосередніше сприяє нашому щастю весела вдача.

Артур Шопенгауер

Величне і смішне так тісно пов'язані між собою, що їх важко відокремити одне від одного. Один шабель над величним — і починається смішне, один шабель нижче смішного — і величне знову з'являється.

Томас Пейн

Уміння легко перейти від жарту до серйозного і від серйозного до жарту вимагає більшого таланту, ніж звичайно думають. Нерідко жарт служить провідником такої істини, ког-
ра не досягла б мети без його допомоги.

Френсіс Бекон

Що здається мені найпершим обов'язком сатирика? Це, до речі, і пайцікавіше. Викривати порок в його новому вбранні. Пороки старі і живучі. Гоноровитість, кар'єризм, користюлюбство, неправда, святенництво, заздрість існують, здається, з того часу, як світ стоїть, але з кожним новим історичним періодом вони міняють своє обличчя.

Ще одна досить помітна риса нашого часу: явище негативне за своєю суттю змушене старанно маскуватися під позитивне, інакше йому не прожити в Радянській країні, серед радянських людей. Так хіба ж це не почесне завдання — зривати маскхалати з халуг та службистів, рвачів і власників, проникати у засоби їхньої мімікрії?

Ігор Ільїнський

Смійся, і я скажу тобі, хто ти є.

Маргі Ларні

Поділена радість зростає.

Джезія-Джільберт Холленд

Коли людина сміється, вона зла не зробить.

Костянтин Паустовський

Гумор переносить душу через безодню і навчає її грати зі своїм горем.

Людвіг Фейербал

На власний жарт сміятися не можна: табакерка не має права чхати.

Кіт Престон

Людина — єдина тварина, яка має здатність сміятися. Але чи є вона також єдиною, яка заслуговує того, щоб над нею сміялися?

Анрі Грєвіль

Таємниця заподіювати заздрісникам своїм муки — це бути в доброму настрої.

Діоген

Сміх завжди радісний «переляк» і радісне «здивування». І водночас це й естетичне здивування, прямо протилежне захопленню. Здивування зі знаком мінус.

Всяка сатира обов'язково кривдить когось. У цьому її суть.

Аркадій Райкін

У дім, де сміються, приходять щастя.

Японська приказка

Якщо ти усміхнешся світові, він відповість посмішкою.

Ян Райніс

Комічне збуджує в нас почуття власної гідності.

Микола Чернишевський

Без сумніву, сміх — одне з наймогутніших зрядь руйнування; сміх Вольтера бив і пік як блискавка. Від сміху падають ідоли, падають вінки та оклади, і Чудотворна ікона стає почорнілою та погано намальованою картипою. З цією революційною нівеляційною силою сміх страшенно популярний та липкий; узявши початок у скромному кабінеті, він іде колами, які розширюються до меж грамотності.

Олександр Герцен

Гумор не вирішує ніяких питань, але допомагає їх вирішити.

Жюльєн де Фалкенарє

Непотрібне — смішне, але смішне — потрібне!

Народна мудрість

Щасливі песимісти! Яку радість відчуваєте ви, коли вам пощастить довести, що радості немає!

Марія Ешенбах

...Чим прямодушніший художник, чим непримиренніше бореться він зі злом, чим ясніша його моральна позиція, — тим більше шансів, що гнівне слово критики дійде до серця народу.

Ігор Ільїнський

В жарті завжди прихована серйозна мета.

Жюль Валлес

Сміх заразливий, особливо начальницький!

Народний вислів

«Потрібна людина, яка не вмів нудьгувати».

З об'яви

Добре жити з серцем, повним чекання великої радості в майбутньому.

Максим Горький

Нудота ввійшла у світ через лінощі.

Жан Лабрюєр

Веселому весь світ веселим зрється.

Йоганн-Вольфганг Гете

Є така дитяча гра: «Так» і «ні» не казати, чорного і білого не купувати», а оскільки майже всі дорослі — це колишні діти, деякі затилюють цю інфантильну забаву до сивини.

Ветеринара — не займай, пожежника — не торкайся, артиста — не згадуй, продавця — не чіпай, начальника відділу кадрів — не дай боже, старих — ні-ні, дітей — тим більш, жінок і чоловіків — ні в якому разі! І залишається нам образ простого радянського нещадного сатирика у вигляді метелика. Ані охнути, ані дихнути, ані тобі на листок присісти, ані тобі квітку понюхати. Знай пурхай — відпочивай, прохолоджуйся!

А я не можу відпочивати, не маю права. Тому що сатира спрямована не проти віку і статі, не проти професії і місця мешкання, а проти ворога номер один — тяжкого явища, яке називається несуттвом.

Аркадій Райкін

Людей, котрі ніколи не сміються, не можна брати всерйоз.

Журнал «Вокруг света» колись писав: «На підставі проведених спостережень помічено, що сміх людини можна визначити за голосними звуками, які входять до нього. Так особи, у сміх котрих переважно входить звук «а», здебільшого люди прямі та щирі, вони люблять шум і рух; сміх на «е» властивий людям флегматичним та меланхолікам; на звук «і» сміються діти, а також люди наївні, послужливі, боязливі, нерішучі; сміх на «о» виявляє в людини сміливість і благородство».

Гумор веселить, а сатира витверезує.

Українці обдаровані незрівнянним гумором.

Віссаріон Белінський

Живий український гумор у порівнянні з квацькою веселістю росіян те саме, що спів ширяючого в небі жайворонка у порівнянні з криком морської чайки, що заграє з бурею.

Сергій Кравчинський-Степняк

Самокритика — найскладніший вид самообслуговування.

Віктор Жемчужников

Відомий французький хірург А. Паре говорив, що приїзд цирку до міста важить більше для здоров'я його мешканців, ніж приїзд аптеки. Чому? Сміх, посмішка знімають нервові напруження, виліковують.

Ввічливою посмішкою можна домогтися симпатії і в дявола.

Марона Арсаніс

Гумор — це кінець кінцем розум.

Жюль Ренар

Латинське слово «гумор», від якого англійське «юмор», означає просто «рідина».

Називаючи життєрадісну людину сангвініком, ми користуємося словом, яке походить від латинського «сангвіс» — «кров». Інша рідина організму, жовч, — грецькою мовою «холе» (пригадаємо, що холецистит — запалення жовчного міхура — від «холе» і «кістіс» — міхур) дала визначення холерикам, тобто жовчним.

Чотири соки має людський організм: кров, слиз, жовту жовч і чорну жовч. Правильне співвідношення соків дає здоров'я, неправильне — викликає хвороби. Так вчила школа славнозвісного лікаря древності Гіппократа.

Ось якого значення надавали рідинам! Тепер зрозуміло, чому слово «гумор» визначає почуття, пов'язане з гарним характером, здоров'ям, настроєм, котрий залежить від хорошого стану волог, рідин в організмі.

Ізмаїл Уразов

Дотепне слово ніколи не потребує голосного сміху: воно тішить розум, але ніколи не примушує обличчя спотворюватися гримасою.

Філіп Честерфілд

Афоризми — це мудрість у портативній формі, концентрований екстракт думки і почуття.

Вільям-Рундевіл Олджер

Жарт буває корисним там, де серйозність лише викликає опір.

Август Платен

Схильність до радості і до надії — справжнє щастя; схильність до побоювання і до меланхолії — справжнє нещастя.

Девід Юм

Хатина, де сміються, багатша за палац, де нудьгують.

Від гніву старієш, від сміху молодієш.

Китайське прислів'я

Іронія — це образа, втілена у форму комплімента.

Едвін Уіпл

Де сміх, там і людина; худоба не сміється.

Максим Горький

І жартівники помирають всерйоз.

Еміль Кроткий

Як правило, про людину можна судити по тому, над чим вона сміється.

Вілсон Мізнер

Великі думки — часто найбільш усміхнені.

Жан Гюйо

Ніщо так не стомлює, як невеселий розум.

Іван Тургенєв

Друзі попередили батька:

— Твій син завжди пиячить. Вживай заходів!

— Нічого страшного! — відповів батько. — Попиячить, попиячить та її перестане.

Так і сталося.

Минув деякий час, і доброзичливі знову сигналізували батькові:

— Твій син займається розпустою. Вживай заходів!

— Нічого страшного! — відповів батько. — Погуляє, погуляє та її порозумнішає!

Так і сталося.

Втретє попереджали батька:

— Твій син грає в карти. Вживай заходів!

— Нічого страшного! — відповів батько. — Пограє, пограє та її покине.

Так і сталося.

Нарешті друзі вирішили порадувати батька:

— Твій син виправився. Не пиячить, з дівчатами не гуляє й не грає в карти. Молодець він у тебе — сатириком став!

— Ну, тепер ми пропали. Жінко, біжімо рятувати сина!

Люди, які ніколи не сміються, — несерйозні люди.

АЛЬФОНС АЛЛЕ

Мої жарти полягають у тому, що я кажу людям правду. Це найсмішніший жарт у світі.

БЕРНАРД ШОУ

Засміятися щирим, світлим сміхом може тільки глибока, добра душа.

МИКОЛА ГОГОЛЬ

Утрачений день — той, протягом якого ви ні разу не засміялися.

ЖАН ГЮЙО

Гумор — це серйозність, яка ховається за жартом.

ДЖОН ВЕЙС

**УСМІШКИ
ПОВАННЯ
ЛЮДЕЙ**

⊙

Коли Мольєр помер, до принца Конде, що дуже любив покійного, прийшов незнайомий поет, який написав епітафію на гробницю Мольєра, і, звичайно, хотів отримати винагороду.

Принц Конде, прочитавши епітафію, вигукнув:

— О боже, наскільки приємніше було б, якби не вам довелося писати мольєрівську епітафію, а Мольєрові — епітафію на вашу могилу!

⊙

Голлівудські кіноділки мали особливу пристрасть до творів Бернарда Шоу. Один з них відвідав письменника і домагався згоди на екранізацію його п'єси.

— Гарзд, — сказав Шоу, — я згоден, але на таких умовах: перше — ви не скористуетесь назвою моєї п'єси, друге — докорінно змініте її зміст, третє — не будете ніде, в картині чи в рекламі, згадувати моє ім'я.

Кіноділкові довелося піти ні з чим.

⊙

Якось до Олександра Дюма прийшов літератор і став погрожувати, що він покінчить із собою і трьома своїми дітьми, якщо Дюма не позичить йому одразу ж 300 франків.

Дюма відповів, що, на жаль, має всього 200 франків.

— Ні, мені потрібно 300, — наполягав літератор.

— В такому разі, — відповів Дюма, — я запропоную вам таке: себе ви позбавте життя, а діти нехай залишаються жити.

⊙

Один допитливий іноземець, якого відрекомендували Олександрові Дюма, почав відразу розпитувати знаменитого романиста про його походження.

— Ви кварталон, месє?

— Так, сер, — відповів Дюма, який ніколи не приховував свого родоводу.

— А ким був ваш батько? — продовжував іноземець.

— Був мулатом, — відповів Дюма.

— А ваш дід?

34

— Був негром, — відповів письменник, починаючи втрачати терпіння.

— Ага! — зрадів іноземець. — А можу я запигати, ким був ваш прадід?

— Мавпою, сер! — спалахнув від гніву письменник. — Мавпою! Мій родовід починається там, де ваш закінчується.

⊙

Чутки про мою смерть дещо перебільшені.

Марк Твен

⊙

Лікар сказав французькому письменникові Бернарду Фонтенелю, що кава — це отрута.

— Я, лікарю, з вами цілком згоден, — відповів Фонтенель, — але бачите, ця отрута діє дуже повільно. Я вживаю її ось уже 80 років.

⊙

У великого російського актора Щепкіна запитали:

— Які ролі ви любите грати? Великі чи маленькі?

— А це залежить від п'єси, — відповів Михайло Семенович. — Якщо п'єса гарна, то великі, а якщо погана, то найменші.

⊙

Французькі філософи Руссо і Дідро якось прогулювалися берегом ставка. Зупинившись біля одного місця на березі, Дідро сказав:

— Ось саме з цього місця я разів двадцять збирався кинути в воду, щоб покінчити з собою...

— Що ж вас утримувало? — байдуже запитав Руссо.

— Я пробував воду рукою, і вона мені завжди здавалася надто холодною.

⊙

Один офіцер, якого Суворов дуже любив і поважав, як бравого й хороброго воїна, відзначався надто нестриманим

2*

35

язиком, чим нажив собі таких ворогів, що й служити йому стало несила.

Одного разу Суворов закликав його до себе, замкнув двері і як надзвичайний секрет сказав йому, що в нього є дуже лютий ворог, який на кожному кроці шкодить йому і паскудить.

Стурбований цим повідомленням і взагалі всіма таємничими обставинами цієї бесіди, офіцер почав було перераховувати своїх ворогів, намагаючись підгадати, про кого саме сказав йому фельдмаршал, але той тільки руками розводив від нетерпіння й досади: «Не той, мовляв, не той!»

Офіцер перебрав усіх своїх недругів і нарешті сказав, що не знає, на кого вже й подумати. Суворов навшильки підійшов до вікон, до дверей, прислухався, потім все з тими ж блазенськими кривляннями підійшов впритул до офіцера і шепнув йому:

— Висунь язика.

Той послухався.

Тоді Суворов, показуючи пальцем на його язик, мовив:

— Ось він! Ось хто твоїй найлютіший ворог!

⊙

Німецький композитор Глюк, проходячи повз крамницю, ненароком розбив шибку у вікні.

Він запитав у крамаря, скільки коштує скло, і, дізнавшись, що півтора франка, дав крамареві екю (три франки).

Але в того не виявилось здачі, і він хотів піти до сусіди, щоб розміняти екю.

— Не гайте дарма часу, — сказав йому Глюк, — залиште екю у себе, а я ось краще ще одну шибку розіб'ю!

⊙

Французькому письменникові і вченому Фонтенелю приписують найбільш вдалий і витончений комплімент, будь-коли сказаний жінці.

Йому було вже понад 90 років, коли він зустрів у одному домі чарівну молоденьку жінку, яка допіру вийшла заміж.

Він підсів до неї і довго, користуючись пильгами старечого віку, розсипався перед нею в люб'язностях.

Потім хтось його викликав, а через деякий час він, поспішаючи, пройшов повз неї, навіть не глянувши в її бік.

— Пане Фонтенелю, — покликала його красуня, — отакі-то ваші люб'язності! Ви проходите мимо, навіть не поглянувши на мене!

— Пані, — відповів їй розумний старий. — Я тому її не поглянув на вас, що мені необхідно пройти повз вас, бо якби я поглянув, то хіба мав би сили пройти мимо!

⊙

Якось запитали у Россіні, чи має він друзів.

— Аякже! Це Ротшільд і Агуадо.

— Та це ж перші капіталісти! Ви, мабуть, стали їхнім другом, маючи надію позичати у них гроші на вигідних умовах?

— Зовсім ні, — відповів Россіні, — я називаю їх друзями тому, що вони ніколи не беруть у мене в борг.

⊙

Празький критик відвідав старого Вольтера в його замку Ферне біля Женевського озера.

Його прийняли так гостинно, що, погостювавши три дні, він вирішив залишитися ще на шість тижнів.

Тоді Вольтер сказав про нього:

— Цей пан захворів, здається, на божевілья, як Дон-Кіхот, тільки навпаки: Дон-Кіхот вважав трактири за замки, а мій гість вважає замок за трактир.

Знайшлися люди, які передали ці слова Вольтера гостеві, і він, звичайно, відразу зник.

⊙

Незадовго до смерті Анрі Матісс відвідав американського власника крамниці художніх виробів, який, між іншим, розповідав, що в Сполучених Штатах є біля трьох тисяч його фальшивих картин.

— Тоді слід видати закон про заборону, — відповів посміхаючись художник.

— Та що-ви! — вигукнув американець. — Тоді їх були б тисячі!

Гостюючи в пані дю Шатле, Вольтер розговорився в її вітальні з абатом Мішійо, тоді ще зовсім дитиною. Він посадив хлопчика на коліна і заходився його повчати:

— Друже мій, успіхів у житті досягає лише той, кого підтримують жінки. Значить, їх треба вивчати. Запам'ятайте ж, що всі вони — брехливі і шлюхи.

— Як всі? Що ви мелете, добродію? — спалахнула господиня дому.

— Добродійко, — заперечив Вольтер, — дітей гріх обдурювати.

Марк Твен зайшов у купе, в якому сидів єдиний пасажир, хоча поїзд був переповнений. Пасажир сказав Твену:

— Я повинен вас попередити, щоб ви не сідали в це купе. У мене скарлатина і дифтерія.

— Нічого, — сказав Твен, зручно влаштовуючись, — я однаково вирішив покінчити життя самогубством у наступному тунелі.

Бернард Шоу зустрівся з надзвичайно товстою людиною. Поглянувши на худого Шоу, товстун сказав:

— Ви маєте вигляд такий, що можна подумати, ніби Англія голодує.

— А подивившись на вас, — відповів Шоу, — можна подумати, що ви є причиною цього лиха.

Верді приїхав відпочивати на курорт.

Якось до композитора зайшов кореспондент однієї італійської газети і був здивований, побачивши його в одній кімнаті, яка, судячи по тому, що там стояло ліжко, обідній стіл і рояль, служила йому за спальню, ідальню та вітальню.

Кореспондент запитав композитора, чому він живе так тісно. Верді, сміючись, відповів:

— У моєму розпорядженні вся квартира, але решта кімнат відведена для досить оригінальних постояльців. Ходітьте, я їх вам покажу.

І кореспондент побачив ряд кімнат, в яких було 95 шарманок!

— Коли я приїхав сюди, — сказав Верді, — ці шарманки всюди награвали мелодії з моїх опер «Ріголетто» та «Трубадур». Мені це так набридло, що я домовився з власниками шарманок і взяв їх на все літо напрокат.

Тепер я можу спокійно відпочивати.

Славнозвісний німецький фізик Рудольф Герц у шкільні роки дуже захоплювався токарною і столярною справою, навіть щонеділі відвідував ремісничу школу.

Пізніше, коли Герц був уже відомий професор, старий його вчитель, майстер токарної справи, дізнавшись про долю свого учня, співчутливо вигукнув:

— Шкода! Він був би прекрасним токарем!

Головнокомандувач призначив похід.

Один з наближених офіцерів почав розпитувати його про подробиці задуманого плану.

— А ви вмієте зберігати свої таємниці? — запитав його головнокомандувач.

— Як могила, ваша світлість!

— Я також умію! — відповів генерал і не промовив більше ні слова.

Коли Марк Твен став відомим, до нього почало надходити багато прохань про допомогу. З одного містечка надійшов лист, у якому магістрат просив надіслати кошти на добудову стіни, яка оточує міський цвинтар. Гуморист відповів:

— Вважаю ваш проєкт нікчемним. Ті, хто на цвинтарі, не можуть покинути його, а ті, хто поза його стінами, не мають ніякого бажання потрапити туди.

Дружина одного офіцера якось поскаржилася Суворову на свого чоловіка:

- Ваша світлість, він зі мною погано поводитьсь.
- Це мене не стосується, — відповів полководець.
- Але він поза очима і вас лає...
- А де, матінко, тебе це стосується.

Бернарда Шоу запитали:

- Скажіть, будь ласка, яким способом вам вдається придумувати ваші чудові дотепні фрази?
- Це дуже просто, — відповів Шоу. — Я думаю про щось нерозумне і тут же говорю зовсім протилежне.

Гете прогулювався в парку міста Веймара. На стежці, де могла пройти лише одна людина, йому зустрівся критик, який гостро відгукувався на його твори. Коли вони наблизилися один до одного, критик пихато промовив:

- Я ніколи не даю дороги дурням!
- А я навпаки, — відповів Гете і, посміхаючись, відійшов убік.

У Крилова був приступ подагри. Один виноторговець надіслав йому ящик вина, запевняючи, що воно чудесно виліковує від подагри.

Покуштувавши напій, славнозвісний байкар негайно повернув його назад з такою запискою: «Дякую за люб'язність! Покуштував ваше вино, але, пробачте мені, волю краще хворіти на подагру!»

Дідро був неуважний і безтурботний. У нього частенько крали його рукописи, а потім їх видавали і продавали.

Серед цих рукописів були і заборонені цензурою. Тому Дідро іноді доводилося мати неприємні розмови з властями.

В таких випадках він завжди виправдовувався тим, що не сам публікував свої заборонені твори, а що у нього викрали рукописи...

Одного разу якась впливова особа, вислуховуючи встоту від Дідро це виправдовування, дуже серйозно і поважно мовила:

— Пане Дідро, віднині і надалі суворо забороняю вас обкрадати!

Французький композитор Обер зустрівся з Ріхардом Вагнером, який приїхав до Парижа.

— Чи знаєте, — звернувся він до гостя жартома, — майже тридцять років пішло на те, щоб вневинитися, що у мене немає ніякого музичного обдарування.

— І ви після цього кинули музику?

— Ні, що ви! Тоді я вже був славетним!

Один завзятий спірит запевняв Твена, що в його присутності примусить стіл, що стоїть посеред кімнати, рухатися «силами своїх чар».

— А чому б не так, — посміхнувся Твен. — Той, хто розумніший, завжди поступається.

У якогось пана готувався бал. Був там і Шевченко. На столах стояло печенє і варенє. Шевченкові з дороги дуже хотілося їсти. Він сів і їсть. А тут заходить пан хазяїн. Підійшов до Шевченка і каже:

— Чим відрізняється людина від свині?

Шевченко, недовго думаючи, говорить:

— Людина їсть, коли хоче, а свиня — коли дадуть.

Один французький лікар, повернувшись з Росії, зустрівся з Вольтером і став докоряти йому за перебільшені похвали цій країні. Сперечатися Вольтерові не хотілось, і він з найвнимливішим виглядом відповів:

— Що поробиш, друже мій! Я людина мерзлякувата, а росіяни дарують мені такі чудові шуби!

Під час палкої суперечки один з опонентів Вольтера назвав його несамовитою людиною.

Вольтер, посміхаючись, подивився на суперника і мовив:

— Дорогий професоре, я вважав вас досі розумною людиною, ви вважали мене ідіотом. Що ж, можливо, ми обидва помилилися?

Фонтенель сидів за столом між двома юнаками, нерозумними, але зарозумілими. Вони вирішили потішитися над філософом.

За обідом, між іншим, зайшла мова про різні форми висловлювання однієї і тієї ж думки французькою мовою. Молоді люди, що сиділи біля Фонтенеля, запитали в нього:

— Скажіть, як правильно сказати: «Дайте нам пити» чи «Принесіть нам пити»?

— Для вас, — відповів їм філософ, — непридатні обидва ці вирази. Ви краще кажіть: «Поведіть нас на водопій!»

Гейне говорив про свого дядька банкіра:

— Моя мати любила художню лігратуру, і я став поетом. А мати мого дядька захоплювалася «Пригодами розбійника Картуша», і мій дядько став банкіром.

Один нездара-музикант набрид усім своїми «творами». Якось прийшов він до славнозвісного французького композитора Равеля:

— Маестро, ось моя остання робота.

— Правда?! Тоді вітаю вас!

Англійський маляр Рейнольдс намалював співачку Мару у вигляді святої Цецілії, яка захоплено слухає спів ангелів.

Коли художник показав малюнок австрійському композиторові Гайдну, той зауважив:

— Вона дуже схожа, тільки на малюнку ви зробили велику помилку.

— Яку? — запитав здивований маляр.

— Ви намалювали, як Мара слухає ангелів, замість того, щоб намалювати ангелів, які слухають її.

Славетний Суворов, як відомо, любив бавитися чудернацькими запитаннями. Дотепні відповіді розважали його.

Одного разу запитав він зустрічного:

— Чи далеко звідси до неба?

— Два суворовські переходи, — відповів солдат.

Суворов розцілував його.

Іншого разу в лютий мороз запитав він вартового:

— Скільки зірок на небі?

— Зараз перерахую. — І почав: — Раз, два, три — і т. д.

Нарахував до тисячі і продовжував далі.

Суворов, що дуже замерз, запитав його ім'я і поїхав.

Другого дня призначив його унтер-офіцером і сказав:

— Що ж робити, він перехитрив мене!

Французький письменник і філософ Монтень, сидючи в товаристві, зауважив:

— Мабуть, у світі найсправедливіше розподілено розум.

— З чого це ви взяли? — запитали його.

— Звісно, — відповів Монтень, — адже ніхто не скаржиться на брак розуму!

Французький історик і мораліст Шарль Дюкло, бажаючи висловити своє презирство до когось, звичайно говорив:

— Це передостанній з людей!

— Чому не останній? — запитували його.

— А щоб нікого не бентежити! Можливо, знайдеться хтось іще гірший!

Мені сімдесят років. Це непогано для людини мого віку.

О'Генрі

⊙

Альберта Ейнштейна відвідав винахідливий репортер.

— Як саме, — запитав він, — ви записуєте свої великі думки? Чи є у вас для цього блокнот, записна книжка, чи користуєтеся для цього картотекою?

Ейнштейн подивився на репортера, який стояв перед ним з записною книжкою, і мовив:

— Милій мій!.. Справжні думки приходять так рідко в голову, що їх неважко і запам'ятати!

⊙

Марк Твен вів під руку до обіднього столу даму. У нього був веселий настрій, і він сказав:

— Ви чарівна!

Нелюб'язна особа відповіла:

— На жаль, я не можу віддячити вам таким же компліментом.

Марк Твен засміявся:

— А ви зробіть так, як я: збрешіть!

⊙

До князя Багратіона під'їхав ад'ютант головнокомандувача з наказом почати відступ, бо «ворог у нас на носі».

А у Багратіона був дуже довгий ніс.

— На чиему носі? — пожартував Багратіон. — Якщо на твоєму, то недалеко, а якщо на моєму, то ще пообідати встигнемо!

⊙

Англійський король Генріх VIII попросив Томаса Мора вручити складену в різких виразах ноту французькому монархові Франціску I.

Томас Мор завагався:

— Ваша високість! Ви знаєте, який запальний характер у Франціска I, він може наказати відрубати мені голову!

— Не бійтеся, — втішив його Генріх. — Якщо Франціск відрубає вам голову, я відрубую голови всім французам у Лондоні.

44

— Ви дуже ласкаві, ваша високість, — промимрив занепокоєний Томас Мор, — але я не думаю, щоб якась із цих голів пасувала до моїх плечей.

⊙

Герцогиня запитала Шоу, як стати таким розумним, як він.

— Можу порадити вам: для цього треба лише приховувати свої дурні думки.

⊙

Платона запитали:

— Ти багато мандрував морем, розкажи, що ти бачив найдивовижнішого під час цих плавань.

— Найдивовижнішим кожного разу було те, — відповів Платон, — що ми кінець кінцем благополучно причалювали до берега.

⊙

На іспитах у Петербурзькій військово-медичній академії перед Боткіним втретє постав один студент. Юнак не міг відповісти на жодне запитання екзаменатора.

Боткін і цього разу вигнав його.

Пізніше до професора прийшли схвильовані друзі ледаря і розповіли, що студент дуже пригнічений новою невдачею і має намір заповідати собі смерть, погрожує встромити ніж у серце.

— Не хвилюйтеся, — заспокоїв їх Боткін, — ваш друг не знає будови людського тіла. Він не знайде серця.

⊙

Луї Пастер досліджував сироватку віспи в своїй лабораторії. Раптом біля нього з'явився секундант одного вельможного папа, який невідомо чому вважав, що його образив Пастер.

Вчений спокійно вислухав секунданта й відповів:

— Оскільки мене викликають, то я маю право вибирати зброю. Прошу, ось стоять дві колби. В одній знаходяться

45

бактерії віспи, в другій чистісінька вода. Коли пап, що по-
слав вас, погодиться випити з однієї, то з другої вип'ю я сам.
Дуель не відбулася.

У Вольтера був приятель лікар, з яким він охоче прово-
див усі свої вечори, коли був здоровий. Але варто було йому
забудувати, як він негайно писав лікареві записку:

— Люб'язний лікарю! Будь ласка, не приходьте сьогодні:
я нездужаю!

Композитора Россіні запросили до видатного паризького
мецената. Тут був поет Альфред де Мюссе, якого гості по-
просили прочитати щось із його віршів.

Мюссе прочитав щойно написану ним поему.

Підійшовши до Мюссе, Россіні запитав його:

— Чиї вірші ви тільки що читали? Хто автор?

— Ваш покірний слуга, — відповів поет.

— Пробачте, — серйозно заперечив Россіні, — але мені
здається, що я ще школярем вчив їх напам'ять і досі добре
пам'ятаю.

Без жодної помилки композитор повторив поему і тим
надзвичайно збентежив автора.

Россіні засміявся і, по-дружньому потиснувши руку Мюс-
се, промовив:

— Заспокойтеся, дорогий, вірші справді написали ви, це
моя незвичайна пам'ять дозволила мені так з вами пожа-
ртувати.

Бернард Шоу сам любив керувати своєю машиною.

Якось, коли він вів машину нерівною і покрученою до-
рогою, у нього зненацька виникла тема для нової п'єси.

— Якої ви думки про мою ідею? — запитав Шоу шофера,
що сидів поруч, і з юнацьким запалом почав розвивати перед
ним план задуманого твору.

Раптом шофер мовчки вирвав кермо з рук захопленого
Шоу.

— Що це ви? — вигукнув від несподіванки письменник.
— Пробачте, — відповів шофер, — але п'єса у вас вихо-
дить така гарна, що я не хотів дати вам померти раніше, ніж
ви її напишете.

Андре-Марі Ампер — відомий учений — відзначався не-
уважністю. Одного разу він обідав у свого друга. Обід був не-
смачний, і вчений вигукнув:

— Це неподобство! Завтра я цю кухарку викину за
двері!

В юності великий італійський художник Рафаель жив
у готелі. Рахунок вийшов дуже великий, грошей же в Рафае-
ля не було. Хазяїн готелю сердився, вимагаючи сплатити
рахунок. Тоді Рафаель заявив, що він скоро виїде. Днів за
два-три він сказав хазяїнові, що від'їздить.

— А гроші? — спитав господар.

— Ось тут, — відповів Рафаель, показуючи на купку зо-
лотих і срібних монет, що лежали посеред столу. Потім, під-
хопивши свій багаж, він вийшов з готелю. Хазяїн хотів згреб-
ти монети в кипеню, але його долоня сковзнула по столу,
а гроші залишились лежати на місці. Вони були намальовані.
Якийсь любитель, побачивши цей стіл, купив його у госпо-
даря за суму, яка з лишком перекрила всі витрати.

Фізик Олександр Вольта був великий любитель гри слів.
Коли Вольтер одного разу сказав йому чимало приємного про
його відкриття у фізиці, Вольта відповів:

— Справді, мабуть, я чогось вартий, хоча б уже тому,
що я, Вольта, — пів-Вольтера.

— У мене було сім поранень, — говорив Суворов, — з них
тільки два я дістав у бою, а п'ять при дворі, і ці п'ять на-
багато болючіші за бойові!

Ейнштейна запросили до Склодовської-Кюрі. Сидячи в неї у вітальні, він помітив, що два крісла біля нього вільні — ніхто не міг у них сісти.

— Сядьте біля мене, — сміючись, сказав Ейнштейн, звертаючись до Жоліо. — А то мені здається, що я в Пруській Академії наук.

Чарльз Дарвіна запросив на обід його друг. За столом його сусідкою була вродлива молода дама.

— Містер Дарвін, — грайливо запитала гарна сусідка, — ви твердите, що людина походить від мавпи. Можу я віднести це висловлювання і до себе?

— Безумовно, — відповів Дарвін, — тільки ви походите не від звичайної мавпи, а від чарівної.

Вольтер і французький драматург та епіграматист Пірон гостювали разом у якомусь замку.

Одного разу Пірон, що не терпів Вольтера, крадькома написав на дверях його кімнати: «Шахрай».

Годиною пізніше Вольтер зайшов до кімнати Пірона.

— Чим зобов'язаний я вашим відвідинам? — запитав той.

— Я побачив ваше ім'я на моїх дверях і поспішив віддати вам візит, — відповів Вольтер.

Господарка гостеві:

— Будь ласка, прочитайте вашу поему.

— Але я не насмілюся... Стільки народу!..

— Не турбуйтеся. Нас ніхто не слухав.

Після церковної служби Марк Твен підійшов до самовпевненого молодого священика і сказав йому:

— Містер Дюан, мені дуже сподобалася ваша проповідь. Я зрадів їй, як давній знайомій. У мене вдома є книжка, в якій написані всі слова, що були сказані вами, всі до єдиного.

— Цього не може бути! — обурився священик.

— Запевняю вас...

— В такому разі я хотів би подивитися на цю книжку. Надішліть її мені.

Наступного дня Марк Твен надіслав священикові словника.

Фонтенель зберіг свою природну дотепність майже до смертного часу (помер він столітнім дідусем). За кілька днів до смерті, зібравши останні сили, він здійснив прогулянку Єлісейськими полями.

Друзі філософа, дізнавшись про це, запитали його:

— Ви вирішили подихати свіжим повітрям?

— Ні, це я вирішив зробити репетицію мого похорону, — сміючись, відповів Фонтенель.

Відомий учений Беєр носив старий циліндр, з яким ніколи не розлучався, не знімав його навіть у лабораторії. Злі язички твердили, що він у ньому навіть спить. Коли йому щастило зробити відкриття, він вставав і говорив: «Проблема вирішена». Знімав циліндра і вклонявся сам собі.

В одному товаристві, де був Марк Твен, якийсь земельний спекулянт, що розбагатів, грабуючи індійців, почав вихвалитися тим, що носить найдорожчий одяг.

— Ось погляньте, це коштує двадцять п'ять доларів! — І показав на свою краватку.

Марк Твен люто поглянув на спекулянта і промовив:

— Вірно, так уже повелося в Сполучених Штатах, що найдорожчі краватки носять ті, кому досить було б звичайної мотузки.

Російський живописець Єгоров мав дивакуватий характер. Якщо фізіономія замовника була йому не до вподоби, то навіть за велику плату він не брався малювати портрет.

— Забирайтеся геть, який я портретист! Я пишу портрети, та не з таких, як ви!

І двері грюкали за відвідувачем.

Або іноді на запитання якогось нудного гостя: «Вдома Олексій Єгорович?» — Єгоров висовував свою голову і відповідав:

— Єгоровича немає вдома.

Угорський композитор Ференц Ліст був видатним піаністом-віртуозом. Одного разу дама запитала його:

— Вельмишановний маестро! Чи правда, що піаністом треба народитися?

Ліст трохи подумав і відповів:

— Цілком вірно, пані! Ненароджений на ролі не зіграв.

Датського скульптора Бертеле Торвальдсена застали, коли він плакав біля своєї останньої роботи.

— Що з вами? — запитали Торвальдсена. — Невже ваше творіння не задовольняє вас?

— Я не бачу в своєму творінні ніяких вад, — відповів скульптор.

— Тоді в чому ж причина вашого горя?

— Саме в цьому! Якщо я не бачу ніяких вад у своїй роботі, значить, мій талант занепадає.

Мольєр любив актора Бірона, як батько любить свого сина. Якось Бірон прийшов до Мольєра і повідомив, що колега, якому бідність завадила самому прийти, просить невеликої допомоги, щоб наздогнати свою трупу.

— Чи добре знаєте ви його? — запитав Мольєр.

— Він був моїм товаришем доти, доки я не став вашим.

— В такому разі, скільки, вважаєте ви, я повинен дати йому?

— Хоча б чотири пістоля...

— Ось, — сказав Мольєр, — чотири пістоля від мене, який його не знає, а ось ще двадцять, які ви повинні йому дати як вашому товаришеві.

У бою солдаткові відірвало обидві руки. Полковник запропонував йому червінця.

— Ви, мабуть, гадаєте, — відповів гренадер, — що я загубив рукавиці?

Друг відомого французького письменника Франсуа Рабле кардинал Дюбеле привів його на прийом до папи. За звичаєм, кардинал, наблизившись до папи, поцілував його пантофлю. Побачивши це, Рабле непомітно пішов. На запитання кардинала, чому він це зробив, Рабле відповів:

— Якщо ви, мій учителю, поцілували папину пантофлю, то що ж лишилося поцілувати мені?

Коли Чайковський був у Одесі, в театрі йшли одна за одною його опери.

Якось на решетиці оперній маестро Емануель сказав композиторові:

— А знаєте, Петре Іллічу, в «Мазепі» відчуються нюанси з «Євгенія Онегіна» і «Пікової дами».

— А знаєте, маестро, — відповів йому тим же тоном Чайковський, — і «Мазепа», і «Євгенія Онегін», і «Пікова дама» — мої опери.

Коли Пугачов сидів у тюрмі, граф Панін запитав його:

— За що ти перевішав стільки офіцерів гренадерського полку?

— За те, — відповів Пугачов, — що вони йшли назустріч противникові, як дурні вівці, не дотримуючись будь-якої військової дисципліни і правильності в марші.

1815 року, коли англійці спустошували музеї Франції, Велінгтон був у герцогині Дюра на вечорі, який мав закінчитися показом невеликої п'ески.

Англійський полководець вирішив дізнатися, чи скоро вона почнетесь, наблизився до сцени, влаштованої в залі, і підняв край завіси.

Тієї ж миті, господиня Дюра гукнула:

— Мілорде, тут нічого брати!

Саме тоді, коли в англійському парламенті йшли дебати про позбавлення Карла I престолу, випадково зайшов у нижній парламент якийсь лондонський громадянин.

Послухавши зрадницькі розмови, він закричав:

— Оце гарні пани! Для них я ладен працювати задарма все своє життя!

— А що робиш ти? — запитали його члени парламенту.

— Могузки, — відповів громадянин.

Намагаючись дістати якусь книжку, що була на горішній полиці бібліотеки, і не діставши її, Наполеон звелів подати собі стільця.

— Дозвольте, ваша величність, — сказав високий Д., — я дістану цю книжку. Я вищий за вас.

— Ти, дурню, хотів сказати «довший на голову». Але я цю різницю між нами можу усунути.

Під час похорону Суворова в Невській лаврі біля монастирських воріт високий балдахін утруднив проїзд дрогів. Уже зібралися його знімати, як унтер-офіцер, що був із Суворовим у всіх походах, вигукнув:

— Облиште! Він пройде, як і скрізь проходив! Рушили! І труна Суворова проїхала добре.

До відомого італійського вченого і письменника Монтегаццо звернулася молода мати із запитанням, з якого віку треба починати виховання дітей.

— Скільки років вашій дитині? — запитав Монтегаццо.

— О, йому тільки три дні, — відповіла мати.

— В такому разі, — сказав учений, — ви вже на два дні спізнилися.

Міністр Бісмарка дивувався, як у такої розумної людини може бути така дурна дружина. Канцлер відповів, що його розуму цілком вистачає і на нього, Бісмарка, і на його дружину.

До відомого бактеріолога Коха зайшов у лабораторію молодий лікар і застав його біля каструлі, яка кипіла на вогні.

— Чи знаєте, що в каструлі? — запитав Кох.

— Стрептококи, — шанобливо відповів лікар.

— Ні.

— Холодний вібріон?

— Ні.

— Туберкульозні палички?

— Теж ні.

І, піднявши кришку каструлі, Кох, посміхаючись, вимовив:

— Сосиски, молодий чоловіче!

Дізнавшись, що я проковтнув риб'ячу кісточку, Михайло Зощенко сказав:

— Не турбуйтеся. Людський організм за дві години перетравить усе...

Помовчавши, він додав:

— Усе, крім неприємностей.

Олександр Раскін

У готелі сидів, заглибившись у книжку, Генріх Гейне. Раптом відчинилися двері, і в приміщення з шумом і гамором увірвалася група молодих англійок. Вони не звертали ніякої уваги на читача. Тоді Гейне, відклавши книжку, промовив:

— Мої леді, якщо мое читання заважає вашим розмовам, я піду в інше приміщення.

До знаменитого французького маляра Репуара прийшов фінансист і, представивши сина, попросив великого художника оцінити картину свого нащадка.

— Раджу вашому синові стати літератором,— сказав Репуар, подивившись витвір юнака.

— Чому ж літератором, маестро? Адже мій син хоче стати маляром.

— Тому, що псувати папір набагато дешевше, ніж псувати полотно.

Філософ Сенека, вихователь римського імператора Нерона, мав мужність сказати своєму колишньому учневі:

— Скільки б ти не вбивав людей, ти ніколи не усунеши свого наступника!

Один письменник запросив Бернарда Шоу на прем'єру своєї нової комедії. Коли вони приїхали до театру, контролер погодився пропустити лише автора п'єси, а Бернарда Шоу нізащо не пропускав.

Письменники потрапили до залу тільки після втручання адміністратора.

Шоу дивився п'єсу з великою увагою, але нічим не висловлював свого ставлення до неї. Коли парешті востаннє опустилася завіса, він вийшов із зали, розшунав контролера, який не хотів його пропустити, вручив йому фунт стерлінгів і сказав:

— Прошу вибачення! Я переконався: щодо мене у вас були найкращі наміри.

На схилі віку Россіні з більшим захопленням готував страви, ніж займався музикою. Своїх приятелів він охочіше приймав на кухні.

Коли якось один з них довго захоплювався прекрасним «Севільським цирюльником», композитор вигукнув:

— Що там «Цирюльник»? Почекай, покуштуєш паштет, тоді визнаєш, який я геній!

Знаменитий учений Микола Жуконський був дуже забутий людиною. Одного разу він, проговоривши з молоддю цілий вечір у власній вітальні, раптом підвівся і, шукаючи свого капелюха, почав прощатися:

— Все-таки засидівся я у вас. Пора додому.

Коли Марку Твену сповнилося сімдесят років, друзі і шанувальники американського гумориста умовляли його влаштувати гучне свято. Але Твен відмовлявся.

— Ювілеї для старих те ж саме, що кір для малят; вони дають високий процент смертних випадків, тому що звичайно в сімдесят років літня людина береже своє здоров'я, не порушує дієти, не споживає спиртних напоїв, уникає палити. А на ювілейному вечорі він напивається, як свиня, з'їдає величезну кількість жирної страви і часто йде на той світ саме внаслідок цього свята. Невже ви настільки вороже до мене ставитеся, що бажаєте мені такого кінця?

— Чи є щось у світі, пане Вольтер, на що не була б скерована ваша нещадна і всепрониклива іронія?

Підлесник гадав, що він ставить славетному філософові чисто риторичне запитання, на яке відповісти не можна та й не потрібно. Але Вольтер відповів:

— Звичайно, є. Моя власна персона ніколи не була і не буде мішенню моєї іронії.

Якось дама довго і безуспішно намагалася запросити до себе в гості Марка Твена. Нарешті надіслала йому такого листа: «Місіс А. М. Сміт у вівторок між 15 і 18 годинами буде дома».

Невдовзі вона одержала свого листа з припискою:
«Я теж. Марк Твен».

Коли семирічний Моцарт давав концерти у Франкфурті-на-Майні, до нього підійшов хлопчик років 14.

— Як чудово ти граєш! Я ніколи так не навчуся.

— Чого ж? Спробуй, а якщо не вийде, почни писати поти.

— Та я пишу... вірші...

— Це також цікаво. Писати гарні вірші; мабуть, ще важче ніж складати музику.

— Чого ж, це зовсім легко. Ти спробуй.

Співбесідником Моцарта був Гете.

Один американський видавець, побачивши замисленого Бернарда Шоу, звернувся до нього:

— Я вам дам долар, якщо ви скажете, про що тільки-но ви думали.

— О, мої думки не варті такої ціни!

— Але все ж скажіть, про що ви думали?

— Про вас!

Марку Твену якось довелося зупинитися в готелі. У книзі для приїжджих він звернув увагу на такий запис: «Граф Дон Карлос із слугою».

Після недовгого роздуму він написав: «Марк Твен з чемоданом».

Чеський письменник Карел Чапек їхав у трамваї. Він сидів на лаві, глибоко замислившись. Коли до нього підійшов

контролер і попросив квитка, Чапек поліз у кишеню, але через свою неувважність виїняв годинника і показав контролерові. Той також задумливо поглянув на циферблат, мовчки кочирнув і відійшов.

Трістан Бернар опинився на балу між двома дуже багатими дамами.

— Уявіть собі, — сказала одна з них, — ми ніколи не можемо домовитися по телефону, тому що не розуміємо одна одну.

— А ви не пробували говорити в трубку по черзі? — запитав гуморист серйозно.

Россіні дуже любив поїсти. Одного разу, будучи в прекрасному настрої, він зустрів свого приятеля.

— Звідки ти такий задоволений? — спитав той композитора.

— З-за столу.

— Що їв смачного?

— Індичку.

— Багато вас там було?

— Тільки двох.

— А хто?

— Я та індичка.

Відомий у місті професор засидівся у знайомих. Почався дощ, і йому запропонували лишитися ночувати. Незабаром господар зайшов до гостя в кімнату, але його там не було. Через годину подзвонили. Увійшов наскрізь мокрий професор.

— Де ви були? — запитав господар.

— Я ходив додому за своєю піжамою. Не можу без неї спати.

Відомий німецький фізик Ріхард Ганс, торкаючись у своїй лекції питання про вік Землі, закінчив свої думки такими словами:

— Повинен, одначе, підкреслити, що з віком Землі справа така сама, як з віком жінки: не слід його визначати надто точно.

Письменники О. М. Островський та О. Ф. Писемський приїхали до Парижа. Їх мав зустріти на вокзалі Д. В. Григорович, але запізнився.

— Олександрє Миколайовичу, наймайте візника, — сказав Писемський. — Не почувати ж нам на вокзалі.

Островський, тримаючи в руках чемодани, похитав головою:

— Ах, який же ти, Олексію Феофілактовичу, недогадливий!

— Чому?

— Ну як же я можу порозумітися з візником по-французьки, коли в мене обидві руки зайняті чемоданами?

На званому обіді Бернард Шоу сидів поряд з дружиною багатого текстильного фабриканта.

— Ласкавий містер Шоу, — звернулася дама з чарівною усмішкою до великого письменника, — чи не знаєте ви вірного засобу від повноти?

Шоу уважно подивився на сусідку і з награною серйозністю, задумливо погладжуючи бороду, вимовив:

— Я знаю один засіб, але ніяк не можу пригадати, як перекласти вам це слово, адже «праця» — для вас слово іноземне.

Один учений, щоб побачити Вольтера, поїхав навмисне у Ферне, де був вельми ласкаво прийнятий племінницею письменника пані Дені. Але сам Вольтер не з'явився. Перед від'їздом гість написав господареві:

«Я вас завжди вважав богом і тепер остаточно переконався у своїй правоті, тому що побачити вас неможливо».

Вольтерові так сподобався цей дотеп, що він побіг за його автором і розцілував його.

Одного разу до Анатолія Франса прийшла найматися на роботу стенографістка.

— Мсьє, — сказала молода дівчина, — я можу стенографувати з швидкістю 150 слів за хвилину.

— Так, але де я для вас візьму стільки слів? — відповів здивованій письменник.

Одним з найвидатніших німецьких математиків ХХ століття була Еммі Нетер — творець загальної алгебри. Незважаючи на її загально визнані наукові заслуги, багато років її відмовляли в приват-доцентському званні. Основним формальним приводом для відмови була стаття кандидата:

— Як можна допустити, щоб жінка стала приват-доцентом? Адже ставши приват-доцентом, вона може стати професором і членом університетського сенату! Чи дозволено, щоб жінка увійшла в сенат?!

На це славетний математик Давид Гільбер зауважив:

— Але, панове, сенат не лазня, чому ж жінка не може увійти туди?

Енріко Карузо робив турне по Америці. В дорозі його машина зупинилася. Поки шофер усував неполадки, Карузо зайшов на найближчу ферму, де був сердечно прийнятий всією родиною. На прощання фермер спитав, з ким же він мав честь зустрітися.

— Я Карузо, — відповів тенор.

— Боже мій! Як дивно! — вигукнув здивованій фермер. — Ніколи не думав, що я зможу зустрітися з вами!.. Уяви собі, — звернувся він до дружини, — перед нами великий мандрівник. Той, про кого ми стільки читали: Робінзон Карузо! Робінзон Карузо!

Англійського письменника Річарда Шерідана, автора «Школи лихослів'я», сучасники вважали блискучим оратором парламенту і неперевершеним дотепником. Одного разу, коли

надмірно балакучий член парламенту припинив виступ, щоб випити води, Шерідан встав і взяв слово до порядку ведення зборів. Спікер подікався, в чому справа. Шерідан відповів:
— Я думаю, сер, що вітряку не подобає користуватися водою.

Кажуть, що Жан Пенлеве був найнеуважнішим ученим у світі. Одного разу він пішов за покупками, приклеївши до дверей записку: «Пан Пенлеве вийшов».

По годині він повернувся. Побачивши записку, прочитав її і пробурмотів:

— Що ж, доведеться зайти пізніше.
І вийшов на вулицю.

Філософ Сенека писав своєму другові Луцілію:
«О Люцілію, чого ти дивуєшся, що мандрівки тобі не допомогли! Адже ти всюди за собою возив себе самого».

Слугу шведського хіміка Йенса Берделіуса запитали, чим займається його господар. Слуга відповів:

— Я дістаю вранці з шафи порошки, кристали і рідини.
— Ну й що?
— Він переміщує все у великій посудині.
— А далі?
— Переливає в меншу посудину.
— А потім?
— Потім він викидає все у відро, яке я щодня виношу на смітник.

Власники американської фірми музичних інструментів попросили славетного співця Вільяма Роджерса з метою реклами засвідчити якість їхніх роялей.

Роджерс люб'язно відповів на листа:

«Панове! Я зовсім певен у тому, що ваші роялі найкращі з усіх, на які я будь-коли спирався ліктями».

Пристаючи до дослідів з хлором, німецький хімік Егон Віберг звернувся до студентів з такими словами:

— Хлор, як відомо, отруйний газ. Якщо я знепритомію, прошу винести мене на свіже повітря. Після цього ви можете розійтися. На всякий випадок нагадую, що наступна лекція в четвер.

Один із знайомих Бернарда Шоу — людина дуже побожна — вважав великого драматурга невинним грішником і завжди залякував його пекельними муками.

— Звичайно, — відказав йому якимось Шоу, — раї має свої певні переваги, особливо ж добрий клімат, але мене більше приваблює пекло: скільки цікавих, розумних людей можна там зустріти!

Герік Ібсен, відомий своєю мовчазністю, відмовився від одного запрошення на банкет, пояснивши це так: «Я б тільки був присутній і не вимовив би жодного слова, а через ввічливість інші гості теж мовчали б цілий вечір. Якщо ж я не прийду, розгнівані гості будуть мати тему для приємної розмови».

Угорський драматург Ференц Мольнар старанно уникав тих, хто мав намір писати його біографію.

— Маестро, — звернувся до нього один заповзятливий біограф, — коли доповнити матеріал, який я зібрав, вийде чудова біографія!

Ференц Мольнар спохмурнів.

— Слухайте, любий! — мовив він рішуче. — Мене зовсім не цікавить те, що досі траплялося зі мною. Напишіть краще, що буде зі мною далі...

Французький лікар Мізобен одного разу посварився з своїм другом. Справа дійшла до дуелі. Мізобен був дуже

худий. Його супротивник, людина огрядна, вказав йому на цю невідповідність, що створює неоднакові умови для поединку. Тоді Мізобен запропонував такий вихід з цього становища:

— Давайте,— сказав він,— на вашій постаті намалюємо крейдою мій силует, і всі удари, нанесені шпагою поза цим малюнком, будемо вважати недійсними.

Супротивник Мізобена розсміявся, і друзі помирилися.

Паризький купець П'єр Латуш був дуже схожий на Наполеона. Дізнавшись про це, Наполеон наказав покликати Латуша в палац і, нарядивши його в свій мундир, послав до імператриці. Та спочатку прийняла його за Наполеона і тільки після розмови, в якій він виявив себе дуже нерозвиненою людиною, імператриця зрозуміла, що це — двійник. Наполеонові дуже сподобався жарт. Він запропонував Латушу висловити будь-яке бажання, яке буде виконане.

— Надайте мені звання лейтенанта,— сказав зраділий торговець,— мені так личить ваш мундир, до того ж я так люблю командувати.

— Це можна було б зробити,— сказав Наполеон,— та що тільки скажуть мої солдати, коли побачать двох Наполеонів з однією головою?

Великий філософ і математик давнини Піфагор часто брав участь в атлетичних змаганнях. На олімпійських іграх він був двічі увінчаний лавровим вінком за перемогу в кулачному бою.

Менделєєв був делікатний з жінками й іноді в розмові з ними користувався оригінальним лексиконом. Наприклад, рекомендуючи своїх співробітниць як хороших математиків, він висловлювався так:

— А якщо обчислювати за формулами Чебишева, так з цим ви звертайтеся до панночок, вони на цьому вже... собачку з'їли!

У Ейнштейна був глибоко вкорінений звичай обробляти все самостійно. Одного разу йому треба було зробити підрахунок, який можна було знайти в багатьох підручниках. Леопольд Інфельд, польський учений, що працював тоді в Ейнштейна, запропонував йому:

— Давайте подивимось. Ми зекономимо багато часу.

Але Ейнштейн, продовжуючи підраховувати, сказав:

— Так буде швидше, я вже забув, як заглядати в книги.

Якось увечері Резерфорд, видатний англійський фізик, зайшов у лабораторію і застав там одного з своїх численних учнів.

— Що ви робите так пізно? — спитав Резерфорд.

— Працюю.

— А що ви робите вдень?

— Теж працюю.

— І рано-вранці працюєте?

— Так, професоре, і вранці працюю,— підтвердив учень.

Резерфорд похмурнішав і коротко кинув:

— Послухайте, а коли ж ви думаєте?

19 серпня 1887 року під час повного сонячного затемнення Менделєєв піднявся на велику висоту на аеростаті з метою спостерігати затемнення. Що примусило п'ятдесятитрьохрічного вченого наважитися на такий небезпечний експеримент?

— Чималу роль у моєму вчинку,— пояснив Менделєєв,— відіграло те міркування, що про нас, професорів і взагалі вчених, звичайно думають повсюдно, що ми говоримо, радимо, але практично справою не володіємо... Мені хотілося продемонструвати, що ця думка несправедлива щодо природознавців, які все життя проводять у лабораторії, на екскурсіях і взагалі в дослідженнях природи.

Аеростат з Менделєєвим піднявся на висоту 3350 метрів. Закінчивши спостереження, учений хотів спуститися, але виявилось, що мотузок від клапана заплутався і клапан не відкривався. Тоді, ризикуючи життям, Менделєєв поліз угору. Йому пощастило полагодити клапан і благополучно провести посадку, не пошкодивши ні аеростата, ні приладів.

⊙

Крилова запитали, чи не обурює його жадібність акул.
— Мене,— відповів він,— більше захоплює їхня швидкість.

Це був не великий байкар, а великий кораблебудівник.

⊙

У день, коли «Еволюція фізики» Ейнштейна з'явилась у продажу, репортер із «Нью-Йорк таймс» попросив автора сказати декілька слів про книгу.

Ейнштейн відповів на це:

— Те, що я можу сказати про книгу, є в книзі.

⊙

У кабінеті Пауля Ерліха було таке безладдя, що сам учений називав його «мишачим раєм». Та міняти в цьому хаосі все ж нічого не хотів і лякав прислугу:

— Нічого не чіпайте, нічого не перекладайте, між книгами отрута!

— А як же ви, пане професоре?

— Не турбуйтеся. Я прийняв протиотруту.

⊙

У Альберта Ейнштейна спитали:

— Як з'являються винаходи в наші дні?

— Дуже просто! — відповів Ейнштейн. — Всі знають, що це зробити неможливо. Випадково знаходиться один невіглас, який цього не знає. Ось він і робить винахід.

⊙

Відомого математика Давида Гільберта спитали про долю одного з його учнів, що подавав колись великі надії.

— А, той,— згадує Гільберт. — Він став поетом. Для занять з математики у нього надто мало уяви.

⊙

Славетний хімік Деві одержав поштою від невідомого палітурника запис своїх лекцій з хімії в чудесній палітурці.

Захоплений ясністю і точністю викладу, Деві знайшов талановитого палітурника і запросив його працювати разом. Першим палітурником було Фарадей.

Пізніше Деві говорив:

— Найбільшим моїм науковим відкриттям було те, що я відкрив Фарадея!

●

1892 року Менделєєв прийняв запропоновану йому посаду вченого-хранителя Депо зразкових мір і вагів. Він провів велику і складну роботу по створенню точних сталонів мір ваги і довжини. З ініціативи Менделєєва в кінці XIX століття була створена Головна палата мір і вагів, де зберігалися еталони і виготовлені з них копії.

Але для всього цього вимагалось дороге устаткування, яке коштувало великих грошей. Домагаючись розширення лабораторії в Палаті мір і вагів, Д. І. Менделєєв організував відвідання Палати наступником на престолі Михайлом Романовим. Щоб високопоставлений візитер зрозумів, у яких важких умовах доводиться проводити наукову роботу, Дмитро Іванович вирішив посилити враження тісноти. Протягом двох днів із підвалів витягали непридатні важкі станки та залізні болванки.

— Під ноги! Під ноги! — командував Дмитро Іванович. — Адже не зрозуміють, що тісно, треба, щоб спотикалися, тоді зрозуміють.

Прибув великий диязь, і почався огляд. Менделєєв повів його по будинку, весь час покрикуючи:

— Не туди-с! Ліворуч-с! Не звольте оступитися! Тісно у нас...

Тільки так зумів він заповнити високого гостя в необхідності асигнувань. Гроші були одержані.

●

Зустрівшись із Ломоносовим, один із царських савовників уділиво запитав:

— Скажіть, люб'язний, завдяки чому ви стали вхожі до царського палацу? У вас, мабуть, були знатні предки?

— Для мене предки не обов'язкові, ваша яснорозумність,— відповів Ломоносов. — Я сам знатний предок.

3

Академік І. П. Павлов до глибокої старості зберіг небачену в історії творчу продуктивність і не знав ніяких недугів.

Однією з причин цього, поряд з чудесним умінням відпочивати, було його захоплення колекціонуванням.

Предмети мінялися: марки, мінерали, метелики і, нарешті, багаторічне збирання картин російських художників.

У колекціонування будь-яких предметів Павлов прагнув внести дух змагання.

Одного літа він став змагатися з академіком Фамінциним: хто за один вихід у ліс більше «наколекціонує» білих грибів.

Раз за разом Павлов залишався переможцем. Нарешті він став з презирством ставитися до супротивника. І раптом, мало не в день від'їзду Івана Петровича з сім'єю до Петербурга, академік Фамінцин прийшов і виклав на стіл рекордне число білих грибів.

Цього Іван Петрович стерпіти не міг. Він махнув рукою на квитки, залишився і зразу ж побіг у ліс. Фамінцин був переможений.

Одна дама спитала англійського метеоролога Едуарда Брака:

— Чи можемо ми бути впевнені у вашому прогнозі погоди?

— Безумовно! — відповів Брак. — Єдине можливе відхилення — це те, що передбачене не співпадає з указаною датою.

Наприкінці 20-х років у Копенгагені у славетного датського фізика Нільса Бора разів зо два на рік збиралися найвідоміші фізики-теоретики з усієї Європи. Вони збиралися для обговорення проблем, пов'язаних з інтенсивно створюваними теоретичними основами сучасної фізики.

При всій своїй заглибленості в науку більшість учасників цих семінарів були люди веселі, дотепні, з різноманітними інтересами. У вільний час вони вміли пожартувати. Якось великий фізик-теоретик Паскаль Йордан, гуляючи з приятелем, теж фізиком, на околиці Копенгагена, побачив невелику череду корів, що лежали на луці і жували жвачку.

Приятелі звернули увагу на те, що при жуванні декотрі корови рухають нижньою щелепою справа наліво, а інші — зліва направо. Вони підрахували право- і лівожуючих корів і впевнилися, що кількість тих і інших приблизно однакова.

Повернувшись додому, друзі вирішили посміятися з редактора відомого англійського наукового журналу «Найчер» знаменитого фізика Астона і написали невелику статтю під назвою: «Про значення правого і лівого обертання в біології». Автори статті, оперуючи науковою термінологією, зберігаючи всі вимоги щодо зовнішнього оформлення наукової статті, з найсерйознішим виглядом міркували з приводу своїх спостережень над чередою корів і в кінці статті навели ряд зовсім фантастичних даних «математично-статистичного» аналізу.

В кінці статті з усією скромністю підкреслювалося, що поки ці спостереження мають відношення лише до корів датської породи.

Стаття була надіслана до редакції «Найчер» і швидко надрукована в розділі «Листи до редакції». Один із одержаних відбитків автори з відповідною посвятою надіслали редактору. У записці, між іншим, було зауважено, що бодай зрідка редактору корисно заглядати в надіслані статті.

Типовий англієць, не позбавлений гумору, поважний редактор не образився і надіслав друзям-фізикам листа, в якому говорив, що хоча перечитувати всю надіслану нісенітницю досить нудно, але, мабуть, час від часу заглядати в неї все ж потрібно.

Відомий американський фізик Холл ще студентом відкрив ефект, названий його ім'ям. Через кілька років, коли цей ефект став надбанням підручників, Холла запросили на один з фізичних з'їздів. Багато з учасників з'їзду, представляючись Холлу, запитували:

— Скажіть, а ви, бува, не родич старого Холла?

На це завжди була відповідь, вимовлена без тієї посмішки:

— А я і є старий Холл.

Жозіо Кюрі, вчений зі світовим ім'ям, говорив, що він був створений скоріше для життя горянина або професійного рибалки. Літо він проводив звичайно на північному узбережжі

Бретані. Усі рибалки його добре знали, вели з ним довгі приятельські бесіди. Жоліо був пристрасним рибалкою і дуже пишався препарованою головою гігантської щуки, яку він одного разу піймав.

У 1950 році, під час Стокгольмської сесії руху за мир, йому сповнилося 50 років. Шведські прихильники миру піднесли йому спінінг. Жоліо радів, як дитина, хотів одразу подивитися, але соромився, а подивившись, захоплено вигукнув:

— Це особливий бамбук!

— Чому господь створив раніше чоловіка, а тільки потім жінку? — запитала одна дама у Бернарда Шоу.

— Тому, що він не хотів, щоб в час створення чоловіка жінка давала йому свої поради.

ДИВНІ ЗВИЧКИ ВИДАТНИХ ЛЮДЕЙ

Німецький композитор Людвіг ван Бетховен вірив, що гоління заважає його творчій удачі, тому подовгу ходив неголеним.

Брамс дуже любив навіть без потреби чистити своє взуття. Він твердив, що саме в цей час він створює найкращі мелодії.

Гете мав звичку працювати в герметично зачиненому приміщенні, без найменшого доступу свіжого повітря.

Олександр Дюма часто переривав роботу над черговим романом, щоб записати хоча б пару рядків до своєї книги... з кулінарії...

Чарлз Діккенс кожні п'ятдесят рядків написаного ним тексту запивав ковтком гарячої води.

Вольтер зовсім не міг працювати, якщо в домі не було кави. За день він випивав іноді до 50 чашок цього напою.

Байрон, сідаючи до столу, роздивлявся довкола, чи не стоїть часом де-небудь сіль, яка чомусь доводила його до крайнього ступеня роздратування.

Бальзак на доказ своєї поваги до геніальних людей знімав капелюха, коли говорив... про себе.

Наполеон славився тим, що під час гри у карти безсоромно ошукував своїх партнерів.

Композитор Мейєрбер часто сідав у перший-ліпший фаєтон, щоб поїхати в будь-якому напрямку. Він пояснював це тим, що легке погойдування дозволяє йому знаходити приємні мелодії.

Англійський професор Д. С. Міль регулярно робив перерви у роботі за письмовим столом, щоб пограти на гітарі.

Сідаючи за роботу, американський вчений Франклін запасався хлібом та сиром. Він серйозно твердив, що саме сир найкраще компенсує втрачену духовну силу.

●
Ейнштейн їхав у поїзді. Відчувши голод, він пройшов до вагона-ресторану. Узявши зі столу меню, вчений почав шукати свої окуляри. Не знайшовши їх, він звернувся з проханням до офіціанта прочитати список страв уголос. Офіціант з глибоким співчуттям подивився на солідного, сивого, добре одягненого чоловіка, похитав головою і тихо промовив:

— Пробачте, дуже жаль, але я також не вмю читати.

●
Видатний німецький фізик Вільгельм Конрад Рентген одержав листа з проханням надіслати... кілька рентгенових променів з вказівкою, як ними користуватися.

Виявилось, що в автора листа в грудній клітці застряла револьверна куля, а для поїздки до Рентгена у нього не знайшлося часу.

Фізик Рентген був людиною з гумором і відповів на листа так: «На жаль, зараз у мене нема ікс-променів, до того ж пересилка їх — справа дуже складна. Вважаю, що ми можемо зробити простіше: надішліть мені Вашу грудну клітку».

●
Менделєєв, крім хімії, займався питаннями повітроплавання. Також багато часу приділяв він палітурній справі та... виготовленню чемоданів. Розповідають такий випадок. Одного разу вчений купував у крамниці матеріали.

— Хто це? — спитали крамаря.

— Невже не знаєте? — здивувався той. — Відомий чемоданних справ майстер Менделєєв!

Дмитро Іванович був дуже задоволений цією характеристикою.

●
Відомий паризький астроном Кассіні запросив отців міста і кількох фінансистів до себе в обсерваторію, щоб помилуватися сонячним затемненням. На жаль, вони запізнилися.

— Не біда, — сказав мер Парижа, — ми все ж підемо. Я знаю пана Кассіні. Адже йому потрібні гроші для обсерваторії, так що йому доведеться повторити все спочатку...

●
Дружина Ейнштейна, бачачи, що чоловік її допрацьовувався до безсоння, намагалася переконати його, щоб він залишив на деякий час роботу і виїхав кудись на відпочинок. Вона запропонувала йому обрати будь-яке місце, яке тільки він забажає. Ейнштейн відповів, що він згоден і що він уже вибрав.

Яке ж було здивування дружини, коли вранці вона знайшла Ейнштейна за роботою в своєму кабінеті. У відповідь на її докори він спокійно відповів, що тільки скористався її пропозицією вибрати місце відпочинку за своїм розсудом. Кращого, ніж улюблена праця, він нічого не знає.

●
Товариші ще молодого тоді фізіолога І. П. Павлова зібрали небагато грошей, щоб він зміг купити собі новий костюм, тому що старий вже зовсім зносився.

— Спасибі, друзі! — сказав зніяковілий Іван Петрович.

Наступного дня молодий вчений з'явився в лабораторію з сяючими очима. На довгому мотузку він вів за собою різномасних псів.

— Ви навіть уявити собі не можете, як доречно прийшлися ці гроші. Доследи тепер можна поставити значно ширше. А костюм? Його ще довго можна носити.

●
Відомий французький математик Коші довго, але безуспішно, пояснював молодому, надто «вихованому» графу де Шамбару перетип конуса. Юнак уважно слухав доказ теореми, але зніяковіло повторював кожного разу:

— Не зрозумів, маестро. Знову не зрозумів.

Математик знову починав детальне пояснення. Нарешті юнак, зітхаючи, сказав:

— Даруйте, але ніяк не розберу, що тут і до чого.

Доведений до відчаю Коші вигукнув:

— Теорема вірна! Клянуся честю!

— Ах, маестро, — галантно відповів граф, — чому це ви не сказали так із самого початку? Адже я ніколи не дозволив би собі сумніватися в чесному слові такої шановної людини. Значить, і доводити цю важку теорему нема потреби.

Замислений Альберт Ейнштейн зустрів свого друга і привітно попросив його:

— Приходьте до мене ввечері. У мене буде професор Стімсон.

— Але ж я Стімсон! — здивувався друг.

— Це не має ніякого значення, — заперечив Ейнштейн, — однаково приходьте!

Старість — поняття відносне. Один учений спитав свого японського колегу про свого колишнього учня.

— Він дуже, дуже старий, — сказав японець.

— А скільки ж йому років?

— П'ятдесят сім.

— Але мені вже 65! — вигукнув учений.

— Але ви дуже, дуже молодий, — вклонився японець.

Хтось пустив чутку про смерть старого вже тоді Гумбольта. І один природознавець написав другові Гумбольта про те, що хотів би зміряти череп померлого. Лист потрапив до рук ученого, і він відповів:

«На жаль, не можу служити своїм черепом, тому що протягом деякого часу він мені самому буде потрібний. У майбутньому він у вашому розпорядженні».

Професор знаходить на своєму столі букет троянд і здивовано питає свою дружину:

— Що це за торжество таке?

— А хіба ти не знаєш? Сьогодні ж річниця твого весілля!

— Ах, як це мило! — вигукує професор. — Коли буде річниця твого весілля, нагадай мені, будь ласка, щоб я купив тобі квіти.

Великий фізик Гіббс був дуже замкненою людиною і звичайно мовчав на засіданнях ученої ради університету, в якому

він викладав. Але на одному засіданні цієї ради, коли вирішувалося питання про те, відводити в нових навчальних програмах більше місця математиці чи іноземним мовам, він не витримав і виголосив промову:

— Математика — це мова! — сказав він.

Якось регент запитав у Фонтенеля, як найвірніше оцінювати поетичні твори.

— Ваша високість, — відповів філософ, — говоріть про них, що вони всі погані, і ви ризикуєте помилитися хіба що в одному-двох випадках зі ста!

1837 року в підвалі Приватного пансіонату в Казані пролунав оглушливий вибух. Випуватцем цього вибуху виявився Саша Бутлеров, що захоплювався хімією і таємно від начальства перетворив підвал на свою лабораторію. За це його посадили в карцер, а потім вивели в ідальню з повішеною на груді дошкою з написом: «Великий хімік».

Напис цей став пророчим. Порушник пансіонних правил Олександр Бутлеров пізніше справді став великим хіміком.

Альберт Ейнштейн любив фільми Чарлі Чапліна і ставився до його героїв на екрані з великою симпатією. Одного разу він написав у листі до Чапліна:

«Ваш фільм «Золота лихоманка» зрозумілий усім на світі, і Ви неодмінно станете великою людиною. Ейнштейн».

На це Чаплін відповів так:

«Я Вами захоплююся ще більше. Вашої теорії відносності ніхто у світі не розуміє, а Ви все ж стали великою людиною. Чаплін».

Монтеск'є сперечався про якийсь факт з членом парламенту, людиною надзвичайно самолюбною і впертою.

Після кількох заперечень розбитий вщент член парламенту вигукнув:

— Якщо справа відбувалася не так, як я розповідаю, то даю вам мою голову!..

— Я приймаю її,— відповів Монтеск'є,— пусті подарунки не завадять дружбі.

На лекції видатного палеонтолога Володимира Онуфрійовича Ковалевського якийсь студент із пустоців заепівав півнем. Всі засміялися. Засміявся і Ковалевський. Потім він дістав свого годинника і промовив:

— Він дуже відстає. На годиннику зараз сім годин вечора, а повинно бути три години ночі. Можете повірити моему слову: інстинкт тварин безпомилковий.

Навесні 1850 року Меншиков був у Москві разом з Миколою І. Цар, міркуючи про храми й старожитності Москви, зауважив, що в Росії справедливо називають її святою.

— Москва дійсно свята,— відповів Меншиков,— а з того часу, коли нею править Закревський, вона ще й великомучениця.

За наукову працю «Рефлекси головного мозку» реакційні власті того часу хотіли віддати Сеченова до суду. Коли друзі великого фізіолога запитали в нього, кого з адвокатів він гадає запросити для свого захисту, Сеченов відповів:

— Навіщо мені адвокат? Я візьму до суду жабу і проведу перед суддями всі свої досліди. Нехай тоді прокурор спростує мене.

Виїхавши до себе на село, Суворов на дозвіллі охоче грався з хлопчачами в «паці».

Людам, які дивувалися, вгледівши його за цим немудрим заняттям, він говорив:

— Тепер у Росії стільки фельдмаршалів, що їм тільки й роботи — в бабки гратися!

Якийсь відомий господар за вчерею, частуючи Пушкіна поганим вином, запитав:

— А як вам смакує це вино?

Пушкін з увічливості відповів:

— Нічого, здається, вино порядне.

Господар додав:

— А чи повірите, що місяців шість тому його не можна було і в рот узяти!

Пушкін:

— Повірю.

Один юнак запитав Моцарта, як писати симфонії.

Моцарт відповів:

— Ви надто молоді. Чому б вам не почати з балад?

Юнак заперечив:

— Але ж ви починали писати симфонії, коли вам було всього десять років!

— Так, але я нікого не розпитував, як їх треба писати.

У московському клубі зчинилася сварка: гість ударив старшину по голові. За свідка запросили драматурга й актора Дмитра Ленського.

— Ви бачили,— спитали його,— як гість ударив старшину по голові?

— Бачити не бачив,— одповів Ленський,— а тільки справді чув, що вдарили по чомусь порожньому...

На обіді, добре попоївши і випивши чимало шампанського, Пушкін розмовляв з дамою, обличчя якої було вкрите численними слідами віспи. У поета зірвалося якесь незграбне слівце, що не сподобалося дамі, і вона застерегла його:

— Олександрє Сергійовичу! У вас уже почало двоїтися в очах!

— Не двоїтися, а рябитися! — виправив її Пушкін.

Якийсь невідомий причепився до Арістотеля і довів його своїм базіканням до одуріштя, а потім запитав:

— Невже тебе не дивують чудеса, про які я розповідаю?

— Ні, мене дивує інше, — відповів Арістотель. — Як це я, маючи ноги, ще не втік від тебе і як мої вуха терплять таке насильство?

Якась людина в присутності Фонтенеля сказала кілька вдалих дотепів, і мова зайшла взагалі про вміння говорити дотепи. Хтось зауважив, що вдалий дотеп є не що інше, як щасливий випадок.

— Вірно, — сказав Фонтенель, — але ці щасливі випадки трапляються лише з розумними людьми.

Один забобонний чоловік зробив напис на своєму домі: «Нехай не увійде сюди ніщо погане».

— А як же ти сам тепер увійдеш у свій дім? — запитав його Діоген.

Багато славетних людей обирали собі девіз, якого дотримувалися все життя. Часто вони гравіювали його на своїх печатках або наводили на титульних листах своїх творів.

Геніальний композитор Ференц Ліст мав девіз: «Добре або ніяк!»

Деякі твори В. Гюго були увінчані девізом: «Робити і переробляти!»

Девіз Ламартіна: «Поки дихаєш — надійся!»

Геніальна трагічна актриса Рашель обрала своїм девізом вираз: «Все або нічого!»

Девізом видатної актриси Марії Лоран була фраза: «Робіть добре, що б там не говорили!»

Знаменита артистка Сара Бернар мала девіз: «Щоб то не було!»

«Моя релігія — ніякої релігії!» — говорить девіз німецького філософа-матеріаліста Людвіга Фейєрбаха.

На печатці французького письменника-романіста Шарля Нодьє була вигравіювана фігура Генія Мовчання з пальцем, прикладеним до губів. Під нею — вигук: «Тсс...»

Видатний державний діяч Древньої Греції Солон, що жив за шість віків до нашої ери, мав девіз: «Нічого над міру!»

Родовий девіз Суворових: «Зобов'язаний — значить можу!»

Олександр Другий, який доти ніколи не бував у Тютчева, вирішив відвідати смертельно хворого поета. Коли про це сказали Тютчеву, він зауважив, що це його дуже бентежить, оскільки буде надто неделікатно, якщо він не помре на другий же день після царських відвідин.

Бетховен дуже любив Наполеона. Йому подобались його сміливість, рішучість і сильна воля. Він вирішив написати музику на його честь. З 1802 по 1804 рік він працював над симфонією, закінчив її і написав на першому листку:

«Людвіг ван Бетховен, симфонія 3, опус 55, симфонія «Наполеон Бонапарт». 1804, серпень».

Симфонія була переписана, і копія була вручена посланцеві для передачі Наполеонові.

Але перш ніж Наполеон одержав її, він з полководця став імператором. Почувши про це, Бетховен зіскочив і люто закричав:

— Так він нітрохи не кращий за інших! Тепер він буде топтати всі права людства!

Він кинувся до столу, де лежав екземпляр симфонії, і начисто вирвав першу сторінку. Відтоді Бетховен з ненавистю ставився до Наполеона. Коли він дізнався про його смерть на острові Святої Єлени, усміхнувся і сказав:

— Ну, на цей випадок я написав уже музику.

Очевидно, мова йшла про траурний марш з цієї симфонії.

Художній критик, близький друг Рафаеля, написав гостру критичну статтю про малюнок художника. Одночасно він надіслав йому такого люб'язного листа: «Дорогий Рафаелю,

ви, мабуть, уже познайомилися з моєю статтею. Сподіваюся, це не стане причиною нашої сварки?»

Рафаель відповів йому: «Люб'язний приятелю, насамперед, що я зроблю при зустрічі, це розіб'ю вам носа. Сподіваюсь, це не стане причиною нашої сварки?»

●

Молодий художник поскаржився старому малярові, що на його картини немає попиту.

— Малюю я картину два-три дні, — дивувався він, — а щоб продати її, треба два-три роки.

Старий досвідчений живописець поплескав по плечу свого безталанного колегу і мовив:

— А ви спробуйте навпаки! Малюйте одну картину два-три роки, тоді напевне продасте її за два-три дні.

●

Французький письменник Рівароль не любив свого співвітчизника графа Мірабо. Він говорив:

— Немає людини, яка була б так схожа на свою репутацію, як Мірабо.

Відомо, що Мірабо був дуже негарний з себе. Про нього ж він сказав:

— Заради грошей Мірабо здатний на все, навіть на добру справу!

●

Гоголь бував на вечорах у Язикова, де завжди панувала в'ялість і нудьга.

Гості мовчки сиділи, палили цигарки і лише зрідка обмінювалися короткими фразами.

Просидівши отак весь вечір, сумні та невеселі розходилися по домівках.

Одного разу Гоголь, втомившись мовчки сидіти і змагатися з позіханнями, підвівся і вигукнув:

— Ану, панове, час нам і кінчати цю гучну бесіду!

●

Чим можна пояснити ваше довголіття? — запитали Бернарда Шоу.

— Моїм похилим віком, — відповів Шоу.

●

Наполеон, як і Суворов, мав звичку ставити несподівані запитання і дуже не любив, коли той, до кого він звертався, затинався.

Військові про це, звичайно, знали.

— Яка кількість людей у вашому полку? — запитує він командира.

— 1225, ваша величність! — відрубав полковник.

— А скільки у лазареті?

— 1310.

— Добре! — говорить Наполеон і відходить.

Швидкість і точність відповіді так його заспокоїли, що йому і в голову не прийшло зіставити числа.

●

Фрідріх Другий у листі до Вольтера назвав його «безсмертним».

— Дякую вам, ваша величність, — відповів Вольтер, — за те місце, яке ви зволили дати мені у своєму царстві.

●

Резерфорд демонстрував слухачам розпад радія. Екран то світився, то темнів.

— Тепер ви бачите, — сказав Резерфорд, — що нічого не видно. А чому нічого не видно, ви зараз побачите.

●

Один з основоположників квантової теорії Макс Планк у молодості прийшов до 70-річного професора Філіпа Жоллі і сказав йому, що вирішив займатися теоретичною фізикою.

— Юначе, — сказав маститий учений, — нащо ви хочете зіпсувати собі життя, адже теоретична фізика вже в основному закінчена?.. Чи варто братися за таку безперспективну справу?

●

Цікавий приклад того, як можна використовувати слова для кількісного опису наслідків вимірів, навів професор Чикагського університету Гейл.

Професор працював у лабораторії з одним своїм студентом, і вони не знали, під якою напругою — 110 чи 220 вольт —

перебували клеми, до яких вони мали підключити свою апаратуру. Студент зібрався збігати за вольтметром, але професор порадив йому визначити напругу навпомацки.

— Але ж мене просто смикне — і все, — заперечив студент.

— Так, але якщо тут 110 вольт, то ви відскочите і вигукнете просто «О чорт!», а якщо 220, то вислів буде міцнішим.

Коли про цю історію розповіли студентам, один з них зауважив:

— Сьогодні вранці я зустрів одного хлопця, так він, напевне, якраз перед цим підключився до напруги 440!

На початку наукової кар'єри Ейнштейна один журналіст спитав пані Ейнштейн, що вона думає про свого чоловіка.

— Мій чоловік — геній! — сказала пані Ейнштейн. — Він уміє робити все, крім грошей.

Автор третього закону термодинаміки Вальтер Нернст в години дозвілля розводив коропів. Одного разу хтось глибокодумно зауважив:

— Дивний вибір. Курей розводити і то цікавіше.

Нернст спокійно відповів:

— Я розводжу таких тварин, які перебувають у термодинамічній рівновазі з оточуючим середовищем. Розводити теплокровних — це значить зігрівати на свої гроші світовий простір.

Ернст Резерфорд користувався таким критерієм при виборі своїх співробітників. Коли до нього приходили вперше, Резерфорд давав завдання. Якщо після цього новий співробітник питав, що робити далі, його звільняли.

Одна знайома просила Альберта Ейнштейна подзвонити їй по телефону, але попередила, що номер дуже важко запам'ятати: 24361.

— І що ж тут важкого? — здивувався Ейнштейн. — Дві дюжини і 19 у квадраті.

Одного разу під час свого навчання в Геттінгені Нільс Бор погано підготувався до колоквиуму, і його виступ був слабкий. Бор, однак, не знітився і на кінець з посмішкою сказав:

— Я вислухав тут стільки поганих виступів, що прошу розцінювати мій теперішній як помсту.

Ліза Мейтнер — перша в Німеччині жінка-фізик — змогла одержати вчений ступінь на початку 20-х років. Назва її дисертації «Проблеми космічної фізики» якомусь журналістові здалась неможливою, і в газеті було надруковано «Проблеми косметичної фізики».

Ейнштейн був у гостях у своїх знайомих. Почався дощ, коли Ейнштейн зібрався йти, йому запропонували взяти капелюх.

— Для чого? — сказав Ейнштейн. — Я знав, що буде дощ, і саме тому не надів капелюха. Адже він сохне довше, ніж моє волосся. Це ж очевидно.

На столі у Нернста стояла пробірка з органічним з'єднанням дифенілметаном, температура плавлення якого 26°C . Якщо в 11 ранку препарат танув, Нернст говорив:

— Проти природи не попреш! — І вів студентів займатися веслуванням і плаванням.

Відомий фізик Лео Сціллард робив свою першу доповідь англійською мовою. Після доповіді до нього підійшов фізик Джексон і спитав:

— Послухайте, Сцілларде, якою, власне, мовою ви робили доповідь?

Сціллард зніяковів, але тут же дав собі раду і відповів:

— Зрозуміло, угорською, хіба ви цього не помітили?

— Звичайно, помітив. Але навіщо ви напхали в неї стільки англійських слів? — відпарировав Джексон.

— Ніжк не могу знайти собі помічника,— поскаржився одного разу винахідливий Едісон Ейнштейнові.— Щодня заходять молоді люди, але жоден не підходить.

— А як ви визначаєте їхню придатність? — подікався Ейнштейн.

Едісон показав йому аркуш із питаннями.

— Хто на них відповість, той і стане моїм помічником.

«Скільки миль від Нью-Йорка до Чикаго?» — прочитав Ейнштейн і відповів: «Треба заглянути в залізничний довідник». «З чого роблять нержавіючу сталь?» — «Про це можна дізнатися в довіднику з металознавства». Пробігши очима останні запитання, Ейнштейн сказав:

— Не чекаючи відмовлення, свою кандидатуру знімаю сам.

Вольтер, присутній на благодійному концерті, терпляче слухав співака-любителя, а потім, не витримавши, гелосно промовив:

— Все-таки цей співак дуже фальшивить.

— Він не винен,— пояснив сусід.— Бідолаха від народження трохи недочуває.

— Тоді, може, час йому сказати, що арія вже скінчилася?

Про одну дуже неохайну людину французький письменник Рівароль сказав:

— Він і на грязюці залишить пляму!

Перший концерт відомого німецького композитора Фрідріха Генделя в Лондоні не мав успіху. Це дуже стурбувало друзів композитора, але сам Гендель був спокійний.

— Не журіться! — втішав він їх.— У порожньому залі музика звучить краще.

Джек Лондон, залишаючи якесь товариство, потис руку одному пихатому аристократові. Той здивувався:

— Але ж кілька хвилин тому ви вже попрощалися зі мною.

— Справді,— відповів Лондон,— але мені завжди дуже приємно прощатися з вами...

Коли Бернард Шоу був уже відомим письменником, якось на шляху він зіткнувся з велосипедистом.

На щастя, все обійшлося добре. Велосипедист почав вибачатися, але Шоу заперечив:

— Вам не пощастило, сср! Ще б трішки енергії, і ви заслужили б безсмертя як мій убивця!

На камзолі Ломоносова порвалися лікті. Придворний Фрапт ехидно зауважив з приводу цього:

— Вченість виглядає звідти!

— Ні, добродію,— відповів Ломоносов,— то дурість заглядає туди!

Літературний талант є здатність сказати або виразити добре там, де бездарність скаже і виразить погано.

ФЕДІР ДОСТОВСЬКИЙ

Не кожен оригінал пише оригінально, і не все оригінальне пишуть оригінали.

ГЕОРГ ЛІХТЕНБЕРГ

Поки наволож в в житті, я її в художньому творі не амністую.

ВОЛОДИМИР МАЯКОВСЬКИЙ

Заслуга одних полягає в тому, що вони добре пишуть, заслуга інших в тому, що вони не пишуть зовсім.

ЖАН ЛАБРЮЙС

БЕЗ Мартів

СПРАВИ ЛІТЕРАТУРНІ

— Ось ви, Іване Івановичу, пишете, бігаєте по різних редакціях, а грошей у вас ніколи копійки за душею немає. Мабуть, література — невдячна праця?

— Що ви, навпаки: праця навіть дуже вдячна. Принесеш оце до редакції яку-небудь повість або вірш, редактор прочитає, поверне і скаже:

— Дякую вам, не підходить!..

Посередній письменник говорив на людях:

— Справжня талановита людина завжди скромна. Чи чули ви, щоб коли-небудь про мене говорили?

— Преса повинна бути вільною, — промовив пристав і, печатаючи двері друкарні, обійшовся без мотузки.

У письменника Маміна-Сибіряка була таємнича, завжди наглухо замкнена скринька, з якою він ніколи не розлучався і під час подорожей по Росії завжди возив із собою. Як потім виявилось, в цю скриньку письменник складав свої твори, що їх відхилили різні редакції. Коли Мамін-Сибіряк став відомим письменником, він ніколи не виймав зі скриньки рукописи для використання.

— Це єдине місце, — любив він говорити, — де мене не відхилили... Треба, щоб кожен, хто пише, завів собі таку «редакцію».

Малі форми: скетч, гумореска, епіграма, мікроінфаркт.

Еміль Кроткий

Пушкін прочитав Крилову свою драму «Борис Годунов» впевнений, що вона йому не сподобається, бо відомий байкар був суворий класик.

Крилов слухав читання сумлінно, часто перебивав його похвалами окремих місць, але про весь твір нічого не сказав. Пушкін, звичайно, не міг цього не помітити.

— Мабуть, вам не подобається мій «Борис»? — запитав він, посміхаючись.

— Ні, нічого! — заперечив доброзичливо Крилов. — Тільки, слухаючи вас, я згадав про одного проповідника, який одного разу для своєї проповіді вибрав тему, що всяке божє творіння є досконалістю.

Раптом до нього заходять два потворних горбані і питають із зрозумілою у їхньому стані жовчистістю:

— Невже і ми досконалість?

Проповідник глянув на них з глибоким співчуттям і промовив:

— Так, і ви, діти мої, досконалість потворності...

Так і ваша драма, Олександр Сергійовичу: вона чудова, досконала, коли хочете, але — у своєму роді.

Одна дама пише редакторові:

«Я знаю, що ви не прочитали мого роману. Я заклеїла сторінки 17, 18, 19 і, одержавши рукопис, знайшла їх у такому ж стані...»

Редактор відповів:

«Мадам, коли мені подають лїце, у мене зовсім немає потреби з'їсти його все, щоб переконатися в тому, що воно не свіже».

Один банкір позичив кілька тисяч карбованців молодому письменникові, що тільки-но ступив на літературну ниву.

— Ви сплатите мені борг, коли напишете зразковий твір. Літератор згодом написав три романи. Банкір прочитав їх і не вимагав боргу. Нарешті літератор видав свій четвертий роман. Всі журнали розхвалили це витончене творіння, і банкір написав літераторові записку:

«Прочитав декілька найпохвальніших відгуків про ваш останній роман. Я вважаю, що прийшов час віддати мені борг».

На це послання молодий літератор відповів коротко і ясно:

«Вибачте, я маю намір написати ще кращий твір».

Карл IV спитав поета Дората, який одружився в досить похилому віці з молоденькою дівчиною, як це він міг собі дозволити таку дурість.

— Ваша світлість,— заперечив поет,— в поезії вільності дозволяються.

Мав намір сказати в літературі нове слово, та сказав тільки: «Дайте аванс».

Еміль Кроткий

Дружина маршала Люксембургського вважалася другом і заступницею літераторів. Якось її подруга запитала, для чого вона зробила одного славетного письменника своїм кавалером?

— Ой, він так добре подає руку, моя мила! — відповіла вона.

Працюючи редактором «Арізона Квекер», Марк Твен повернув одному молодому авторові рукописа з такою припискою:

«Дорогий друже! Авторитетні лікарі рекомендують особам розумової праці їсти рибу, бо цей продукт харчування дає мозкові фосфор. Я в таких справах людина нетямуща і тому не можу сказати, скільки треба їсти вам риби. Але якщо рукопис, який я вам із задоволенням повертаю, є точним відображенням того, що ви звичайно пишете, то мені здається, я не помилюсь, сказавши, що два кити середньої величини не будуть для вас надмірним «раціоном».

— Знаєте, я живу теж пером.

— А що ви пишете?

— Я пишу батькові, щоб він мені вислав гроші.

У невеличкому місті показували трагедію, таку погану, що в театрі зчинився жахливий галас.

Поліцейський комісар, щоб відновити тишу, запитав:

— Хотів би я знати, хто зчинив цей галас?

— Ось цей пустун! — відповів якийсь жартівник, показуючи на автора.

Молоді люди, зустрівши незвичайно простору постать Крилова, не втерпіли, і з їхнього гурту почулося:

— Ох, яка ж суне хмара!

— І жаби завважали,— спокійно відповів байкар.

Одного разу Наполеонові вказали на вірші пасквільного змісту і вимагали покарати автора.

— Якби я й хотів покарати когось,— заперечив імператор,— то, звичайно, вас, а ніяк не автора, тому що ви образили мене далеко більше, осмілившись знайти в цьому описі подібності до мене.

В одному видавництві висіла табличка:

«Прохання закривати двері тихо навіть після одержання відмови».

В португальському містечку Мелха місцева влада виграла оригінальний спосіб пробуджувати у громадян інтерес до читання. Вулицями міста пройшла валка ослів і верблюдів, а на шиях у них метлялись таблички з написом:

«Тільки ми не читаємо книжок».

Вірші і поза. Графоманіяк.

Одного вечора, накинувши на плечі свою шубу, туркменський поет Кеміне пішов до сусідів. І треба ж такому трапитися: біля самого порога він посковзнувся і впав. Як тільки зайшов до кімнати, його запитали:

- Молла Кеміне, ти що, впав?
- Ні, шуба звалилась,— неуважно відповів поет.
- Чого ж такий гуркіт був? — здивувалися сусіди.
- Мабуть, тому, що всередині шуби був я.

Найвидатнішим плагіатором у Росії був маловідомий письменник історичних творів драматург Ростислав Дмитрович Ступишин. Його так захопила відома казка П. Ершова, що 1880 року він видав казку за своїм підписом і під тією ж самою назвою: «Горбсконик».

— Послухай, учора в заводській газеті критикували наш відділ. Треба ж перевірити і винуватця покарати.

— Добре, але кого? Ми ж не знаємо, хто написав до редакції.

Одного письменника попросили назвати видані протягом року десять найкращих творів. Він відповів:

— Я ще не знаю, які саме. Тому що мені ніколи не щастило опублікувати десять книг за дванадцять місяців.

Молодий автор дав свій твір відомому письменникові.

— Чи вірно я зробив, вклавши стільки вогню в своє творіння? — запитав він, коли прийшов за рукописом.

— Ні,— відповів письменник,— слід не вогонь вкладати у ваш твір, а твір — у вогонь!

— Скажіть, чи буде надруковано мій вірш «Думка»?

— Ні.

— Чому ж?

— Тому, що в ньому немає жодної думки!

Нудна книжка має ту користь, що присипляє і критиків.

Марія Ешенбах

— Дачу шукаєте?

— Шукаю.

— Де?

— В газетних об'явах!

У Вольгера був старший брат, богослов, так само старанно заглиблений в теологічну літературу, як Вольтер у поезію. Їхній батько інколи говорив:

— У мене вирости синки — два дурні: один дурень у прозі, другий — у поезії!

Редактор. Ви дуже неуважний, молодий чоловіче.

Поет. Так, я страшенно неуважний, але як ви дізналися про це?

Редактор. З ваших віршів... Ви в них забуваєте вкладати душу.

— Містер Шоу,— сказав несміливий юнак,— б'юся об заклад, ви мене не пам'ятаєте.

— Ви виграли,— відповів Бернард Шоу.

Журналістська техніка тепер стала така досконала, що ми дізнаємося про події на другій півкулі набагато раніше, ніж про те, що відбувається в нас.

Габріель Лауб

— Ви ж обіцяли до свята відремонтувати бібліотеку?
— Так, але я не сказав, до якого!

Одним з найбільш кумедних вибриків Крилова можна вважати зроблену ним поправку в контракті по найму квартири.

Домовласник у контракті вставив пункт, де було вказано: якщо в разі необережності Крилова будинок згорить, то Крилов повинен заплатити власнику 60 000 карбованців.

Крилов, прочитавши контракт, взяв перо і приставив до цифри два нулі, так що вийшло 6 мільйонів.

Домовласник почав дорікати йому, навіщо даремно бруднити контракт, на що Крилов спокійно відповів:

— Вам так буде краще; приємніше знати, що отримали шість мільйонів, ніж 60 000. А для мене все одно, що 60 тисяч, що 6 мільйонів — адже я однаково не зможу сплатити.

Якось Віктор Гюго вирушив у Пруссію:

— Чим ви займаєтеся? — запитав у нього жандарм, який заповняв спеціальну анкету.

— Пишу.

— Я питаю, чим ви здобуваєте кошти для життя?

— Пером.

— Запишемо: «Гюго. Торговець перами».

— Ти схуд, зблід, обріс, нікуди не ходиш... Що ти робиш цілими днями?

— Пишу роман.

— Ну й дивак! Навіщо так мучитися, коли за карбованця можна купити готового?!

Кімната одного «невизнаного» поета була завалена цілим возом його невдалих віршів, від яких відмовилися всі. Почалася сувора зима, а піч топити не було чим...

Віршувальнику прийшла раптом у голову натхненна думка, і одразу ж кілька в'язок віршів полетіли в піч, і вона запалахкотіла. Заходить сусід і бачить щось незрозуміле.

— Що це ви робите? — вигукнув він.

— Вперше в житті грию руки за рахунок власних творів, — відповів поет.

Незнайомий (вривається до кабінету редактора, що пізно засидівся над передовицею). Руки вгору! Життя або гаманець!

Редактор. Слава богу! А я думав, що ви хочете вручити мені свої вірші.

— От так здивував мене цей критик!

— А що таке?

— Уявіть собі, взяв почитати цікаву книжку і...

— І зачитав її?

— В тім-то й справа, що не зачитав, а повернув!

Редакторові сучасної літератури, у якого серйозно заболіли очі, відомий професор порадив перейти у відділ класиків, сказавши:

— Якби ви читали Флобера і Гоголя, безсумнівно, очі постраждали б у вас значно менше.

Ілля Ільф

Мопассан деякий час працював чиновником міністерства. Через кілька років у архівах міністерства знайшли характеристику на Мопассана. У ній було сказано: «Сумлінний чиновник, але погано пише!»

●
Письменник, твори якого не мали успіху, легко стає жовчним критиком: отак слабке і несмачне вино може стати чудовим оцтом.

●
— Що ти пишеш?

— Фантазію.

— Для журналу?

— Ні, для кравця: він просить гроші, а я пишу, що заплачу через тиждень.

●
— Скажіть, Ганно Петрівно, ви свою брошуру «Про поцілунок» уклали одна, без сторонньої допомоги?

— Що за безглузде запитання! Невже ви не розумієте, що для поцілунків обов'язково потрібні двоє!

●
— Я народився в той самий день, — гордо заявив у одному товаристві драматургів посередній комедіограф, — коли помер видатний Генрік Ібсен.

— Ну що ж, — зауважив якийсь сатирик, — обидві події, безумовно, сумні для долі світової драматургії.

●
Англійському сатирикові Донну говорили:

— Громить пороки, але щадить порочних.

— Не розумію, — відповів Донн, — це все одно, що громити карти і щадити шахраїв!

●
Пушкін і Міцкевич дуже хотіли познайомитися, але ні той, ні той не наважувався зробити перший крок. Одного разу їм обом трапилося бути в одному домі. Там, у залі, Пушкін побачив Міцкевича, який ішов йому назустріч під руку з дамою.

— Геть з дороги, двійка, туз іде! — сказав Пушкін за декілька кроків від Міцкевича, який одразу відповів йому:

— Козирна двійка звичайного туза б'є!

Потім кинулися обіймати один одного і з того часу стали друзями.

●
Про відомого романіста Понсон дю Террайля, автора відомого «Рокамболя», один його знайомий літератор говорив:

— Він чудовий хлопець! Я його знаю, зустрічаюся з ним і дуже його люблю, а щоб не псувати з ним добрих стосунків, я ніколи не читаю його романів.

●
Коли великі люди помирають — газети присвячують їм статті. Чому газети не пишуть, коли великі люди народжуються?

●
Чорнило — це матеріал для очорнення і обілення.

●
Рецензентів можна добре пізнати за вином — вони щохвилини п'ють за здоров'я, а жити не дають нікому.

Моріц Сафір

●
— Знаєте, я вам правду скажу: ваша п'єса просто алмаз серед сучасних творів.

— Даруйте, в чому ж ви знаходите подібність?

— Вона так само не оброблена.

●
Обережний редактор газети почав передовицю так:

— Одні кажуть, що кардинал Мазаріні помер, інші — що живий. Я, щоб не припуститися помилки, не вірю ні тим, ні тим.

— Скажіть відверто, чи сподобався вам другий том моїх віршів?

— А знаєте, я помітив у ньому великий прогрес в порівнянні з першим.

— О, як це приємно! В чому ж саме?

— Та в тому, що він на сто сторінок тонший за перший.

Обережний редактор навіть таблицю множення друкує порядком дискусії.

Не розлучався з книжкою: візьме в бібліотеці і не поверне!

Еміль Кроткий

Італійський драматург кінця XIX століття Новеллі зобов'язався написати за 30 годин триактну п'єсу з життя велосипедистів, яка мала бути поставлена під час з'їзду велосипедистів у Флоренції. Призначений для п'єси час поділили на п'ять частин, по шість годин кожна. Писав Новеллі під контролем комісії з флорентійських журналістів. Він не мав права ні приносити, ні виносити ніяких паперів.

П'єса була написана за 23 години 55 хвилин, за що Новеллі отримав 500 лір.

— Як вам сподобалися мої вірші? — запитав поет-початківець у редактора.

— Знаєте, — відповів той, — у вас є два вірші, які не змогли б написати ні Гейне, ні Пушкін.

— Ви мене тішите! Які ж це?

— Один про кіно, другий — про радіо!

Один дотепник колись висловився, що при розборі неопієнної комедії Грибоедова «Лихо з розуму» в одному петербурзькому журналі розум з переляку відлетів, а лишилося в цьому виданню саме лихо!

— Яка, брате, неприємна історія вийшла у мене з одним віршем.

— Що таке?

— Віддав я його до редакції, а коли його у визначений строк не надрукували, я його забрав і відніс до іншої. І можеш собі уявити, вірш був надрукований в обох редакціях в один і той самий день. Так неприємно...

— Ну це що! У мене вийшло значно гірше, я своє оповідання віддав одразу у чотири редакції, думаю: не тут, так там клюпе. І що ж ти думаєш?

— Надрукували одночасно в чотирьох журналах?

— Отож-бо й воно, що в жодному не надрукували!

Заохочування так само потрібне геніальному письменникові, як потрібна каніфоль для смичка віртуоза.

Козьма Прутков

Поет Сент-Аман якось опинився в компанії, де був присутній пан з надзвичайно чорним волоссям на голові, але зовсім сивою бородою. Всі дивувалися з цього, а Сент-Аман не витримав і сказав йому:

— Як це у вас так трапилося, що борода посивіла багатого раніше, ніж голова? Мабуть, ви багато більше працювали у своєму житті щелепами, ніж мозком?

Мінус на мінус дає плюс.

Мораль: не виводити в своїх творах позитивних героїв.

В його романах було багато води, а в біографії спирту.

Еміль Кроткий

Бернард Шоу був присутній на громадському перегляді фільму «Пігмаліон», постановленого за його п'єсою. Задово-

лений картиною, Шоу щедро дарував автографи і навіть погодився вийти на сцену після закінчення фільму. Коли ж він зійшов на сцену, з останніх рядів почувся чийсь крик:

— Геть його звідти!

Шоу привітно махнув рукою і весело промовив:

— Друже, я з вами цілком згоден. Але чого варті наші два голоси проти такої сили народу?

⊗

— На жаль, товаришу редакторе, я не змогла принести вам свого нового рукопису: мій трирічний син його розірвав.

— Який обдарований хлопчик! Він уже вмів читати?!

⊗

• Його книжка одразу вийшла останнім виданням, більше її не видавали.

Еміль Кроткий

⊗

Відомий автор французького тлумачного словника П. Буаст, людина суворих звичаїв, виключив із свого словника всі слова непристойного змісту. Одна знатна дама, бажаючи улестити упорядника, заходила вихвалити його за те, що він очистив словник від нецензурних слів.

Буаст здивувався:

— А звідки ж ви, мадам, довідалися, що у словнику немає таких слів? Адже для цього треба було їх шукати?!

⊗

П р и я т е л ь (редакторові, що одружився). Ну, як тобі подобається твоя дружина?

Р е д а к т о р. В ній надто багато коректурних помилок.

⊗

Людовик Чотирнадцятий якось написав кілька віршів і дав їх оцінити відомому французькому критикові Буало.

Буало прочитав аркушик з належною увагою і після роздуму сказав королю:

— Я, ваша величність, зайвий раз дивуюся з вашої всемогутності: ви захотіли написати поганенькі вірші — і вам це вдалося якнайкраще!

⊗

Погамо, коли письменника вивозить у життя його шофер.

Ласло Фелекі

⊗

У англійського драматурга Кумберланда якось запитали, якої він думки про комедію Шерідана «Школа лихослів'я».

— Щиро кажучи, — відповів драматург, — я не захоплений цією п'єсою і не розумію, чому нею так захоплюються. Дивлячись її, я жодного разу не посміхнувся.

Дізнавшись про це, Шерідан сказав:

— Кумберланд, очевидно, невдячна людина. Вчора я дивився його трагедію і від душі нареготався.

⊗

— Дозвольте, добродію, ви говорите абсурд! Мої дотепи нічого не варті?! А тим часом за них редактори трьох видань заплатили 1 200 карбованців штрафу!

⊗

Багато добрих письменників старанно позбавляють себе сну, щоб обдарувати ним інших.

Моріц Сафір

⊗

У Швейцарії одночасно були заборонені «Орлеанська діва» Вольтера і «Книжка розуму» Гельвеція. Магістрат, обов'язком якого було стежити за цензурою і розшукувати ці книжки для вилучення їх, писав у сенат:

— В усьому місті ми не знайшли ні «розуму», ні «діви».

⊗

Анонімка — художній твір, який через скромність автора не може прославити його ім'я.

А. Кульгевич

У 40-х роках минулого століття в Парижі жили-були Дарленкур і Вальш, обидва пристрасні письменники-аматори, хоча і невисокого польоту.

Якось Вальш сказав Дарленкурові:

— Чи знаєте, шановний, ви та я, можливо, найкращі прозаїки нашого часу.

— Те, про що ви говорите, любий, якщо не зовсім, то наполовину справедливо.

На літературному вечорі в Нью-Йорку високопоставлена дама звернулася до автора модних романів:

— Я дуже люблю ваші твори «Тридцять смертей», «Пригоди мертвяка», «Вбивство трупа». Ви чудово знаєте життя.

Якийсь не дуже талановитий, але з великими претензіями драматург сказав своєму приятелю:

— Відтоді, як я прочитав Вольтера, я кинув писати трагедії, тому що такої трагедії, відчую, мені не написати, а погані трагедії я писати не хочу. Тому я почав писати комедію.

— Виходить, ти ще не читав Мольєра, — зауважив йому дотепний приятель.

— Що не кажи, а книжки приносять людям користь!

— Ти так думаєш?

— Звичайно. Ось твій покійний дядя залишив нам цю бібліотеку, за яку нам тисяч п'ять дадуть.

Дитя віку: пише безрозмірні вірші.

Соболевський, друг Пушкіна, був у французькому театрі, коли там вперше ставили одну слабку комедію, плескав у долоні і кричав:

— Ох, яка вона гидка!

Ті, хто сидів поруч, були здивовані тим, що він одночасно аплодує і називає комедію гидкою.

— Автор у листі просив мене аплодувати його комедії, — пояснив свій надзвичайний вчинок Соболевський, — я йому це обіцяв і свого слова дотримав, але, правду кажучи, хіба можна, дивлячись цю виставу, приховати справжнє своє враження?

Якийсь шанувальник такою мірою переслідував Вольтера своїми листами, що у філософа урвався терпець і він надіслав своєму мучителю таку записку:

«М. Г., я помер і, отже, надалі вже не зможу відповідати на ваші листи».

Дехто любить книжки, але не любить авторів — не дивно: хто любить мед, не завжди любить бджіл.

Драматург написав стільки стандартних п'єс, що мав можливість купити стандартний будиночок.

Він такий автор, що віддав би всі свої твори за два рядки про себе в енциклопедії.

Всі класики були сучасниками, але не всі сучасники будуть класиками.

Крилова запитали, чому він, володіючи винятковим обдаруванням, пише так мало байок.

— Я хочу, — відповів Крилов, — щоб мені дорікали за те, що я мало пишу, ніж дописатися до того, щоб питали, нащо я пишу.

Коли польського письменника-сатирика Станіслава Єжи Леца запитали, чому він пише так коротко, стисло, він з посмішкою відповів:

— Мені бракує слів.

— Якої ти думки про мою нову п'єсу?
— На мій погляд, вона така важка, що жодна сцена її не витримає. Вона провалиться від власної ваги.

— Незважаючи на всі заслуги жінок у літературі, я не вірю, щоб жінка могла зробити щось зразкове.

— Ось і видно, що вас народила жінка.

Софокл одного разу сказав, що три рядки забрали у нього три дні праці.

— Три дні? — здивовано вигукнув присутній при цьому віршомаз. — Та я за цей час написав би сто!

— Але, — відповів Софокл, — вони й існували б тільки три дні.

Вона чарівно запитала мене:

— Це, мабуть, дуже важко — вигадувати все з голови?

— Важко, — відповів я, — але думаю, що з ноги було б ще важче.

Станіслав Єжи Лец

До знаменитого письменника приходять молодий лікар і говорять:

— Я облишив медицину, щоб стати письменником. Вважаю, що в такий спосіб принесу людям більше користі.

— Ви вже досить принесли їм користі, кинувши медицину.

— Цього разу я нарешті знайшов у вашому рукописі справді цінну річ...

— О, я дуже радий! Що ж саме?

— Двадцять п'ять карбованців, які ви забули взяти.

Одне америкапське видавництво було на межі банкрутства. Роман, що на нього покладали великі надії, залежувався в книгарнях... Згодом у газетах появилася оголошення: «Красивий молодий мільйонер хоче познайомитися і одружитися з дівчиною, яка всім була б схожа на героїню роману такого-то».

За двадцять чотири години увесь тираж розпродали.

— Хто такий плагіатор?

— Відомий письменник, якого обікрав Достоевський.

Влада Булатович-Віб

Видатний французький письменник Жерар Нерваль одного разу, снідаючи в ресторані, побачив у своїй тарілці таргана. Він покликав офіціанта і поважно сказав:

— Гарсон, надалі прошу вас тарганів подавати мені окремо!

Навіть про поганих людей треба писати хороші оповідання.

Еміль Кроткий

●
Коли до письменника-гумориста Стівена Лікока зверталися честолюбні, але мало здібні письменники і просили розкрити секрет його надзвичайного успіху, Лікок відповідав:

— Писати веселі речі зовсім не важко. Дістаньте перо, папір і чорнило, потім сідайте і пишiть, що вам спаде на думку.

— Так, так,— погоджувався майбутній автор, а Лікок закінчував:

— Писати — неважко, вся трудність у тому, щоб щось у голову приходило.

●
Якщо минулого року ви писали «просто і погано», то зараз «складно і погано». Хочу надіятися, що ви писатимете «просто і гарно».

Михайло Светлов

●
Поет Ложон, автор досить посередніх пісеньок, задумав потрапити у члени Академії наук, коли йому було вже 83 роки. Але його літературні заслуги були дуже вбогі, і його обранню академіки чинили опір.

— Ех, добродію,— умовляв французький поет де Ліль своїх колег,— адже всі ми знаємо, куди лежить його шлях; йому прийшла фантазія пройти туди через Академію; ну й нехай іде, пропустімо його!

●
Якщо ти хочеш бути попереду класиків — пиши передмови до них.

●
Для письменників, мабуть, не існує пекла на тому світі: критики і видавці завдають їм стільки мук на цьому світі!

●
Поет Флоріан надрукував одну із своїх поем на розкішному папері з широкими берегами.

— Найблискучіші місця в цій поемі — береги,— зауважив письменник Рівероль.

●
Не переживай, якщо ти не лишив сліду в літературі. Це ще не біда.

Переживай, якщо ти наслідив у літературі... Ото біда!

Федір Маківчук

●
Одна людина, щоб засвідчити свою пошану до відомого письменника, сказала йому:

— Не далі, як учора, я так і заснув, тримаючи в руках ваш останній роман.

●
Перекладач — нерідко жорстокій музикант, якій береться виконувати на флейті мелодію, написану для скрипки.

●
Філоксена, якій критикував поєми сиракузького тирана Діонісія (IV—III ст. до н. е.), останній послав працювати на каменярню.

Потримавши його там, він покликав Філоксена до палацу і запросив удруге вислухати його вірші.

Той спочатку слухав уважно, а потім підвівся і попрямував до дверей.

— Куди ти? — запитав його тиран.

— До каменярні! — відповів той.

●
— Вітаю тебе, мій любий друже, з іменинами і осмілюся піднести тобі книжку своїх віршів. Пробач: чим багатий, тим і радий.

— О, нічого! Від приятеля мені й дрібниця приємна!

●
Студент літературного інституту захищав диплом. Він читав морські вірші. Виступаючи з критикою цих віршів, Михайло Светлов сказав:

— Від моря можна брати ясність, синяву, грізність... Але нащо ж брати воду?

Одна людина була схожа на Крилова, але трохи худіша. Щоб бути ще схожішою, вона стала відгодовувати себе і, коли були вже добрі наслідки, сказала своїм знайомим:

— Тепер і вага у мене така, як у Крилова: бракує всього восьмисот грамів.

— Цей недолік — вісімсот грамів — припадає на мозок, — зауважив один дотепник.

Німецький письменник і редактор Теодор Фонтане одного разу одержав вірші.

В супровідному листі було сказано:

— Я принципово не ставлю ком, вважаючи їх непотрібними. Прошу вас самого розставити їх там, де ви це вважаєте за необхідне.

Фонтане повернув вірші авторові і написав:

— Прошу вас наступного разу надіслати одні лише коми. Вірші я напишу сам.

Літературний критик спитав у відомого письменника, чи знає він ті країни, про які пише. Письменник відповів, усміхнувшись:

— Цікаво, спитали б ви про це у Данте після того, як він написав «Пекло»?

— Бачиш, — каже один студент іншому, — в цьому будинку жив письменник. Якби ти помер, то на тому будинку, де ти зараз на квартирі, теж повісили б вивіску.

— А що було б на ній написано?

— «У цьому будинку здається квартира».

Вечірня газета писала про сонячне затемнення з такою гордістю, немовби це вона сама його влаштувала.

Письменник. Чи читали ви мій новий роман «Дві сестри», Маріє Іванівно?

Д а м а. Ще не закінчила, але про одну сестру я вже все прочитала, завтра закінчу читати про другу.

Продавець книжок покупцеві:

— Раджу купити цей збірник гуморесок. Помрете зо сміху!

Покупець:

— А ви читали?

Хлопець, котрий стоїть поряд, скептично зауважує:

— Наївне запитання, адже він живий!

Віденський письменник Петер Альтенберг, занедужавши, звернувся до лікаря. Дізнавшись про спосіб життя письменника, лікар запропонував йому негайно відмовитися від алкоголю й пікотину.

Альтенберг мовчки взяв пальто, капелюх і хотів іти.

— Дозвольте, а гонорар за пораду?

— Тобто як? — здивувався Альтенберг. — Я ж вашої поради не прийняв!

Про одного поета казали:

— Він мов кучоль пива: перш ніж випити, треба здмухнути піну.

Якось за обідом лицейський товариш Пушкіна Семенов потрапив між Гречем і Булгаріним.

— Ти сьогодні як Христос на Голгофі! — прошепотів Пушкін (Христоса, за «святим письмом», розп'яли між двома розбійниками).

● Молодий драматург прочитав Бернардові Шоу свою першу комедію.

— Скажіть, яка ваша думка?

— Таку слабеньку п'єсу дозволяється писати тільки маститому драматургові, молодий чоловіче,— відповів Шоу.

● Якщо читач не знає письменника, то винен у цьому письменник, а не читач.

Ілля Ільф

● — Він лірик чи гуморист?

— Рекламист... Перекладає віршами газетні оголошення.

● Поет Кребільйон не любив свого сина, придуркуватого і аморального хлопця. Одного разу хтось запитав його:

— Скажіть, будь ласка, яке з ваших творінь, на вашу думку, найкраще?

— Найкраще — не знаю, але найгірше, без сумніву, ось це,— відповів Кребільйон, показуючи на сина.

● Крамниця мала велику бібліотеку — книги скарг.

● — Заходьте до мене увечері...

— А ви не читатимете своїх віршів?

● Часто купують книжку для того, щоб мати право сказати:

— Так, вона у мене є, я можу дати її вам прочитати.

● — Що це продають?

— Вальс Грибодова.

— Отого самого?..

— Виходить, і йому було важко прожити однією літературою.

● Поета, який бував у родині скнари, запитали:

— Хто їсть за одним столом з одним чоловіком?

Він відповів:

— Мухи.

● Одного разу Крильон, один з улюблених генералів Генріха IV, надіслав йому листа — по-своєму зразковий твір короткого змісту:

«Ваша світлість, три слова: грошей або відпустку».

Генріх відповів:

«Крильон, чотири слова: ні того, ні іншого».

● — Я завжди пишу вірші тільки на березі моря!

— А ти у відкритому морі спробуй, глибше буде!

● Звертайте увагу на температуру вірша. Нехай буде хоча б 87 градусів. Тільки сорока градусів не треба. Вийде марення.

Михайло Светлов

● Не досить бути дотепним. Треба ще знайти дотепного редактора.

● Стислість — сестра таланту, але теща гонорару.

У наказі від 16 серпня 1912 року тамбовський поліцеймейстер пише про свого губернатора Муратова:

«Оголошую по міській поліції, що в його ясновельможності начальника губернії несподівано відкрився літературний талант величезної величини, котрий цим і наказується всім чинам визнавати та шанувати. Папам же приватним приставам ставиться за особливий обов'язок ретельно стежити за нижчими чинами та пожежними командами, щоб вони в усіх публічних місцях голосно і виразно захоплювалися творами нашої чудової геніальної ясновельможності і тим спонукали б розсудливих обивателів до купівлі його книг».

●

Про все вже написали; на щастя, ще не про все подумали.

Станіслав Ежи Лець

●

Молода письменниця М. прийшла до Михайла Светлова і почала читати йому п'єсу. Він терпляче слухав. Дочитавши перший акт, М. сказала, що, мабуть, п'єса слабка і їй соромно продовжувати.

— Вам соромно читати, — відповів Светлов, — а як же мені слухати?

●

Кажуть, у семидесятих роках Карл Маркс, що жив тоді в Лондоні, одержав листа від видавця Брокгауза з Лейпцига:

«Шановний пане докторе, Ви затримали на півтора року задачу другого тома Вашого твору «Капітал», який Ви робились взяти для нашого видавництва. Якщо означений рукопис не надійде до нас через півроку, ми будемо змушені замовити цю роботу іншому авторові».

●

Голландський гуморист Карміхелт пише:

«Я всюди натикаюся на цю людину. Мабуть, у дитинстві я проковтнув магніт, а він — шматок заліза».

●

Утерті слова, на жаль, рідко коли бувають утерті до смерті.

●

Василь Стефаник підходить у кав'ярні до письменника Гната Хоткевича, який сидить за столом і завзято пише сторінку за сторінкою.

— Я не розумію, як ви можете так багато і так легко писати?

Хоткевич на це відповідає:

— Бачите, така вже несправедливість на цьому світі. Вам досить написати кілька сторінок, щоб сказали, що ви маєте талант, а мені треба — цілу книжку.

●

Чи може людина вважати себе автором непрощених думок?

Станіслав Ежи Лець

●

У вітрині однієї книгарні в ірландському місті Дубліні було виставлено таку об'яву:

«В Ірландії заборонено близько 8 000 книг. Якщо випадково якусь з них побачите на нашій вітрині, повідомте, будь ласка, нам, щоб ми її зняли».

●

Йде суперечка про те, що таке талант і як його пізнати. В. І. Самійленко не бере участі в розмові.

— А ви, Володимире Івановичу, коли вперше усвідомили, що у вас поетичний талант? — питають його.

— Коли надрукували те, що я написав.

— А не траплялось вам, що на вас находили сумніви щодо вашого таланту?

— Находили: тоді, коли мені друкували все, що я написав.

— У романах я звичайно читаю ті розділи, які мені подобаються, двічі, а ті, які не подобаються, зовсім не читаю, — заявила кінозірка журналістам, що прийшли взяти в неї інтерв'ю.

Найбагатослівніший номер газети у світі — недільний випуск «Нью-Йорк таймс» від 7 квітня 1963 року. В цьому номері 702 сторінки. Він важить майже три кілограми.

Письменник, що не заглиблюється, утримується завжди на поверхні.

Станіслав Ежи Лец

Коли входив у літературу, чисть черевики! Не забувай, що там був Пушкін, був Гоголь, був Шевченко! Обітри черевики!

Остап Вишня

Відомий англійський письменник Герберт Уеллс почав свою кар'єру без великого розмаху. Він і його друг заснували тижневик, у якого було тільки чотири передплатники.

Одного разу побачили друзі перед вікном похоронну процесію. Уеллс, дуже схвилюваний, сказав своєму другові: — Тільки б це не був наш передплатник.

Тільки через п'ятнадцять років я зрозумів, що в мене нема літературного обдаровання, але на той час я став таким відомим, що не міг залишити письменство.

Роберт-Чарлз Бенлі

Що дрібне у серйозній формі, то може бути глибоким у формі дотепності.

Жан Лабрюєр

Коли автора якоїсь праці не розуміє одна людина, тоді того, хто не розуміє, називають дурнем. Коли автора не розуміє багато людей, їх називають розумними, а дурнем залишається незрозумілий автор.

Ян Райніс

Купив дюжину записних книжок і не зробив жодного запису: шкода було псувати гарний папір.

Геніальні твори вміщаються в серці однієї людини. П'єсам партачів мало місця і на велетенській сцені.

Станіслав Ежи Лец

В Олександра Дюма було багато літературних секретарів, котрі писали за нього книги на задані сюжети.

Одного разу він спитав свого сина:

— Ти читав мою останню книгу?

— Ні, — відповів син. — А ти?

Не спеціалізуйтеся у галузі пародії — в цій галузі тепер поширене самообслуговування.

Габріель Лауб

До французького видавця Гастона Галлімара якось підійшов маститий автор і спитав, чи читав він його останній роман.

— Так-так, — відповів Галлімар. — Він нагадав мені меч Карла Великого.

Задікавлений автор кинувся до довідників. З них він довідався, що меч Карла Великого був довгий і плаский.

⊙

Якби я був царем, я б видав закон, що письменник, котрий вживе слово, значення якого він сам не може пояснити, позбавляється права писати і одержує сто ударів різок.

Лев Толстой

⊙

Буває, що сучасники живуть не в один і той самий час.

⊙

Знаю таких здібних письменників, котрі на 20—30 сторінках говорять те, що я висловлюю в двох рядках.

Юліан Тувім

⊙

У перші дні адвокатської практики Марка Черемшини до нього звернувся селянин-бідняк з проханням захистити його перед поміщицьким економом. У той час у Святинському суді, як і в інших судах Аветрії, панувало підкреслено кастове ставлення до прохачів. Панський адвокат, щоб відрізнити свого клієнта і показати його привілеї, підвів його до судді і звернувся вишуканою польською мовою:

— Маю честь представити мого клієнта, адміністратора поміщицьких маєтків — пана Юзефа Кенчинського.

Суддя схопився зі свого крісла, улесливо кланяючись і подаючи обом руку.

Побачивши цю сцену, яка справила гнітюче враження на селян і особливо на підзахисного Черемшини, мужицький адвокат взяв під руку свого клієнта, підвів до судді і офіційно звернувся до нього:

— Маю честь представити мого клієнта — господаря Гриця Западенюка.

Суддя не сподівався, що справа так повернеться, розгубився і змушений був устати з крісла, щоб простягнути мужикові хоч кінці пальців своєї випеченої руки.

⊙

Іноді ювілей потрібен письменникові для того, щоб люди могли дізнатися про його творчість.

Ірина Візьде

⊙

Палка дискусія про письменників та їхні твори. Питають Осипа Маковоя:

— А кого ви вважаєте найвидатнішим сучасним галицьким письменником?

— Чому ви не спитали мене про це за життя Івана Франка? А тепер ви хотіли б пересварити мене з усіма найвидатнішими галицькими письменниками?

⊙

— Автора цієї книги вчора вбили...

— А затримали цього читача?..

⊙

У купе вагона мій сусід перед тим як заснути витягає з портфеля книгу.

— Що читаєте? — питаю.

— Перед сном ніколи не читаю цікавих книг. Не заснеш потім. А це в мене — чи Тургенєв, чи Толстой...

Григорій Риклін

⊙

Бідний той фейлетоїст, який не скупиться на образи Щедріна.

⊙

Коли немає натхнення — нічого не напишеш...

⊙

Лесь Мартович сказав Василю Стефанику:

— Ти пам'ятаєш, Василю, як ми колись хотіли написати разом одну річ? Напишемо тепер. Ти маєш таке ім'я.

— Добре, Лесю, поділимо працю. Ти пиши, а я підпишу.

Повертаючи рукопис, редактор пред'явив сатирикові переконливе звипувачення:

— Те, що ви написали, просто смішно!

Стара статуя Байрона була куплена в Лондоні і поставлена в Гуакіле (Еквадор) на честь відомого поета Хосе Ж. Ольмеда, оскільки було підраховано, що спорудження оригінального пам'ятника коштувало б надто дорого.

Для нас, письменників, лайка нічого не означає, ми живемо для того, щоб про нас кричали: одне тільки мовчання нас губить.

Бен Джонсон

Плоди роздумів були з'їдені черв'яком сумніву.

— Гнате Мартиновичу! — звертається до Хоткевича один його приятель. — Я насправді забув, який день ви найкраще любите святкувати — іменини чи день народження?

— Іменини та народження своїх приятелів.

Редактор був поетом і віршів інших авторів не друкував тільки в двох випадках: якщо вони йому не подобались або дуже подобались.

Еміль Кроткий

Поряд з арабськими казками «Тисяча і одна ніч» існують перські казки «Тисяча і один день».

До редакції товстого літературного журналу заскочили моторні хлопчики: чорнявий і білявий. В руках у них по великому мішку. Зайшли до першої кімнати.

— Макулатура є?

— Нема!

Заскочили до другої кімнати.

— Макулатура є?

— Не приготували.

І в третій кімнаті відповіли — «нема». Чорнявий не витримав:

— Не дуріть нас! Пишете, пишете... Повинна бути макулатура!

І як воно догадалося?!

Лаврін Гроха

Дівчина (закоханому в неї юному поетові). Ось вам ваша збірка. Вірші чарівні.

Юний поет. Але сторінки зовсім не розрізані.

Дівчина. Справді? Ой, я так захопилася вашими чудовими віршами, що забула розрізати сторінки.

Для штатних поетів слід би призначити штатних читачів.

Уміти писати вірші не означає ще бути поетом. Усі книжкові крамниці завалені доказами цієї істини.

Віссаріон Белінський

Маяки нагадують критиків. Вони впевнено вказують шлях тим, хто в морі. Однак самі ніколи не відважуються пуститися в плавання.

Поети схожі на ведмедів, які завжди смокчуть власну лапу.

Йоганн-Вольфганг Гете

● Скажи мені, що ти читавш, і я скажу тобі, у кого ти вкрав цю книгу.

Ілля Ільф

● Часто лають твір письменника тільки тому, що самі не вміють написати так.

Василь Ключевський

● Успадкував відоме прізвище, але імені не здобув.

● Почуття, іронія, пристрасть, навіть одноманітність, коли вона характерна, — все доступне музиці, за винятком поганих віршів.

Андре Гретрі

● — Маяковський! Ви вважаєте себе пролетарським поетом, колективістом, а всюди пишете: я, я, я.

— А як ви гадаєте, Микола II був колективістом? Адже він всюди писав: «Ми, Микола II».

● Легше пізнати генія, коли він пише про комара, ніж коли він пише про слона.

Юліан Тувім

● Поки був холостяком — писав вірші. Одружився — став прозаїком. Розвівся — став критиком.

● Афоризми мають ту перевагу, що редакція або прийме їх, або не прийме, але, в усякому разі, не скоротить.

Мілан Ружічка

● — Дорога моя! Ось нова книжка моїх віршів, скоро ти будеш купатися в променях моєї слави!

— А який купальний туалет я повинна придбати?

● Дамі, яка сказала, що не читала «Тристама Шенді», тому що її попередили, що таку книгу дамам читати непристойно, англійський письменник Стерн сказав:

— Не вірте пустим словам, папі моя, — книга подібна до трирічної дитини, яка качається на підлозі і невинно виставляє на людське око багато такого, що звичайно ховають.

● Коментарі на берегах книги схожі на сережки у вухах молоді жінки.

Абуль-Фарадж

● Вживання іноземних фраз — справа щасливого випадку. Іноколи щастить сказати правильно.

Юліан Тувім

● — А вам ніколи не траплялося, щоб особи, яких ви висміяли у творі, образились?

— Траплялось.

— А що ж ви їм сказали?

— Я вдавав ображеного.

● Одного разу Еміль Фішер, великий майстер органічного синтезу, був на прогулянці. До нього підійшов письменник Зудерман і сказав:

— Який я вдячний, ваша ясновельможність, за ваш чудесний снотворний препарат веронал. Ви мене врятували. Причому мені навіть не треба вживати його, досить того, що веронал лежав на моему нічному столику.

— Дивний збіг,— з посмішкою відповів Фішер,— коли мені важко заснути, я звертаюсь за допомогою до вашого роману. Це діє безвідмовно: мені досить бачити вашу прекрасну книгу на моєму нічному столику.

Історія — це роман, у який вірять. Романи ж — історія, в яку не вірять.

Драматургові аплодували за сміливість: після вистави він ризикнув вийти на сцену.

Коли англійський поет Теннісон опублікував поему «Видіння гріха», математик Беббедж написав йому такого листа: «Добродію, у вашій поемі є такі рядки:

Кожну мить народжується людина.
Кожну мить умирає людина.

Це не точно, тому що приріст населення земної кулі збільшується. Я раджу вам виправити вашу поему і написати так:

Кожну мить умирає людина.
Кожну мить народжується 1 й $\frac{1}{6}$ людини.

Насправді треба було б помістити більш складний дріб, ахай так і буде — для поезії добра й ця цифра».

П'еса «На дні», поставлена в Московському Художньому театрі, принесла Максимові Горькому загальне визнання й гучну славу. Його фото в Москві та інших містах продавалося в книгарнях і кіосках. Бували випадки, коли з Горьким віталися незнайомі йому люди. Якось на Тверській Горький подав милостиню жебракові:

— Та це ж Максим Горький! Щиро вітаю вас!

Одразу ж біля письменника зібралася юрба прихильників. Поліція розігнала «порушників порядку». Поліцейський, дізнавшись, у чому справа, звернувся до Горького:

— Дуже прошу вас не ходити пішки по Москві. Беріть візника, це буде краще для вас і для нас.

Одна настирлива дама спитала Бернарда Шоу, як краще писати, щоб стати відомим письменником.

— Зліва направо,— відповів Шоу.

П'еса примушувала думати: додивитися її чи піти геть після першої дії?

Одного разу Анварі, проходячи базаром, помітив великий натовп. Протиснувшись крізь нього, він побачив чоловіка, який читав його твори.

Анварі підійшов до нього і спитав:

— Слухай, чиї вірші ти читаєш?

— Вірші Анварі,— відповів той.

— А самого Анварі ти бачив коли-небудь? — спитав його поет.

— Що ти мелеш?! — вигукнув той.— Анварі — це я!

Анварі розсміявся і сказав:

— Багато чув я в житті украдених віршів, та не знав, що можна вкрати не тільки вірші поета, але й саме його ім'я.

Алі Сафі

Випущену нью-йоркським видавництвом «Атлантик-сіті» куховарську книгу довго не розкуповували. Тоді видавництво передало по радіо і телебаченню оголошення:

«Кожний, хто знайде у книзі навмисно пропущену друкарську помилку, одержить премію в 300 доларів».

Протягом одного тижня всі 20 тисяч примірників книги були розпродані. Помилки були знайдені, і не одна. Проте нікому з читачів досі не вдалося довести, що вони пропущені навмисно.

Славетний французький байкар Лафонтен був, подібно до папюго Крилова, людиною дуже мирною і спокійною. Але коли йому траплялося схвилюватися, він часто вибухав на диво кумедними промовами.

Так, на першій виставі своєї ж власної опери «Астрел» він раптом, страшенно незадоволений власним твором, почав його вголос лаяти на чому світ стоїть. Якїсь дами, його сусідки по ложі, вирішили його втихомирити і почали перекопувати, що опера не така вже й погана, та й не може бути поганою, тому що написав її сам славнозвісний Лафонтен.

— Ех, добродійки, це зовсім не перешкода до того, що п'еса все-таки ні к чорту не годиться. Та й хто такий Лафонтен?.. Що ви мені розповідаєте про Лафонтена? Повірте, я краще за вас знаю, що він дурень, бо я сам — Лафонтен!

Після першої ж дії він пішов з театру, подався до ресторану, забився там у куток і заснув. Хтось із його знайомих побачив, що він спокійно спочиває, розбудив його і висловив надзвичайне здивування: як це він такого вечора, коли п'есу його показують вперше, спить у ресторані.

— Був я, бачив, — відповів позіхаючи Лафонтен. — Таке паскудство, що я тільки дивуюся, як це парижани дивляться і терплять її. Дивовижно невимогливий народ!

Скаррон присвятив маленькому песикові свої сестри мадригал, який назвав так: «Собаці моєї сестри».

Через деякий час він посварився з сестрою і в друкарських помилках звелів умістити: «Замість: «собаці моєї сестри» читайте: «мої сестрі-собаці».

До відділу листів одного тижневика надійшов лист такого змісту:

«Мені 19 років. У неділю я повернувся додому о 2-й годині ночі. Мати вчинила мені скандал. Скажіть, чи зробив я щось безглузде?»

Редакція відповіла:
«Спробуйте пригадати».

...Повторення — мати навчання, але смертельний ворог творчості.

Леонід Мартинов

Якось в англійському коледжі студентам було дано завдання написати вірші про кохання.

Один вірш різко виділявся серед усіх інших. Викладач попросив його автора встати і урочисто сказав йому:

— Я дуже радий з вами познайомитися, містер Шекспір, тільки я думав, що ви давно вже померли.

Якийсь поет-пездара сказав:

— Привиділось мені цієї ночі, ніби влив мені в уста свою благословенную слину сам пророк, хай буде над ним мир!

— Ти погано роздивився, — відповіли йому, — він хотів плюнути тобі в обличчя, а ти рота роззявив, от він і попав тобі в рот.

Навіть у його мовчанні були орфографічні помилки.

Станіслав Єжи Лец

Німецького письменника-сатирика Георга Ліхтенберга попросили висловити свою думку про один новий твір. Він написав рецензію на два рядки:

«Я відчув величезне задоволення, коли нарешті поклав книжку на стіл. Під час читання я цього не відчував».

— Ти зможеш вислухати мої вірші? — запитав він.

Вона ласкаво подивилася на нього і відповіла:

— Я так тебе кохаю, що зможу.

— «Поетом можеш ти не бути!» — сказали йому в редакції, прочитавши його вірші.
Він послухався і став критиком.

Мистецтво писати полягає, власне, не в мистецтві писати, а в мистецтві... викреслювати погано написане.

Антон Чехов

Перо пише погано, коли в чорнильницю не додати хоч би кілька крапель власної крові.

Володимир Одовський

Закрався в літературу, як друкарська помилка.

Покупець. Я хотів би купити книгу.
Продавець. Щось легке?
Покупець. Мені однаково, я приїхав машиною.

Молода дівчина говорить своїй подрузі:
— Обожнюю російську літературу.
— А хто твій улюблений письменник?
— Толстоевський.

М. Грушевський, щоб вколоти Франка, сказав якось у присутності Гнатюка та членів редакції «Літературно-наукового вісника»:

— Я просто не розумію, як ви можете писати твори польськи.
— Може, тому, що вмю, — відповів коротко Франко.

Бездарний поет написав вірша і сказав:

— Хочу почепити його на міських воротах, щоб усі читали і славили.

— Якщо люди дізнаються, хто написав цього вірша, — зауважив один дотепник, — то тебе повісять поряд з ним.

З усіх злодіїв тільки літературний не має свого власного почерку.

Найсмішніше — два аркуші про те, що слід писати коротко.

Ілля Ільф

Йому подобалося, що журнал не повертає рукописів: це якоюсь мірою давало втіху його самолюбству.

Нудота, яка пронизує деякі книги, йде їм на користь: критика, котра підняла свого списа, засинає, не встигнувши його кинути.

Марія Ешенбах

Контора «Утильсировина» вирішила видавати премії авторам поганих книжок.

Стаття про кар'єру голлівудської зірки робиться за такою схемою:

Вона перемогла на конкурсі краси.

Її запросили в Голлівуд.

Про неї заговорили газети.

Вона набула світової слави.

Вона збирає газетні статті про себе.

Вона вчиться читати.

●
Мати скаржилася, що в її сина дуже мінливий смак. Сьогодні одне й те саме яблуко йому здається кислим, вчора було гірким, а позавчора — солодким.

— Що ви мені порадите робити? — питала вона.
— Зробіть його критиком.

●
Письменник Зет вважав себе послідовником графа Льва Толстого. Може, саме тому його вважали великим графоманом.

Василь Підмайстрович

●
Славний романіст Чарлз Діккенс розмовляв у себе на дачі з людиною вельми «позитивного» напрямку. Цей пан картав поезію і особливо нападав на дитячі казки.

— Ніколи, — казав він, — не варто дітям розказувати ніяких казкових історій: треба, щоб вони починали своє життя вільними від будь-яких забобонів.

Діккенс нічого не відповів, тільки посміхнувся.

Саме тоді у вікно влетів метелик з чудовими чарівними крильцями.

Діккенс спіймав його і стер кольоровий пилок, з якого склалися візерунки на його крильцях.

— О, який же ви варвар, мій друже! — вигукнув його співбесідник. — Навіщо ви це зробили?

— Наслідуючи ваш погляд, — відповів Діккенс. — Я звільнив комаху від некорисної прикраси, яка йому лише заважає літати.

●
Письменник був, як говориться, з іменем. Шкода тільки, що прізвище його почали забувати.

●
— Автор, — говорив Дідро, — може завести собі коханку, яка вміє komponувати книжку, але дружина його повинна вміти готувати обід.

●
Якийсь поет запитав, чи подобається Шамфору його дво-вірш.

— Дуже, — сказав Шамфор, — тільки чи не можна його скоротити?

●
Читач був справді ввічливий. Він був вихований. Він був глибоко інтелектуальний. Він прийшов на читачку конференцію, яка обговорювала новий роман, і, звертаючись до автора, почав свій виступ так:

— Я прочитав ваш, вибачте, роман. Він мені сподобався. Особливо, вибачте, ті думки, які ви подаєте в романі. Ось, наприклад, вибачте, любов...

Сергій Баруздин

●
Я знав людину, таку неосвічену, що їй доводилося самій придумувати цитати з класиків.

Станіслав Ежи Лець

●
Колись до Вольтера причепився якийсь нудний пан, який мучив його своїми нескінченними запитаннями. Одного разу, коли той зайшов, Вольтер, не даючи йому сказати слова, мовив:

— Шановний добродію, попереджаю вас, я нічого не знаю і нічого не можу вам відповісти на запитання, які ви мені пропонуватимете.

●
— Я, шановний товаришу редакторе, написав маленький вірш.

— Хіба що маленький, тоді бог простить... Але надалі будьте обережні...

● Молодий хлопець запитав на вулиці якогось письменника:
— Котра година?

Письменник відповів:

— Після того, як настане вечір, за ним м'якими кроками
надійде ніч, і радісно ми будемо марширувати...

— Хай йому чорт! — сказав юнак. — Я думав, що встигну
на останній трамвай.

●

Хвалькуватий письменник сказав Бернарду Шоу:

— Коли мені було двадцять років, лікар заборонив мені
палити цигарки, через те що мій мозок міг від цього постра-
ждати.

— Але чому ж ви не послухалися цієї поради? — спитав
Шоу.

●

Книжки Вольтера, які викривали церковників, зазнавали
цензурних утисків. Одну з книжок цензори приготували до
спалення. Вольтер у зв'язку з цим зауважив:

— Тим краще, мої книжки наче каштани: чим більше їх
підсмажують, тим охочіше купують.

●

Німецького філософа Канта запитали:

— Чому майже завжди з поганого письменника виходить
добрий критик?

Філософ відповів:

— Бо часто з найпоганішого вина виходить добрий одет.

●

Звичайно прославляють драматурга, який уміє викликати
сльози. Але цим талантом володіє найжалюгідніша цибулина,
з нею він ділить свою славу.

Генріх Гейне

●

Маленька дівчинка питає автора твору про Італію:

— Ви справді написали книжку про Італію?

— Так, написав.

— І ви там були?

— Авжеж.

— А книжку ви написали до поїздки чи після?

●

Джек Лондон вчасно не надіслав видавцеві обіцяного ру-
копису. Нетерплячий видавець вибухнув телеграмою:

«Пане Лондон! Якщо протягом двадцяти чотирьох годин
я не одержу вашої новели, то власними руками примушу вас
додержати слова. Попереджаю, що я-то виконаю обіцянку!»

У відповідь Лондон протелеграфував:

«Сер, якби я працював тільки руками, я теж завжди вико-
пував би обіцянку».

●

У кабінеті Михайла Кольцова, редактора гумористичного
журналу «Чудак», на стіні висів плакат:

«Говори коротше, ти не Гоголь!»

А на дверях було написано:

«Як, ти ще не пішов?»

●

У сиву давнину в Пекіні виходила газета «Цзіп-Пао». В редакції цієї газети був такий бланк для повернення авто-
рам неприйнятих рукописів:

«Преславний брате Сонця і Місяця!

Раб твій розпростертий біля ніг твоїх. Я цілую землю пе-
ред тобою і благаю дозволити мені говорити і жити. Твій ша-
повний рукопис удостоїв нас свого освіченого лицезріння,
і ми з захопленням прочитали його. Клянусь рештками моїх
предків, що я ніколи не читав нічого такого піднесеного. Зі
страхом і трепетом відсилаю тобі назад. Якби я дерзнув на-
друкувати цей скарб, то президент звелів би, щоб він завжди
правив за взірць і щоб я ніколи не смів друкувати нічого
іншого, що було б нижче нього. При моїй літературній досвід-
ченості я знаю, що такі перли трапляються один раз на десять
тисяч років, і тому я повертаю його тобі. Благаю тебе: пробач
мені. Схиляюся до твоїх ніг. Слуга твого слуги, редактор
(підпис)».

Доля поета і винограду однакова: у пресі з них обох вичавлюють сік і залишають одну луску.

Пишуть тільки втрюх: розум, чорнило та перо.

Бенгальська мудрість.

Скаржитись на неприємну річ — це подвоювати зло; сміятися з неї — це пишити його.

Конфуцій

Один письменник одержав від маленької дівчинки листа.
— Я теж хочу стати письменницею, як ви, — пише вона. — Тільки чомусь у мене нічого не виходить. Напевно, це тому, що у мене зовсім нема ніяких думок. Я вас дуже прошу: якщо у вас будуть залишатися зайві думки, надішліть їх, будь ласка, мені.

Погані книги мають ту позитивну якість, що після них особливо тягне до гарних.

Заповіді одного спортивного журналу сатирикам та гумористам:

- Не стрілай у мішень, в котру вже багато разів влучали.
- Не втрачай якості за рахунок виграшу темпу.
- Рівномірно витрачай жарти по всій довжині дистанції.

Марк Твен, як редактор газети, одержав пачку поганих віршів під заголовком: «Чому я живий?».

Повертаючи рукописа, Твен відповів авторові:

«Тому, що надіслали вірші поштою, а не прийшли в редакцію особисто».

Якийсь поет прочитав своєму другові уривки з досить довгої поеми, яку він щойно написав, і попросив його зазначити місця, які йому більше подобаються.

— Ті, — відповів друг, — яких ти мені не читав.

Образити дією може кожен. Але образити трьома діями здатен лише драматург.

Якось Ходжі Насреддін доручили написати доповідь. Сім днів і сім ночей трудився Ходжа. Сім аршинів найкращого паперу витратив він, і нарешті доповідь була готова. У визначений час зібрався народ, і Ходжа, піднявшись на трибуну, почав свою доповідь. Сім довгих годин слухали його ті, що зібралися, але всьому на світі буває кінець, і закінчив свою доповідь Ходжа. А скінчивши, запитав, знімаючи окуляри:

— Зрозуміли ви мене, друзі мої?

— Ми зрозуміли, про що йде мова в кінці твоєї доповіді, Ходжа, — відповіли присутні, — а ось початок уже забули.

Ходжа повторив першу половину доповіді і знову запитав:

— Ну, а тепер ви зрозуміли?

— Так, Ходжа, — відповіли йому, — ми зрозуміли, про що йде мова в початку твоєї доповіді, але тепер ми забули кінець.

Тоді розумний Ходжа зрозумів, що не слід писати нічого довгого, та й почав складати короткі й смішні анекдоти і байки.

Сомерсет Моєм, знаменитий англійський письменник, сказав з приводу свого 90-ліття, яке він справив 1964 року:

— Я вже довго йду під руку зі смертю. Все ще моя рука тепліша від руки смерті. Але я не хотів би розпочати своє життя знову. Це було б так, немовби я знову читаю хвилюючий детективний роман, кінець якого знаю.

Життя треба перемішувати частіше, щоб воно не закисло.

Максим Горький

Один письменник, якому високопоставлена особа дала зрозуміти, яка між ними віддаль, сказав:

— Я пам'ятаю про те, про що повинен пам'ятати, але я не забуваю і про те, що бути вище за мене легше, ніж стати парівні зі мною.

Редактор питає кореспондента:

— Що вам сказав президент?

— Нічого.

— Чудово. негайно напишіть репортаж, але не більше шести сторінок на машинці.

Відомий професор оглядав пацієнта. Закінчивши огляд, він сказав:

— Вам слід утриматися від розумової праці. Ви чим займаєтеся?

— Пишу лібретто оперет.

— Це можна.

Після виходу в світ оповідань «Не можна бабі Парасці вдержатися на селі» та «Благословіть бабі Палажці скоропостижно вмерти» до І. С. Нечуя-Левицького приходила одна баба із Стеблева позиватися.

— Нащо, паничу, ви мене в книжці описали? Тепер мені проходу на вулиці не дають.

Один московський поет запитав Чехова, який щойно одержав Пушкінську премію:

— Що поробляєте, Антоне Павловичу?

— Та ось учуся говорити генеральським басом.

Марк Твен одержав анонімного листа, в якому було одне слово: «Свиня». Наступного дня у своїй газеті він умістив відповідь:

«Звичайно я одержую листи без підпису. Вчора я вперше одержав підпис без листа».

Книга так захопила його, що він захопив книгу.

Еміль Кроткий

Британське товариство «Друзі Шекспіра» опублікувало дуже оригінальну довідку, з якої видно, що сьогодні Шекспір годує приблизно 800 тисяч чоловік в усіх країнах світу. Серед них є письменники, видавці, книготоргівці, палітурники, актори, балетмейстери, оратори, агенти бюро мандрівок, продавці сувенірів...

Таке невичерпне джерело великого генія, що приписується йому, ось уже близько чотирьох віків мільйонам і мільйонам людей величезну насолоду, а багатьом тисячам і... прожиток.

— Хто з відомих літературних героїв першим здійснив подорож на Місяць?

— Баба-Яга.

Роман О. Дюма «Три мушкетери» мав такий великий успіх, що автор вирішив скористатися його змістом для театральної п'єси. Почалися репетиції в театрі. На одній із звичайних репетицій без костюмів і декорацій, при одних стойках для ламп автор протягом шести картин бачив позаду каску пожежника, що уважно стежив за ходом п'єси. В середині сьомої картини каска зникла.

— Чи бачиш ти де-небудь каску пожежника? — запитав Дюма-батько свого сина.

— Ні, її більше не видно.

Коли картина закінчилася, Дюма розшукав пожежника, який не впізнав його, і запитав:

— Чому ви не дослухали сьомої картини до кінця?

— Та вона далеко не така цікава, як попередні,— відповів пожежник.

Дюма негайно після цього пішов до кімнати, зняв жилет і підтяжки, розв'язав галстук, розстебнув сорочку, як робив це завжди, коли ставав до роботи, і попросив рукопис сьомої картини. Коли йому подали рукопис, він негайно порвав його і кинув у вогонь.

— Що ви робите? — вигукнув директор театру.

— Я порвав цю картину тому, що вона не сподобалася пожежникові. Тепер я знаю, чого їй бракує.

Після цього Дюма написав усю картину наново.

Життя — сонце, письменник — дзеркало, слова — сонячні зайчики.

Віктор Жемчужников

Один молодий письменник скаржиться іншому:

— Просто жах! Що не надішлеш у видавництво, все повертають назад.

— А зі мною такого ніколи не трапляється.

— Як же ти цього домагаєшся?

— Я не пишу зворотної адреси.

Нетактовно запитувати про рік народження в жінок і у так званих молодих авторів.

Шукаючи позитивного героя, знайшов позитивного боягуза.

Веслав Брудзінський

●

На честь славетного англійського письменника Вальтера Скотта у Лондоні було влаштовано бал-маскарад. Кожний учасник маскараду мав обов'язково прийти в костюмі одного з героїв численних романів Вальтера Скотта.

На маскарад прибув і Чарлз Діккенс. Він був без маски, у своєму звичайному одязі. Організатор маскараду, звичайно, дуже здивувався.

— Кого ж з героїв свого колеги ви зображуєте? — іронічно запитав він Діккенса.

— Я зображую героя, який є в кожному творі мого талаповитого колеги,— його вірного читача!

●

— Подивись на Н.! — перекопував він.— У нього завжди є ложка дьогтю в бочці меду. А в мене? Чистий, непідробний дьоготь!

Веслав Брудзінський

●

Класика — взірць того, як треба писати і як не треба.

●

Найвищі гонорари за свої твори повинні одержувати ті автори, які найбільше намучились над ними, пишучи без успіху.

Михайло Рудницький

●

Комплімент авторіві «Колючих рядків»:

— Написано досить-таки гладенько!

●

Було ясно, що для автора статті колгоспне поле — темний ліс.

— Який поганий переклад! Чи не знаєте, хто переклав цього роману?

— Ніхто. Це оригінал.

Друкувався тільки на друкарській машинці.

— Я приніс вам свою першу п'єсу.

— Який сюжет?

— Вона кохає його, а він...

— А він кохає іншу?

— Ні, він теж її...

— Bravo! Нарешті щось оригінальне!

— Мої вірші тепер читають вдвоє більше людей, ніж раніше...

— Поздоровляю, я й не знав, що ти одружився.

Створено цілу літературу з нарікань на її брак.

Двоє дивляться вниз. Один бачить калюжу, другий — зорі.
Що кому.

Олександр Довженко

Мистецтво бути мудрим полягає в умінні знати, на що не слід звертати уваги.

Уільям Джемс

Його даремно звинувачують у плагіаті. Для цього він не-
достатньо начитаний!

У день свого сімдесятиліття літератор Н. з гордістю сказав на ювілейному вечорі:

— Я був і лишуся вічним учнем класиків літератури.

Очевидно, не знав тієї істини, що лишатись вічним учнем,— значить ніколи не наздогнати своїх учителів.

Федір Макивчук

— Ви знаєте, дуже багато води збігло з тих пір, як я почав писати цей роман!

— А ви пишете кров'ю серця, а не водою.

Про деякі музичні рецензії: той, хто розуміється на музиці, не вміє писати; а той, хто вміє писати, на музиці не розуміється.

Юліан Тувім

Мета мистецтва, як і раніше була, так і тепер є, — тримати мовби дзеркало перед природою і показувати добродієству його справжнє обличчя, а підлогі — її справжній вигляд.

ВІЛЬЯМ ШЕРСПІР

Якщо виставиш всю негідь, яка тільки є в людині, і виставиш її так, що кожен глядач відчує до неї огиду, питаю: хіба це вже не похвала всьому хорошому? Питаю: хіба це не похвала добру?

МИКОЛА ГОГОЛЬ

Йому докоряли, що він не має зв'язку з життям. А життя не хотіло з ним зв'язуватись.

ЄМІЛЬ КРОТВИЙ

Любіть мистецтво, а не себе в мистецтві.

КОСТЯНТИН СТАНІСЛАВСЬКИЙ

Нюганому танцюристові й штани заважають.

Українська приказка

СВІТІ
Мистецтві

Чим саме знаменита опера «Пікова дама»? Мабуть, найоригінальншу відповідь на це питання дав у 1911 році рецензент газети «Волжское слово».

«Опера знаменита тим, що два великі художники О. С. Пушкін і П. І. Чайковський прийшли до спільного висновку — прикувати навіки до ганебного стовпа нашу нікчемну схильність до картярської гри».

Шаляпін завжди обурювався людьми, котрі вважали працю актора за легку. «Вони нагадують мені,— говорив співак,— одного візника, що колись віз мене по Москві:

— А ти, паничу, чим займаєшся?

— Та ось співаю.

— Я не про те. Я питаю, що робиш? Співати — це ми всі співаємо. І я співаю, коли сумно стає. Я питаю, що ти робиш?»

Дружина художника-абстракціоніста — своїй подрузі:

— Ми з чоловіком цілком пасуємо одне до одного. Він малює, а я готую обід. А потім ми відгадуємо, що кожний з нас хотів зробити.

Драматург. Правда, в перших двох актах моєї комедії було безліч дотепів?

Глядач. Так, у глядача було багато дотепів з приводу вашої п'єси.

— Коли мені було двадцять років, я визнавав тільки самого себе. Тридцяти років я вже говорив: «Я і Моцарт»; сорока: «Моцарт і я», а тепер я кажу вже тільки: «Моцарт».

Шарль Гуно

Одна жінка була на безкоштовній оперній виставі. І саме тоді, коли співав хор, вона голосно промовила:

— Ну й актори! Вистава безкоштовна, а вони їй раді, співають усі разом, щоб тільки швидше закінчити та піти!

Якийсь чоловік, великий любитель живопису, за всяку ціну намагався прославитися як маляр, але насправді вмів тільки мазюкати. Надумав він сам розмалювати в своєму будинку стелю і одразу ж повідомив про це всіх своїх знайомих.

— Я спочатку побілю стелю, а потім на білому тлі власноручно розмалюю її.

— Ви краще спочатку розмалюйте стелю,— порадили йому знайомі,— а потім вже гарненько забіліть її.

Все життя провів у творчих відрядженнях — творити було ніколи.

Еміль Кроткий

У театрі йшла репетиція. Молода, зовсім ще не досвідчена акторка, якій доводилося зображати муки ревнощів і відчаю покинутої жінки, грала цю сцену мляво і невпевнено, доводячи автора драми до відчаю.

— Послухайте! — кричав він їй роздратовано. — Ви зовсім не розумієте цієї сцени. Поставте себе на місце героїні. Уявіть, що вас покинув ваш коханець. Що б ви вчинили?

— Знайшла б іншого, — спокійно відповіла акторка.

Пікассо зустрічає приятеля, і той йому признається:

— Я нічого не розумію в твоєму живопису.

— А китайську мову ти розумієш?

— Ні.

— Ось і добре. Цьому навчаються.

Під час репетиції режисер, невдоволений співом актора, зауважив:

— Треба співати з великим почуттям. Невже ви ніколи не закохувалися?

— Чому ж? — відповів артист. — Я закохувався, але тоді мені було не до співів.

Глінка довго і без успіху бився на репетиціях з співачкою Лілеєвою, яка мала чудовий голос, але зовсім не могла дати належного виразу партії Горислави в «Руслані і Людмилі».

Щоб удавано викликати життя в її млявому голосі, Глінка тихо підкрався і ущипнув її. Вона, звичайно, крикнула від несподіванки та болю.

— Ну ось, — похвалив її композитор, — тепер ви самі бачите, що цій фразі можна надати і життя, і виразності. Ось так і співайте.

Якийсь автор попросив Вольтера прочитати свою трагедію і оцінити її.

Прочитавши п'єсу, Вольтер сказав:

— Написати таку трагедію зовсім не важко. Трудність у тому, що відповісти авторові твору.

До трагедійного актора прийшов молодий чоловік, охоплений жорстокою і непереборною пристрастю до акторства.

Актор попросив його щось продекламувати, і кандидат в актори, випробовуючи його терпіння, почав кричати й маніритися перед ним.

— Ви раніше десь грали? — запитав його актор.

— Аякже, я виконував роль Авеля.

— Скажіть краще Каїна, тому що своєю грою ви, без сумніву, вбили Авеля.

Драматичний твір одного автора закінчувався тим, що всі його герої кінчають життя самогубством, вішаючись на гаках. При цілковитій тиші театрального залу завіса починає падати.

Раптом у залі лунає вигук:

— Зачекайте! Зачекайте! Автора ще немає!..

Композитори нічого не робили, тільки один на одного писали доноси на потному папері.

Ілля Ільф

Один віденський художник під час прусько-австрійської війни був прикомандирований до армії, щоб робити ескізи для батальних картин. Але, як відомо, пруссаки з самого початку почали всюди бити австрійців. Художник уже був зібрався від'їздити до Відня.

— Але ж ви прикомандировані на всю кампанію, — зауважив йому головнокомандувач австрійської армії.

— Так, — відповів художник, — але для того, щоб малювати картини боїв, а не відступів.

Підлабузник про балет:

— Ось де дійсно можна по-справжньому навчитися ходити навшпиньки.

Знаменитого актора зупинив якийсь невідомий, привітався з ним, назвав його товаришем.

— Але я вас не знаю, шановний, — сказав актор невідомому.

— Як же це? Адже ми з вами разом грали на сцені!

— Не пригадую! Ви ж яку роль виконували?

— Та півня у «Гамлеті»!

У Клода Дебюссі спитали, що він думає про Ріхарда Штрауса.

— Як Ріхарда я люблю Вагнера, а як Штрауса—Йоганна.

Вибігли дві дівчини з худими і голими, як у журавлят, ногами. Вони виконали танець, про який конферансьє сказав:

— Це балетний номер, товариші, дає нам яскраве уявлення про статеві взаємини в епоху феодалізму!

Ілля Ільф

І. Ю. Репін писав:

«Натхнення — це нагорода за каторжну працю».

— Цей клоун дуже вже старий для свого ампула!

— Зате він набагато молодший за свої жарти.

Господиня дому — гостеві:

— Як ви вважаєте колекцію моїх картин?

— Як художник чи як гість?

У Парижі, на театральній афіші спектаклю «Моя дружина — пантера» хтось дописав: «Моя — також!»

Актор помирає і непокоїться, чому з ним не укладають ангажемента. Щоб заспокоїти його, приїздить директор найкращого театру і підписує з ним неймовірно гарний контракт. Актор видужує і одержує нечуваний гонорар.

Ілля Ільф

Деякі співаки своїми виступами доводять, що мають ніж на горлі!

Під час вистави в оперному театрі в ложу ввійшов військовий у чоботях зі шпорами, які дуже дзвеніли. Відомий композитор, що сидів у ложі, підвівся і подякував йому. Військовий здивовано запитав, за що йому дякують.

— Я вдячний вам за те, що ви не привели з собою свого коня, — відповів композитор.

Нове слово в мистецтві може сказати тільки людина, якій бракує ерудиції, щоб сказати: все вже було сказано.

Габріель Лауб

Регент засадив Вольтера в Бастілію, а саме тоді ставили Вольтерову трагедію «Едіп». Регентові вона надзвичайно сподобалася, і він помилував автора.

Коли Вольтер прийшов подякувати регентові, той сказав йому:

— Поводьтеся добре, а я про вас турбуватимуся.

— Буду безмежно зобов'язаний вашій величності, — відповів Вольтер, — тільки про одне вас дуже прошу: не беріть на себе турбот про мое житло!

Художник демонстрував свою картину. Вірніше, чисте полотно. Звернувшись до глядачів, він промовив:

— Громадяни, на цій картині зображена корова, яка пасеться на леваді.

— А де ж трава? — запитали глядачі.

— Її з'їла корова.

— А де ж корова?

— Вона пішла. Навіщо ж їй залишатися на леваді, коли вона всю траву з'їла?

Лисицю він намалював так, що ясно було видно — моделю йому служила жінчина горжетка.

Ілля Ільф

Ромен Роллан, будучи професором паризького університету, запитав студентку:

— Скільки симфоній написав Бетховен?

— Три: героїчну, пасторальну і дев'яту, — не замислюючись, відповіла студентка.

Крилов був у театрі на виставі своєї комедії «Урок дочкам». Ролі молоденьких дочок виконували дуже товсті артистки похилого віку.

Коли після спектаклю Крилова запитали, як йому сподобалася їхня гра, він відповів:

— Що ж, вони, як досвідчені актриси, грали дуже добре; тільки назву комедії слід би змінити: це був урок не дочкам, а бочкам.

Французький драматург та епіграматист Алексис Пірон переслідував Вольтера своїм глузуванням і епіграмами. Коли йшла репетиція «Семираміди», Пірон пророкував, що всі глядачі на виставі свистітимуть. В день прем'єри Вольтер, звернувшись до Пірона, сказав:

— Як бачите, не свистять.

— Кому ж свистіти, коли всі позіхають, — відповів Пірон.

Мандруючи французькими провінціями, трупа Мольєра в одному місті поставила «Гамлета». Актор, що грав датського принца, погано знав свою роль. Коли він вийшов на сцену, то не знав, що казати; тоді він звернувся до Мольєра, який грав Полонія, з такою непередбаченою Шекспіром реплікою:

— Полонію! — сказав він. — Що тут відбувається... Невже батько про це дізнається?

— Будь ласка, про це не турбуйтеся, ваша величність, — відповів на це голосно Мольєр, — його отруїли ще до початку дії.

Художник Дурнов, приятель Брюллова, надумав пожартувати з Брюллова і, показуючи на посередній живопис, мовив:

— Чи не здається тобі, що тут багато брюлловського стилю!

— Ні, — відповів Брюллов, — тут, Іване, багато Дурнова.

Вольтер їхав із Швейцарії до Парижа. На околиці міста його зупинили і запитали, чи не везе він з собою такого, за що треба сплачувати мито.

— Панове, — відповів Вольтер, — у моєму екіпажі піякої контрабанди немає, крім мене самого.

— Ця соната навiana думками про кохану, — пояснював польський композитор Падеревський своєму учневі. — Її треба грати як пісню кохання, звернену до нареченої.

Молодий чоловік сідав за фортепіано. Через деякий час Падеревський вигукує:

— Слухайте, ви так граєте, ніби звертаєтесь до тещі.

Приборкувачка змусила лева взяти у неї з рота кусочок цукру, і це, звичайно, викликало овацію глядачів.

— Та що тут такого! — вигукнув хтось із глядачів. — Та це і я зроблю...

— Ви! — презирливо зауважила приборкувачка. — Спробуйте!

— З задоволенням! Справа лише за вами... Підставте сюди свого ротика з цукром...

Гурток ворожих Вольтерові осіб поширював чутки, ніби трагедію «Альзіра» написав не він.

— Я хотів би, щоб так було насправді,— зауважив хтось, почувши ці наклепи.

— Це чому ж?

— Тому, що тоді в нас було б на одного поета більше.

Про невдачу музиканта, що надокучив усім поганою грою, Діоген висловився:

— Слід похвалити людину за те, що, будучи таким поганим музикантом, вона все ж не кидає музику, займається нею і не стає злодієм.

Глядач, виходячи з театру:

— Добре, що я прочитав критику, а то б мені сподобалася ця вистава.

Англійський актор Солліван високо цінував твори Шекспіра і з великим успіхом грав усі головні образи в його п'єсах.

Якось Солліван грав головну роль у п'єсі «Річард III». В одній сцені король, будучи в небезпеці, проголошує відому фразу:

— Коня мені дайте! Все королівство своє віддам за коня!

З найближчої ложі почувся злий, шиплячий голос:

— Пане Солліван, а осел вам не підійде?

— Я гадаю, підійде,— відповів, ані на хвилину не задумуючись, веселий актор,— прошу вас швидше вийти на сцену.

Від театрального освітлення інколи залежить, у якому світлі буде представлена глядачеві п'єса.

Василь Підмайстрович

Друг відомого художника Делакруа пішов до нього, але заблудився і потрапив не в той будинок.

— Ви до кого? — запитав двірник.

— До Делакруа.

— Такий у нас не мешкає. А хто він?

— Маляр.

— Немає у нас таких, ми в будинок майстрових не пускаємо!

— Чим, брате, займавсья?

— Я тепер соліст.

— На якому інструменті?

— На лантухах: сіллю торгую.

— Хто любить музику — два кроки вперед! — командує капрал.

З рядів виходять шестеро солдатів.

— Добре! А тепер беріть ось той рояль і тягніть його на шостий поверх.

Коли у 1805 році у Франції поширилася чутка про смерть композитора Йосифа Гайдна (1732—1809), паризькі шанувальники композитора вирішили організувати траурні збори, присвячені його пам'яті. Гайди, довідавшись про це, поспішив їм написати:

«...Я безмежно вдячний шановним папам за організовані збори з нагоди моєї смерті. Шкодує, що не можу особисто взяти участі в них і диригувати при виконанні траурного маршу за упокій моєї душі».

Є такі слабкі п'єси, що вони ніяк не можуть зійти зі сцени.

Станіслав Єжи Лец

— Чудово! Але навіщо ви малювали з такої гидкої патурщиці?

— Але ж це моя сестра.

— Вибачте, я відразу повищен був здогадатись: вона так схожа на вас.

Відомий своєю настирливістю музикант просить вмістити серед найважливішого матеріалу газети повідомлення про його концерт. Секретар редакції намагається відмовити йому, але це не рятує.

— Гаразд, — говорить нарешті секретар. — Даю вам слово, що повідомлення буде вміщено.

І справді. На другий ранок музикант прочитав свою рекламу:

«В понеділок у такому-то театрі такий-то дає концерт...»

Тільки ця об'ява була вміщена в... хроніці «Нещасних випадків».

У театрі ставили нову п'єсу Олександра Суме, який сидів у ложі разом зі своїм другом Дюма-батьком. Дюма помітив, що в залі спав якийсь глядач, і сказав драматургові:

— Ось, Суме, успіх твоєї п'єси!

Другого дня в театрі йшла комедія Дюма-батька. Автор і Суме знову сиділи разом. Раптом Суме штовхнув автора і показав йому на глядача в партері, який міцно спав.

— Бачиш, милий Дюма, і на твоїй п'єсі можна спати!

— Що ти, що ти, — заперечував Дюма, — це ж вчорашній глядач, він не вислався.

Пані, заїхавши до фотографії і дізнавшись, що портрет коштує п'ять карбованців, а копія три, сказала:

— Ну, тоді зробить мені копію.

З кінотеатру глядачі пробиралися крізь темне, брудне подвір'я. Один глядач звернувся до директора кінотеатру:

— Це ж зневага до людей. Вхід як вхід, а вихід по коліна у грязюці.

Директор відповів:

— Дорогий товаришу, гроші ми беремо за вхід, а не за вихід.

Ковальський довго ходив по залах музею і кінець кінцем так втомився, що сів у перше крісло, яке трапилось йому.

Службовець підійшов до нього і сказав:

— Встаньте, будь ласка. Ви сіли у крісло Людовіка XIV.

— Ну то що? — заперечив Ковальський. — Коли він приїде, я встану.

Якийсь актор-хвалько запевняв, що, коли він давав виставу в одному місті, в глядачовому залі вигукували:

— Залишайтеся тут!

— Мабуть, це були кредитори, — сухо зауважив комік.

У майстерні художника.

— І ви гадаєте, що мій портрет буде красивий?

— Безумовно, ви навіть не впізнаєте себе!

У житті іноді буває, як на виставках: дуже погані люди займають найкращі місця.

Піфагор

Людина в охайному чорному одязі просила милостиню.

Г р о м а д я н и н. Чому ви не працюєте?

Ж е б р а к. Ви ж бачите, на мені траур.

Громадянин. Це не завадить вам працювати.
Жебрак. Пробачте, я учитель танців, а під час трауру танцювати не заведено.

Один громадянин зайшов за куліси.
— Хто вам дозволив сюди увійти?
— У мене є усний дозвіл.
— Покажіть!

— Чому ви називаєте цей хор змішаним? Адже в ньому тільки чоловіки?
— Але одні вміють співати, а інші — ні.

— Прошу вас на сцену! Публіка вимагає автора.
— Ні в якому разі! Я не з тих, хто здається живим.

Маленька роль ніколи не вбивала великого артиста, але маленький артист завжди може вбити велику роль.

Мистецтво народилося на горищі. Спускаючись до салону, воно стає кокеткою або лакеєм.

Стефан Жеромський

Соловейко бере якістю, горобці — кількістю.

Еміль Кроткий

Відомий комік пожартував над франтом.
— Я не дозволю вам глузувати з мене! — вигукнув франт. — Я викликаю вас на дуель!

— Дуже добре, — відповів спокійно комік. — Але я ніякої дуелі не визнаю, крім вогнестрільної зброї.

— Тим краще, — сказав франт.

Призначено було час і місце. Комік здобув з якогось замка стару гармату, запряг у неї шестеро коней і поїхав до призначеного місця на гарматному лафеті.

— Давайтесь стрілятися! — сказав віп франтові.

— Почали! Я вас запевняю, — відповів той, — один із нас повинен залишитися тут.

— То заляшайтесь ви, все одно вам робити нічого, а в мене ще репетиція завтрашньої вистави, ось я й поїду назад. Завертай, брате, коней! — сказав комік кучерові і, знову вмостившись на лафеті, спокійно поїхав.

Відомий художник розповідає другові про свою подорож, перемоги, про своє життя на Блакитному березі.

— Та що це я все говорю? — раптом зупиняє він самого себе. — Тепер твоя черга. Розкажи мені про себе. Скажи, наприклад, як тобі сподобалась моя остання виставка?

Красивий голос лікує вуха.

Є зірки, незаслужено відомі, подібно до Великої Ведмедиці.

Ілля Ільф

Пабло Пікассо знають усі. Проте, мабуть, не всі знають повний набір його імен. Ось як звати видатного майстра пензля: Пабло Дієго Хозе Франціско де Паула Хуан Непомукано Кріспіг Кріспіано де ла Сантісіме Трінідад Руїз і Пікассо.

Справа в тому, що Пікассо — іспанець, а в Іспанії такий пишний набір імен — не дивина.

До італійського професора-археолога в Рим приїхав друг з Америки. Професор показував йому визначні місця і, звичайно, Колізей. Американець довго дивився на знамениті руїни, потім зітхнув і сказав:

— Ой, ой! Я й не уявляв собі, що Рим так потерпів від бомбардування під час другої світової війни.

- Як тобі подобається цей піаніст?
- Віп нагадує мені Пікассо.
- Але ж Пікассо зовсім не піаніст.
- Саме тому.

Другий баритон паризького оперного театру хотів одружитися з дочкою багатого господаря готелю.

— І мови не може бути! — сказав батько нареченої.

Одного разу співакові довелося заміняти першого баритона опери в партії Дон-Жуана.

Другого дня господар готелю сказав йому:

— Можете одружуватися з моєю дочкою. Ви не маєте нічого спільного з Дон-Жуаном.

...І ось уже він став таким великим художником, що міг дозволити собі нічого не бачити навколо, як Гомер, і нічого не чути, як Бетховен.

Фелікс Кривін

— Послухайте, я хотів би знати, чому ви викликаєте співака, якого щойно закидали помідорами?

— Але у мене ще лишилися помідори.

Італійський композитор Пуччіні, якимось прогулюючись по вулицях Мілана, зупинився біля шарманщика, який грав уривок з його опери «Богема».

— Це треба грати трохи швидше, — сказав Пуччіні. Другого дня вуличний музикант стояв на тому самому місці. Поряд з його шарманкою красувався напис: «Учень Пуччіні».

Професор питає в студента:

— Якби вам трапилася можливість украсти картину в музеї, що б ви взяли: Рубенса чи Рафаеля?

— Того, що висів би ближче до виходу.

Музикантів люблять, коли вони грають.

Поліцейський стукає у двері. Двері відчиняються, і господар питає:

— Що вам потрібно?

— Ми одержали заяву про те, що ви тут знущаетесь з Шопена.

Нудний театр, коли на сцені бачиш не людей, а акторів.

Василь Ключевський

Рекорд тривалості співу однієї ноти належить італійському співцеві Карло Фаріонеллі, що спромігся утримати ноту протягом шести хвилин.

Художник, показуючи славнозвісному Мікеланджело свою картину, сказав:

— Я мало витратив на неї часу.

— Воно й видно, — була відповідь.

Сміханізований концерт Штепселя і Тарапуньки.

Після смерті Карузо його імпресаріо став шукати заміну великому співакові. Вислухавши одного юнака, імпресаріо вигукнув:

— Ах, сеньйоре, ви цілком могли б замінити покійного Еяріке!

— Ви такої думки? — вражено спитав потішений юнак.
— Так, якби ви померли замість нього.

— Мабуть, страшно усвідомлювати оперному співакові, що він більше ніколи не зможе співати.

— Так. Але ще страшніше, коли він не усвідомлює цього.

— Товаришу адміністраторе, у цирку пожежа!
— негайно викличте актора, що ковтає вогонь!..

Закінчуючи номер, приборкувачка в цирку цілує грізного тигра прямо в морду. Директор звертається до публіки.

— Тисячу карбованців тому, хто насмілиться зробити те ж саме!

— Я, — говорить молодик, — тільки спочатку заберіть цього звіра!

Один актор-початківець, уявивши себе трагіком, просив М. Рибаківа подивитися його в «Отелло». Після спектаклю актор спитав знаменитого трагіка:

— Чи добре я вбиваю Дездемону в останній дії?

— Добре, — відповів Рибаків. — Але ще краще вбиваєш Шекспіра.

Відомий антрепренер Ф. А. Корш був великим приятелем священика церкви, що містилася поряд з театром. Одного разу між ними відбулася така розмова:

— Ну що, батюшко, як справи, чи багато молящих у церкві?

— Дуже мало, — з гіркотою відповів священик. — Ось у вас, Федоре Адамовичу, завжди в театрі повно, а мої прихожани зовсім церкву забули...

— А це тому, батюшко, — весело сказав Корш, — що в мене в театрі щоп'ятниці повинка, а у вас репертуарчик застарів. Пора, пора освіжити!

Об'ява:

«Потрібні на виїзд відьми, буки, баби-яги, кашей безсмертний, гноми та кобольди. Зарплата від 120 карбованців і вище. Квартира надається».

Відомий приборкувач звірів, укладаючи договір з дирекцією театру, особливо вихвалявся тим, що його звірі цілком ручні, так що глядач може бути зовсім спокійний, у нього ніколи не буде нещасливого випадку.

— Шановний друже, — сказав йому директор, — ви на безпечність не дуже покладайтеся! Лишіть глядачеві хоча б маленьку надію на те, що ваші вихованці вас можуть розтерзати, а то ще в глядача пропаде будь-який інтерес до вистави, і тоді ми з вами сядемо на мілину.

Один актор, який дуже подобався Людовікові XVIII, одержав від короля подарунок — срібний сервіз на 18 персон.

— Набір на 18 персон! — сказав актор, розглядаючи дарунок. — Це тому, що сам король Людовік вісімнадцятий. Шкода, що він не 36-й!

— Як хочете сфотографуватися: у профіль чи анфас?
— Катай у профіль, а то я трохи глухуватий на ліве вухо.

- Дорогий сусідо! Позичте мені на вечір вашу трубу!
- Як, ви хочете навчитися грати?
- Ні, що ви! Я хочу хоч раз виспатися!

Директор невеличкого німецького театру, що славився своїм глупством, хвастив перед драматургом і теоретиком мистецтва Лессінгом своєю нібито чудовою постановкою драми Лессінга «Натан Мудрий».

- Хто у вас тав Натана? — спитав Лессінг.
- Я, — самовдоволено відповів директор.
- А мудреця?

Дружній регіт змусив директора швидко покинути кімнату.

Картина знімалась двічі: вперше — в студії, вдруге — з екрана.

Актор прийшов у цирк.

- Що ви вмієте робити? — запитав директор.
- Можу з'їсти корову за одним присідом.
- Добре, будете виступати у двох відділах о сьомій і о дев'ятій годині вечора.
- На жаль, не зможу, бо я в проміжках між відділами не встигну повечеряти.

— Скільки коштує квиток? — питає хлопчик, підійшовши до каси кіно.

- П'ятдесят копійок.
- У мене тільки двадцять п'ять копійок. Пропустіть мене, я буду дивитися одним оком.

... Всі були розчаровані, що він не зміг виконати на біс свою лебедину пісню.

Фелікс Кривіт

У Лондонському філармонічному оркестрі за традицією всі музиканти були чоловічої статі. Ця традиція походить від славетного диригента оркестру сера Томаса Бігіма. Аргументував він свою ухвалу вельми просто, проте переконливо.

«Якщо ми візьмемо гарненьких музиканток, — говорить він, — то вони виведуть з ладу оркестрантів. Якщо ми візьмемо потаненьких, то вони виведуть з ладу мене».

Сер Томас помер в 1961 році. Та встановлена ним традиція неухильно збереглась аж до березня 1967 року. В цей день оркестранти зі здивуванням виявили на репетиції, що в їхні ряди «затесалися» чотири скрипалі. Честь ламання традиції належить новому головному диригентові Рудольфу Кемпе.

По лондонському телебаченню скрипалі були представлені англійській аудиторії. Не знаємо, які їхні музичні дані (вони не грали), але зовнішні незаперечно свідчать, що диригент вирішив вивести з ладу не себе, а оркестрантів.

На його палітрі були всі барви, крім барви сорому.

Еміль Кроткий

- Чому театральні цукерки роблять м'ятними?
- Певно, на випадок, коли на виставі занудить глядачеві.

На репетиції опери «Кармен» диригент говорить співакові:

- Не забувайте, що це арія Тореадора, а не бика.

У гарних танцюристів ноги працюють краще за голови.

Григорія Сковороду спокушали високими посадами. Так начальник Слободськоукраїнської губернії Є. О. Щербинин, зацікавившись особою Сковороди, одного разу закликав його до себе і запитав:

— Чесний чоловіче! Чому ти не візьмеш собі якогось певного стану?

— Шановний пане! — відповів Сковорода. — Світ подібний до театру. Щоб грати в театрі з успіхом і похвалою, беруть ролі за здібностями. В театрі актора хвалять не за знатність ролі, а за те, як він вдало грає її. Я довго міркував про це і після великого іспитування себе побачив, що не можу представляти в театрі жодної особи вдало, крім низької, простої, безтурботної, самотньої. Я обрав собі цю роль — і задоволений.

Він директор клубу. Йому доводиться стикатися з художниками, музикантами, артистами. Про цих людей і їхню творчість у нього тверда думка. Кинувши зневажливий погляд на нову картину, він каже:

— Цікаво, скільки він загірб за цей струмочок?

— У вас учора виступав народний артист... Ну як?

— Чистий коверкот!

— А як артист Енський?

— Був би в мене такий голос, я мав би двоповерхову дачу! Співає... Дай мені таку платню, я сам заспіваю...

Григорій Риклін

Актори не люблять, коли їх вбивають у другому акті чотирьох актної п'єси.

Ілля Ільф

На вечері в день свого народження Чарлі Чаплін розважав гостей, імітуючи знайомих чоловіків, жінок і дітей. Нарешті проспівав арію з італійської опери, причому виконав її чудово.

— Я не знав, що ви вмієте так добре співати, — зауважив хтось із слухачів.

— Я зовсім не вмію співати! — заперечив Чаплін. — Я тільки імітував Карузо.

Директор театру говорить молодому акторові, якій репетирує роль Гамлета:

— Дякую вам. Тепер я розумію, чому Офелія заподіяла собі смерть.

У студії художника сперечалися про мистецтво. Шаляпін, який не брав участі в суперечці, раптом підвівся і сказав:

— Я вам покажу, що таке мистецтво.

Згодом він непомітно вийшов... Несподівано відчинилися двері і на порозі з'явився смертельно блідий, зі скуйовдженим волоссям Шаляпін. З його уст злетіло тільки одне слово:

— Пожежа!!!

Почалася паніка, крики жаху...

І враз маска страху і відчаю щезла з лиця Шаляпіна. Він розсміявся і сказав:

— От що таке мистецтво!

Абстракціоністів слід би нагороджувати абстрактно.

Режисер. Ця знаменитість вимагає п'ятсот доларів за роль індійця.

Директор. Не велика біда! Дайте йому 250 — і нехай грає метиса!

— Коли я приходжу в театр подивитися якусь п'єсу і бачу напівпорожній зал, — розповідає друзям один театрал, — я завжди пригадую вигук якогось плацмайора, який призна-

чив збір на таку-то годину. Заставши на місці збору одного сурмача, він вигукнув:

— Ох, наволоч, чого ви з'явилися одини?!

●

— Я чув, що цирк, у якому показували дресированих бліх, збанкрутував. Не знаєте чому?

— Головна актриса втекла з пуделем.

●

Прослухавши нову пісню композитора, його товариші похмуро мовчали. Пісня дуже нагадувала їхні власні мелодії. Автор, очевидно, зрозумів, у чому річ.

— Ще геніальний наш предок сказав, що музику творить народ, а ми, композитори, її тільки аранжуємо.

Відчувши себе народом, товариші дружнo заплодували:

— Браво! Блискуче! Прекрасно!

●

Д р а м а т у р г. Приємно було бачити вас на прем'єрі моєї нової комедії. Але чому ви пішли після другого акту?

К р и т и к. Не гріх було б піти і після першого.

●

На лавці у зоологічному саду дрімав якийсь п'яниця. Його розтермосив наглядач саду.

— Прокиньтесь, прокиньтесь, сер! Я вскочив у жахливу халепу!

— Іди собі, — промимрив той. — Не чіпай мене.

Але наглядач наполягав.

— Послухайте, — сказав він, — померла знаменита мавпа, а завтра мають прийти 700 дітей. Я не можу їх розчарувати. Я заплачу вам сто доларів, коли заберетесь до клітки, влізете у шкуру мавпи і удаватимете з себе цю бешкетницю.

П'яниця поміркував і погодився — що не зробиш заради ста доларів. О дев'ятій ранку він уже був у клітці. Прийшли діти, вони гомоніли та верещали від радощів. Пустував і п'яниця. Він повзав, піднімався по віршовці, добрався до самої верхівки та й так розгойдався, що втратив рівновагу, зірвався і впав до сусідньої клітки. Це була клітка лева.

П'яниця до смерті перелякався, коли побачив, що до нього наближається лев. Він несамовито зарепетував:

— Допоможіть... Убивають... Поліція...

Лев наблизився до нього і прошепотів на вухо:

— Заткни пельку, бовдуре, а то втратимо роботу.

●

Увесь тягар своїх віршів поет поклав на музику.

●

Картину знімали чотири роки. За цей час режисер встиг змінити трьох жінок. Кожну з них він знімав. Ні біса тут не можна зрозуміти. Чи то він часто одружувався, тому що довго знімав, чи то він довго знімав, тому що часто одружувався.

Ілля Ільф

●

Адміністратор кіно схопив за комір джентльмена, який галасував під час сеансу, і виставив його на вулицю через запасний вихід.

— Ви відповісте за це! — репетував бешкетник. — Я належу до дуже знатного роду!

— О, вибачте, сер! — вигукнув адміністратор та знову схопив його за комір і виштовхнув... через головний вхід.

●

До містечка прибув пересувний цирк. Директор цирку показує громадянам слона:

— Це винятково розумна і сильна тварина. Коли на новому місці треба розбити намет, він працює за двадцятьох чоловік.

У відповідь здивований голос:

— І це, по-вашому, з великого розуму?!

●

В театрі під час антракту дама в претензійному капелюсі говорить тому, хто сидить у неї за спиною:

— Якщо вам заважає мій капелюшок, я можу його зняти.
— Та ні, що ви! Ваш капелюх набагато смішніший, ніж комедія!

Звіринець — місце, де звірі оглядають людей.

Одного нікчемного музиканта після поганого концерту публіка побила.

— Я ніколи не думав, — сказав музикант, — що публіка так добре розуміється на музиці!

Весела компанія акторів гуляла цілу ніч. О сьомій годині ранку один кіноактор піднявся з-за столу.

— Куди ти? — здивувалися друзі. — Саме тепер, коли так весело. Лишайся!

— Не можу, — суворо відповів той. — Мушу рівно о дев'я-тій бути в студії. Я лише швиденько забіжу додому, щоб встати.

Актори на сцені опинились би в незручному становищі, коли б їхній гучний регіт, вирваний гострою реплікою, не був підтриманий у залі глядачами.

Самуїл Маршак

Кінорежисер, що одержував дуже багато рукописних сце-наріїв, завжди якнайдетальніше обгрунтовував свою відмову прийняти твір. Так сценарій на кримінальну тему він повер-нув авторові з ласкавою відповіддю:

«Сценарій чудовий, і головна дійова особа — злодій — змальована надзвичайно правдиво: навіть слова, які він вжи-ває, вкрадені...»

Героєм кінокомедії був глядач, який додивився її до кінця.

— Мій новий номер має величезний успіх. Я показую публіці клітку, в якій разом живуть вовк і вівця...

— І вони ніколи не сваряться?

— Буває... але це не проблема: я тоді просто купую іншу вівцю.

— Хто ця показна дама?

— Вона раніше виступала в цирку. Співала у клітці з левом.

— І чого ж вона перестала виступати з цим номером?

— Цього зажадало Товариство охорони тварин.

Великий художник Оноре Дом'є створював гострі карика-тури, відомі всій Франції, і його майстерню почали відвіду-вати юрби людей.

Дом'є не витримав, і одного разу на дверях його майстерні з'явилася записка:

«Той, хто заходить до мене, виявляє мені велику честь. Той, хто не приходить до мене, дарує мені величезну насо-лоду».

— О, ви чудово зіграли цю сцену! Особливо правдопо-лібна у вас була істерика!..

— Ще б пак! Адже вся моя театральна кар'єра була су-цільною двадцятип'ятирічною істерикою.

Осел теж грає неабияку роль у музиці: його шкіру напи-нають на барабан.

П'еса з щасливим кінцем: кінець кінцем все ж таки її поставили.

Еміль Кроткий

Шаляпін мав слугу Петра. Одного разу прийшов журналіст, щоб узяти інтерв'ю в Шаляпіна.

— Нічого з цього не вийде,— заявив Петро,— Шаляпін саме купається, і вам це пощастить з ним поговорити. Але я можу вам дати відповіді на всі запитання.

— Скажіть, будь ласка,— спитав журналіст,— які у вас плани на найближчий час?

— Завтра ми виїжджаємо в Мілан, де у театрі «Ля Скаля» будемо співати партію Мефістофеля, потім ідемо до Лондона, де будемо співати...

В цю мить відчинились двері, і Шаляпін весело додав:

— Все гаразд, тільки, коли поїдете до Мілана і Лондона, не забудьте, Петре, і мене взяти з собою.

Сольних номерів було мало, концерт пройшов малосольним.

Глядачі зустріли улюбленого артиста такими тривалими оваціями, що після овацій був одразу ж оголошений антракт.

Трагедія поганого художника в тому, що він страждає даремно.

Одна акторка, більш відома своєю красою, ніж талантом, написала знайомому банкірові листа, в якому просила грошей.

Банкір надіслав гроші разом з листом, в якому було написано: «При цьому надсилаю 1 000 карбованців і 10 000 компліментів».

«Якби було навпаки!» — подумала акторка, прочитавши листа.

Композитор умовляв якусь аматорку, щоб та погодилася проспівати його музичний твір. Дама довго відмовлялася, але нарешті вибрала арію для виконання, та перше, ніж почати співати, звернулася до композитора з такими словами:

— О маестро, якби ви знали, як мені страшно!

— А ви гадаєте, що мені не страшно? — відповів маестро. Цю вихватку приписують Россіні.

Режисер (акторові). Ви чудово зіграли свою роль. Тільки ту сцену, де ви вмираєте, на мій погляд, слід грати жвавіше.

Театр має дивовижну властивість: талановитому акторові завжди трапляється розумний глядач.

Всеволод Мейєрхольд

Обличчя замовника було таке невиразне, що художник намалював його тільки до пояса,— починаючи з ніг.

Еміль Кроткий

Шарнас одразу став би порожнім, якби звідти вигнали наслідувачів.

П'єр Буаст

Коли на вечірці письменників і акторів Горький за традицію виступив з сольним номером, Чехова спитали:

— Скажіть, чому Горький співає з заплющеними очима?
— У Горького дуже добре серце, — відповів Чехов. — Він не може бачити, як інші страждають від його співу.

●
— А ви самі не художник?
— Почасти.
— Тобто як це «почасти»?
— Я упадаю за натурщицями.

●
Коли у Римі помер папа Лев X, покровитель наук та мистецтв, і на папський престол став неосвічений чужоземець Андріан VI, що майже не розумів по-італійськи і ненавидів поезію та мистецтво, римляни були у відчаї; але коли Адріан помер, будинок його лікаря було прикрашено вінками й квітами і на цьому з'явився напис: «Римський сенат і народ — визволителю батьківщини».

●
— Чому вам так подобається грати королів?
— Тому, що вже у другій дії мені, як правило, відрубують голову і я вільний!

●
На сюжет про доктора Фауста написано 53 опери. Одна з них «Мефістофель» належить перу італійського композитора Арріго Бойто. Знаменита вона, мабуть, тільки своєю довжиною. Слухачам, що прийшли на початок спектаклю, треба було чекати 6 годин 10 хвилин, поки закінчиться опера.

●
Знаменита співачка Каталані, збираючись співати на одному концерті в Парижі, звернулася до свого чоловіка Вальбрита:

— Треба понизити фортепіано, бо я не зможу співати. Але прошу тебе, щоб це було зроблено сьогодні до вечірньої вистави.

Настав вечір. Каталані з'явилася перед глядачами, але вже з перших звуків помітила, що фортепіано примушує її співати значно вище звичайного. Аж ніяк цим не збентежена, вона, як вправна співачка, вдало пододала ці труднощі і закінчила арію під гучні оплески захоплених слухачів. За кулісами вона підійшла до свого чоловіка, який зовсім не розумівся на музиці, і сердито сказала йому:

— Я ж тебе просила понизити фортепіано, а ти нітрохи про це не потурбувався.

— Як не турбувався? Я сам був при тому, коли його знижували, і можу тобі це довести.

Вальбріт посилав за машиністом і запитує його:

— На скільки ви понизили фортепіано?

— На півтора вершка! — відповідає машиніст.

— Ну, хто має рацію, добродійко? — урочисто запитує чоловік.

●
Він віртуозно володів мистецтвом знаходити собі мецепатів.

●
Півень співає навіть того ранку, коли він має попасти в юшку.

Станіслав Ежи Лец

●
Сім літ минуло, як музика грала, а він ще й тепер скаче. Українське прислів'я

●
Інспектором Художнього театру був полковник у відставці фон Фессінг. Звертаючись до студентів і приїжджих учителів, що по зав'язку набилися в його контору, щоб одержати контрамарку, він урочисто оголосив:

— Панове! Контрамарок більше нема. Повітря достатньо зіпсоване, прошу очистити контору. Все, що можу я запропонувати, — це ні-чо-го!

●
Найціннішим номером естрадної програми був номерок на зданий верхній одяг.

Еміль Кроткий

●
Епітафія на могилі англійського карикатуриста:
«Він був страшний набрида і не давав нікому спокою, але діяв так в ім'я розуму».

●
— У цій папці зібрані дуже слабкі вірші. Треба її приховати якнайкраще.

— Від кого?

— Від композиторів.

●
Англійський театральний критик Еморі Брізон протягом десяти років на кожній прем'єрі театру в Ноттінгемі брав завжди одне й те саме крісло. Театр цей недавно закритися, а адміністрація на знак поваги до професійної чесності критика подарувала йому на згадку театральне крісло.

●
— Як ви гадаєте, ця картина зображує схід чи захід сонця?

— Без сумніву, захід сонця!

— Напевне, ви дуже добре знаєте техніку живопису?

— Та що ви! Я особисто знаю художника і знаю, що він прокидається не раніше, як опівдні.

●
Власник одного кінотеатру в Канаді випустив афішу про майбутню демонстрацію фільму «Дикий Сем» з життя собак. Тридцять сім місцевих жителів попросили його влаштувати спеціальний кіносеанс для їхніх собак. Він погодився. Спочатку все йшло гаразд. Та коли на екрані з'явилися собаки, з зали для глядачів залунали несамовите вищання.

— Повірте, я був страшенно радий, коли закінчилася демонстрація фільму,— говорив власник кінотеатру і поклявся, що на подібний експеримент він більше ніколи не згодиться.

●
В Америці випущено на екран новий бойовик «Старий Джем». Рекламу цього фільму така: «Це повість про кровопролиття, хтивість і смерть — тобто про все те, що робить життя людини достойним, щоб його прожити».

●
В Америці часто влаштовували конкурси на кращого імітатора Чарлі Чапліна. Якось на такий конкурс у Голлівуді з'явився таємно і сам Чаплін, бажаючи перевірити, яке він справить враження. Як же він здивувався, коли конкурсна комісія дала йому тільки третю премію за імітацію Чарлі Чапліна.

●
Увагу відвідувачів Державного Ермітажу в Ленінграді привертає невелика чорна дошка, окупована золоченим багетом, вивішена в одному із залів. Це «Правила, за якими діяти всім, входящим в сії двері», затвержені Катериною II до відома відвідувачів палацу:

1. Залишити всі чини за дверима так само, як і шляпи, а особливо шпаги.

2. Місництво і пиху або тому щось подібне, якщо б те трапилось, залишити за дверима.

3. Бути веселим, однак нічого не псувати і не ламати і нічого не гризти.

4. Сідати, стояти, ходити, не зважаючи ні на кого.

5. Говорити помірно і не дуже голосно, щоб у інших, хто там перебуває, вуха або голова не заболіли.

7. Не зітхати і не позіхати і нікому нудьги або тяготи не завдавати.

8. У всяких невинних витівках, що один вигідає, іншим до того приставати.

9. Їсти солодко і смачно, а пити з помірністю, щоб кожен завжди міг знайти свої ноги, виходячи з дверей.

10. Сварки з дому не виносити, а що зайде в одне вухо, то б вийшло в інше, перш ніж виступлять із дверей.

11. А якщо хто проти висловленого проступиться, то за доказами двох свідків за всякий злочин кожний, хто проступиться, повинен випити шклянку холодної води, не виключаючи з того і дам, і прочитати сторінку «Тілемахіди» голосно. А якщо проти десятої статті проступиться, того більше не допускати.

На банкеті співав один співак, голос у нього був дуже поганий, слухати його було для всіх справжньою карою.

— Читав я в книгах учених мужів древніх часів, що людина, почувши спів сови, повинна померти, — сказав один мудрець. — Але від співу цієї людини здохне будь-яка сова.

Алі Сафі

Коли відомого піаніста Артура Рубінштейна запитали, що було для нього найважчим під час навчання гри на роялі, той відповів:

— Платити гроші за уроки.

У великому репертуарі М. Л. Кропивницького особливе місце посідала роль куркуля Бичка в п'єсі «Глитай, або ж Павук». За цю роль актор не раз мав неприємності від експансивних глядачів. Один із них, наприклад, серед вистави вигукнув:

— Бий його, бузувіра!

А якийсь нервовий чоловік в антракті побіг за куліси шукати «паскуду». Довго не міг збагнути, що бачив тільки актора. Кропивницький сказав йому:

— Спасибі за ваш великодушний порив. Для мене, як для виконавця, це втіха, я, виходить, зумів передати справжні риси цієї, як ви кажете, «паскуди».

Дилетант ставиться до мистецтва, як халтурник до ремесла.

Йоганн-Вольфганг Гете

На зйомках фільму:

- Ви повинні стрибнути з цієї вишні.
- Дуже високо. А якщо я розіб'юся?
- Нічого, це ж останній кадр фільму.

Коли після вистави завіса піднялася знову, здивовані глядачі побачили зовсім інших акторів, що вийшли на оплески.

Щоб не бути викритим, фокусник заховався у себе в кишені!

Оркестр грав у дусі часу. А час був минулим.

— Я дебютував у Гамлеті, тому й у свій ювілей ставлю Гамлета.

— Невже ви одразу почали з ролі Гамлета?

— Ні, спочатку я грав тінь Гамлета і тільки тепер, через двадцять п'ять років, можу зіграти самого Гамлета.

— Скажіть, коли була востаннє поставлена вами нова комедія?

— На першій її виставі.

Ставили оперу «Ріголетто». Партію Джільди виконувала бездарна співачка. Публіка її обсвистала.

— Яка груба, некультурна публіка! — обурилася співачка. — Подумати тільки, обсвистали великого Верді!

●

— Вибачте, тут живе інспектор?

— Ні,— відповідає композитор,— він живе двома октавами вище.

●

На складі «Кінопрокату» миша, хрумкаючи, гризе ролик кінофільму. Друга миша питає:

— Гарний фільм?

— У книжковому варіанті він був ліпший.

●

Розмова за лаштунками:

— Чому засмучена наша пріма?

— Сьогодні їй подарували тільки дев'ять букетів.

— А хіба цього не досить?

— Так, але вона заплатила за десять.

●

Відомий коментатор одержав листа такого змісту:
«Кожної неділі мою дружину неможливо відтягнути від телевізора, коли йде ваша програма. Вона боїться, що хтось його включить».

●

Прем'єра. Перед третім актом до театральної каси прибігає людина і просить повернути їй гроші за квиток.

— Чому?

— Нервовий я, боюся сам у залі сидіти.

●

Зауваження члена журі конкурсу вокалістів:

— Так, у вас є все, крім голосу...

●

За часів Шекспіра в театрі актрис не було. Жіночі ролі виконували чоловіки. Коли початок спектаклю запізнився і глядачі висловлювали своє незадоволення, хтось із акторів виходив на сцену і жартівливо заспокоював присутніх:

— Вибачте, але королева Катерина голиться...

●

Сучасні художники нерідко створюють такі картини, що не одразу відрізниш, де у них верх, а де низ. Одна картина французького художника-імпресіоніста Матісса демонструвалася на виставці в Нью-Йоркському музеї сучасного мистецтва. Вона 47 днів провисіла «догори ногами», перш ніж конфуз помітили. Але ж за ці півтора місяця на виставці побувало 116 тисяч відвідувачів.

●

У намальованої риби завжди лише одне око.

●

Одному важко розіграти всю п'єсу.

●

У zenіті своєї слави Енріко Карузо був такий популярний, що молодь наслідувала його в усьому: в манері ходити, розмовляти і навіть зачісуватися. Одного разу, коли видатний тенор зайшов у перукарню і попросив, щоб його підстригли, як звичайно, «під Карузо», перукар, уважно подивившись на нього, сказав:

— Пробачте, сеньйоре, але ця зачіска може так зіпсувати вашу зовнішність, що я, мабуть, не візьмуся за таку роботу.

●

Автор книги знайшов ідею; сценарист — план; режисер — нове розв'язання; і тільки глядач не знайшов нічого.

●

Кіноактриса про свого чоловіка-кінокритика:

— Він надзвичайно скромний... коли мова заходить про мої здібності.

●

Сатиричний фільм вирішили випустити в німому варіанті.

Гастролі Чайковського в Лейпцигу збіглися з перебуванням там подружжя Грігів. На одній виставі вони сиділи в ложі поряд з російським композитором. Наступного дня рецензія на виставу в місцевій газеті закінчувалася такими словами:

«Між іншим, на концерті був присутній великий російський композитор Чайковський з дочкою та сином».

Безталанний рецензент прийняв невисоке на зріст подружжя з Норвегії за дітей Чайковського.

Вистава була така погана, що навіть контрамарочники вимагали повернути гроші.

«Хай буде вислухана і друга сторона!» — цей благородний афоризм виник, напевно, до винайдення патефонних платівок.

Юліан Тувім

— Ніяк не можу зрозуміти. Елен вийшла заміж за критика, що завжди лаяв її в рецензіях...

— Ну ось вона й вирішила помститися.

Натхнення — це не оселедець, який можна засолити на багато років.

Йоганн-Вольфганг Гете

Одного разу до Балізі — директора Міланської консерваторії — прийшов юнак. Просте селянське обличчя, скромний одяг юнака не сподобалися директорові. Через кілька днів після вступного іспиту він одержав відповідь:

«Залиште думку про консерваторію».

Це було 1832 року, а через багато років Міланська консерваторія домагалася честі мати ім'я знехтуваного нею музиканта — Джузеппе Верді.

У одному товаристві вихваляли голландського художника. — Цей митець одним штрихом пензля може перетворити обличчя, яке сміється, на обличчя, що плаче.

— Нічого дивного, — зауважив письменник, — моя мати могла це зробити вішиком.

На виставі паризької опери збудьгований король помітив, що в оркестрі появилася Россіні, і звелів ад'ютантові покликати його у свою ложу.

Маестро прийшов і почав вибачатися за буденність убрання. Та Людовік XVIII зупинив його на півслові:

— Ну, що ви! Які можуть бути церемонії між двома царственими особами: я — король Франції, ви — король опери.

Автор-кляузник домігся постановки своєї безконфліктної п'єси.

Для того, щоб дебютувати в англійській Королівській академії музики (так раніше називали великий оперовий театр) твором, написаним на французьке лібретто, Глюк надіслав до дирекції театру рукописну партитуру опери «Іфігенія в Авліді» (за відомою трагедією Расіна). Цікава відповідь директора опери, який одразу оцінив оригінальність твору: «Якщо пан Глюк дасть зобов'язання представити не менше шести подібних опер, я буду першим сприяти виставі «Іфігенії». Без того — ні, бо ця опера вбиває все, що існувало досі».

Рівень архітектури не вимірюється кількістю поверхів.

У ляльковому театрі доля актора весь час висить на ниточці.

Режисер-новатор зняв фільм, а потім почав писати до нього сценарій.

— Якщо ви маєте намір вести обговорення п'єси за великим рахунком,— сказав драматург,— то краще всього це зробити в ресторані.

Після того, як Чайковський назавжди залишив Міністерство юстиції і вступив до Петербурзької консерваторії, його дядечко висловив своє обурення короткою фразою:

— А Петя ж, Петя, яка ганьба! Юриспруденцію на гудок проміння!..

Людовік Чотирнадцятий після відвідання вистави «Скарамуш» сказав принцеві Конде:

— Не розумію, чому священнослужителі так накинулися на «Тартюфа»! Адже в «Скарамуші» є набагато різкіші речі...

— Справа в тому,— відповів Конде,— що в «Скарамуші» автор сміється над небом та релігією, до яких цим панам немає ніякого діла, а в «Тартюфі» Мольєр сміється над ними самими...

Абсолютний слух потрібен не лише музикантам, а й брехунам.

Не маючи свого таланту, він заривав у землю чужий.

В Італії заснована так звана антипремія з літератури та мистецтва, яка присуджуватиметься відомим письменникам, художникам і композиторам за... найневдаліші твори. Нагородженій такою премією зобов'язаній внести мільйон лір на користь якоїсь культурної організації. На випадок відмови лауреат буде названий на сторінках преси як людина, позбавлена почуття гумору.

Оркестр грав так погано, що паузи здавалися музикою.

— Пане директоре,— говорить акторка,— я прихильниця реалізму, а тому прошу, щоб у другому акті мені було подано натуральне шампанське, а не вода.

— Не заперечую, мадам, але в такому разі я змушений вимагати, щоб у четвертому акті ви випили справжню отруту.

По радіо умовляли запам'ятати пісню, яку хотілося забути.

В одному французькому журналі, котрий обслуговує артистичний світ, з'явилася об'ява:

«Негайно потрібен мотоцикліст для «Колеса смерті». Робота короткочасна, але добре оплачувана».

Одеський градоначальник, адмірал Зелений, побачивши знаменитого дресировальника і артиста Анатолія Дурова в цирковому буфеті, голосно наказав йому встати. Дуров здивовано подивився на відомого всій Одесі самодура і продовжував сидіти. Градоначальник гукнув чиновникові, що його супроводив:

— Скажіть цьому йолопові, що я — Зелений!

Тоді Дуров підвівся і гучним, чітким голосом сказав:

— Ось коли ти дозрієш, я з тобою розмовлятиму.

Того ж вечора він вивів на манеж цирку свиню, пофарбовану в зелений колір, що одразу викликало грім аплодисментів.

● — Працювати головою не така вже й складна справа! — сказав бугай і підняв на роги тореадора.

Ян Лукаш

● — Чого це ваш чоловік такий похмурий?
— Виграв на лотерею власну картину.

● — Я попереджаю тебе, — заявляє вчителька музики учневі, — коли ти будеш погано себе поводити, я скажу твоїй мамі, що в тебе талант.

● Під маскою кролика ховалася залча душа.

● Під час гастролів у Олександрівську (тепер Запоріжжя) після вистави «Глитай, або ж Павук» на сцену піднялася під команду боцмана група матросів і солдатів. Боцман звернувся до Заньковецької:

— Уклінно дякуємо вам, всім товаришам акторам за прекрасну виставу.

З Олександрівська вирішили плисти в Херсон. Подали напроплав «Імператриця Марія». Моряки, що прийшли на пристань проводжати акторів, обурилися:

— Яка така може бути імператриця на Дніпрі?

І тут же замазали слово «Імператриця» чорною фарбою, а білою написали: «Заньковецька».

● Якщо твій витвір не сподобався знавцеві, це недобра ознака; якщо він удостоївся похвали неука, його слід зовсім викинути.

Крістіан Геллерт

● Усі дійові особи були гарні, а п'еса погана.

● Після закінчення першого акту автор п'еси підбіг до актора, який грав вкрай погано.

— Я змінюю сюжет, — заявив він, — ви помрете на початку другого акту, а не в кінці третього.

— Чому?

— Краще вам загинути за моїм задумом, ніж від рук глядача.

● Комедію називають «ліричною», коли остаточно переконаються, що вона зовсім не смішна.

● Редактор голлівудської студії сказав сценаристові, який подав психологічну кінодраму «Про що мріяли проліски».

— У вашому сценарії потрібні деякі зміни. Вам слід у середині вбити героїню, зробити безнадійною шизофренічкою і наркоманкою її тітку, натякнути на протиприродні почуття камеристки до господарки, перетворити на секретного радянського агента нареченого героїні та на небезпечного мапіяка — вбивцю її брата. Після цих доробок ми, безумовно, запустимо сценарій у виробництво.

● Режисер влаштував на роботу багато родичів, тому в виставах усі сцени були сімейними.

● Один естрадний співак, потрапивши в ідальню, вимагав покликати завідувача і з обуренням сказав:

— Що це за безладдя! Завжди у вашій ідальні одні й ті самі блюда!

— Правильно! — не став сперечатися завідувач. — Точно-сінько, як ваш репертуар: завжди ви співаєте одні й ті самі пісні.

Самад Гані

● Смаки людей, які не розуміються на мистецтві, можна порівняти до квітів, зроблених з паперу.

Марона Арсаніс

● Режисер оголосив репертуарну голодовку.

● Освітлювач допоміг акторові створити яскравий образ.

● **Побажання кіноглядачки:**
— Випускайте на екрани такі фільми, в яких було б показано, як дівчинці сподобався хлопчик та чим все це може скінчитися.

● Співак з нечуваними голосовими даними.

● Письменник пише роман протягом двох років; сценарист створює сценарій за шість-сім місяців; зйомки та монтаж фільму тривають близько року — і все це робиться для того, щоб глядач міг спокійно поспати півтори години.

Олександр Фюрстенберг

● Коли Паганіні передали запрошення англійського короля виступити при дворі за дуже великий гонорар, він відповів:

— До чого такі витрати? Його величність може почути мене за значно меншу суму, якщо відвідає мій концерт у театрі.

● Директор оперного театру вперше присутній на прослухуванні нової опери. Одна із солісток співає арію в супроводі оркестру. Директор питає диригента:

— Що це за мелодія?

— Яка, — сердито вигукує диригент, — та, яку грає оркестр. Чи та, яку співає мадам?!

● Журналіст оглядає цирк.

— А хто отої хлопчик? Це, напевно, дресировальник левів?

— Ні... Це звичайний хлопчик. Він чеше левам гриви та чистить їм зуби.

● Бездарні люди — звичайно найвимогливіші критики: неспроможні зробити найпростіше з можливого і не знаючи, що як робиться, вони вимагають від інших зовсім неможливого.

Василь Ключевський

● Ти так палко доводиш мою бездарність, ніби заздрив мені.

Ірина Вільде

● Два семирічних хлопчак розглядають афішу перед кіно-театром: «Допускаються особи після вісімнадцяти років».

Один із хлопчаків і каже другому:

— Цей цікавий фільм ми подивимося в 1973 році!

● Без пісень рот тісний.

Російська приказка

Щороку в американському штаті Вісконсін провадиться конкурс на кращого співця-півня. Переможцем вважається той, хто більше за всіх прокричить традиційне «ку-ку-рі-ку!». Чемпіоном 1964 року, наприклад, став «Чорний красень», що спромігся прокукурікати 28 разів протягом 30 хвилин.

Одного дня глухонімі звірі влаштували в лісі концерт. Ті, що були тільки глухі, співали... А ті, що були тільки німі, слухали... Ті ж, хто був і глухий, і німий, не слухали і не співали... Вони писали рецензії на концерт.

Шота Чантладзе

Хтось привітав актрису з вдалим виконанням ролі молоді дівчини.

— Що ви! Для цього потрібна молодість і врода! — сказала актриса.

— Ах, але ви тільки що довели протилежне.

Сергій Михайлович Ейзенштейн був перед війною художнім керівником студії «Мосфільм». Пам'ятаю, ми були у нього в кабінеті. Там стояли м'які крісла, стільці, маленький круглий столик з графіном. Письмового столу не було. Я не втримався і запитав, випадковість це чи принцип.

— Це принцип, — сказав Ейзенштейн. — Що перш за все розділяє людей у відповідальному кабінеті? Стіл! Що заважає їм провадити творчі розмови? Стіл! За чим сидить бюрократ? За столом!

Не знаю, чи справедлива ця теорія. Але добре пам'ятаю, що розмова з Ейзенштейном без столу була жвавою і цікавою.

Олександр Раскін

Одного разу під час прогулянки Моцарта зупинив жебрак і попросив на хліб. Моцарт пошукав у кишенях і нічого не

знайшов. Тоді він виїняв з кишені згорток потного паперу, накидав декілька рядків музики і простягнув жебракові. Він сказав йому адресу видавця і порадив віднести до нього листок.

Видавець, побачивши новий вальс великого композитора, з радістю заплатив жебракові кілька золотих дукатів.

Коли ремесло наближається до мистецтва — це одне. Але коли мистецтво стає ремеслом — це зовсім інше.

Тудор Мушатеску

Пісня «Чижик-пижик, де ти був?» була іронічним глузуванням над майбутніми прокурорами і суддями царської Росії, вихованцями аристократичного навчального закладу — імператорської школи правознавства, що містилася на набережній Фонтанки в Петербурзі. «Чижиками» їх прозвали за мундири кольору зеленого з жовтим.

Талант — це іскра божа, якою людина спалює себе, освітлюючи цієї власною пожежею шлях іншим.

ВАСИЛЬ КЛЮЧЕВСЬКИЙ

Як правило, всім подобається те, про що відомо, що воно всім подобається.

ГАБРИЄЛЬ ЛАУБ

Деяко з нас схожий на того півня, який уявляє, що сонце сходить кожного ранку тільки для того, щоб послухати, як він співає.

ДЖЕРОМ ДЖЕРОМ

Тільки-но він намочив ноги в морі, деякі вже й кричать: «Колумб!»

СТАНІСЛАВ ЄЖИ ЛЕЦЯ

Астрономи вважають її зіркою другої величини, але зірка з цим не погоджується.

ЕМІЛЬ КРОТКИЙ

**Талант
і
шанс
варт
ниж**

— Що ви чули вчора на концерті?

— Безліч речей: Сергія звільнили з роботи, донька Задорожних остаточно вигнала свого парченого, а Марина стала бабусею.

Хазяйка стукає в кімнату квартиранта і обурено питає:

— Що ви там робите?

— Нічогосінько, я просто граю на скрипці.

— Слава богу,— говорить хазяйка,— а я думала, ви відпилюєте ніжки ліжка.

Художник говорить торговцеві картин:

— За цю картину американець пропонував мені три тисячі доларів.

— Я б не дав за неї й п'ятдесяти марок.

— Гаразд, візьміть її. Ми не повинні дозволяти, щоб наші шедеври йшли за кордон!

— Захід сонця мені подобається.

— Одразу видно, що ти не розумієшся на мистецтві. Це ж схід сонця!

— Де газета?

— Навіщо вам газета? Ви ж все одно ніколи не читаете газет.

— Я б хотіла довідатися, чи добре була поставлена вистава, яку я вчора дивилася.

Тому, хто помер від захоплення, краще остерігатися воскресіння.

Станіслав Ежи Лец

— Вам не подобається виступ клоуна?

— Подобається. Але не можу ж я сміятися, коли позаду сидять мої підлеглі!

У ідальні. Офіціантка подрузі:

— А чому ти його не обслуговуєш?

— Він учора в п'єсі грав бандита.

Знатна дама запросила Марка Твена до своєї ложі і цілий час набридала йому балачками.

Після вистави вона запропонувала:

— Може, наступного разу ми теж разом поїдемо на «Тоску»?

— О, це було б дуже цікаво! Я ще ні разу не чув вас у «Тосці»!

Збирач автографів повернувся додому:

— Дорога моя, у мене лист Віктора Гюґо!

— Та що ти! Ну, і що ж він тобі пише?

У театральному залі одного разу сидів господар м'ясної крамниці, котрому заборгував Мочалов. Його гра так зворушила крамаря, що він закричав на весь театр:

— За м'ясо — квит!

Те, що на сцені називають мистецтвом, у житті часто звучить комедією.

— Ох, тату,— говорила одна сентиментальна дівчина,— як добре сказано в романі, який я тепер читаю: смерть часто-густо перетворює ненависть на кохання.

— Так, так,— промири́в Тихон Прохорович,— ось хоч би і я: я ненавиджу порося, тварина шкідлива, руйнує городину, сад. А ось подай те ж саме порося на стіл, підсмажене, з хрінном, зі сметаною,— я почуваю до нього пристрась.

●

— Чому вам більше подобається, коли я граю однією рукою?

— Ще б пак! Адже так менше шуму!

●

— Невже цього бідолашного глядача виводять із залу за те, що він сміявся?

— Та ні. Просто хочуть з'ясувати, з якого приводу він сміється.

●

Молодий диригент дорікає знайомому комікові:

— Не розумію, чому ви смієтесь на моїх концертах? Хіба я хоч раз посміхнувся на ваших?

●

Винен композитор, а б'ють по клавішах.

Еміль Кроткий

●

— Коли моя жінка починає співати, я одразу виходжу з хати.

— Чому?

— Щоб люди не думали, ніби я її б'ю.

●

Знаменитий американський трагік Кук мав добрий настрій, особливо коли був його бенефіс. Він жартував з друзями, тоді як іншим разом на це не зважувався.

Одного разу в Філадельфії до дня свого бенефісу він залишився зовсім без грошей. У директора він не хотів просити грошей, тому що вже напозичав більше, ніж міг дати бенефіс.

У такому скрутному становищі актор пішов до лихваря і сказав йому:

— Я Кук. Я маю сьогодні бенефіс, і директор без мене не обійдеться. Я повинен грати Річарда III, але мені хочеться спочатку випити, а грошей у мене немає. Отже, прошу вас видати мені десять доларів під заставу моєї королівської особи. Ви можете замкнути мене, якщо вам завгодно, тільки дайте мені випити вина.

Лихвар пристав на пропозицію, дав акторові десять доларів, замкнув Кука в кімнаті і дав йому вина.

Увечері, коли настав час вистави, зібралися всі актори, крім Кука. Заклопотаний директор послав кілька чоловік шукати відсутнього, і один з його слуг приніс таку записку: «Люб'язний містере Джоне! Мене заставлено за 10 доларів. Пришліть сюди викупити мене, інакше я не зможу бути сьогодні увечері королем Річардом III. Ваш У. Кук».

Директор одразу ж пішов до лихваря і побачив там Кука, який спокійно сидів з пляшкою вина і закускою. В петельці у нього був засунутий клаптик паперу з номером, як на всякій іншій заставленій речі, з зазначенням позиченої суми. Директор заплатив десять доларів з процентами і поспішив до театру з Куком, який зіграв цього вечора свою роль найкраще.

●

— Ви, здається, хотіли зняти дачу?

— Так, я вже зняв, вона в мене тепер в рамці в кабінеті висить... Чудова архітектура!

●

— Я закінчив найважче.

— Може, останню дію?

— Ні, угоду про постановку п'єси на сцені.

●

— Як вам подобається моя картина?

— О, ця картина мені надзвичайно подобається... Тут намальовано качан капусти, і він мені нагадує про мій улюблений борщ.

— Нарешті нова комедія нашого приятеля мала успіх.
В усякому разі, її не обсвистали.

— А хіба ви коли-небудь чули, щоб поснули свистіли?

— Кажуть, Семене Павловичу, ви любите гарну музику?
— Так. Але прошу вас, не соромтеся, продовжуйте грати.

— Я вчора був у театрі комедії.
— Ну і що, повеселився?
— Спочатку добре, а потім сусіди почали протестувати...

— Чи не здається вам, що ця дама співає з почуттям?
— Ні. Якби в неї було почуття, вона б не співала.

— Ви чули, мабуть, як співає моя донька?
— Безумовно! Я живу недалеко від вас — усього через десять будинків.

До відомого бельгійського художника, який малював тварин, з'явився англійський лорд і неввічливо спитав:
— Це ви маюєте дурні морди звірів?
— Чи не бажаєте ви позувати? — спитав знаменитий художник.

Її голос хотілося записати на патефонну платівку, а платівку розбити.

Еміль Кроткий

На виставах нової п'єси авторові показали на громадянина, який аплодував з винятковим захопленням. Автор спер-

шу стежив за ним, потім наважився підійти і подякувати йому. Але той зупинив автора словами:

— Будь ласка, не марнуйте часу на вдячність! Я побився об заклад, що п'єса витримає десять вистав, ось і намагаюся підтримувати її, щоб не програти закладу.

У театрі.

— Чому ви не смієтеся? Адже це комедія!
— Тому, що вчора дома я забагато пасміявся!

Його пісня була проспівана — він переспівував чужі.

Еміль Кроткий ...

Безталанний поет написав нікчемні вірші і прочитав їх своєму приятелю.

— Ну як? — запитав поет.

— Погані, — відповів приятель.

Поет накинувся на нього з лайкою, і тоді приятель сказав:

— Але проза в тебе краща за вірші.

— П'єсу вашу ми не можемо поставити аж піяк!

— Це ж чому?

— Бачите, у вашій п'єсі між першою і другою діями минає десять років. Ну, а так довго у нас ніхто в театрі не просидить.

— Чому ви аплодуєте Сидоровій, коли вона виходить на сцену?

— Тому що аплодувати їй після співу буде не варто.

На «біс» вмирають тільки актори.

Еміль Кроткий

— Якщо не помиляюся, ці танці йдуть під акомпанемент кастаньєт у оркестрі.

— Ні, це тріщать кістки танцюристів.

— Іване Івановичу, ви вчора були в театрі? Як вам сподобалося, коли я грав підлабузника?

— Чудово, Петре Петровичу! Вам зовсім не потрібно бути актором!

Ремісник простого походження палко закохався в доньку славетного Рубенса, який не хотів і чути про те, щоб віддати свою доньку за нікому не відому людину без будь-якого таланту. Відмова не позбавила бадьорості ремісника, він почав навчатися малярству і на кілька років вирушив у мандри для вдосконалення майстерності. Побувавши в багатьох містах, що славилися витонченим мистецтвом, уважно навчаючись знімати копії з оригіналів чудових картин, він повернувся на свою батьківщину дуже добрим малярем. Одного ранку прийшов він до Рубенса, але не застав його вдома. Тоді він намалював муху на картині, яку Рубенс тільки-но розпочав. Того ж дня славетний Рубенс, збираючись продовжувати свою роботу, побачив на своїй картині муху; він почав відганяти її рукою — муха ні з місця, вдруге — муха не злітає. Здивований Рубенс вдивляється і бачить, що помилився.

— Хто приходив, коли мене не було? — запитує він у своїх служників.

Йому відповідають, що був такий-то ремісник...

— Біжіть! Розшукайте його! — вигукнув Рубенс з захопленням. — Приведіть його до мене!.. Він талановитий, дивовижно талановитий!

Ремісник з'явився і того ж дня одержав руку своєї коханої.

До директора театру прийшов актор із запечатаним рекомендованим листом:

«Актор, якого ми рекомендуємо, грає Макбета, Гамлета, Мефістофеля, Ліонеля і на більярді. На останньому грає найкраще».

Один матрос був у театрі на виставі фокусника і задоволено дивився на різні його штуки. Раптом у крамниці поверхом нижче, під залом театру, почувся страшений вибух. Будинок злетів у повітря, і більшість глядачів була вбита.

Матроса викинуло з вікна, на якому він сидів, у сад, на густі віти дерева, з якого він гепнувся на землю і в ту ж мить піднявся на поги.

— От штука так штука! — промовив він. — Такого фокусника мені ще не доводилось бачити.

— Я рекомендую цю співачку. Вона красива, елегантна, дуже граціозна і розуміється на музиці.

— А який у неї голос?

— Ну, це ви вже надто вимогливі!

Він. Уяви, я продав свою нову картину за 5 000 карбованців банкірові Претцу!

Вона. Я цьому дуже рада, так йому, негідникові, й треба!

— Скільки коштує ця картина?

— П'ять тисяч.

— А де ж осел?

— Який осел?

— А той, що дасть вам стільки за цю картину.

Дивився кіно одним оком. Беріг зір.

Американського диригента Стаковського запитали, як він оцінює гру молоді дівчини.

— Ваша донька,— сказав Стаковський,— грає за біблійними заповідями.

— Ви вважаєте, що вона талановита? — запитала з захопленням мати.

— Навпаки,— відповів Стаковський,— я хочу сказати, що її ліва рука не знає, що робить права.

— Навіщо ви викликали автора? Адже його в театрі немає...

— Передбачлива людина! Шкода, що п'еса не зробила за його прикладом.

На танцях дівчина звертається до партнера:

— Хіба вам так важко тримати ритм?

— Ні, не важко, але мені музика заважає.

— Я купую картину художників з відомими прізвищами.

— Це ж прекрасно! Моє прізвище дуже відоме: Петров.

Хазяйка вихваляється перед гостем:

— А це захід сонця. Його малювала моя донька. Вона вчилася за кордоном.

— Тоді зрозуміло. Такого заходу я в нас іще не бачив.

Між балетоманами:

— Ця балерина перейшла до драми.

— Ну, що ж, може, тепер у неї ролі витанцьовуватимуться.

Дві акторки в літньому театрі.

— Як, одначе, мені кричали «браво»!

— Так, але зваж, кричали тоді, коли ти сходила зі сцени!

— Ти знаєш, Хеля, сьогодні мені замовили три портрети.

— Ну ось бачиш, не такі вже погані люди, якими ти їх малюєш,

— Кто ви?

— Художник.

— Ваше ім'я?

— На жаль, воно ще не відоме.

Акторка. Ну, що ви скажете про мою вчорашню гру?

Рецензент. Чудово, незрівнянно, і знаєте, над усе мене дивує ваша пам'ять; точнісінько ті ж самі помилки, що й десять років тому!

— Хіба ти вже не рознощик газет?

— Ні, я поступив у театр кур'ером.

— І тобі подобається нове місце?

— Ще й як! Я завжди відчував, що моє покликання не література, а театр.

Якийсь петербурзький багач, «покровитель мистецтв», запрошуючи на склянку чаю знаменитого скрипаля Венявського, сказав ніби мимохідь:

— До речі, візьміть із собою й скрипку.

— Дякую вам від імені моєї скрипки,— відповів музикант,— але вона не п'є чаю.

— Ну, знаєте, ваша картина зовсім не дає глядачам тем для роздумів.

— Як! Я вважаю, що їм доведеться багато подумати, що зображує картина.

В кінці минулого сторіччя одна американська мільйонерша з Каліфорнії замовила свій портрет знаменитому французькому художникові Ернесту Мойсопье. Після того, як замовлення було виконане, художник одержав печуваний гонорар — чек на 50 тисяч доларів. Через деякий час портрет не сподобався «меценатші»: вона його знищила. Довідавшись про це, художник розірвав чек...

— Сусіди просять вас зачиняти двері і вікна, коли ви співаєте.

— Не можу. При зачинених вікнах я сам не витримаю.

Один пан, дуже багатий, мріяв стати знавцем музики. На концерті до нього підійшов композитор, музику якого виконував квартет, і запитав пана, чи сподобався йому квартет.

— Квартет гарний, — відповів удаваний знавець, — шкода тільки, що музикантів замало — тільки четверо.

— Послухай, киць бренькати на піаніно.

— Чому?

— А тому, що все одно я сьогодні з хати нікуди не піду.

Д а м а (скульпторові). Любий професоре! Вчора я випадково купила дешево бюст Гоголя... Чи не будете ви такі ласкаві переробити його на бюст мого чоловіка?

Якби він закопав свій сумнівний талант, з землі виросла б безсумнівна бездарність.

Еміль Кроккий

— Як ви гадаєте, слон — шкідлива чи корисна тварина?

— Звичайно, шкідлива.

— Чому?

— Тому, що з його іклів роблять клавіші для фортепіано.

— Скільки коштує цей портрет часу Людовіка XV?

— Вибачаюсь, це портрет часу Людовіка XVI.

— Мені байдуже, на одного Людовіка більше чи менше, я не торгуватимуся.

— Послухай, Стелло, навіщо ти так немилосердно б'єш по клавішах?

— Облиш! Я сьогодні сердита!

— Так чи ж винні інструмент і мої вуха?

— Чому ви не даєте мені головну роль у новій п'єсі?

— Тому, що я тоді не буду знати — обсвицуть п'єсу чи вас.

— Чи подобається вам портрет, який я намалював?

— Чудово! Ні в чому не можна дорікнути, крім великої надзвичайної подібності до оригіналу.

— Ви, мабуть, дуже любите Бетховена?

— Чому ви так гадаєте?

— Бо його сонати більш за все пошарпані.

— Ні, просто вони товщі за інші ноти, я коли граю, підкладаю їх під себе, щоб вище було.

Ось мій синочок. Рекомендую. У нього велика охота до музики.

— З чого ви робите такий висновок?

— Йому ще тільки сьомий рік, а він уже три скрипки і дві мандоліни поламав!

— Ах, любий мій! Я дивилась «Живий труп»... і так вражена, така щаслива, що й сказати не можу.

— Я дуже радий за тебе, моя крихітко!.. Ну, і що ж тобі більш за все сподобалось?

— Туалет Марії Олександрівни!

У нього був свій погляд на мистецтво. Він віддавав перевагу кіно перед театром, тому що там можна було не знімати калощ.

Еміль Кроткий

— Чому ця виставка зветься пересувною?

— Тому що її художники з місця на місце пересуваються, а вперед не йдуть.

У провінційному містечку давали аматорську виставу. Мати дівчини, що мала грати головну роль, незадовго до підняття завіси вийшла на сцену і звернулася до глядачів:

— Шановні глядачі, я сподіваюся, ви будете такі ласкаві і дозвольте моїй доньці сказати свою роль першою, тому що нам потрібно до вечері встигнути бути вдома!..

П о к у п е ц ь. За цю картину більше п'яти карбованців дати не можна.

Х у д о ж н и к. Як же це так не можна? Адже я сам за полотно з рамкою заплатив три карбованці!

П о к у п е ц ь. Це інша справа: тоді полотно було чисте.

— Який успіх мала нова комедія?
— На це важко відповісти: після першої дії аплодувала одна половина глядачів, після другої — інша...

— А після третьої?

— Тоді вже нікого в театрі не було!

— Боже мій! Навіщо ви тягли піаніно на спині? Чому ви не скористалися послугами транспорту?

— Я хотів, але мене не пустили в трамвай.

Вгледівши красиву жінку в театрі, один філософ сказав їй:

— Ти прийшла сюди зовсім не для того, щоб дивитися виставу, а для того, щоб на тебе дивилися!

Абуль-Фарадж

П і д л а б у з н и к (начальникові в театрі музкомедії).
Дмитре Сергійовичу, можна мені сміятися над цим дотепом?

— А у вас, мій любий, дійсно загинув актор...

— Але ж я граю на сцені.

— Ось саме тому.

Н о в а а к т о р к а, граючи в Лондоні роль леді Анни в трагедії Шекспіра «Річард III» і забувши свою роль, кілька разів повторювала слова:

— Ах, коли я заспокоюся?..

— Ніколи, якщо не заплатиш тридцять шилінгів, що заборгувала мені! — вигукнув з партеру її кредитор.

●
І від легкої музики важко буває.

Еміль Кроткий

●
— Цей тенор співає також і баритоном...
— Невже? Значить, він сам може заспівати дуєтом?

●
— Знаєш, дядю, я провалився на іспиті і вирішив кинути медицину.

— Чому?
— Я хочу присвятити себе музиці!..
— Це діло! Тільки ось що, небоже, я кажу тобі заздалегідь, грати на наше подвір'я ти не смій приходити.

●
— Ви мусили вже давно прогнати вашого служника, — говорив розлючений шанувальник одній акторці.

— Я це добре знаю і не раз уже про це думала, — відповіла вона, — але він мій батько.

●
— Я охоче підтримав би цей театр.
— Так у чому справа, підтримаймо: ходімо до буфету!

●
Чоловік. Взагалі талановита людина мусить бути лувкавою...

Дружина. То чому ж ти мене лаш?!
●

— Як? За цю картину ви даєте мені лише 25 карбованців? Ви гадаєте, що я від голоду помираю? Ні, до цього поки що, слава богу, не дійшло.

— Ну, що ж, тоді я почекаю...

●
В картинній галереї було стільки історичних осіб на конях, що можна було подумати, ніби історію наполовину роблять коні.

Еміль Кроткий

●
— Жахливий час... Не встиг я написати драму, як з'явилася ціла купа наслідувачів.

— Додайте, що ці наслідування з'явилися навіть раніше, ніж ви написали свою драму.

●
Драматург посварився з приятелем.
— Чекай же! — вигукує розлючений автор пудних комедій. — Я зображу тебе в одній з наступних комедій і введу на сцену!..

— Дуже прошу — не роби цього! Я не хочу бути обсвістаним, — відповів приятель.

●
Дивак сказав поетові, що прославляв його:
— Зараз я не можу тебе винагородити. Але якщо ти мене колись образиш, я тобі це вибачу.

Абуль-Фарадж

●
— Чому це ви сьогодні так старанно викликаєте автора? Невже вам подобаються такі теревені?
— Будь ласка, не кажіть так про цю п'єсу: майте на увазі, я її автор.

●
Усякий талант кінець кінцем закопують у землю.

Еміль Кроткий

●
— Невже цій акторці лише двадцять п'ять років?
— Чесно кажучи, їй тридцять п'ять, але десять років свого життя вона не була на сцені.

●

Спасибі вам не за те, що грали, а за те, що перестали.

Українське прислів'я

●

На концерті.

— Ти впізнаєш Бетховена?

— Почекай, нехай він повернеться, я тобі тоді скажу.

●

Бездарний актор ділився зі своїм другом:

— Ти уявляєш, як я люблю театр. Навіть коли я не граю, а просто дивлюся на сцену, мене проймає дрож...

— Ти знаєш, і я так само!

— А ти чому? — здивувався актор.

— Від жаху...

— Чого ж ти боїшся?

— Твоєї несподіваної появи на сцені.

●

Мав схожість з бомбою уповільненої дії: вибух його сміху лунав через п'ять хвилин після того, як він почув жарт.

Еміль Кроткий

●

Конферансьє. Зараз піаніст виконає «Пісню без слів» Мендельсона!

Театрал. А слова що, викинули?

●

Нехай тільки заплющить очі людина, якій усі задрять, і всі її полюблять.

Квінт Гораций Флакк

●

Знаменитий актор занедужав. Його прийшов відвідати хазяїн — дуже розумна людина. Він запитав хворого:

204

— Скажи, що ти хочеш? Я все для тебе зроблю.

— Ти зробиш для мене велику послугу, якщо не будеш мене відвідувати.

●

— Я хотів би довідатися, чому сьогодні на концерті примушують співати двох разом? Хіба вже так пізно?

●

— Слухали оперу... А постановили що?

Еміль Кроткий

●

Оркестр був такий безнадійно поганий, що диригент махнув на нього рукою.

●

— Що ж сказав ветеринар про хворобу вашої собачки?

— Він заборонив мені грати на роялі.

●

Вантаж похвал був такий важкий, що заважав рухатися вперед.

●

Таланту в нього, безумовно, не можна було відібрати: таланту в нього не було.

Еміль Кроткий

●

— Скажи, чи подобається тобі цей твір?

— Не знаю, я ще не читав рецензій.

●

— Ви були на «Весіллі Фігаро?»

— Ні, але я надіслала телеграму.

205

⊗

— Чи були ви на виставці? Як вам сподобалася моя картина?

- Та її одну тільки й можна було бачити.
- Справді? Ви мене тішите?
- Бо перед іншими було повно людей.

⊗

— Послухай, як це ти встиг написати великий некролог на смерть Н-ка за кілька хвилин?

— Кмітливість, батечку, кмітливість: у мене цей некролог був заготовлений рік тому.

⊗

— Чи подобається тобі моя нова книжка про авіацію?

— Книга дуже гарна. Я б рекомендував її всім авіаторам брати з собою в політ... замість баласту.

⊗

У театрі, де йде комедія:

- Сусіде, скажіть, автор цієї комедії тут?
- Тут.
- Покажіть...
- А он той єдиний на весь зал громадянин, що сміється.

⊗

— Невже ви не знаєте, як і за яких умов я став поетом!.. Перший свій ліричний вірш я написав про зраду моєї нареченої.

— Правду, батечку, кажуть: одне лихо тягне за собою інше.

⊗

Три іспанські села, що містяться в провінції Ла Манча (Люта дель Куерко, Кампо де Крінгана і Консуегра) ведуть поміж себе довгу суперечку про те, в якому з них відбувся

бій Дон-Кіхота з вітриками. Справа в тому, що новий пам'ятник Сервантесу повинен бути поставлений на тому місці, яке найбільше схоже на зображене автором місце бою.

⊗

Лестоці, кажуть, їжа дурнів. Тим часом скільки розумних людей ладні час від часу покуштувати хоча б ковток цієї їжі.

Джонатан Свіфт

⊗

Кожна його комедія ставала драмою для режисера і трагедією для глядача.

Еміль Кроткий ...

⊗

— Батьку, — запитує маленький син, — що таке опера?

— Опера? — перепитує батько. — Це коли один одного заколює кинджалом, а той замість того, щоб упасти на землю, довго і голосно співає...

⊗

Шанувальниця таланту Рубінштейна просила дати їй кілька квитків на його концерт.

— На жаль, я маю тільки одне місце — біля фортеп'яно, — відповів Рубінштейн.

⊗

— Чому це я повинен купити вашу картину?

— Мені казали, що ви здатні на все! Я й подумав: може, він здатний купити мою картину?

⊗

— Зараз, під час моєї гри на роялі, сусіди розбили моє вікно камінням!

— Яка дурість! Адже тепер їм буде краще чути вашу музику!

●
Був такою світлою особою, що хотілося натягнути на нього абажур.

Еміль Кроткий

●
— Наша родина дуже музикальна, — говорить дівчина. — Батько грає в доміно, мати — в карти, ми з Надією граємо в лото, брати на більярді.

●
— Тобі не подобається? — пошепки питає дружина, помітивши, що чоловік починає вертітися,

— Тенор просто жахливий!

— Тоді ходім додому.

— Ні в якому разі! У третій дії його вб'ють. Я хочу помилуватися цим видовищем!

●
— Яка книга найбільше вам подобається?..

— Прибуткова.

●
— У цьому театрі нудно: нема на що дивитись.

— А ти дивися на глядача.

●
— Як? Ти вчишся грати на кларнеті? Навіщо?

— Щоб помститися сусідові за те, що він цілими днями терликає на скрипці!

●
— В цьому театрі більшість глядачів дивляться на акторів зверху.

— Ну й вигадав!

— Яка тут вигадка! Хіба не бачиш, що більшість глядачів займає «верхи», а партер порожній!

●
— У твоєму пейзажі є багато гарного. Але я по-товариському повинна тобі зауважити: твої свині схожі на качок...

— Які свині? Це ж кози...

— Кози?.. Тоді я беру свої слова назад.

●
— Ви кажете, я нічого не роблю для мистецтва? А запитайте он того художника, що сидить за столиком проти нас. Я вчора заплатив за його кухню пива!

●
У цирку, коли група велосипедистів усі на одному велосипеді їдуть по колу, а зверху на одній піжді стоїть дівчинка, моя маленька супутниця починає нестримно ридати.

— Ну, що ти! Не бійся, — кажу я їй, — вона не впаде. Вони її піймають.

— Ні, я не того плачу. Мені спіднього шкода.

Ріна Зелена

●
До відомого кіноактора крізь юрбу молодих шанувальниць його таланту пробралася старенька бабуся.

— Чи можете ви дати автограф також і літній жінці?

— Охоче! — відповідає актор, відомий не лише дотепністю, а й ввічливістю. — Але де ж вона!

●
Під час гастролів балету Великого театру в Англії в одній газеті з'явився знімок дівчинки, яка плакала. Підпис під знімком був такий:

«Вона плаче тому, що не дістала квитка на виставу радянських акторів».

Актори звернулися до імпресарію з проханням знайти цю дівчинку.

Внаслідок розшуків наступного дня з'явилося шістнадцять дівчаток.

— У мене ніхто не байдикує. Моя дружина вчиться грати на скрипці, донька — на піаніно, а син на гітарі.

— А сам ви що робите?

— Я? О, я мовчки страждаю...

●

Два театрали розмовляють про славетного співака.

— Як він чудово співає! — говорить один.

— Хм... якби в мене був голос, я б теж так співав.

●

Художник запросив знайому на виставку своїх малюнків. Після огляду виставки дама сказала:

— Дякую вам, ви дуже втішили. Ніколи я ще не бачила етільки гарних шуб!

●

— Я хотіла б бути кінозіркою, щоб про мене говорив увесь світ!

— Мало того, що про тебе говорять уся вулиця?

●

Молодий аристократ признався старому служникові:

— Джоні, я напередодні руїни!

— Це дуже сумно, сер.

— Але є ще один вихід: продамо портрети моїх предків. Це полотна відомих художників, і ми одержимо за них добрі гроші. А щоб зберегти видимість, я замовлю коні, які ти повісиш замість оригіналів.

— Це неможливо, сер!

— Чому?

— А тому, що я вже зробив це за вашого батечка.

●

— Я не дуже високої думки про слонів, — сказала одна муха іншій.

— А чому?

— Ну хоча б тому, що вони не вміють ходити по стелі.

●

— Чув, як я вчора співав? Голос просто не вмщувався в залі.

— Не чув, а бачив. Люди виходили, щоб поступитися йому місцем.

●

Одного разу дама запитала скульптора:

— Як ви могли створити таку прекрасну фігуру?

— Я висік її з мармуру.

— А звідки ви знали, що вона в цьому була?

●

Подався якось чоловік з дружиною і немовлям у кіно. Купили вони квитки і почали дивитися фільм. Але дитина заплакала.

— Якщо ваша дитина не замовкне, я зараз же поверну вам гроші і можете йти геть! — закричав власник кінотеатру.

Жінка почала годувати немовля, і воно заспокоїлося.

Через деякий час чоловік прошепотів їй:

«Ця картина нецікава. Шкода грошей, витрачених на квитки. Слухай, розбуди дитину. Вона заплаче, а хазяїн кінотеатру поверне нам гроші і вижене нас!»

●

На виставі трагедії одна глядачка не пролила ні сльозинки. У відповідь на здивування своїх знайомих вона сказала:

— Я залюбки поплакала б, але мене запросили сьогодні на вечерю.

●

— Ура! Нарешті я одержав провідну роль у п'єсі!

— Ти граєш головного героя?

— Ні, але я веду коня, на якому він їде!

— Скажіть, офіціанте, ваш оркестр виконує всі побажання відвідувачів ресторану?

— Звичайно.

— Скажіть їм, щоб вони години півтори пограли в карти.

Іспанський композитор Вальбертс написав оперету «Велика дорога», в якій гумористично вихвалялися мадрідські шахраї. Одного разу в композитора викрали гаманець, у якому було триста франків і фотознімок. В газеті появилася нотатка про цю крадіжку.

Другого дня композитор одержує гаманець з грошима і при ньому листа:

«Найблагородніший маестро! Випадково помилившись, один з наших товаришів витягнув учора у вас із кишені гаманець. З газет він дізнався про свою помилку. Рада нашого товариства вважає за честь повернути вам належний гаманець і 300 франків, що були в ньому.

Щоб надалі уникнути подібних випадковостей, ми утримали вашу фотокартку, яку помістили на почесному місці у залі наших засідань.

Ніколи шановна асоціація мадрідських шахраїв не забуде, що ви підняли її на вищий щабель перед глядачем вашою чудовою оперетою «Велика дорога».

Зі щирою пошаною мадрідські шахраї».

Актор, умираючи:

— Чорт забери! Хотів би я довідатися, що напише про мене дя каналія рецензент. Чи насмілиться знову сказати, що я вмирав нежиттєво, не справді?

— Скажіть, будь ласка, що це грають?

— Шосту симфонію Чайковського.

— От досада, запізнився: Всі п'ять симфоній пропустив...

Актор, що мав давати концерт, звернувся до своєї нареченої:

— Люба моя, завтра вирішується все. Я буду грати тільки і тільки для тебе!

— Але, любий мій,— намагалася втішити його наречена,— можливо, крім мене, прийдуть ще декілька чоловік!

Бездарність легше вибачають людині, ніж талант.

Еміль Кроткий

Так хотілося аплодувати, що свербіли долоні. Але тому, що потрапити на виставу не вдалося, на долонях виступила нервова скзема.

Ілля Ільф

— Кожного вечора одне й те саме. Чому ви не змінюєте репертуар?

— Навіщо міняти репертуар, якщо кожного вечора міняється глядач?

— Я вчора був у театрі і ніяк не можу зрозуміти, що грали — драму чи комедію?

— А чим скінчилася вистава?

— Одруженням.

— Тоді це була трагедія.

— Якщо ти завжди будеш добре грати на скрипці, то кожного дня одержуватимеш від мене по 50 копійок.

— Е, ні, тьотю. Я вже маю крашу пропозицію. Сусіди дають мені по карбованцю, якщо я зовсім не гратиму.

Болгарського письменника Чудомира запросили в гості. Господиня дому без угаву грала на фортепіано. Помітивши, що письменник нудьгує, вона спитала:

— Ви ніби не зовсім здорові?

— Так. Голова щось болить, — відповів Чудомир.

— Тоді, може, вам зіграти Шуберта? Він такій ніжний, піднесений...

— Дякую, дякую. Не завдавайте собі клопоту! Хай уже краще голова болить.

●

Славетна італійська співачка Габріеллі заправила з російської імператриці п'ять тисяч карбованців за два місяці виступів у Петербурзі.

— Я своїм фельдмаршалам плачу менше! — запротестувала імператриця.

— Гаразд, ваша імператорська величність, — відрубала Габріеллі, — нехай ваші фельдмаршали вам і співають.

●

Відомого австрійського композитора, який жив у невеличкому місті поблизу Відня, відвідав приятель з іншого міста. Вони гуляли вулицею, і приятель, здивований, як шанобливо віталися з композитором молоді люди, сказав:

— А ти справді знаменитий. Тебе знає навіть молодь.

— Ще б пак! — відповів композитор. — Адже мій син — центр нападу в шкільній футбольній команді!

●

Як жаль, що мені зараз не п'ятнадцять років: мене б тоді не пустили на цей фільм!

●

— Ти, мабуть, перестав мене любити. Раніше ти цілими вечорами сидів поряд зі мною і тримав мене за руку...

— Мила моя, але відтоді, як ми продали піаніно, в цьому немає потреби.

●

Шанувальниця таланту Бернарда Шоу написала йому в листі, що їй подарували до дня народження чудового собачку. Вона хотіла б дати йому ім'я Шоу — свого улюбленого письменника. Шоу відповів:

— Дорогий мій маленький друже, я захоплений вашою пропозицією. Але треба вам все ж запитати і в собачки.

●

Співачка, вперше виступаючи, тремтячим голосом співає: «Коли б я була як пташка!..»

Похмурний голос із залу:

— А щоб я та мав рушничку!..

●

Господиня дому звертається до гостя-музики:

— Скажіть, ви граєте тільки на скрипці?

— Ні, — відповів той, — я граю ще й на фортепіано.

— В такому разі, чи не змогли б ви самі собі акомпанувати? Мій знайомий піаніст захворів.

●

— Раніше моя дружина співала і грала, а тепер через дітей уже не може присвятити себе музиці.

— Що й казати, діти — велика радість.

●

У театрі обсвистали п'єсу. Аплодувала тільки одна людина.

— Чому ви аплодуєте? — запитали її сусіди.

— А я аплодую тим, хто свистить.

●

Мати питає свою доньку-співачку:

— Як твої гастролі?

— Прекрасно. Скрізь я мала добрий успіх. Тільки в одному місті зал чомусь був порожній.

— Може, ти співала там раніше?

●

У ложі оперного театру дама звертається до свого сусіди: — Я, здається, вже слухала цю оперу — мені дуже знайома декорація.

Поки талант проб'ється, нездара встигне вислужитися.

Віктор Жемчужников

Після вистави двоє знайомих зустрілися біля гардероба.

— Ну як? — питає оди.

— Жахливо! Мені дісталось таке місце, звідки не було ані видно, ані чути.

— А мені було ще гірше: я все добре бачив і чув...

Вони сидять удвох за столиком у кав'ярні. Розмовляють про музику.

— Я терпіти не можу Баха! — категорично заявляє вона.

— Тс-с-с! А то ще почує! — застерігає він.

— Мій чоловік днями повертається з Парижа. Сьогодні він дзвонив по телефону і запитував, що привезти на подарунок — Ван Гога чи Ренуара?

— Люба, мені здається, всі французькі автомобілі добрі.

— Чому ви так часто одвідуєте концерти? Адже ви зовсім не розумієтесь на музиці?

— Знаєте, якось приємно подивитися й на інших людей, що так само не розуміються на ній.

— Скажи мені, Теодоре, чому балерини завжди танцюють на кінчиках пальців? — спитала фрау Клімпефінк свого чоловіка.

— Щоб не будити публіку, — авторитетно відповів чоловік.

Не вимахуй надто радісно крилами, бо ще, чого доброго, одірвешся від землі.

Веслав Брудзінський

Зустрілися двоє знайомих. Розмовляють. Перший і каже:
— Іду я позавчора одинадцятю маркою трамвая по Зеленій вулиці і раптом бачу: напроти мене сидить — хто б ти думав — Паганіні!

Другий помовчав, подумав і каже:

— Знаєш що... не бреш. Одинадцята марка по Зеленій вулиці не ходить.

Опери не любив за серйозність, оперети — за легкість, драми — за непевність...

Дуже любив доміно, «козла заганяти».

Вік живи — вік учись! І ти нарешті досягнеш того, що, подібно до мудреця, матимеш право сказати, що нічого не знаєш.

ВОВЬМА ПРУТРОВ

„Дурнів не сіють і не жнуть — вони самі ростуть». Так споконвіків виправдовуються розумні.

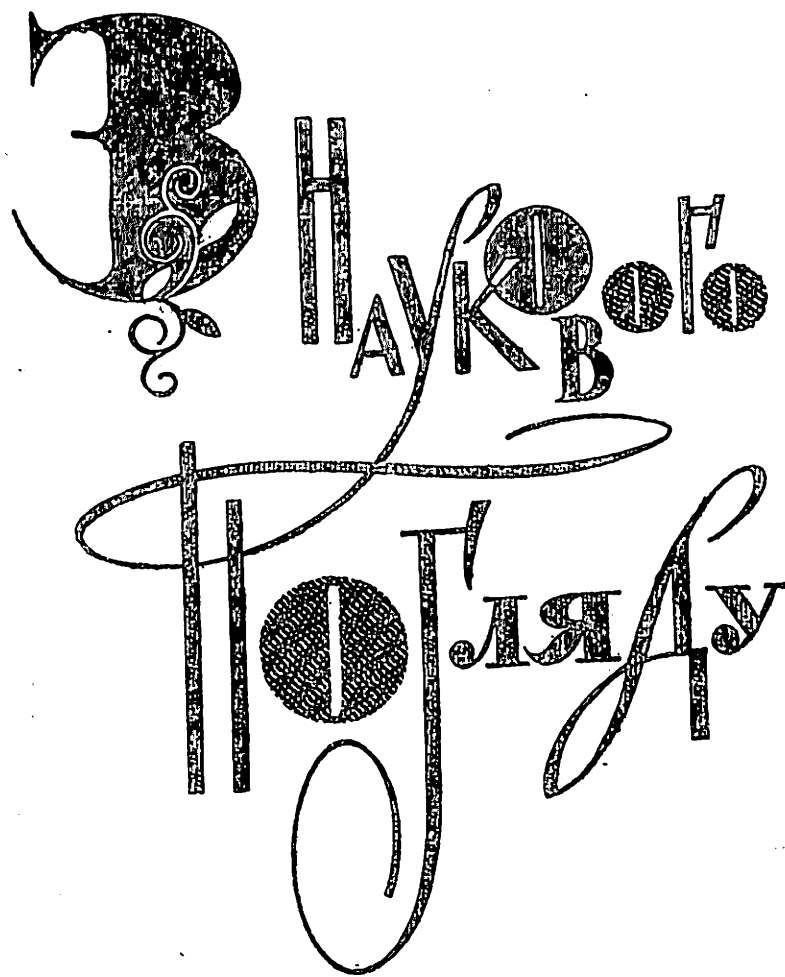
Народна мудрість

Справжній філософ — той, хто, не хвастаючись, володіє тією мудрістю, якою хвастаються ті, хто нею не володіє.

ЖАН Д'АЛАМБЕР

Розумні люди вчаться для того, щоб знати, нікчемні — для того, щоб їх знали.

Східний вислів

— Якби ви тільки знали, які трудні питання мені ставили, — казав аспірант після захисту дисертації.

— І ти на всі відповів?

— За винятком одного: яке практичне значення має моя дисертація.

Навіть на зірки він примудрявся дивитися звисока.

Еміль Кроткий

Лжедмитрій, як дехто вважає, був сином свого батька, але й це під сумнівом.

Дружина (жахаючись). Чи не горимо ми? Щось димом запахло.

Чоловік (учитель російської мови, кидається до письмового столу і записує): «Димом пахне» — приклад, коли підмет в орудному відмінку.

— Дозвольте, професоре, познайомити вас із моїм чоловіком.

— Ага! Дуже приємно. Його обличчя мені трохи знайоме. Він, здається, був раніше вашим нареченим?

Все життя дурень проживе поруч з мудрецем і анітрохи не пізнає істини, так само, як ніколи ложка не відчує, яка на смак їжа.

Хто не ділиться своїми знаннями, подібний до світла в бочці.

Відомого вченого умовляли балотуватися в академіки. Він відмовився, сказавши:

— Попав би я в академіки, почнуть питати: «Як він туди проліз?» А доки я не академік, можуть тільки питати: «А чого він досі не в академіках?»

Адже це приємніше!

Я пояснив вам цю тему для того, щоб довести, що розумно, до ладу пояснити її неможливо.

Учень відповідає:

— Я люблю біологію тому, що в ній є різні смачні речі, — як-от: зайці, куріпки і тому подібне.

— Де все твоє багатство і всі твої володіння? — запитав Діогена якийсь правитель.

— У них, — відповів Діоген, показуючи на своїх численних учнів і послідовників.

Абуль-Фарадж

Початок науки — розум, початок розуму — терпіння.

Еффенді Каплев

Дружина (до свого чоловіка-математика). Уяви, мій милий, протягом трьох годин я розбила три тарілки.
Чоловік. Справді?! Зараз, моя квіточко, я вирахую, скільки тарілок ти розіб'єш протягом року.

Гансу Ландольту належить жарт:

— Фізики працюють добрими методами з поганими речовинами, хіміки — поганими методами з добрими речовинами, а фізхіміки — поганими методами з поганими речовинами.

●

Поважає освічених людей.

— Чого мені,— каже,— прикурювати в якогось неука, коли я можу прикурити в людини з вищою освітою.

Еміль Кроткий

●

Студентові, що претендував на винахід універсального розчинника, Лібіх сказав:

— А в чому ви його триматимете?

●

Вчений без діла — як хмара без дощу.

Арабське прислів'я

●

Учепь відповідає:

— Король французький Людовік XVI, коли його гільотинували, втратив голову.

●

— Яка різниця між гарним і прекрасним? — запитали Вольтера.

— Гарне потребує доказів, а прекрасне не потребує, — відповів він.

●

— Де ти навчаєшся?

— Вивчаю досвід свого батька... Він у мене пенсіонер.

●

— Що з тобою?

— Жахлива справа. Зламав голову над однією задачею.

●

— П'єр,— каже вчитель,— твоя домашня робота про кішку дуже схожа на домашню роботу твого брата Жана!

— Це так, пане вчителю, адже й кішка та ж сама.

●

— Івіце, скажи нам, як утворюється роса?

— Земля обертається і пітніє від зусилля.

●

— Отже, Карле,— питає вчителька,— який це час: «Я мнюсь, ти мнєшся, він мнється?»

Трохи подумавши, хлопець відповідає:

— Субота.

●

— Кажуть, що розум дає мати, а не інститут.

— Вірно. Я давно помітив, що ти виріс сиротою.

●

Одного разу він зрозумів, що він кролик. Він визначив це по тому, як швидко розмножувався.

Януш Осенка

●

Кожен розумний по-своєму: один спершу, а другий потім.

Українське прислів'я

●

Організм людини містить стільки вапна, що його вистачить, щоб побілити курятник.

●

Нині все навпаки: раніше Ломоносов з Архангельська йшов до університету, а тепер Ломоносових з університету відправляють до Архангельська!

●

Права почесних академіків багато чим поступалися перед правами звичайних академіків. Серед учених великою заслугою вважалось стати просто академіком.

Оресту Даниловичу Хвольсону (1852—1934), почесному академікові, приписують такий дотеп:

— Різниця між академіком і почесним академіком така ж, як між паном і паном добродієм.

●
Професор. Скажіть, що таке, власне, золото? Які його властивості?

Студент мовчить.

Професор. Так, ви маєте рацію: мовчання, дійсно, золото.

●
Диогена запитали, укус якої тварини він вважає пайнебезпечнішим.

Диоген відповів:

— З хижих звірів — наклепника, а з свійських — облесника.

●
Одне з найбільших лих цивілізації — це вчений дурень.

Карел Чапек

●
Адольф Бейер (1835—1917) був людиною з великим почуттям гумору. Наприклад, про те, як хімія стала його фахом, він розповідав так:

— Спочатку я вирішив займатися математикою і фізикою, далі служив самоохотником гвардійського полку в Берліні. Тут я став таким дурнем, що відчув свою непридатність до цих наук.

Лишалася хімія. Мені сказали, що тут можна роздумувати і споглядати всі чотири пори року. На цьому я і зупинився.

Насправді ж Бейер у дванадцять років винайшов нову подвійну сіль. За два талери, одержані на день свого народження, хлопчик купив індіка для дослідів, а через двадцять п'ять років синтезував цю сіль, чим здобув блискучу перемогу органічній хімії.

●
Професор. Кава була просто чудова.
Сусід. Пробачте, професоре, це ви, замислившись про щось, з'їли мою котлету з телятини.

●
Майеру належить афоризм:
— Найкращі наукові відкриття зроблені в найгірших лабораторіях.

●
Одного разу до Паризької Академії наук, яка складається рівно з сорока чоловік, представився кандидат, наукові заслуги якого були зовсім мізерні.

— Адже ж ця людина — справжній нуль! — сказали про нього.

— А щоб вийшла цифра 40, нуль якраз і необхідний, — спокійно зауважив якийсь дотепник.

●
Високі башти вимірюються тінню, що падає від них, видатні люди — кількістю задрісників.

Китайський вислів

●
Нічого не брав на свою відповідальність.

Говорячи, що земля крутиться, додав:

— За словами Коперника.

Еміль Кроткий

●
Професор. Кисень необхідний усім живим істотам. Життя без нього неможливе. Кисень був винайдений лише сто років тому.

Студент. А як же існувало життя на Землі до винаходу кисню?

●
Учень відповідає:

— Кістяк утримує нас на ногах. Якби не було кістяка, то м'ясо весь час падало б на землю.

●

Студент, закінчивши курс наук, прощався з професором, щиро дякував за все добре, а потім додав:

— Вам я зобов'язаний усім, що знаю.

— Даруйте, — відповів професор так само ввічливо, — чи варто дякувати за таку дрібницю!

●

Освіта може перетворити дурня на вченого, але вона ніколи не зітре первородного відбитку.

П. Бошен

●

Якось, беручи участь у розмові про те, чому люди так охоче допомагають старцям і так неохоче філософам, Діоген зауважив:

— Це тому, що кожний передбачає можливість самому стати бідним, калікою, п'яницею, але ніхто не думає, що він може стати філософом.

●

— Кажуть, мовчання — золото. Це нісенітниця!

— Чому?

— Та от я мовчав на іспитах — і провалився.

●

Професор. Який народ з історії вам найбільше подобається?

Студент. Фінікіяни.

Професор. Чому?

Студент. Тому, що там найменше говориться про них.

●

Людина від худоби відрізняється розумом.

Індонезійське прислів'я

●

Репортер (дружині професора).

— Над чим працює професор останнім часом?

— Він завжди шукає свої окуляри.

●

Метафізика — це коли той, що слухає, нічого не розуміє, а той, що говорить, розуміє це більше.

●

Студентові, який приїхав у колгосп на практику, виділили коня і воза. Збираючись їхати в поле, він почав запрягати коня задом наперед.

— Не так ти, сину, запрягаєш, — зауважив конюх.

— А звідки вам відомо, в якій бік я поїду?

●

— Ваші методи садівництва безнадійно застаріли. Можу посперечатися, що ви не зберете навіть двох кілограмів яблук з цієї деревини!

— Ви маєте рацію: це груша.

●

Професор запитує в студента:

— Чому ви так хвилюєтеся? Бійтеся моїх запитань?

— Та ні, професоре, я боюся своїх відповідей.

●

Тверезість думки — це внутрішній голос, котрий говорить, чого не треба робити, коли вже це зроблено.

●
Про видатного математика Штурма розповідають, що, помираючи, він впав у забуття, перестав чути, і рідні не могли домогтися від нього ні слова.

Та ось його відвідав один із друзів-професорів.

Йому сказали, що хворий уже нічого не чує і не говорить.

— А ось зараз ми спробуємо,— відповів гість і голосно вигукнув:

— Ану, Штурме, дванадцять в кубі скільки буде?

— 172! — відповів тієї ж миті Штурм і одразу помер.

●
Учень відповідає:

— У полярних країнах мешкають такі живі істоти: мох, пінгвіни, полярні дослідники.

●
Кравець надіслав графологові листа про сплату грошей, а у відповідь одержав: лагідний характер, задовольняється малим, завжди прагне до своєї мети, але не завжди успішно!..

●
Життя героїв збагатило історію, а історія прикрасила подвиги героїв. Невідомо, хто кому більш зобов'язаний: чи історики своїм героям, чи герої своїм історикам.

Жан Лабрюйєр

●
Неуважний хімік заходить в аптеку:

— Мені потрібна саліцилова кислота, або борна, або ацетумсаліцилова...

— Ви, може, хочете сказати, що вам потрібен аспірин?

— Так, так, я завжди забуваю точну назву.

●
Голова, що не може наповнитися власними думками і має багато вільного місця для химер та інших витівок, не варта того, щоб її чим-небудь наповнювали.

Фрідріх Геббель

●
Неук має велику перевагу перед освіченою людиною: він завжди задоволений собою.

●
Хтось домагався честі потрапити в академіки. Він написав якусь історичну книгу і, звичайно, не забув вручити екземпляри своєї книжки тим академікам, на голоси яких розраховував при балотуванні.

Через деякий час він зайшов до одного з цих академіків, щоб дізнатися, якої той думки про його книжку.

— Я прочитав вашу книжку,— сказав академік,— і знайшов у ній багато правильного і багато нового. Але ось у чому біда: все те, що у вашій книзі правильне,— не нове, а все нове — неправильне.

●
Одна людина, що хотіла позадаватися дотепами, глузуючи, запитала вправного математика, скільки два по шість?

— Якщо приставити вас, то буде 120,— відповів йому математик.

●
— Мій Петрик такий головатий хлопець!

— Хто ж він — винахідник, раціоналізатор?

— Та ні... Картуз носить 60-го розміру.

●
Учень відповідає:

— Коли Одисей довідався, що його і його друзів з'їли, він почав думати про втечу.

●
— С т у д е н т (продавши з зиском букіністові кілька підручників). Батько мав рацію, коли казав мені: «Науки юношей питають...»

Один професор юридичного факультету був так обтяжений боргами, що прославився цим не менше, ніж своїми вченими працями.

Одного разу на іспитах він запитав у студента, що таке вексель.

Ледачий юнак, який нічого не знав, довго запинався, врешті відверто сказав:

— Не знаю...

— Ото який щасливець! — зітхнув професор, згадавши безліч власних векселів.

⊙

Студент запитує професора:

— Яка різниця між поняттями: час і вічність?

— Якби у мене був час пояснити це, — відповів професор, — потрібна була б вічність, щоб ви зрозуміли.

⊙

— Отже, професоре, ви користуєтеся трьома парами окулярів.

— Так... Одна пара для далечини, друга — для близини, а третя — щоб шукати перші дві пари.

⊙

Бутлеров відзначався феноменальною фізичною силою. Він легко підкидав пудові гирі.

Якось ще юнаком прийшов він до товариша і не застав його вдома. Оглянувши кімнату, помітив кочергу, зігнув її у вигляді букви «Б» і пішов геть.

Така «візитна картка» не викликала ніякого сумніву в тому, хто її залишив.

⊙

Учений знає, що таке неук, бо сам колись ним був, але неук не розуміє стану вченого тому, що ніколи ним не був.

Східна мудрість

З учнівського твору:

«Різниця між королем і президентом полягає в тому, що король — син свого батька, а президент — ні».

⊙

Протягом довгого часу знайомі Едісона дивувалися, чому так важко відчиляється його садова хвіртка. Нарешті хтось із друзів сказав йому:

— Такий геній, як ти, міг би сконструювати досконалішу хвіртку.

— Мені здається, — відповів Едісон, — хвіртка сконструйована геніально.

— Ти жартуєш!

— Анітрохи. Вона сполучена з насосом хатнього водопроводу. Кожний, хто відчиняє хвіртку, накачує в цистерну двадцять літрів води.

⊙

Є три види нещастя: не знати нічого, знати погано те, що знають, і знати не те, що належало б знати.

Шарль-Піно Дюкло

⊙

Вік живи, вік учись, так і помреш студентом.

⊙

Учитель на уроці фізики говорить дітям:

— Завдяки тому, що ми пізнали закон земного тяжіння, ми можемо ходити по землі.

Учень: — А як було перед тим, як відкрили цей закон?

⊙

Мати до сина, який повернувся зі школи:

— Чи навчився чогось нового, сину?

— Аякже! Навчився шепотіти.

●

— Джері, що таке абстрактний іменник?
— Не знаю, — признався Джері.
— Як же це так! — обурився вчитель. — Це щось, що існує, ти його можеш уявити, але не можеш помацати. Спробуй навести приклад!
— Розжарена кочерга.

●

На уроці природи вчитель питає:
— Скажіть, учні, навіщо людині зуби?
— Щоб їсти, — хором відповіли діти.
— А ще для чого?
Всі сидять мовчки. Та от підводиться хлопчик і каже:
— Ще для того, щоб часто боліли.

●

Професор — студентові:
— Яка різниця між світлом і електрикою?
— Перше нічого не коштує.

●

Якось Микола I при всіх своїх орденах і зірках відвідав Пулковську обсерваторію. Не попереджений про відвідини царя, начальник обсерваторії розгубився і заховався за телескоп.

— Що з ним? — запитав цар у міністра.
— Мабуть, перелякався, ваша величність, побачивши стільки зірок не на своєму місці.

●

Одного разу, коли Кірхгоф розповідав про те, що фраунгоферові лінії свідчать про наявність золота на сонці, один із слухачів, якийсь банкір, зауважив Кірхгофу:

— Яка користь від цього золота, якщо я не можу дістати його з сонця?

Через деякий час Кірхгофа за відкриття спектрального

аналізу нагородили англійською золотою медаллю та іншими золотими коштовностями. Вчений приніс їх до банкіра і сказав:

— Дивіться, я все-таки дістав золото з сонця!

●

Метафізик вважає, що добре навчив своїх читачів, якщо довів їх до мігрені.

П'єр Буаст

●

Навіть при просвічуванні рентгеном у нього не можна було виявити слідів обдарування.

Еміль Кроткий

●

На вчителя навалили стільки навантажень, що він став не-встигаючим.

●

Дресирувальник учив борця:

— Ласкою я кладу на обидві лопатки будь-якого звіра.

●

Випадкові відкриття роблять тільки підготовлені уми.

Блез Паскаль

●

В енській області виявлена доросла людина, що з дитинства живе серед тварин. Це директор одного звірорадгоспу.

●

— Я вирішив лягати спати разом з півнями. Але ви не уявляєте собі, як мені було важко навчити свого півня сидати на сідало на світанку!

Сидів на двох стільцях, доки не додумався, що на чотирьох можна лежати.

Ян Лукаш

— Чи не скажете, пане професоре, куди я попаду, якщо, припустимо, з цього залу просвердлю отвір через увесь діаметр Землі? — запитав одного разу на лекції якийсь студент знаменитого німецького геолога Ремера.

— У психіатричну лікарню.

Професор-ларінголог питає студента. Студент на мить замислився, а далі говорить:

— Це запитання стосується горла, а я збираюся бути спеціалістом тільки носа.

— Он воно що! А якою ніздрею ви збираєтеся займатися зокрема?

Усі ми неuki, тільки кожен в іншій галузі.

Група британських учених зробила висновок, що в боротьбі з слимаками найкращим засобом є їжак. Вирішили пустити в заповідник 1 000 пар їжаків — самців і самок. Та вчені потрапили в скрутне становище: як у їжаків визначити їхню стать? Звернулися до зоологів-спеціалістів.

Ті відповіли:

— Єдиний, хто безпомилково може визначити їжачиху, — це тільки сам їжак.

Професор. Це вже третє запитання, на яке ви не можете відповісти!

Студент. Прошу дати мені час подумати.

Професор. З задоволенням, даю вам цілий рік!

Видатна людина йде попереду свого часу, розумний іде поруч нього по всякій дорозі, хитрий намагається всебічно використати його, дурний стає йому поперед дороги.

Едуард Бауеріфельд

У Діжоні на вокзалі месьє Грожан виходить з вагона і йде до буфету. Перед тим, як вийти, він подивився на номер свого вагона, щоб потім швидше його знайти.

— 1492. Прекрасно, — говорить він, — цей номер неможливо забути! Це рік відкриття Америки.

Через декілька хвилин месьє Грожан повертається і ввічливо запитує залізничного службовця:

— Пробачте, месьє, чи не знаєте ви, коли була відкрита Америка?

Мухи також не піддаються приборканню, як і гієни.

Ралф Емерсон

Одного разу до кабінету академіка М. М. Бекетова вбів схвильований слуга і закричав:

— Миколо Миколайовичу, у вашій бібліотеці злодії!

Вчений, продовжуючи розрахунки, спокійно запитав:

— І що ж вони читають?

Можна опинитися на дні і не сягнути глибини.

Станіслав Ежи Лец

Коли він щось заперечував, то казав:

— Мій розум цього не вміщує.

Розум у нього, дійсно, був малометражний.

Еміль Кроткий

— Шкода, але я не можу взяти вас на роботу. Ваш атестат мені не подобається.

— Мені також, але що зробиш — мені не хотіли видати інший.

Учитель питає в учнів:

— Хто може навести яскравий приклад випадкового збігу обставин?

Учень піднімає руку:

— У мого тата і мами в один і той же день було весілля.

Американське хімічне товариство нагородило видатного фізико-хіміка Г. Скетчарда медаллю Теодора Ріхарда. Після цього йому почали докучати журналісти:

— Скажіть, професоре, коли, власне кажучи, до вас приходять всі ці ідеї?

— Ох,— відповів професор,— вони приходять майже весь час. Ранком, коли прокидаюся, коли голюся, коли слухаю концерт. Ідеї приходять до мене дуже легко. А потім я їду до лабораторії і відкриваю, що більшість із них хибні.

Бувають різні дурні. Бувають дурні, яких важко відразу відрізнити від розумних — так би мовити, «підроблені камені» розуму, що, втім, не заважає бути їм непідробленими дурнями.

В. Крачковський

— Ну що, ти почав готуватися до іспитів?

— Та ніяк не можу збагнути, що мені робити: за конспектами готуватися ще рано, а за підручниками вже пізно!

Голова його чогось та варта... разом з бобровою шапкою.

Еміль Кроткий

Розмова двох хлопчаків біля телевізора:
— Уяви собі, наші предки не знали ні радіо, ні телевізора, ні електрики. Як вони могли жити?

— От вони й померли!

Людське життя стає все тривалішим. Значить, будемо довше сподіватися, що колись щось зробимо.

Габріель Лауб

Студент повинен скласти останній іспит.

— Ти приготувався? — запитав його батько.

— Так. Навіть до найгіршого...

Постійні атмосферні перешкоди — це своєрідний захист від поганих телевізійних передач.

— Чому ти вириваєш сторінки з підручника? — питає вчителька маленького Борю.

— А я не всі вириваю, тільки прочитані.

— Чому?

— Щоб помилково те саме двічі не прочитати.

Математик зацікавився прогнозом погоди, в якому було таке передбачення: «Ймовірність дощу — 70 відсотків».

Математик подзвонив у бюро прогнозів і спитав, яку теорію вони застосовують у підрахунках. Службовець відповів із зітханням:

— Бачите, у нас в конторі десять чоловік. Якщо семеро говорять, що їм здається, ніби буде дощ, а решта кажуть, що їм наплювати, буде він чи не буде,— ми одержуємо саме такий відсоток.

— Ви чомусь дуже нагадуєте мені одного мого знайомого, дивака на прізвище Равеллі.

— Але, професоре, я і в Равеллі!

— Ах, так?! Ну, тоді схожість цілком зрозуміла!

Професор. Чи можете ви мені сказати щось про хіміків XVII століття?

Студент. Можу. Вони всі померли.

У венеціанській антикварній крамниці продавець пропонує туристові-іноземцю античну зброю:

— А ось дуже рідкісний екземпляр: пістолет, з якого застрілили Юлія Цезаря.

— Але римляни в ті часи не знали пістолетів!

— Тому-то я і кажу, що це рідкість виняткова!

Часто-густо люди користуються розумом, щоб робити дурниці!

Франсуа Ларошфуко

Учитель (до учнів). Коли я розповідаю вам про мавпу, то ви повинні усі дивитися не у вікно, а на мене!

Він давно вже обіцяв зібратися з думками, але зібрання так і не сталося.

Еміль Кроткий

— Яка знаменна подія відбулася 1769 року? — запитав екзаменатор студента.

— Народився Наполеон,— відповів студент.

— А 1776 року?

— Наполеону минуло 7 років.

Часто дах над головою не дозволяє людям рости.

Станіслав Ежи Лець

На іспитах з автосправи викладач запитує:
— Отже, що ви зробите, якщо почуєте підозрілий шум у моторі вашого автомобіля?

— Ввімкну голосніше радіоприймач.

Директор. Прошу поглянути: ця машина замінює працю шести чоловік.

Відвідувач. А хто нею керує?

Директор. А для цього в нас є вісім фахівців.

Неродюче дерево не потребує підпірок.

Еміль Кроткий

У класі лаються дві учениці.

Входить учителька.

— Ти найдурніша в світі коза! — кричить одна.

— Не забувайте, що і я тут,— гостро зауважила вчителька.

●
На перший погляд здається, що в людей і тварин багато спільного. На другий — так само.

Милован Іллич

●
Один дурень може поставити стільки запитань, що її десь розумних не дадуть відповіді.

●
Я кілька разів ловив себе на тому, що крізь лупу шукав себе на глобусі.

Станіслав Ежи Лец

●
Професор зовсім не був неуважною людиною, і коли до нього в кімнату вбігла дружина з газетою в руках, він просто був дуже заглиблений у свою працю.

— Ти бачив таке? — схвильовано вигукнула вона. — Тут повідомлення про твою смерть!

— Справді? — обізвався професор, не відводячи погляду від паперів. — Не забудь же надіслати квіти!

●
Деякі вчені подібні до банкового касира: у них ключі до великої суми грошей, що їм не належать.

Берн

●
Учитель. Прозорі тіла — це такі, через які ми бачимо. Назви мені таке тіло, Сидоренко.

Учень. Замкова щілина у дверях.

●
Не те мене дивує, що астрономи відкрили різні планети, а те, що вони якось узнали їхні імена.

Юліан Тувім

●
— Діти, — каже вчителька, — тут у книзі поруч з прізвищем Гете написано «1749 — 1834». Що це значить?

— Це номер його телефону.

●
Дізнався, що земля крутиться, і почав скаржитися на головокружіння.

●
Такі поняття, як «вічність», «безмежність», я починаю розуміти лише тоді, коли порушую справу в якійсь установі.

Юліан Тувім

●
Давньогрецький філософ Платон сказав:

— Дуже погана та людина, яка нічого не знає і не хоче нічого знати. Адже в ній поєдналися до купи дві вади.

●
Учителька говорить першокласникові:

— Читай, що написано під цим малюнком.

— О... С... А... — прочитав хлопчик по літерах.

— А разом як буде?

— Бджола...

●
Учитель. Де вперше одержав перемогу Суворов?

Учень. На сто сорок п'ятій сторінці.

●
Фотограф (хлопчиків):

— Усміхнися, синочку, бачиш он ту дірочку, зараз звідти вилетить пташечка.

— Замість того, щоб казочки розповідати, ви б краще перевірили діафрагму і силу світла, а то зіпсуєте плівку.

●
Не кожна сіра речовина має щось спільне з мозком.

Станіслав Єжи Лец

●
— Тату, ти можеш розписатися з заплющеними очима?
— Думаю, що зможу.
— Тоді заплющ очі і розпишися у моєму щоденнику.

●
— Миколо, що ти робиш у школі?
— Як «що роблю»? Чекаю, коли буде дзвінок.

●
Розумний не каже того, що знає, а дурень каже, чого й сам не знає.

Турецьке прислів'я

●
Неук подібний до бубона, який створює великий шум завдяки власній порожнечі.

●
Тому, хто дивиться крізь тріснуте скло, здається, що світ розколовся.

Еміль Кроткий

●
Ледве зробився вченим, як став чекати вшанування.

Антон Чехов

●
Є два способи поширювати світло: бути свічкою, що горить, або люстрою, що відбиває світло.

●
Душа без уяви — все одно, що обсерваторія без телескопа.

Геррі Бічер

●
Земля — колыска розуму, але не можна вічно жити в колысці.

Костянтин Ціолковський

●
Єдине є щастя: творити. Живе той, хто творить.

Ромен Роллан

●
Спираючись на досвід тільки свого курника, півень буде помилково судити про життя всіх інших птахів.

Максим Горький

●
Він таки сягнув глибини і став пускати звідти бульки.

Станіслав Єжи Лец

●
Думав тільки ходячи, але ходив дуже мало.

Еміль Кроткий

●
Учитель. Скажи-но, Івасю, чому світло сонця ясне, а світло місяця бліде?

Учень. Бо сонце світить удень, а місяць уночі.

●
Оптиміст знає, що двічі по два — чотири, песиміст знає те саме, але вважає, що цього замало.

●
Мати свариться на сина-учня:

— Ти знову десь лазив, знову дірка на коліні?!

— Не на коліні, а на штанях.

●
Учитель. Ти сам розв'язав цю задачу?

Учень. Ні... з двома невідомими.

Учитель. Усі тіла від тепла розширюються, а від холоду скорочуються. Не скажеш мені якийсь приклад, Миколко?

Учень. Зимою дні коротші, бо холодно, а літом довші, бо від тепла розширюються.

Він схрестив курку з динєю, але в яйцях виявилось багато насіння.

Януш Осенка

Учитель. Ось речення: «Кінь тягне віз». Це активна форма. А як буде пасивна форма?

Учень. Віз тягне коня.

Коли вчитель признається у своєму незнанні, значить, він дещо знає!

Максим Горький

Він був секретарем розумної людини, і коли говорили про розумних людей, згадували і про нього.

Еміль Кроткий

Відомий професор говорить дружині:

— До дня твого народження, дорога, я приготував тобі сюрприз.

— О, як це гарно! Може, ти все-таки мені скажеш?

— Гарзд, признаюся. Я назву твоїм ім'ям мікроб, якого я щойно відкрив.

— Уяви, Неподайленко вчора на полюванні застрелив замість зайця вівцю.

— Що ж тут дивного! Він ще в інституті одержував одиниці з зоології.

Кожна людська голова подібна до шлунка: одна перетравлює їжу, що потрапляє до неї, а інша — забивається.

Козьма Прутков

Корови бачать завдяки нюхові, царі — завдяки шпигунам, а прості люди — завдяки парі очей.

Індійська мудрість

Наш час багатіший на геніїв. Сподіваймося, що серед них є кілька здібних.

Станіслав Єжи Лец

— Васильку, скажи, чому ти не розв'язав задачі? — запитала вчителька учня на уроці математики.

— Тому... тому, що тато поїхав у відрядження.

Американський письменник Арт Лінклеттер по телевізору відповідає на запитання дітей:

— Як Червона Шапочка довідалась, що в ліжку лежить не бабуся, а сірий вовк?

— А дуже просто: внучка порахувала ноги — вовк має аж чотири ноги, а бабуся лише дві. От бачите, дітки, як важливо вчити арифметику!

У школі:

— Скажи мені, Івіце, які зуби ростуть останніми?

— Золоті, — впевнено відповідає Івіца.

Він відкрив нову землю, але його відкриття не було визнано, щоб не марнувати паперу на нові карти.

Веслав Брудзінський

●

Як важко знайти дурня номінальної вартості!

●

Професор винайшов такого мудрого робота, що його самого звільнили, а на чолі кафедри поставили замість нього робота.

Януш Осенка

●

Ідеологічних помилок він уже не робив. Йому вистачало орфографічних.

Еміль Кроткий

●

Я знав багатьох людей, які мали величезні знання і не мали жодної власної думки.

Вільсон Мізнер

●

Що таке бур'ян?

Рослина, позитивна якість котрої поки що не відкрита.

Ралф Емерсон

●

— Шкода, що всі генії звичайно зазнайки.

— Не всі. Я, наприклад, ні.

●

Вчитель. Скажи, Петю, хто був батьком Людовіка Шістнадцятого?

Петя (замислившись). Людовік П'ятнадцятий.

Вчитель. Вірно, молодець. А хто був... батьком Карла Сьомого?

Петя (радісно). Карл Шостий.

Вчитель. Чудово. Ну, а скажи, будь ласка, хто був батьком Франціска Першого?

Петя...

●

Він не змінив поглядів, навпаки, — погляди змінили його.

●

Учень розповідає:

— У великих собак на шиї сидять великі блохи, які кусають цих собак. У собаки меншої і блохи менші, і так до нескінченності.

●

Дуже цікава робота: стояти кістяком у школі. Не треба думати, перувати і водночас можна приносити користь дітям.

●

Не по лобі розум визначають.

Німецька приказка

●

Вчені голуби не летять до губи.

Українська приказка

●

Кар'єра людини у Всесвіті змушує замислитися: чи не користується вона чимось протекцією?

Станіслав Єжи Левц

●

Щоб зрозуміти, що небо всюди синє, не треба робити кругосвітньої подорожі.

Йоганн-Вольфганг Гете

●

Учитель. Сподіваюсь, я не побачу, що ти списуєш з чужого зошита.

Учень. Я теж на це сподіваюсь.

Своєю дисертацією він відкрив нове, раніше не відоме: відсутність знаць.

П. Резницький

Імператор Наполеон опікувався точними науками і навіть зробив кількох відомих учених важливими державними савновниками. Так він призначив міністром внутрішніх справ славнозвісного математика Лапласа. Однак через півтора місяця Лаплас був звільнений з цієї посади: глибоко вникаючи в кожну дрібницю, він пропустив велику державну змову. У наказі Наполеона з цього приводу було сказано:

«Звільнити за внесення духу нескінченно малих у державні справи».

Після того, як людина визначить, що саме їй слід робити, вона зможе робити те, що треба.

Китайська мудрість

У суперечках народжуються безперечні істини.

Багато великих істин були спочатку блюзнірством.

Бернард Шоу

Щирість — джерело всякої геніальності.

Карл-Людвіг Берне

Якийсь генерал зайшов до електронно-обчислювального центру Пентагону, щоб особисто впевнитися в здібностях машини давати відповіді на найскладніші питання. Задоволений відповіддю на всі проблеми військової тактики і стратегії, він вирішив поставити питання «в лоб».

— Як відносно третьої світової війни? — запитав генерал.

— Так, — підійшла відповідь машини.
— Що за ідіотська відповідь! — проревів генерал. — Що «так»?

— Так, сер, — уточнив електронний агрегат...

Знання подібно до руху, незнання — до спокою, в основі між ними — ворожнеча.

Ян Райніс

Ледарі досі не створили теорії ліноності.

Габріель Лауб

— Я мислю — значить, я існую, — сказав французький філософ і вчений Рене Декарт.

— Ти мислиш — значить, ти не повинен існувати, — сказали йому.

І Декарт перестав мислити.

Я дивлюся на мавп, що лишилися в природі, і думаю: ви вже ніколи не станете людьми. Минув термін.

Станіслав Ежи Лец

Бути щасливим — значить бути розумним. Бути розумним — значить не питати того, на що не можна відповісти. Тому бути щасливим — значить не бажати того, чого не можна одержати.

Василь Ключевський

Учень на уроці історії:

— Римляни були змушені вести численні війни, поки Італія не стала півостровом. Пізніше вони замінили солдатів гусьми: ті менше їли і голосніше кричали.

— Месьє, батько мені сказав, що ми походимо від мави.
— Помовчіть,— суворо відповів учитель,— історія вашої родини мене не цікавить!

Учень на уроці:
— Наполеон міг диктувати кілька листів одночасно: він був диктатором.

Заповіт допитливої людини:
«Я прошу моїх нащадків провести розтин і віддати моє тіло на аналіз ученим, тому що хочу знати причину своєї смерті».

Професор перед студентами — вчений, перед публікою — художник. Якщо він учений, але не художник,— читай тільки студентам; якщо він художник, але не професор,— читай де хочеш, тільки не студентам.

Василь Ключевський

Найчастіше вихід буває там, де був вхід.

Станіслав Єжи Лец

З учнівського твору:
«Пастер — це вчений. Він вигдав віспу, сказ та багато інших хвороб. Він вигдав і бактерії. Він — благодійник людства».

Професор медицини. Скажіть, як можна в людини викликати піт?

С т у д е н т. Надіслати до вас на екзамен.

Учитель розповідав про пори року і запитав:
— Хто мені скаже, який час найкращий для збирання яблук?

Маленький Микола відповідає:

— Коли собака на цепу!

Люди, що не мають свого розуму, а вміють цінувати чужий, часто діють розумніше розумних, позбавлених цього вміння.

Василь Ключевський

Є в нього безмежна порожнеча, заповнена ерудицією.

Станіслав Єжи Лец

У ч и т е л ь. Якби в тебе було два бутерброди і в мене теж два бутерброди, що б у нас вийшло, Петре?

У ч е н ь. Легкий сніданок.

Один поважає науку як богиню найвищої втіхи, інший же — як корівку, яка постачає масло.

Фрідріх Шіллер

Жила-була ослиця. Під час прогулянки зі своїм сином-осликом вона впала в яму. Селяни вирили її для вовка, а зверху засипали листям.

— Мамо, ти жива? — запитав ослик, заглянувши в яму.

— Ще жива.

— Але, мамо, треба скласти заповіт.

— Так, так, звичайно. Сходи за нотаріусом.

Ослик побіг до села і привів нотаріуса.

— Ось тобі мій заповіт,— сказала ослиця,— своєю шкіру я залишаю на барабан. Моему синові заповідаю вуздечку і дзвіночки. А всім школярам-ледарям, які не слухають уроків, я залишаю свої вуха!

●
Треба не скаржитися на те, що мало розумних людей,
а дякувати богові за те, що вони є.

Василь Ключевський

●
На симпозиумі психіатрів у Чикаго доктор Давид Гомбург
заявив:

— Таємницю для науки становить не дедалі зростаюча
кількість психічно хворих, а те, що є ще люди, які зберегли
здоровий глузд.

●
У ходжі запитали:

— Від чого це, коли настане ранок, одні люди йдуть
в один бік, а інші — в інший.

— Якби всі пішли в один бік, — роз'яснив ходжа, — пору-
шилась би в світі рівновага, і світ би перевернувся.

●
Як тренувати пам'ять, щоб навчитися забувати?

Станіслав Єжи Лець

●
Студент-медик. Чи немає у вас новішого підручника
анатомії?

Бібліотекар. Чи не думаєте ви, що за останні роки
в скелеті людини збільшилося кісток?

●
За час революції багато хто не встиг вирости, отак і зали-
шилися гімназистами.

Ілля Ільф

●
Одержавши контрольне завдання з фізики, учень однієї
школи Дубліна розгублено закліпав очима і написав у зошиті:
«Як це розв'язувати, знає один лише бог, але не я».

Наступного дня вчитель повернув контрольні роботи після
перевірки. У зошиті жартівника червоним олівцем було на-
писано:

«Богові — 5, а тобі — 1».

●
Учитель. У чому була перевага греків порівняно з
нами?

Учень. Їм не треба було вчити грецьку мову.

●
Хвилинка, коли цей тип усвідомлює свою бездарність,
є проблиском його геніальності.

Станіслав Єжи Лець

●
— Од великого до смішного — один крок, — сказав На-
полеон і все-таки не зробив цього кроку.

Але у Наполеона були послідовники.

Фелікс Кривін

●
— Немає таких труднощів, яких не можна було б пере-
мгнати наполегливістю!

— Ви так гадаєте? Ну, так спробуйте видавити зубну
пасту з тюбика, а потім вдавити її назад.

●
Якийсь іноземний вчений запропонував схрестити пошто-
вого голуба з папугою. На його думку, птах, одержаний таким
способом, зможе усно переказати будь-яке доручення.

Інший іноземний вчений пропонує створити гібрид кома-
ра і світлячка, щоб можна було без промаху бити цю комаху
в темряві.

●
Учитель. Ви поставили знак пом'якшення замість
твердого.

Учень. Мені попалося м'яке перо.

●
Про нього говорили з відтіпком захоплення:

— Наздоганяє геніїв!

Я запитав стурбовано:

— З якою метою?

Станіслав Єжи Лец

●
Професор. Отже, ми визначили, що ікс дорівнює нулеві.

Студент. Як? І вся праця йде нанівець?

●
Студент, хронічний прогульник, вдруге складав іспит Рентгенові.

— Хто вам читав лекції? — запитав учений.

Студент перелічив ряд прізвищ. Рентген задоволено кивнув.

— Ну, бачите, сьогодні справа у вас іде значно краще, ніж минулого разу. Ви вже знаєте прізвища професорів, лекції яких повинні були слухати.

●

Батько. Чому ти з математики одержав двійку?
Син. Тому, що ти мені задачу невірно розв'язав.

●

— Чули? Професор так захворів, що втратив мову.
— Але котру? Він їх знає аж п'ять.

●

Розкладаються люди навіть зовсім не складні.

Станіслав Єжи Лец

●
Велике замовлення на... матраци для мишей одержала недавно якась американська фірма. Це не було безглуздою

витівкою якогось «друга тварин». Замовником виявилася ділом серйозна установа — науково-дослідний інститут. Співробітники його вияснили, що після гарного відпочинку миші стають активнішими і краще реагують на досліди.

●

— Чому ти так розхвилювався? — запитує дружина чоловіка-професора.

— Я загубив окуляри.

— То шукай їх!

— Не можу. Спершу я їх повинен знайти.

●

На уроці зоології:

— Назвіть тварину, яка повзає на животі.

— Блоха.

●

Учитель сказав своїм учням, що ставитиме запитання. Хто відповідь на перше запитання, на друге відповідати не буде.

— Перше запитання: скільки волосин у пуделя?

Один учень підняв руку і сказав:

— Двадцять сім тисяч чотириста дев'яносто сім.

— Звідки ти це знаєш?

— Це вже друге запитання, на яке я відповідати не повинен.

●

Професор. Дурень може задати більше запитань, ніж розумний може відповісти.

Студент. Тож і не дивно, що багато провалилося на вашому екзамені.

●

Великому хімікові Роберту Бунзену одна дама поскаржилася, що в неї немає дітей.

— А у вашої матері були діти? — спитав учений. — Можливо, що у вашій сім'ї бездітність — спадковість.

Учителька питає учня:

— Послухай, Сергійку, якщо я скажу: «Я красива» — який це час?

— Минулий, Валентино Василівно.

Учений дурень — той, хто прочитав про все на світі і просто запам'ятав прочитане.

Генрі Шоу

Екзамени лякають кожного, навіть добре підготовану людину, тому що найбільший дурень може спитати більше, ніж найрозумніший відповісти.

Чарлз-Калєб Колтон

Дурень, якому раптом сянула розумна думка, дивує і спантеличує, як візничова шкапа, що несеться галопом.

Нікола Шамфор

Академікові сказали:

— Колись і ви одружитесь.

— Я довго висміював академію і все-таки попав до неї. Тепер я у вічному страху, що і з одруженням буде те саме.

Професор. Як сміли ви мені заважати під час лекції!
Студент. Я? Нічого подібного!

Професор. Але ж я виразно чув ваш голос!

Студент. Може, бо я завжди крізь соч говорю.

— Ви недавно повернулися з поїздки до Італії?
— Так, а що вас цікавить?
— Скажіть, будь ласка, вона справді має форму чобота, як на географічній карті?

Учителька. Я задала твір про молоко на чотирь сторінки, а ти написав лише півсторінки.

Учень. Я писав про згущене молоко.

Міський учень на уроці розвитку мови:

— Я хотів би жити на селі, але там немає ніяких інших розваг, крім сходу і заходу сонця.

З відповіді на уроці:

«Мисливець приклав вухо до землі і почув тупіт ведмежих копит».

Коли інтелігентна людина не знає, як пишеться слово «інтелігент», вона пише «культурна людина».

Віктор Жемчужников

Наші найсмівливіші мрії здійснюються; тепер черга за несмівливими.

У сільськогосподарському інституті організували футбольну секцію, щоб майбутні агрономи частіше виходили в поле.

Поїзд рухався з міста А до міста Б так повільно, що екзамени довелося перенести на осінь.

Напис на могильній плиті:

«Загинув під час захисту дисертації».

●
Людина живе не тим, що вона з'їдає, а тим, що перетравлює.

●
Скільки раціональних зерен розітерто на порошок!

●
— Скільки у вас сонячних днів на рік? Триста шістдесят п'ять?

— Так, за найскромнішими підрахунками.

●
Щоб робити відкриття, доводиться іноді зачинятися.

Віктор Жемчужников

●
Якийсь вчений, подорожуючи на пароплаві, запитав моряка:

— Чи знаєш ти граматику?

— Ні, — відповів моряк.

— Тоді ти загубив половину свого життя.

Раптом піднявся вітер, розбурчалось море, і пароплав розгойдало.

Матрос запитав ученого:

— Чи вмієш ти плавати?

— Ні, — відповів він.

— Тоді ти загубив усе своє життя.

●
Учитель. Чому я тебе не бачив на тренуванні?
Учень. Напевно, тому, що там мене не було.

●
У якійсь країні оголосили конкурс на найрозумнішу людину, — премія три тисячі. На конкурс записалося все населення.

Наступного дня оголосили конкурс на найдурнішу людину. Премія — десять тисяч.

Всі, хто записався на перший конкурс, одразу ж переключилися на другий. За винятком трьох. Цим трьом присудили премію.

●
— Мишко! У тебе роззявлений рот!

— Знаю, Іване Петровичу, я сам його роззявив.

●
Глупота стає попереду, щоб її бачили, розум стає позаду, щоб бачити.

Кармен Сільва

●
— Іване, назви три іжі, без яких людина не може жити?
— Сніданок, обід, вечеря.

●
Учені відкрили сліди людини з шістьма ногами. Вимірявши ті сліди, учені впевнилися, що одну пару ніг можна віднести до 40 розміру, другу — до 43, а решту — до 41 розміру.

Учені займаються опрацюванням здобутих матеріалів. Вони зробили припущення, що ці шість ніг можуть належати трьом чоловікам.

●
Учень відповідає:
«Температура в країні залежить від термометра».

●
— Ти закінчила писати?
— Закінчила.
— А де ж крапка?
— Вона ще там, в олівці.

Учень на уроці розвитку мови:

— Він повернувся з війни з однією погою, яку загубив...

В купе вагона батько демонструє пасажирам, як швидко його малецька донька розв'язує задачі. Входить провідник. Він захоплюється, навіть прицмокує язиком. Потім говорить:
— Громадянине, купіть на дівчинку квиток. Теж вигдали, семи років немає!

Істину завжди заперечують голосно, а визнають тихо.

Мудро говорити легше, ніж дати мудру пораду, але ще важче самому робити мудро.

Болгарське прислів'я

У процесі розвитку з винограду утворюється і вино, і оцет.

Остаточні відповіді запитанням не підлягають.

С т у д е н т (на екзамені):

— А може, професоре, над цим запитанням разом подумаємо? Один розум добре, а два краще!

Думок не позичають: їх або дарують, або крадуть.

Є люди, які збирають плоди з дерева незнання.

Колесо історії інколи повертається назад, але тільки для того, щоб набрати більшої швидкості.

Обмеженість не знає меж.

Глупота не в монополію дуриів!

Земля має форму глобуса.

Учитель розповідає про щастя:

— Кожен із вас повинен зробити щось таке, що робить людей щасливими. Можливо, хтось із вас може навести приклад?

— Вчора я був у гостях у бабусі. Вона була дуже щаслива, коли я пішов.

— Порахуй безумців, — попросили якомсь древнього мудреця.

— Їх порахувати неможливо, — відповів він. — Якщо хочете, могу перерахувати розумних.

Якийсь дипломат, що зупинився проїздом у Парижі, вирішив відвідати своїх знайомих. На хвіртці, що вела в садок, він побачив табличку з написом: «Обережно, у дворі собака!» Дбаючи про цілість своїх штанів, дипломат подзвонив з ближчого телефону-автомата і повідомив хазяїв про свій приїзд. Біля хвіртки його зустрів хазяїн домівки з маленьким цуциком на руках. На запитання гостя, чи дійсно це той пес, про якого попереджав відвідувачів табличка, хазяїн відповів ствердно.

— Напис на таблиці є ілюстрацією до теорії відносності, — пояснив він. — Справа не в тому, що собака може загрожувати комусь, а в тому, що хтось може загрожувати собаці. Бо на неї легко наступити.

●

Професор. Наведіть приклад, як наука допомагає бізнесові.

Студент. Будь ласка! Без закону всесвітнього тяжіння неможливо було б почати торгівлю підтяжками.

●

Якась людина почула вчителя, що погано читав, підійшла до нього і запитала:

— Чому ви не викладаєте геометрію?

— Я не вмію.

— Ну, то й що? Адже читати ви теж не вмієте?!

●

У кожній родині на всяк випадок має бути трое дітей. Якщо один з них виявиться генієм, то двоє інших зможуть його утримувати.

●

На уроці історії:

«Наполеон після програної битви під Москвою повинен був задовольнитися Святою Єленою.»

●

Професор питає майбутнього педагога:

— Скажіть мені, чому ви обрали професію вчителя? Назвіть три причини.

— Будь ласка: червень, липень, серпень.

●

Учитель. Скажи мені, до якої родини належить пальма?
Учень. Найчастіше до багатой.

●

Учитель звертається до класу:

— Хто скаже, чому взимку вода стає кригою?

— Я скажу! — відразу ж піднімається рука з задньої парті.

— Ну, кажи!

— ...щоб було де кататися на ковзанах!

●

Професор (звертаючись до аудиторії):

— Перед вами череп шимпанзе дуже рідкісної різновидності. Таких черепів у нашій країні всього два. Один — в національному музеї, а другий — у мене.

●

Якась людина, щоб похвастатися своєю філософською освітою, постійно говорила про небожителів.

— Коли ти прийшов з небес? — запитав його врешті Діоген.

●

На уроці з історії учень відповідає:

— Юлій Цезар був великою стратегією. Одного разу він відрізав у противника тил і кинув його в річку По. Він завоював Галію і потопив усе повстання у крововиливах. Він підкорив також Єгипет, але, будучи обережним, відмовився вступити в союз з Клеопатрою, яка була шита білими питнями.

●

Вчитель. Ти можеш довести, що вода притягує електрику?

Учень. Так! Щоразу, як я беру ванну, дзвонить телефон.

●

Батьки австралійських учнів давно вже скаржаться, що під час випускних іспитів їхнім дітям часто задають багато важких запитань, які виходять далеко за межі шкільної програми.

Взявши до уваги чисельність цих скарг, Міністерство освіти Австралії зробило пробний іспит 24 учням і 12 вчителям. Тринадцять екзамену не витримали. В тому числі один учень і... всі вчителі.

●

Часто витрачаєш багато думок, щоб запам'ятати одну.

Станіслав Єжи Лец

●

Готується до друку наукова праця, в якій історично правильно, з максимальною точністю висвітлено найнапруженіший момент життя і творчості Галілея. В праці вирішується проблема, як поведився Галілей перед судом інквізиції: тупнув ногою і потім сказав: «А все-таки вона крутиться!» чи сказав: «А все-таки вона крутиться!» і потім тупнув ногою?

●

Якогось американського вченого запитали, що він сподівається знайти на Місяці.

Вчений, не задумуючись, відповів:
— Росіян.

●

Болото іноді справляє враження глибини.

Станіслав Єжи Лец

●

Учитель запропонував учням написати прізвища одинадцяти, на їхню думку, найвідоміших у країні людей. Через деякий час він запитав:

— Ти вже скінчив, Яшо?

— Зараз закінчу, — відповів той, — залишився один поротар.

●

Учитель. Чому Робін Гуд грабував тільки багатих?
Учень. Тому що в бідних нічого не було.

●

Церква, кажуть, рятує грішників. наука ж шукає шляхи до того, щоб припинити їхнє виробництво.

Ельберт Хаббард

●

Освіта розумному показує, що він мало знає, а в дурию породжує ілюзію, що він знає багато.

Юліан Тувім

●

На уроці історії учень відповідає:
— Філателісти — це народ, котрий жив у глибоку давнину.

●

Найголосніший барабан стає беззвучним, якщо в нього не бити: найрозумніша людина стає неуком, якщо її не навчати.

Монгольська мудрість

●

Глибокі думки — це залізні цвяхи, увігнані в розум так, що нічим не вирвати їх!

Дені Дідро

●

— Назвіть, діти, предмет, якого не було на світі десять років тому, — говорить учитель.

— Мене, — відповідає смирітний учень.

●

Телефон — диявольський винахід, котрий зовсім погубив останню надію позбавитися від настирливих.

●

Учитель. Перед вами чотири мухи. Якщо одну вбити, скільки мух залишиться?
Учень. Одна, вбита.

— Якщо, наприклад, ти співаєш, — пояснює вчителька, — то ти кажеш: «Я співаю». Але як ти скажеш, коли співатиме твій сусід?

— Я скажу: «Перестань!»

І згаслі кратери пашать. Заздрістю.

Станіслав Єжи Лец

— Раїсо, — сказав учитель, — останнім часом ти почала краще вчитися. Тобі хтось допомагає?

— Так, — відповіла Раїса, — майстер телевізійного ательє. Третій тиждень він не може полагодити телевізора.

Професор пояснює теорему.

— Уявіть собі, — звертається він до студентів, — скляну кулю, де-то вона не обов'язково повинна бути зі скла. А втім, можна обійтись і без кулі.

Учитель запитав учня про причини північного сльва. Той довго м'явся, але потім сказав:

— Знав, та забув...

— Безумцю, згадай! — вигукнув учитель. — Одна людина на світі знала причину цього таємничого льва, та й та забула!

Сентиментальна леді, прогулюючись з юнаком по лісу, зупинилася перед великим деревом.

— Чудовий в'яз, — промовила вона, — що б ти сказав мені, якби вмів говорити?

— Напевно, він сказав би: «Прошу пробачення, але я дуб», — зауважив її супутник.

Такса — це собака, яка росла в довжину.

⊙

Учень приніс зі школи нову книжку.

— Це премія, мамо, — сказав він.

— Премія? За що, любий?

— Нам задали запитання: скільки ніг у страуса? Я сказав — три.

— Але ж у страуса дві ноги!

— Так, але всі інші сказали, що чотири.

⊙

Учень відповідає:

— Іжак і ластівка — це тварини, що допомагають садівникові з'їдати комах.

⊙

— Ти про що будеш читати лекцію?

— Про Японію.

— Але ж ти там ніколи не був!

— А мої слухачі хіба були?

⊙

Відомий німецький історик Теодор Коммзен був дуже консервативною людиною. Наприклад, він не дозволяв проводити у себе дома електрику і працював при світлі газової лампи. Але якось, за час його відсутності, дружина все ж провела електричне освітлення. Коммзен був дуже незадоволений.

— Навіщо це? Я все одно буду працювати при світлі своєї лампи.

— Гаразд, — відповіла дружина, — але ти завжди шукаєш сірники, щоб запалити лампу, і нервуєш, коли їх немає під рукою. Тепер же ти увімкнеш світло і зразу їх знайдеш.

— Правильно, — зауважив Коммзен, — тепер мені ясно, що електрика може бути корисна.

● Якщо, на твою думку, довга борода може зробити тебе філософом, то без жодного зусилля може стати справжнім Платоном і довгобородий козел.

Луцілій

● Ерудиція — пил, що його струсили зі старих книжок у порожню голову.

Юліан Тувім

● Обиватель, зітхаючи:

— Скільки ще людство має принести жертв, перш ніж цілком безпечно зможе полетіти на Марс!

●

— Звідки походить назва «Москва-ріка»?

— «Москва-ріка» названа так на честь готелю «Москва». У цій річці стільки ж риби, скільки в готелі вільних місць...

●

Думка має мішень, але не завжди пробиває її.

Марона Арсаніс

●

Підручник був написаний такою важкою мовою, що школярам зараховували читання його за переклад з іноземної.

●

Скільки часу минуло, перш ніж був винайдений годинник!

●

До ореолу прагнуть ті, чия голова потребує прикрас.

● Горіх, дізнавшись, що у нього всередині є звивини, почав претендувати на звання мудреця.

Василь Підмайстрович

● Його слідами ходили тільки прибиральниці.

●

Директор великої фірми вважає, що треба бути готовим до будь-яких несподіванок. Поряд з новенькою, сяючою кібернетичною машиною він звелів почепити стару дерев'яну рахівницю в скляному ящику з написом:

«На випадок негайної потреби розбийте скло».

●

Коли ховали Крилова, якийсь чиновник запитав:

— Дозвольте дізнатися, кого ховають?

— Міністра народної освіти, — відповіли йому.

— Як?! Невже граф Уваров помер?

— Не Уваров, а Іван Андрійович Крилов.

— Але Крилов же байкар, а міністр — Уваров!..

— Це їх плутають. Справжнім міністром народної освіти був Крилов. А Уваров писав байки... про освіту в Росії.

●

— Що таке «довге» замикання?

— Це відбувається на екзамені, коли студент не може відповісти, що таке коротке замикання.

●

Нічого так добре не запам'ятовують учні, як помилки своїх учителів.

●

Його наштотували на думку, і він її затоптав.

●

— У Лондоні надзвичайно густі тумани, — сказав італієць.

— Авжеж, — відповів його приятель, — але я був у одній місцевості, де тумани ще густіші.

— Де саме?

— Не знаю. Через густий туман нічого не було видно.

●

Життя людини подібне до горба: чим вище зійдеш, тим більше бачиш.

Туркменська мудрість

●

Знавець — це фахівець, що знав все про щось і нічого про все інше.

Юліан Тувім

●

У коняки чотири ноги. По одній на кожний кут.

●

Науковий співробітник був людиною рідкісних знань: те невеличке, що колись знав, давно забув.

●

...І тепер, вийшовши на широку дорогу, він уже не пнув у наріжні камені, а вдовольнявся скромною роллю каменя спотикання.

Фелікс Кривін

●

Людина, котра ніколи не ходила до школи, нічому не вчилася, нічого не читала: ідіот власного виробництва.

Юліан Тувім

●

— У мене біда з новим автомобілем!

— А що ж саме сталося?

— Я купив карбюратора, що економить 30 відсотків бензину, розподільника запалювання, що дає економію в 50 відсотків, а також свічі, що зберігають ще 30 відсотків. Не проїхав я й десяти кілометрів, як бензобак переповнився через край і бензин почав заливати мотор.

●

Був «Тиждень захисту тварин». Безпритульні коти зчиняли гамір на сходових клітках. Люди стримувалися й не кидали каміння в пацюків, що перебігали шлях. Діти не давали дорослим знищувати блощиць.

Єдиний на весь район старець, котрий навіть в очах найнедовірливіших осіб уявлявся людиною, гідною милосердя, стояв з високо піднятою головою... На грудях старця замість звичного плакатика: «Глухонімиї! Несрячий! Епілептик! Неписьменний!» — красувалася нова вивіска: «День захисту тварин! Походжу від мавпи!...»

Станіслав Єжи Лец

●

— У нього добренний, звучний голос.
— Не дивно: його голова — чудовий резонатор.

●

Приходило йому на ум і добре, але воно не вкладалося в його голову.

●

Небагато умів гине від зносу, найчастіше вони іржавіють від невживання.

Крістіан Боує

●

Навіть дуже великі математики починали з нуля.

●

В ошадкасі:

— Ви забули поставити крапку!

— Так, справді. Будь ласка, поставте її ви за мене.

— Не можу, все мусить бути написано одним почерком!

Курка захищала кандидатську працю на ступінь птаха. Півні голосували проти.

Лазар Мітницький

Одного разу професорові І. А. Каблукову подзвонив по телефону асистент, у якого не виходила реакція.

— Та це ж дуже просто, — вигукнув у трубку професор. — Візьміть розчин, старанно перемішайте...

Продовжуючи пояснення, вчений телефонною трубкою почав мішати в повітрі уявний розчин.

— Що ви, не чуєте? — здивувався він, закінчивши пояснення і знову приклавши трубку до вуха. — Ну, я повторюю. Візьміть розчин...

Трубка знову рухається, асистент нічого не чує...

— Ні, я заміню цей апарат, — розсердився професор. — Різні пікчемні балачки передає точно, а коли треба говорити про важливі справи — капризує!

Назвав би худобою — шерсті немає, назвав би людиною — тями нема.

Татарська приказка

У деяких племен Південної Полінезії зберігся цікавий звичай, який, очевидно, бере свій початок від матриархату: коли жінка заходить у приміщення, один з чоловіків устає і дає їй місце.

Песиміст — це оптиміст, умудрений досвідом.

Немає людини, яка б не робила помилок, але той, хто виправляє свої помилки, — мудрець!

Китайський вислів

Прямокутник вимагав, щоб Коло притягли до відповідальності за викривлення Лінії.

Олексій Малін

Секретарка просуває голову до кабінету професора, що захоплено щось пише.

— Товаришу професоре, дзвонили з дому. Ваш Петрик щойно повернувся з піонерського табору.

— Гарзд, покладіть його в досьє на букву «П».

Мене цікавить думка не тих, хто розуміється на цьому питанні, а тих, хто самі дещо зробили в одній з галузей знань.

Норберт Вінер

Після всіх жахів, що так гостро сприймаються уві сні, найбільшим є відкриття, що це було уві сні...

Мозок — апарат, за допомогою якого ми думаємо, що ми думаємо.

Юліан Тувім

В археологічному музеї:

— І де ви тільки відкопали такого директора!

— Сплю я, і сниться мені, ніби я на вченій раді сиджу. Прокидаюся — а я й оправді сиджу на засіданні вченої ради.

Життя, безумовно, добрий учитель, але дуже дорого бере за свої уроки.

●
Директор текстильного магазину не вірив у закон збереження матерії.

●
Учитель, звертаючись до класу:

— Скільки разів треба повторювати, що не буває більшої або меншої половини! Половини завжди рівні! Невже це так важко запам'ятати?

Голос із останньої партії:

— Миколо Петровичу, повторіть голосніше, бо більша половина класу вас не чує.

●
— Ким би ти хотів стати, коли виростеш?

— Учителем і малярем.

— Чому?

— Бо вчитель має канікули влітку, а маляр — взимку.

●
— Ніс у тебе спереду, а хвіст ззаду. Чому?

— Тому, щоб спершу понюхати, а потім уже радіти.

●
Учитель природознавства розповідає про комаху, яка живе тільки один день. З задньої партії голос:

— От лафа! Все життя — день народження!

●
Красти в кого-небудь думки буває часто більшим злочином, ніж красти в когось гроші.

Франсуа-Марі Вольтер

●
Припустимо, ти пробив головою стіну. Що ти робитимеш у сусідній камері?

Станіслав Єжи Лец

●
У сонця є один недолік: воно не може бачити самого себе.
Сократ

●
Учень на уроці розвитку мови:
— Старий дід був сліпий, але прекрасно розумів по-французьки.

●
Істини не змінюються, змінюються їх доведення.

●
Погоду в інституті прогнозів робила дружина директора.

●
Якби люди боялися перебільшень, вони не видумали б мікроскопа.

●
Нове в стоматології.
Громадянин Сухоплюєв з Малих Крипичок збирав колекцію молочних зубів геніальних людей.

Кожне «чому» має своє «тому».

УКРАЇНСЬКА ПРИКЛАЗКА

Люди схожі на слова: якщо не поставити їх на своє місце, вони втрачають своє значення.

П'ЄР БУАСТ

Чи може міряти речі той, у кого немає мірки навіть для себе?

П'ЄНІЙ СТАРШИЙ

Чому ви впевнені, що двогорбий верблюд тільки два рази сказав те, що думав?

МІЛОШАН І.І.І.І.І.

У людини для того поставлена голова зверху, щоб вона не ходила догори ногами.

КОЗЬМА ПРУТКОВ

Ще Кава
Знайти

-
- У чому схожість між дурним і сліпим?
- Сліпий не відрізняє світла від темряви, дурний не відрізняє розуму від глупоти.

Абуль-Фарадж

-
- Чому тепер не шукають більше філософського каменя?

— Тому, що є багато цінніших мінералів.

●
Блошиці і таргани теж переїздять на дачу.

●
Є два види ресторанів: у одних облизують пальці, у інших гризуть нігті.

-
- Що таке кілограм?
- Це вісімсот грамів в упаковці.

●
Метеоролог зробив добру кар'єру. Він знав, звідки дме вітер.

●
У потоку легковажності тоне найкращий плавець.

●
Всі блохи — вискочки.

●
Не досить сказати: «У мене море думок», бо море може бути і Чорним і Мертвим.

●
Всі твердо знають: карась любить, щоб його смажили в сметані. Але ще ніколи і нікому не доводилося слухати про це з вуст карася.

●
Невдячність нікому не прощається; самому собі, однак, дуже легко.

Англійське прислів'я

-
- Що довшає і скорочується одночасно?
- Життя.

●
Цілу ніч на дворі бігало, шкреблося і нявчало кошеня. Очевидно, складало їспит на кішку.

Ілля Ільф

-
- А раніше ви були в Києві?
- Ні! Не бував.
- О, тепер ви його не впізнаєте: він так змінився!

●
Завадкове самогубство. Знайдено мертве тіло без голови. Коло нього записка:
«Прощу в моїй смерті нікого не звипувачувати. Голову не шукайте, тому що я її сховав».

●
У музеї відвідувач побачив під склом два язички.

- Чи це язички? — спитав він екскурсовода.
- Великий язичок належить Карлу Великому.
- А менший?
- Тому як Карлу Великому, тільки в дитинстві.

●
Ботанік може взяти екземпляр найрозкішнішого сльзєвіру для того, щоб сушити в ньому лопух.

●
В Іспанії, як і в багатьох інших країнах, в Товариство охорони тварин від жорстокості. Для того, щоб поправити свої фінансові справи, воно організувало бій биків.

●
Болгузи чомусь не бояться лежати на цвинтарі.

Станіслав Єжи Лец

●
У горах на березі великого озера провідник пояснює туристам:

— Коли звідси видно протилежний берег, це значить, що буде дощ...

— А коли не видно?

— Значить, дощ уже йде.

●
Життя — вчитель. Воно багатьох людей залишає «без обіду».

●
Де початок того кінця, яким закінчується початок?

Козьма Прутков

●
Є безліч людей, ладних віддати останню сорочку... в зразкову пральню.

●
Якби все те, що блищить, було золото, — золото коштувало б набагато дешевше.

Мігель Сервантес де Сааведра

●
Найчастіше без діла бувають люди, ладні взятися за будь-яке діло.

●
Старі люди звичайно бувають недовговічні.

●
Швець запитав у мудреця:
— Чи дотримуєтеся ви самі всіх тих порад, які даєте в своїх книжках людям?

— Ні, — відповів мудрець. — Хіба ти носиш усі черевики, котрі шиєш?

●
Є слабкості, від яких вільні тільки слабкі люди.

●
На виставці собак говорять двоє:
— Як краще сказати: «Іванченко набув досвідченості в оцінці собак» чи «набив руку»?

— По-моєму, краще сказати: «Насобачився».

●
— Чому люди вдень не сплять, а вночі сплять?

— Щоб відрізнити день від ночі.

●
На світі тому легко живеться, хто вмів добре подякувати і добре попросити.

●
— Якого віку ваші діти?

— Їм шість років, вони близнюки.

— А де вони народилися?

— Ця у Москві, а ця в Києві.

Розмовляють дві чаплі.

— Завтра буде гарна погода.

— Звідки ти знаєш?

— Жаба, яку я вчора проковтнула, піднялася до шні.

Багато людей подібні до ковбас: чим їх начищать, те й носять у собі.

Козьма Прутков

Сусідом моїм був молодий, повний сил ідіот.

Ілля Ільф

— Якого дурня можна вважати невинним? — запитали мудреця.

— Такого, який двічі спотикається на тому ж самому місці, — відповів він.

Абуль-Фарадж

Слон і флейта цілком тотожні. Різниця лише в тому, що перший зовсім не схожий на другу.

Якщо поради дають даром, то це тому, що їх ніхто не купує.

Похвала іноді образлива не менше, ніж догана.

— Ви чули, що винайшли новий спосіб робити дерево вогнестійким? Такий спосіб, що дерево взагалі не займається!

— От так новина! Сірники — ті вже давно відомі!

— Скільки людей працює на вашому підприємстві?

— Приблизно дві третини.

Якби совість справді гризла, то по вулиці досить часто ходили б скелети.

Наша пам'ять служить нам найкраще тоді, коли ми хочемо щось забути.

— Коли пішохід має перевагу?

— Коли сидить у автомашині.

У багатьох людей життя минає в тому, що вони шукають мету життя.

У Нью-Йорку засновано Клуб чемних людей. У статуті клубу, поряд зі всіма іншими, стоїть і така вимога: «Нікого не повинно дивувати, що наші члени зобов'язані знімати капелюха навіть тоді, коли розмовляють з дамою по телефону».

— Як це не дивно, існує багато поглядів на мій єдино вірний погляд!

— Телефон — апарат, який я давно розстроїв би, отак він мене турбує... якби не бажання дізнатися, хто мене турбує.

●
Каченя ще в яйці знає воду.

●
Щоб бути великим, треба почувати себе малим.

Латипський вислів

●
Якось Бу Адам говорив своїй дружині:

— Піди і принеси трохи сиру. Він зміцнює шлунок і збуджує апетит.

— У нас вдома немає сиру, — відповіла дружина.

— От і добре. Сир розладнює шлунок і розслаблює ясна, — сказав Бу Адам.

Дружина здивовано запитала:

— Яке ж вірне з цих двох протилежних суджень?

— Якщо в домі є сир — то перше, а якщо немає — то друге, — відповів Бу Адам.

Махмед Тезфік

●
Дяким людям уже пощастило ліквідувати суперечність між працею фізичною і розумовою: вони нічого не думають і нічого не роблять.

●
Людині дано дві руки для того, щоб вона, приймаючи лівою, роздавала правою.

Козьма Прутков

●
Час робить своє. А ти, людино?

Станіслав Єжи Лец

●
Користолюбство говорить якою завгодно мовою і набирає якого завгодно вигляду — навіть вигляду безкорисливості.

Франсуа Ларошфуко

●
— Чому це кажуть: час летить як стріла...

— Певно, тому, що в кожного годинника в стрілки.

●
Чутлива людина подібна до бурульки: пригрій її, вона розтане.

Козьма Прутков

●
Казкове будівництво: будинок будували тисячу і одну ніч.

●
Обличчя його було подібне до абстрактного живопису: воно нічого не виражало.

●
— Чому у вас булки подорожчали?

— Мука стала дорожча.

— Так то мука... А чому ж булки дорожчі?

●
— Несчастний світ! Серед десятка людей ви знайдете дев'ять дурнів і одного ледаря!

— А до якої категорії належите ви?

●
— Яке вчення найкраще? — запитали філософа.

— Те, яке пенавидять дурні.

●
Він утвердив свій престиж шляхом сміливого викриття власних помилок.

У загальному мовчанні його мовчання було найкрасномовнішим.

Старість більше робить зморщок у розумі, ніж на обличчі.

Мішель Монтегю

...Мушка вірить у мушку, мошка вірить у мошку. А мишеня вірить у мишеня — і зовсім не вірить у кішку.

Фелікс Кривін

— Чому ви, граючи зі мною, завжди виграєте?
— Тому, що ви завжди програєте.

Багато речей нам незрозумілі не тому, що наші поняття слабкі, але тому, що ці речі не входять у коло наших понять.

Козьма Прутков

Набагато вигідніше дарувати гроші, ніж давати в борг. У першому випадку здобуваєш невдячність, у другому — ворожість.

Люди роблять фальшиві гроші. Гроші роблять фальшивих людей.

— На що не слід витратити багато грошей?
— На одяг, призначений для покійника.

Абуль-Фарадж

Не має ворогів тільки той, кого однаково всі зневажають.

Не в успіхах, а в помилках людина пізнає себе найправильніше.

Півня несуть до годинникаря, тому що півень почав співати на годину раніше.

— Я знав людину, яка так гарно наслідувала спів пташок, що вони літали за нею, коли вона гуляла.
— А мій приятель так гарно співав півнем, що, коли він кричав «ку-ку-рі-ку», сходило сонце...

На дні кожного серця є осадок.

Козьма Прутков

Реорганізація — захід, коли застарілі установи, відомства, посади і звання одержують ще не застарілі назви.

На собачій виставці висіли поряд плакати:
«Собака — друг людини!» і «Стережіться собак!»

— А правда, що свині цієї породи приносять на рік від шести до семи окороків?

●
Людина купує ворона і на запитання, навіщо їй знадобився ворон, відповідає:

— Хочу бачити, чи може цей птах жити, як кажуть, триста років!

●
Міліціонер зупинив водія.

— Ви їхали з недозволеною швидкістю!

— Можливо, але я офіцер міліції!

Міліціонер щось записує в блокнот.

— Ви чули, що я сказав?

Міліціонер продовжує писати.

— Я незабаром стану вашим начальником.

— Можливо. Тоді ви згадаєте, що я був уважним підлеглим.

●
І в обозах теж є свої передовики.

●
Одного чоловіка спитали, хто на світі наймудріший.

— Той, хто про це не питає.

●
Совість народжується інколи з її мук.

●
У якомусь дуже тихому районі штату Південна Кароліна недалеко від шосе встановлено камінь з написом: «На цьому місці ніколи нічого не трапилось».

●
Де б ти не опинився, завжди будуть люди не дурніші за тебе.

Дені Дідро

●
Чого хоче чоловік, який дозволяє дружині керувати автомобілем у місті: позбавитися дружини чи автомобіля? Чи обох разом?

●
Бульйон був зварений із співочих пташок.

●
Риба не лишалася б німою, якби в неї було стільки таємниць, як у людей.

●
Завжди знайдуться ескімоси, які вироблять для мешканців Африки вказівки, як поводитися у страшенну спеку.

●
Скажи людині, що на небі 97830124656998 зірок, вона повірить. А напиши: «Обережно, пофарбовано!» — вона покаже пальцем і, звичайно, забрудниться.

Юліан Тувім

●
Матросів стільки, що корабель потонує.

Арабська приказка

●
Телятко тягли-тягли до супу — вуха відірвали, потім відтягали-відтягали від супу — хвіст відірвали.

Еффенді Каліев

●
Чого ти такий кислий?.. У тебе вираз обличчя, наче ти знайшов мій гаманець!..

Немає такої великої речі, яку не перевищила б величиною ще більша. Немає такої речі малої, в яку не вмістилась би ще менша.

Козьма Прутков

⊙

Хтось хвастася:

— Я бачив у нашій річці видру.

— Може, вода була прозора і ти побачив своє відображення?

⊙

— Як вас звати?

— Едуард Сидорович Стратоніт.

— Якої ж ви нації?

— Цього я вже не знаю. Моя мати угорка, батько італієць, дідусь грек... Народився я на німецькому кораблі під англійським прапором в турецьких водах... А якої я нації — міркуйте самі...

⊙

Чим вище лізе мавпа, тим краще видно її хвіст.

Англійська мудрість

⊙

Совість у нього була чиста: не була в ужитку.

⊙

Радіо — чудове відкриття. Один рух руки — і нічого не туті.

Юліан Тувім

⊙

Ґрунт такий гарний, що якщо посадити в землю голублю, то через рік виросте тарантас.

Антон Чехов

⊙

Леви метеликам не страшні.

Марк-Валерій Марціал

⊙

Пожежники Іркутська завжди запізнавалися на пожежу. Генерал-губернатор Муравйов призначив нового полідмейстера. Незабаром після цього швидкість виїзду пожежної команди стала гідна подиву.

— Як ви досягли цього? — запитав генерал-губернатор.

— Дуже просто, ясновельможний пане, я їх три місяці репетирував на швидкість. Вночі давав тривогу, і перший пожежник, якни вискакував на сигнал, мав карбованця, а останній десять різок.

⊙

Нічого не знати — значить усе уявляти.

Анатоль Франс

⊙

Під плачем спадкоємця часто прихований радісний сміх.

Публіцій Сір

⊙

Якщо нероба не роздратовує вас, виходить, і ви самі трішки схожі на нього.

Едгар Хоу

⊙

Життя не таке коротке, щоб людям бракувало часу на ввічливість.

Ралф-Уолдо Емерсон

⊙

Багато людей схожі на яйце: вони надто повні, щоб вмістити щось іще.

Генрі Шоу

Коли шлунок порожній, усі нещастья вдвоє важчі.

Крістоф-Мартін Віланд

Щастя іноді встромлює найкрасивіші пера в капелюх дурия.

Джемс-Освальд Дайкс

Правила завжди нудні. Цікавими бувають тільки винятки.

Чому ви кажете, що стеля низька? Може, це підлога надто висока?

Принцу Ольденбурзькому доповіли, що начальниця якогось пансіону погано годує своїх учениць. Принц вирішив піїмати її з краденим і пішов на кухню з чорного ходу. На сходах йому зустрівся чоловік з двома відрами помий, від яких іде йшла пара.

Принц схопив його за руку.

— Зачекай, любий, треба зняти пробу.

І він нагнувся і сьорбнув з відра.

— Та це ж справжні помії? — обурився принц.

— Так точно, ваша високість, найсправжнісінькі!

Цукор надає неприємного смаку каві, якщо забудеш його туди покласти.

Телевізор — це чудове пристосування: воно дозволяє нам дивитися видовище, заради якого не варт виходити з дому.

Дозрілий плід падає сам, але він не падає в рот.

Пішов по шерсть, а повернувся острижений.

Є люди такі сухі, що ви можете вимочувати їх у жартах цілий місяць, і жоден не попаде їм під шкіру.

Гаррієт Бічер-Стоу

Деяким людям вітер однаково легко заносить голови, як і капелюхи...

Джордж Гаміфакс

На світі завжди буде дуже багато людей, які поєднують у собі геніальність шеститижневого теляти з честолюбством Олександра Македонського.

Дмитро Писарєв

Жолудів споживають у мільйон разів більше, ніж анапсів, але вся суть у тому: хто їсть жолуді?

Жан-Жак Руссо

Кинь щасливця у воду — і він випливе з рибою в зубах.

Юліан Тувім

Боягуз називає себе обережним, а скупий — економним.

Латинський вислів

Померти з комфортом стало вельми дорого.

Самуел Батлер

Навіть у імператора є бідні родичі.

●
В електричній лампочці життя завжди висить на волосинці.

●
Іжак вважає, що в його сина шерсть м'яка.

●
Журавлі летять, а він рота роззявив.

●
Чи треба питати у мула, хто його батько, якщо дядько схожий на коня?

●
У бджоли спица смугаста, але тигром її не назвеш.

●
Учитель ввійшов у клас і побачив на підлозі недопалок.
— Чий це?
— Ваш, — відповів найхоробріший. — Ви його першим побачили.

●
Миша завжди хоче, щоб на шні кішки висів дзвіночок.

●
Небита іграшка — це іграшка, якою дитина може розбити інші свої іграшки.

●
— За скільки я доберуся звідси до вокзалу? — питає іноземець.
— Ідіть.

— Я саме і бажав би пройтися пішки, але все-таки скажіть, чи далеко це?

— Ідіть.

Іноземець, розгнівавшись, різко повертається.

— Туди 45—50 хвилин ходу, — чує він навздогін.

— Дякую, — відповів він, обернувшись. — А зразу ви не могли сказати?

— Адже мені спочатку треба було подивитися, як ви ходите!

●
Кінець життя сумний, середина нікуди не годиться, а початок смішний.

Франсуа-Марі Вольтер

●
Дурневі сказали:

— В тебе на спині дерево виросте.

Він відповів:

— От і добре! Сидітиму в затінку.

●
Кінець кінцем, що таке брехня? Замаскована правда.

Джордж Байрон

●
Потопав — сокиру обіцяв, а як витягли — і топорича шкода.

●
Чому ми так радіємо народженню і сумуємо на похоронах? Чи не тому, що ці події відбуваються не з нами особисто?

Марк Твен

●
З кульгавих, що змагалися в бігах, той, що випередив усіх, залишився все-таки кульгавим.

Готгольд-Ефраїм Лессінг

Новобранцеві, який загубив під час військового навчання рушницю, веліли сплатити вартість зброї. Коли він покаркався своїм товаришам, хтось сказав йому:

— Рушниця — це що! А як танкісту, якщо він під час навчання загубить танк?

— Так, — сказав новобранець, — тепер я розумію, чому капітан корабля завжди вважає за краще потонути разом з кораблем, аніж врятуватися.

— Ви ж казали, черепахи живуть триста років! А моя здохла того ж дня, як я її купив у вас!

— Це дійсно невдача. Либонь, їй якраз минуло триста років.

Дерево — це така рослина, яка може сотню років стояти на місці, а потім раптом опиниться перед самісіньким радіатором.

Тільки чужими очима можна бачити свої недоліки.

Народне прислів'я

Чому люди так люблять вивчати своє минуле, свою історію? Певно, тому ж, чому людина, що спіткнулася з розгону, любить, підвівшись, оглянутися на місце свого падіння.

Василь Ключевський

Між тим, хто нічого не боїться, і тим, хто боїться всього, різниця невелика. Обое не в нормі.

Ірина Вільде

Ніщо не обходиться нам так дешево і не цініться так дорого, як ввічливість.

Мігель Сервантес де Сааведра

Робити муху з слона нерентабельно: надто багато відходів.

Кішка цілком широко твердить, що вона любить мишей.

Габріель Лауб

Верблюду мріє про те, щоб увесь світ став пустелею.

Рак червоніє після своєї смерті. Яка гідна наслідування делікатність жертви!

Станіслав Ежи Лець

Собака давним-давно оглух, осліп і втратив нюх. А гавкав тільки заради авторитета.

— А чи стане вам світліше, якщо ви повісите мене на ліхтарі? — так член французьких установчих зборів аббат Морі спитав у натовпу, який тяг його до ліхтаря, щоб повісити. Жарт урятував аббатаві життя.

...І коли вовки були ситі і вівці цілі, випикла проблема: як нагодувати овець?

Фелікс Кривін

І свиню пускають до столу, але... у вигляді шинки.

Найдорожче будівництво — будівництво надхмарних замків.

Якийсь скнара сказав ходжі:
— І ти любиш гроші?
— Так, — відповів ходжа, — люблю тому, що гроші роблять людину незалежною від безсовісних скнар.

Якби всі йшли в ногу з часом, то ніхто б не відставав від віку, проте ніхто б і не випереджав його.

Віктор Жемчужников

— Скажіть, а вода в морі дуже солона?
— Це справа смаку. Мені здається, якраз помірна.

Скептик схожий на дивака, що розглядає з ліхтарем, чи сяють зірки.

Пер Буаст

Для того, щоб сміти говорити правду королям, треба бути їхнім улюбленцем або блазнем.

На базарі продавали черевики «з рук».

Трапляється, гора народить мишу, але буває також, миша думає, що народила гору.

Марія Ешенбах

Неприємні телеграми завжди приходять без запізнення.

Всяка справа добирає собі людей за своїм характером: серед виготовлювачів пороху зовсім непридатні люди запальні.

Віктор Жемчужников

Він хотів крикнути на весь голос, але чиясь рука затулила йому рота. Як згодом виявилось — власна.

Станіслав Єжи Лец

Учень спитав Конфуція:
— Учителю, що таке смерть?
— Сину мій, — відповів мудрець, — як можна говорити щось про смерть, коли ти не знаєш іще нічого про життя?

Мати питає доньку:
— Ким би ти хотіла бути?
— Особистим секретарем у приймальні якогось високого начальника.
— І що б ти робила?
— Ласкаво усміхалась би відвідувачам і говорила б: «Сьогодні прийому нема, зайдіть завтра».

Про дурня всі говорять, що він дурень, але ніхто не наважується розважити душу і сказати йому це прямо: він так і помирає в невіданні.

Жан Лабрюєр

Освіта, мабуть, необхідніша для дурня, ніж для розумного, тому що вона здатна тимчасово приховати глупоту.

●
Найгірше в житті те, що воно минає.

●
Хто нічого не робить, той скорочує свій час на весь той час, який він ні на що не витрачає.

●
Якщо в людини сім п'ятниць на тиждень, то коли ж у неї вихідний?

●
Цікаво, чому при розлученні вимагають сказати причину, а при одруженні — ні?

Народний вислів

●
Дурень скаржиться, що люди не знають його, мудрець скаржиться, що не знає людей.

Конфуцій

●
— Місяць тому він пішов ловити рибу і досі не повернувся.

— Мабуть, клюнула дуже велика риба.

●
Двоє довічно ув'язнених розмовляють:

— Ти одружений?

— Ти збожеволів?! Подружнє життя — це вічна каторга.

●
— Здається, у цього пса короткі ноги, — зауважив покупець продавцеві собак.

— Чому ви так думаєте, подивіться: адже всі чотири сягають підлоги!

●
Молоді люди думають, що старі дурні, а старі люди знають, що молоді дурні.

Джордж Чапмен

●
Геніальність має межі, глупота — безмежна.

Ельберт Хаббард

●
Людина вчиться говорити дуже рано, мовчати — дуже пізно.

Еміль Кроткий

●
Філіпп Македонський після перемоги над афінянами при Хероней, щоб приборкати свою гордість, наказав щодня будити себе такими словами:

— Вставай, царю, і пам'ятай, що ти людина.

●
Серед чоловічого населення Ефіопії колись існував звичай загострювати зуби. Юнак не міг сподобатися нареченій, якщо не підлягав цій операції. Діючою вона вважалась тільки в тому випадку, якщо йому вдавалося розкусити гілку бамбука.

●
Персидський цар Кір знав на ймення всіх солдатів своєї армії, а грецький державний діяч Фемістокл — кожного з 2 000 жителів Афін.

●
Вища ступінь низості.

●
Той, хто стає плазуном, черв'яком, — чи може він потім скаржитися, що його розчавили?

Іммануїл Кант

●
Виховувати... найтяжча річ. Думаєш: ну, все тепер скін-
чилося! Та ба! Тільки починається!

Михайло Лермонтов

●
Ми інколи любимо об'єкт нашої огиди після його смерті.
Наприклад, до свині ми відчуваємо огиду, а потім у вигляді
сосисок і шинки любимо її.

●
— Квартира мені дуже подобається. Яка їй ціна?
— Вона з балконом і коштує 1 000 карбованців на рік.
— А без балкона?

●
Людина має в житті дві можливості: учитися, щоб щось
уміти, або ж керувати людьми, які щось уміють.

●
Дивився фактам у потилицю.

●
В його обличчі було щось відкрите... здається, рот.

●
Одні вносять вклад у культуру, інші — в ощадкасу.

●
— Що у вас в магазині найбільше питають?
— Чому брутальні продавці.

●
Маленькі люди стають великими, коли великі переводяться.

Вільям Шекспір

●
Серце стискається в міру того, як кишенья спорожнюється.

●
Найтонша волосина теж кидає тінь.

Йоганн-Вольфганг Гете

●
Підштовхуючи стрілку годинника, ви не прискорюєте час.

Віктор Гюго

●
Скільки друзів і родичів пароджується за одну ніч у по-
вого міністра!

Жан Лабрюєр

●
З відсутності поваги до себе виникає стільки ж пороків,
скільки і від надмірної до себе поваги.

Мішель Монтень

●
Все, що відомо про негідників, — дрібниці порівняно з тим,
що про них невідомо.

●
У житті, як у поїзді: твердих місць більше, ніж м'яких.

Еміль Кроткий

●
Ми легко забуваємо наші помилки, якщо вони нікому,
крім нас, не відомі.

Франсуа Ларошфуко

●
Приїжджий приходиться у готель.

— Скільки берете за ніч?

— За номер на першому поверсі один карбованець, на
другому — вісімдесят копійок, на третьому — шістдесят і на
четвертому — сорок.

Приїжджий подумав-подумав і попрямував до виходу.

— Хіба ви не залишитесь у нас? — кипувся навздогін адміністратор.

— Ні! Пошукаю готель повніше.

●

Оптиміст — це людина, яка одружується зі своєю секретаркою і сподівається і далі їй диктувати.

●

— За скільки ти доведеш мене до вокзалу? — спитав скупий шофера таксі.

— За два карбованці.

— А скільки візьмеш за багаж?

— Нічого.

— Тоді вези багаж, а я піду пішки.

●

Адам — єдина людина, яка не може сказати: «Ми, здається, десь уже зустрічалися».

●

Напхав ходжа повні кишені персиків і, зустрічаючи приятелів, казав, показуючи на кишені:

— Якщо хто вгадає, що в мене в кишені, тому я дам найбільший персик.

— У тебе персики, — казали йому.

Ходжа дивувався:

— І який це пройдисвіт вам сказав!

●

Пес, мабуть, тільки тому є друг людини, що він ніколи не дає нам порад, не просить позичити грошей і не обдаровує нас тещею.

●

Але з іншого боку: сонце ліпше тим, що світить і гріє, а місяць тільки світить, і то лише в місячну ніч.

Козьма Прутков

Є скарб, якого не можна купити ні за які гроші: це — згаяний час.

●

Скупий звичайно питає гостя або співбесідника: «Ти обідав сьогодні?» І коли той відповів: «Так», каже: «Якби ти ще не обідав, то я почастував би тебе смачним обідом», — а коли той відповідає: «Ні», каже: «Якби ти вже пообідав, то я напоїв би тебе п'ятьма кухлями фінікового вина».

Аль-Джаліз

●

Заздрісник засмучений або тому, що його самого спіткало щастя, або тому, що комусь іншому пощастило.

Бористеніт Біок

●

Нам важче жити, ніж нашим предкам, тому що доводиться роздобувати більше речей, які полегшують життя.

Габріель Лауб

●

Його називали людиною-загадкою, а життя його — ребусом.

●

— Напоїв коня?

— Напоїв.

— А чому в нього суха морда?

— Тому що він не діставав до води.

●

У Парижі функціонує Клуб товстунів. Умови прийому: не менше 100 кілограмів живої ваги.

У Америці є клуб, всі члени якого мають однакові імена й прізвища, а саме: Фред Сміт. Нововступаючі беруть урочисте зобов'язання: не називати своїх синів ім'ям Фред.

— Місце, на якому ми зараз стоїмо, кілька тисяч років тому було морським дном.
— Так, ви маєте рацію. Тут ще зовсім мокро.

До Бернарда Шоу прийшов невдаха-баскетболіст і нахабно попросив його влаштувати письменником.

Прочитавши рукопис його роману, Шоу сказав:

— Тепер я розумію, чому з вас не вийшло баскетболіста.

— Чому?

— Ви не вмієте вчасно кидати в корзину.

Сусід попросив Ходжу Насреддіна позичити йому осла.
— Нема його вдома! — буркнув Ходжа.

В цей час замкнений осел закричав.

— Як це, ефенді, — сказав сусід, — кажеш, осла немає вдома, а він кричить.

— О аллах, аллах, — відповів Ходжа, киваючи головою. — Яка ти дивна людина, віриш тому, що говорить осел, і не віриш тому, що говорю тобі я.

Де левиної шкіри не вистачає, там пришивають лисячу.
Плутарх

Якийсь чоловік був такий скупий, що зупиняв на ніч годинника, щоб не стирались шестерні.

Шлюб — це єдина спілка, яка дозволяє жінці працювати 18 годин на добу.

— Чим ти так засмучений?
— Я просив батька надіслати мені грошей, щоб купити книги.

— І що ж?
— Він надіслав книги.

Кажуть, від щастя не помирають. Та історія з цим не погоджується. Ось кілька прикладів.
Від надзвичайної радості померли:
великий давньогрецький драматург Софокл — під оплески натовпу, який вінчав його геній;
небога Лейбніца, коли знайшли на смертному ложі дядька 600 тисяч франків;
цар Ксеркс і поет Філемін — від шаленого реготу.

— Знаєш, любий, — сказала дружина, розглядаючи ювелірні вироби, — коли бачиш щось красиве, відчуваєш бажання ним володіти...
— Тому й була винайдена міліція, — зауважив чоловік.

Скупець надівав коням зелені окуляри, коли засипав у ясла замість сіна стружки.

Голову колгоспу запитали:
— Якого приплоду ви чекаєте на вівцефермі наступного року?
Голова почухав потилицю і, посміхнувшись, відповів:
— Це, пробачте, залежить від апарату завідуючого фермою.

У найнапруженіший момент бою обидва боксери раптом перестають змагатися.

Рефері пояснює глядачам:

— Спортивний радіокоментатор говорить так швидко, що боксери не встигають за ним.

Ніколи з грошима не буває так добре, як буває погано без них.

Краще людина без бороди, ніж борода без людини.

Ледар спить сидячи, а працює лежачи.

З гнізда шуліки рідко коли вилітає сокіл.

Франсуа-Мари Вольтер

— Товаришу продавець, чому ви не доливаєте бокала?
— Пробачте, я погано бачу.
— Чому ж у такому разі ви жодного разу не перелили через край?
— А що ви думаєте, я вже зовсім сліпий?!

Туллій Ціцерон був рабом свого красномовства.
Гней Помпей був рабом свого успіху.
Юлій Цезар був рабом своєї величі.
Одна була у Римі вільна людина: раб Спартак.

Фелікс Кривін

До французької приказки: «Віхати — це почасти вмерти» Альфонс Алле додав другу частину: «Але вмерти — це віхати назовсім».

Руки можуть бути чисті, але помисли заплямовані.

Евріпід

Чим вище п'єдестал, на якій сидить карлик, тим краще видно, що він карлик.

Габріель Лауб

Жінок треба або любити, або знати, третього не дано.

— Яких рідкісних австрійських тварин ти знаєш?

— Слон!

— А хіба слони водяться в Австрії?

— Ні, тому вони там і рідкісні.

На уроці фізкультури.

— Ось я підтягнувся один раз — і в п'ятірка! А по математиці шість разів підтягнувся і все одно — двійка...

Людині треба два роки, щоб навчитися говорити, і шістьдесят років, щоб навчитися тримати язик за зубами.

Франсіско Гойя

— Одного разу мені довелося заночувати під деревами в джунглях. І, увіть собі, лев підкрався до мене ззаду так близько, що я підчув його дихання на своїй шиї.

— І що ж ви зробили?

— Підняв комір...

●

Молода людина зайшла в антикварний магазин.

— Прекрасна картина. Але хто ця дама і чоловік у костюмах Людовіка XIV?

— Предки.

— Чії?

— Ваші, коли ви купите картину.

●

— Коли я кидаю в річку десять монеток по десять центів, мій пес пірнає доти, доки не витягне всі на берег!

— А коли я кидаю в річку срібний долар, мій собака витягає мені карася і 80 центів здачі!

●

Плетуна-брехуна не можна звинувачувати в тому, що він не цікавиться іншими людьми.

●

Якби помилок було менше, то цінність їх була б значно вища.

Станіслав Єжи Лец

●

Чому це так: говориш прямо, а виходить боком?

Віктор Жемчужников

●

До Ходжі Насреддіна прийшов сусід і попросив позичити мотузку. Ходжа пішов у дім, згодом повернувся і сказав:

— Не можу позичити тобі мотузку, тому що на ній мої жінки розвішують борошно.

— Дивно, — зауважив сусід, — як це можна борошно розвішувати на мотузці?

— Все можна, — сказав Насреддін, — навіть борошно можна розвішувати, якщо не хочеш позичити мотузку.

●

Чемпіон із штовхання ядра привіз на стадіон свою тещу показати їй свою майстерність.

— Сьогодні я повинен постаратися: на трибуні сидить моя теща, — сказав він своєму тренерові.

— Даремно, все одно до трибуни не докинеш!

●

— Подивіться, як ці чоловіки схожі один на одного, палець, близнюки.

— Що ви! В такому віці!

●

Він убив шістьох зайців: один ось лежить, а п'ятеро втекли...

●

Є такі люди, що в товаристві нічого не вносять у спільну розмову, навіть коли покидають його.

●

Помилка буває єдиним доказом того, що хтось щось хотів зробити.

●

Ставши закінченим дурнем, він доводив, що немає меж його можливостям.

Василь Підмайстрович

●

Очевидячки, на світі немає нічого, що не могло б статися.

Марк Твен

●
Жирафа довго живе тому, що високо тримає голову.
З людьми трапляється навпаки.

Милован Ілич

●
Є люди такої кипучої енергії, що вона встигає википати ще до початку роботи.

●
Смерть переможця: загинув під уламками тріумфальної арки.

Веслав Брудзінський

●
Хто такий цинік? Людина, яка знає ціну всьому і нічого не цинить.

Оскар Уайльд

●
Недовірливість — це маяк мудреця, але він може розбитися об нього.

П'єр Буаст

●
Істина в усіх одна, але в кожного племені є своя неправда, яку воно називає своїм ідеалом.

Ромен Роллан

●
За гладкими коровами йшли худі, за худими — повна відсутність яловичини.

Генріх Гейне

●
Дехто блищить на другому місці, і його блиск відбивається на тому, хто посідає перше місце.

Франсуа-Марі Вольтер

●
— А що, в цьому районі є канібали?
— Немає... Ми вчора останнього з'їли.

●
Найзаповітніша мрія жаб — щоб лелеки стали вегетаріанцями.

●
Крісло перукаря зручне для всіх сидиць.

Вільям Шекспір

●
— Запропонуй гостям чогось прохолодного.
— Будь ласка! — відповів скупець і широко розчинив вікна.

●
Добре вихована людина завжди повинна знати, який падець покласти в рот, щоб свиснути офіціантові.

●
Муха з дочкою прогулюються на лисій голові.
— Коли я була у твоєму віці, тут була тільки стежечка.

●
— Скажіть, капітане, такі маленькі суденця, як ваше, часто тонуть?

— Та ні, тільки один раз.

●
Два громадяни, купаючись у річці, заставилися на 50 карбованців, хто з них довше просидить під водою.

Пірнули...

І досі ніхто не виринув.

⊗
У залі бракувало місць, і тим, хто спізнився, довелося сидати в президію.

⊗
Якщо ти не знаєш життя, то що ти знаєш?

⊗
Є готелі, в яких немає бліх тільки тому, що їм не було б життя від блощиць.

⊗
Інколи хвилиний успіх вартий багаторічних невдач.
Роберт Браунінг

⊗
Дурень завжди знаходить більшого дурня, який дивується з нього.

Нікола Буало-Депрео

⊗
При Петрі Першому існували свої способи боротьби з бракоробами. Про це свідчить указ того часу:

«§ 1. Наказую хазяїна Тульської збройової фабрики Корнилу Білоглаза бити батогами і зіслати на роботу в монастир, понеже він, падлюка, насмілився військовому государевому продавати непридатні пищали та фузеї.

Старшину оддермана Флора Фукса бити батогами і зіслати в Азов, хай не ставить клейма на погані рушниці.

§ 2. Наказую збройовій канцелярії з Петербурга переїхати до Тули та денно і нічно пильнувати справність рушниць. Хай дяки та піддячі дивляться, як оддерман клейма ставить, як сумнів візьме, самим перевіряти і оглядом і стрільбою. А двома рушницями кожного місяця стріляти, поки не зіпсуються.

Коли затримка у війську станеться, особливо при битві, з недогляду дяків та піддячих, бити їх батогами нещадно по голому місцю: хазяїнові — 25 батогів і пені по червінцю за рушницю; старшого оддермана бити до непритомності; стар-

шого дяка віддати в унтер-офіцери; дяка — віддати в писарі; піддячого — позбавити недільної чарки терміном на один рік.
§ 3. Новому хазяїнові збройової фабрики Демидову наказую збудувати дякам та піддячим хати, щоб не гірші хазяїнських були. Буде гірше, хай Демидов не ображається, вєлю живота позбавити».

⊗
Навіть коли птах ходить, видно, що в нього є крила.
Антуан Лем'єр

⊗
Коли між собакою і котом виникає дружба, то це не інакше, як союз проти кухаря.
Стефан Цвейг

⊗
Помірна кількість бліх корисна для собаки: вони відвертають його від думок про собачу долю.
Едвар-Нойс Уесткотт

⊗
Бувають послуги такі великі, що розраховуватися за них можна тільки невдячністю.
Олександр Дюма-батько

⊗
Немає диму без вогню? А чи пробували ви скип'ятити чай на вогнищі?
Магістр Кавуся

⊗
Адміністрація нью-йоркського зоопарку оголосила про розпродаж деяких звірів, у тому числі левенят і одного гіпнопотама. Одержали сотні заявок. Студентському клубові, котрий хотів купити левенятко, адміністрація відповіла:
«Звертаємо Вашу увагу на те, що левенята мають дуже погану звичку — ставати левами».

⊗
Зарозуміла людина ладна і небо ногами топтати.

— Чи буде кінець цьому поїзду? — обурюються ті, хто чекає біля залізничного переїзду.

— Кінця не буде. На станції забули причепити останній вагон.

Лектор не боявся запитав. Він побоювався своїх відповідей.

Адам був людиною: він забажав яблука з райського дерева не тому, що воно було яблуком, а тому, що воно було забороненим.

Марк Твен

На світі дурнів більше, ніж шахраїв, інакше шахраям ні з чого було б жити.

Самюел Батлер

Про великого егоїста хтось сказав: «Він готовий спалити ваш дім, щоб зварити собі пару яєць».

Нікола Шамфор

Єдине місце, яке можна втратити через ввічливість, — це місце в трамваї.

Блоха — комаха, яка опустилася до собачої будки.

Якщо колись, ганяючись за щастям, ви знайдете його, ви, як та стара, що шукала свої окуляри, виявите, що щастя весь час було у вас на носі.

Генрі Шоу

Таємницю можна іноді зберегти, змовчавши про те, що це таємниця.

Генрі Тейлор

— Людина — найвище творіння природи.

— Хто це сказав?

— Людина!

Бувають випадки в житті, виплутатися з яких допоможе тільки дурість.

Франсуа Ларошфуко

Є люди, в яких немає нічого свого, навіть своєї провини — завжди у них інші винні.

Ян Райніс

В смерті є своя вигода: ті, що залишилися живими, починають нас хвалити, часто лише тому, що ми вже мертві.

Жан Лабрюєр

Скільки масок повинна одягти на себе людина, щоб не почувати, коли її б'ють в обличчя?!

Станіслав Єжи Лец

Сліпучо-яскрава особа. Від сонця відрізняється тим, що ніколи не червоніє.

Еміль Кроткий

Одна наївна людина, б'ючи осла, примовляла:
— Якщо ти не хочеш, щоб на тебе сідали, то навіщо було народжуватися ослом?

●
Суспільство складається з двох великих класів: з тих, у яких є більше обідів, ніж апетиту, і тих, у яких більше апетиту, ніж обідів.

Нікола Шамфор

●
На карнавалі лицеміра не впізнали: він зняв із себе маску.

●
— Чому півень стоїть на одній нозі?
— Якщо півень підійме дві поги, він упаде.

●
Десь у середині минулого століття княгиня Павло Должиков заснував бібліотеку з вивіскою при вході: «Аптека для душі».

●
— Чим більше я читаю, тим менше знаю.
— Який же ти нещасний! Видно, багато довелося тобі прочитати в житті.

●
Мухи не проти корови, вони тільки проти її хвоста.

●
Карлики мріють про велике тіло. Розміри власного мозку їх цілком задовольняють.

●
Є люди, котрі з найменшого приводу загоряються, але ніяк не можуть згоріти.

Нейчо Нестеров

●
— Ви чули — отой страшенний бракороб за три дні заощадив підприємству 10 тисяч динарів.

— Яким чином?

— Три дні не виходив на роботу.

●
Вчорашній день кінчається тільки в календарі, але не в житті.

●
Генії полягає в умінні відрізяти важке від неможливого.

Наполеон

●
Часом король більше потішає блазня, аніж блазень короля.

Веслав Брудзінський

●
Він ніколи не знає, чого хоче, але робить все, щоб цього досягти.

●
— Хто сказав «а», повинен сказати й «бе».

— А якщо він більше літер не знає?

Коротко та ясно, тому і прекрасно.

Народна мудрість

Людина — мірило всьому. Як зручно! У одному випадку міряєш велетнем, у другому — карликом.

СТАНІСЛАВ БІЖИ ЛБИ

Бути дуже незадоволеним собою — слабкість, бути дуже задоволеним собою — дурість.

Народна мудрість

Коли немає власної душі, залазять у чужу.

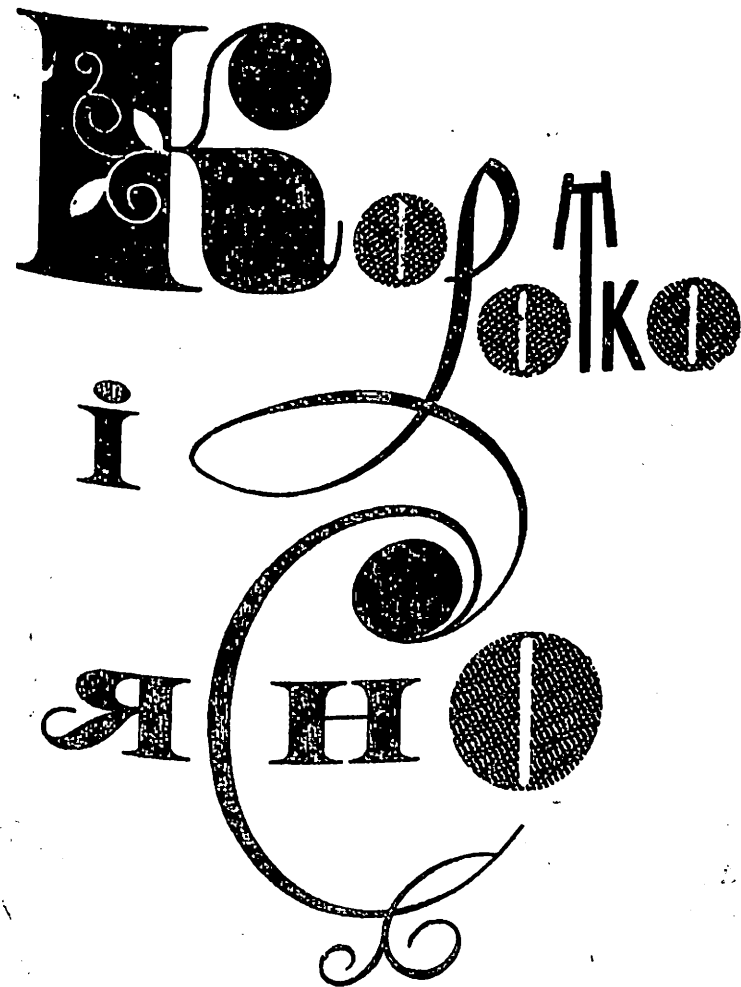
Народний вислів

Дурень, який визнав, що він дурень, в вже не дурень.

ФЕДІР ДОСТОЄВСЬКИЙ

Родичів дає нам доля. І як добре, що друзів ми можемо обрати самі.

ЮЛІАН ТУВІН

- Як доброго кравця, замовники рвуть мене на шматки.
- Воно їй видно, пальто на вас роздерте.

Все, що оточує егоїста, уявляється йому лише як рамка для його портрета.

⊙

- Ми, здається, з вами десь зустрічалися?..
- А скільки я вам заборгував?
- Ви мені нічого не винні.
- Значить, ми зустрічаємося вперше.

⊙

- Чому ти недоїдаєш? Адже в тебе всього вдосталь?
- Для того, щоб не забувати про тих, хто голодує.

⊙

Добре, якщо сьогодні бачиш обличчя гостя, а завтра його потилицю.

⊙

Зустрічаються два мисливці.

- Кого ти вбив?
- Осла.
- Братовбивця!!!

⊙

Жінка дає старцеві штани. Старець, похитуючи головою, каже:

- Ваш чоловік вчасно помер.

⊙

- Я купив машину, щоб побачити світ.
- Чудово, тільки який: цей чи той?

⊙

- Ти чого сидиш один як бовдур?
- Та ось все думаю, що робити... Вечеряти тепер уже пізно, а спідати ще рано.

⊙

- Щойно один відвідувач скаржився на вашого кухаря. Мала його скарга успіх?
- Звичайно, його ж відразу випхали геть!
- Кухаря?
- Ні, відвідувача.

⊙

- Мій розум — це мій капітал.
- Не засмучуйтесь: бідність — не порок.

⊙

- Чому тарілки не витерті?
- Вибачте, у нас серветки брудні.

⊙

- Пакет дуже важкий... Вам треба ще дві марки наклеїти.
- Але тоді пакет стане ще важчий.

⊙

- Дивно, скільки на світі дурнів!
- Так! І навіть на одного більше, ніж гадають!

⊙

На дверях однієї м'ясної крамниці в Лондоні висіло оголошення: «Терміново потрібен м'ясник, але щоб був вегетаріанцем».

⊙

- Ілонко, будете танцювати чи поговоримо?
- Я дуже втомлена, краще танцюватимемо.

●
Товариш Ікс — права рука директора, коли треба показувати дулі.

●
Ледар — це людина, яка навіть не завдала собі клопоту хоч якось обґрунтувати своє неробство.

●
— Який відсоток готовності нового будинку?
— Рапортувати можна, але жити — ні.

●
Так міцно взяв ініціативу в свої руки, що задавив її.

●
Шукають двох касирів: нового і того, що втік.

●
— Я люблю золоту середину! — сказала курка, ставши між страусом і колібрі.

●
— Послухайте, ця ковбаса надто дорога.
— Але ж вона з м'яса дресированої свині!

●
— Дайте мені, офіціантко, курчатко, але тільки не старіше трьох років.
— У нас курчата без метричних посвідчень.

●
— Офіціанте! Мерщій сюди! Вийміть з супу ось цю муху!..
— Чого ж поспішати? Адже вона вже захлинулася.

●
— Геть! Геть із жита! Не топчіть хліба!
— Дивно, який неестетичний народ! Я зовсім не за хлібом прийшов, а за волошками!..

●
— Отже, у тебе завтра дуель?
— Так. Рівно о 9 ранку. Але я їм сказав, що коли я трохи запізнюся, то нехай вже не чекають і починають без мене.

●
— Коли ви повернулися вчора зі своєї прогулянки на автомобілі?
— З останнім трамваем.

●
Людина інколи також не схожа на себе, як і на інших.
Франсуа Ларошфуко

●
— Дядечку, чи не позичиш ти мені двадцять п'ять карбованців?
— З задоволенням.
— А скільки можеш без задоволення?

●
Провідник. Тут палити цигарки заборонено.
Пасажир. Чому?
Провідник. Вагони для некурців. Он же написано.
Пасажир. У вагоні так димно, що не можна прочитати.

●
— У поті лица будеш їсти хліб свій! — сказав банщик, опинившись на верхній полиці у парній із відвідувачем, який прийшов попаритися.

— Знову, товаришу, ви прийшли до цеху на годину пізніше.

— Нічого, зате я піду на годину раніше.

«Кам'яний гість». Сів і не йде.

— Товаришу офіціант! Я замовляю цей біфштекс уже втретє і ніяк не одержу!

— Дуже приємно, що він вам так сподобався.

Тільки грядуща старість може служити втіхою для тебе, що вже є.

Для кожної людини краще відкрити підлесникові свою кишеню, ніж душу.

— Здається, я зустрів тут гарячий прийом! — вигукнув рап, опинившись в окропі.

— Ви впевнені, що курка свіжа?
— Так! Он за тим столиком сидить велосипедист, який її годину тому переїхав.

— Ну що, добре ви попоїли на вечірці?
— Чудово! Ніколи я ще не їв з таким апетитом... коли повернувся додому!

Гонор скоріше є ознакою свідомості власної мізерності, ніж величі.

Джонатан Свіфт

— Коли ж ви нарешті повернете мій борг? Не можу ж я постійно бігати в таку далечінь за вами?

— Заспокойтеся!.. Через тиждень я переїду і житиму з вами по сусідству.

— Дорога моя сестричко! Я дуже хвилююсь за свого ... сина.

— А що ж у нього?

— ...мотоцикл.

— Як у вас із критикою на фермі?
— Критикуємо!.. корів за низький надій, а телят за малий приріст!

— Яка добра людина Микола Миколайович!
— Хто, Микола Миколайович? Ну й сказали!
— Та ви ж його не знаєте!
— Хто, я? Та він же мені винен сто карбованців.

— Ваша кава, Ганно Олексіївно, надто водяниста.
— Та воно й не дивно, якщо цілий місяць стоїть дощова погода.

Він був чесним громадянином і цільною людиною, поки не потрапив під трамвай.

— Громадяни! Я загубив п'ятак. Якщо ви його знайдете, то поверніть мені, а якщо не знайдете — можете залишити собі!

— Вже пів на дванадцятку.

— Ой, боже мій! Чому ж ви не сказали мені про це раніше?

— Тоді ще не було так пізно.

— Скажіть, ваш телефон діє?

— Так, діє... на нерви.

— Гарна у вас вакса?

— Особлива. Пальчики облизуватимете!

— Послухайте, що за неподобство! Знов у вас у булці недокурок запечений!

— А вам у звичайну булку сигару запікати, чи що?

— Ви сьогодні щось сумні.

— Ох, якби я зміг забути своє горе!

— Ну, так розкажіть про нього мені, і я за вас його забуду.

Пташка побачила слимака на вершині дуба та її питає:

— А як же ти сюди потрапив?

— Повзком, пташко, повзком!

Юліан Тувім

— Це сіно привезли для вас?

— Ні, для коней.

Сито дорікало голці: «У тебе дірка в голові!»

— Терпіти не можу дурнів!

— Дивне самовизнання!

— Що вам більше подобається — сонце чи місяць?

— Звичайно, місяць. За нього ми зарплату одержуємо.

— Мені здається, що ваші обіди на карбованець і на півтора карбованця — однакові.

— Що ви, як то можна! Зовсім інші тарілки.

— А чому ви не приймаєте мою скаргу?

— Ми перейшли на самообслуговування.

— Відкрийте ворота!

— А хто йде?

— Той, хто все вмів!

— Все вмів, а ворота йому відкрий!

— Нам потрібен соціалізм!

— Так. Але ви соціалізові не потрібні.

Ілля Ільф

Справжня близькість звичайно починається здалеку.

Віктор Жемчужников

●
Не так уже й важливо, звідки дме вітер, важливо, куди він дме.

●
Мілан Ружічка

●
Якби ти був розумніший, я б сказав, що ти дурень.

●
Собака, який гавкає, не кусається. Але він може перестати гавкати!

●
Габріель Лауб

●
— Що ти робиш після обіду?
— Чекаю вечерю.

●
Тисяча друзів — мало, один ворог — багато.

●
— Ви вже замовили щось?
— Давно, і не можу дочекатися!
— А що ви замовили?
— Не знаю. Пам'ятатиму я різні дрібниці!

●
Один чоловік ішов на війну з луком, але без стріл: стріли, мовляв, прилетять з ворожого боку.

— А якщо не прилетять? — спитали його.
— Тоді війни не буде.

●
Якби ми самі не мали недоліків, ми не були б так очі помічати їх у інших.

●
Франсуа Фенелон

●
— Я чув, що ти повернувся з Африки. Цікава була подорож?

— Звичайно! Я навіть полював на левів!
— І пощастило тобі?
— Дуже! Не зустрів жодного.

●
Пробиває стіну лобами інших, а на прийом протискується сам.

●
Риба винна, коли ханає гачок: чужа власність!

●
Станіслав Єжи Лець

●
— Факт — уперта річ, — сказав осел.

●
Коли я вживаю такі самі слова, як і наш директор, про мене кажуть, що я хуліган, а про директора — що він енергійний керівник.

●
Моральні забобони складаються на два відсотки з моралі, на сорок вісім — із забобонів і на п'ятдесят — із заздрощів.

●
Вікторіо де Сіка

●
Відповідальність — це те, що повинні нести інші.

●
Совість — це тихий голосок, який шепоче, що хтось ливиться.

●
Юліан Тувім

-
- Кажеш, твої справи знову йдуть добре?
- Не те щоб добре, але краще.
- Так це ж добре, якщо вони йдуть краще?
- Звичайно, але було б краще, якби вони йшли добре.

●

Дурень — це людина ще дурніша, ніж її співрозмовник.

Віктор Жемчужников

●

Некролог:

«...Він згорів, як свічка в епоху судильної електрифікації».

Фелікс Кривін

-
- Обережно, будь ласка! Ви мені всю сукню залили.
- Не хвилюйтесь, громадяночко, наш бульйон плям не лишає.

●

— Попереджаю, раніше трьох місяців за костюм сплатити не зможу. Коли він буде готовий?

— Через три місяці!

●

Боягузи стають сміливими, якщо помічають, що їх бояться.

●

Злодій обкрадає інших, а скнара — самого себе.

-
- Я сьогодні впав з двадцятиметрової драбини.
- Твоє щастя, що залишився живий!
- Так, мені поталанило: я стояв на нижньому щаблі.

●

— І охота тобі стільки часу стирчати на річці, коли нічого не клює?

— Як нічого? Я вчора витяг чобіт. Може, тепер вдасться вивудити другий.

●

Дехто каже «на добраніч», зіпсувавши перед тим весь день.

●

— Що ти приготував до зими? — запитали у Бу Адама.

— Тремтіння, — відповів він.

●

— Наш Василь може з рушничі вцілити в муху на відстані десяти метрів.

— Не може бути!

— Йй-богу! Тільки муху він малює на всю стіну.

●

— Пробачте, ви сіли на моє віяло.

— Я? Сів на ваше віяло? То ж бо мені й здалося, що звизу дме!

●

— Послухайте, це у вас завжди дача так протікає?

— Чому завжди? Тільки під час дощу.

●

— Капітане, ми потопіємо!

— Як далеко до найближчої землі?

— В якому напрямку?

— У вертикальному.

— Чорт візьми, довго доведеться трамвая чекати, про-
йшов третій номер, а мені потрібен десятий, — це сім ва-
гонів!

— Дивовижне пахабство! На стіні пишуть «свіжі раки»,
а подають смердючі.

— Коли писали цю об'яву, раки були свіжі.

— Михайле Івановичу, котра година?

— Дайте десять карбованців — скажу.

— Чому так багато?

— А я піду годинника викуплю.

Крамниці готового одягу не щастило: всі покупці були
непідходящих розмірів.

Еміль Кроткий

— Чому цей пап завжди одягнений франтом?

— Тому що одягається в кредит.

Лисий приховує свою нестачу доти, доки шапка з голови
не впаде.

— Покажіть мені, будь ласка, дешевий кишеньковий
годинник.

— Ось, будь ласка, сто карбованців.

— Ні, цей кишеньковий годинник мені не по кишені!

— Дядечку, мені треба щось вам сказати.

— Тільки коротко і ясно.

— Двадцять п'ять карбованців.

Рука руку мие. Бо обидві нечисті.

— Ви вірите, що підкова приносить щастя?

— Так, іноді.

— У яких випадках?

— Коли нею підкований кінь, який одержав приз на
перегонах.

— Гей, полісмене, п'ять хвилин тому грабіжник з'яв
у мене з руки годинника!

— Чому ж ви не покликали на допомогу?

— Я боявся розкрити рота: у мене чотири золотих зуби.

П о к у п е ц ь. Скажіть, ви впевнені, що ця риба свіжа?
П р о д а в е ц ь. Не знаю, шановний. Я працюю тут
всього тиждень.

Година горя довша за рік радощів.

Бу Адам багато брехав.

— Хоч раз у житті ти сказав правду? — запитали його.

— Якщо я скажу «так», то це буде брехнею, — відпо-
вів він.

-
- Мій годинник другий місяць не йде.
- Чому?
- Ломбард його не заводить.

●

З я т ь. Дозвольте вам, мамо, подарувати автомобіль.
Т е щ а. Чудово! Тільки знай: без тебе я не їздитиму в ньому.

-
- Моему дідусеві вже вісімдесят п'ять років.
- І що тут дивного? Моему було б уже сто, коли б він не помер.

●

Хоча у совісті немає зубів, вона може загризти до смерті.
 Народний вислів

●

Жодна лисиця собі на хвіст не напаскудить.
 Олександр Неверов

●

У державної людини серце мусить бути в голові.
 Наполеон

-
- Казав, що працюєш нічним сторожем, а сам спиш?
- А я беру роботу додому.

●

У нього не всі дома — дружина поїхала на курорт.

●

Бур'ян росте на жирному ґрунті, розпушта — на ґрунті пересичення.

Максим Горький

●

Боягузи помирають багато разів і до смерті...

Вільям Шекспір

●

У кожного з нас досить сили, щоб витримати пещастя інших.

Франсуа Ларошфуко

●

Жюрі звернулося до всіх учасників конкурсу:

— Зробіть і надішліть фотографію будь-якої труби.

Один з юних фотографів відповів:

— Мені легше надіслати першу-ліпшу трубу, ніж її фотографію.

●

Іноді й низькі люди починають швидко рости.

●

Тільки мертвого не можна зачепити за живе.

●

Він не жив. Він весь час думав про життя.

●

— А ти чому не працюєш?

— Я взяв зобов'язання не робити браку.

●

Самокритика — це спосіб заздалегідь розчулити можливих критиків.

●
— Ви далеко підете!
— Та ні, я вже позад іду...

●
Кажуть: «Ой, яка красива квітка!» — і поспішають зірвати її...

●
Він шукав слави, а слава шукала іншого. Того, котрий її не шукав.

●
Велич парашутиста — у його падінні.

●
У колгоспі провадили прибирання лісу від дерев.

●
Весна. Гніздування. Шпаківню зайняв горобець.
— Це ж для нас, шпаків!
— А в мене записка від орла!

●
На нараді по благоустрою все було ясно, а на вулицях, як і раніше, темно.

●
Пам'ять йому не зраджувала, але він зраджував їй завжди, коли було зручно.

●
Одного разу йде якась людина мостом, а на ньому стоїть Ілько. Їсть хліб і дивиться у воду.

— Що робиш, Ільку?
— Та їм хліб з рибою.
— А риба де ж?
— Та у воді.

●
З усіх імен власних він найбільше любив ім'я власне.

●
Правду тримають під замком як найдорожчий скарб саме ті, хто її найменше цінить.

Станіслав Ежи Лец

●
Найчастіше хвалять для того, щоб бути похваленим.

Франсуа Ларошфуко

●
Неук тільки нудний, педант же — постерпний.

Наполеон

●
Двоє молодих хлопців сидять у переповненому трамваї.

— Навіщо ти заплющив очі?
— Не можу дивитися, коли старі жінки стоять.

●
Кишеня — колиска пориваць і домовина совісті.

Юліан Тувім

●
Той, хто вмів, — робить, хто не вмів, — навчає.

Бернард Шоу

●
Все підкоряється часу, однак час нікому не підкоряється.

●
Є люди, які через нестачу чогось кращого хвастають неуттвом.

●
Хто принижувє навколишніх, той ніколи не буде великий сам.

Йоганн-Готфрід Зейме

●
Ніякої власності він не мав: не володів навіть собою.

●
Незамінна людина в непотрібних справах.

●
Людоїдам подобаються безхребетні.

Станіслав Єжи Лец

●
— Шуму багато, а шерсті мало,— сказав чорт, остригши кішку.

●
Нероба був майстром своєї справи.

●
Це жахливо важка робота — нічого не робити.

Оскар Уайльд

●
Разом з клопами на дачу перевозили меблі.

●
Хто з псами лягає, той з блохами встає.

●
Одного яйця два рази не висидиш.

Козьма Прутков

●
Час біжить і при закритих дверях.

●
Вибачте, що я вас не впізнав, але останнім часом я дуже змінився.

●
— Де ідуть двоє, поїсть і третій,— вирішив Вовк, угледівши, як пасуться два Баранчики.

●
Там, де інші підставляли плечі, він підставляв підпис.

●
Незамінних людей немає, є тільки незамінені.

●
З двох зон найчастіше обирають заборонену.

●
Все створено для людини, а не людина для всього.

●
Найлегше створюються труднощі.

●
Мета була близько, біда тільки, що всі чекали, коли вона до них дійде.

●
Є два способи виправлення помилок: або усувати їхні причини, або критиків.

●
У нього була рішучість, але він не знав, що з нею робити.

●
Одержавши повідомлення, що кілька генералів і обоз потрапили в полон до південних частин, колишній президент США Лінкольн вигукнув:

— Яка втрата! Адже кожен мул коштує двісті доларів!

Вся сіль у тому, що без неї сльози — вода.

Спитали собаку, який паркан він може перескочити.
— А це залежить від палиці, — відповів він.

Прийшов з ревізією — пішов з провізією.

Самотність погана тому, що мало хто може терпіти са-
мого себе.

Офіціант:

— Чого ви бажаєте?

Відвідувач:

— Щоб ви мене обслужили, як ревізора...

— Щоб загартуватися, я в найхолодніші ночі сию з від-
критою кватиркою.

— Неправда, адже вчора вона була в тебе зачипена.

— А хіба вчора була найхолодніша ніч?

Водолазові, який працює на дні, кричать по телефону
з судна:

— Кидай усе і піднімайся на борт. Ми тонемо!

Гіда спитали:

— У цьому місті не народились якісь великі особи?

— Ні, тільки маленькі діти.

Коли природа робить прогалину в чиемусь розумі, вона
звичайно замазує її тонким шаром самовдоволення.

Генрі Лонгфелло

Виріс без батьків і тому вважає себе самородком.

Сократ казав, що найбільша влада — королівська, а най-
краща влада — над собою.

— Я вчора розмовляв з вашою колишньою дружиною.
Вона сказала, що, якщо ви не платитимете вчасно аліменти,
вона повернеться до вас.

Мисливець пішов на полювання з трьома собаками. Зго-
дом він повернувся.

— Ти прийшов узяти ще патронів?

— Ні, собак.

Ніщо так не підвищує кваліфікацію водія, як міліцейська
машина, що їде за ним.

Вийшов у люди і не повернувся.

— Привіт, Дімо! Держу парі, що ти не впізнаєш мене!

— Ти виграв! — холодно відповів Діма і пішов далі.

— Ви не перечите, якщо ми завтра поведемо разом?

— Звичайно, з задоволенням!

— Ну, тоді завтра о восьмій у вас!

Вони вдивлялись у глибину життєвого моря, щоб у ньому
роздивитись істину, і, звичайно, бачили там тільки свої вла-
сні фізіономії.

Василь Ключевський

Крамаря запитали:

— Чому ваша вивіска рясніє грубими помилками?

— Щоб клієнти думали, що я не вмю також правильно лічити.

Годинник показує час і тоді, коли на нього ніхто не дивиться.

Людина без дивовижностей — дуже дивовижна людина.

Ювелір кинув у ревізора каменем... коштовним.

Архітектори ховають свої помилки під плющем, лікарі під землею, а господарки — під майонезом.

Бернард Шоу

«Блаженні покірливі»... їх дуже легко ображати.

Янка Брыль

Кар'єри, пробиті власною головою, завжди міцніші й ширші за кар'єри, прокладені низькими поклонами або заступництвом поважного дядечка.

Дмитро Писарев

Одні твердять, що вона померла, інші — що жива. Я не вірю жодній із цих дурних пліток!

— Ні, в наш час немає друзів! Уяви собі, зустрів я недавно доброго знайомого і попросив позичити мені двісті карбованців. І що ж ти думаєш? Цей негідник мені відмовив!

— Любий! Я відразу тебе попереджаю: я також негідник.

Життя примушує людину до багатьох добровільних вчинів.

Ганебно не вибирати засобів, але ще ганебніше не вибирати мети.

Даремно ти вихваляєшся своїми предками, якщо твої нащадки не зможуть пишатися тобою.

У голярні:
— За порізи не беремо: нема преїскуранта.

Хтось посіяв слово «завтра», і воно зійшло.

Арабська мудрість

— Ну й дурень же ти!
— Якби я не був дурнем, це б означало, що народила мене мати не від мого батька.

Люди ненавидять скнару тільки тому, що з нього нічого взяти.

Франсуа-Марі Вольтер

Надія — добрий сніданок, але погана вечеря.

Френсіс Бекон

- Колего, не можна ж весь час спати на роботі!
- Саме так! Неможливо! Ця клята друкарка так стукає!..

І на скромній посаді можна доскочити гучної похвальби.
Народне прислів'я

Об'ява пожежної охорони: «Не паліть цигарок у ліжку! Попіл, який після цього доведеться вимітати, може виявитись вашим власним».

Гість, як риба: свіжим залишається не довго.

Я красивий! Я сильний! Я розумний! Я щедрий! І все це я сам відкрив.

Заздрити талантові чи красі нерозумно хоча б тому, що їх не можна відібрати у тих, хто обдарований цими дарами природи, і використати для себе.

Ірина Вільде

Людина, не поспішаючи, йде під зливою.

- Чому б вам не піти швидше?
- А для чого поспішати? Хіба попереду не такий самий дбш?

- Що робить наш шефкухар?
- Вигадує нову назву для вчорашніх котлет.

Брак характеру — дуже противний характер.

Жан Лабрюєр

У переповненій трамваї заходить літня жінка і бачить хлопця, який сидить на лавці.

- Хлопче, — питає вона, — хіба ти не можеш устати?
- Можу, звичайно, але ви одразу ж займете мое місце!

Товарові потрібна реклама. Але ще більше — рекламі потрібен товар.

На танцях:

- Як не крутись, як не вертись, а двох вихідних не вистачає!

Оптиміст — це мужчина, який сидить у трамваї і намагається познайомитися з блондинкою, котра стоїть поряд.

Саліми Кожерський

Підняв крикику на таку височінь, що її голос було ледве чути.

Василь Підмайстрович

Директор. Нам потрібна людина тямуща та винахідлива в роботі.

Відвідувач. От і добре... Я завжди всі загадки та кросворди розв'язую в робочий час.

У крамниціях, де продають живу рибу, мають бути оголошення: «Риболови з вудочками обслуговуються позачергово».

●
Боксер говорить тренерові:

— Від роздягальні до рингу дуже далеко.

— Не бійся, любий, тобі навряд чи доведеться повертати власними ногами.

●
Він був не злопам'ятний і не пам'ятав зла, заподіяного іншим.

●
Людина викопала в себе на подвір'ї колодязь і не знала, куди подіти викопану землю. Їй порадили:

— Викопай другий колодязь і висип туди землю з першого.

●
Раніше ніж стукати кулаком по столі, подивися, чи не стирчить зі столу цвях.

●
Будьмо як сонце!
Воно світить і дурням!

Еміль Кропкий

●
Як тобі не соромно бити дружину в неділю, коли для цього є понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця і субота!..

●
Зустрівши блондинку, пам'ятай пораду Козьми Пруткова: «Дивися в корінь!»

●
Цілуй руку не дружині, а гещі.

●
Життя скнари — це комедія, в якій аплодують тільки після останньої дії.

●
Бувають люди, схожі на нулі: їм завжди треба, щоб попереду йшли цифри.

Оноре де Бальзак

●
Його так часто висували, що сам він перестав рухатися.

●
І лінощі бувають активними.

●
Історія повторюється: у мене знову немає грошей.

●
Від суперечки між двома торговцями виграв покупець.

●
Зробив кар'єру у боротьбі з кар'єризмом.

●
Незамінних дурнів немає.

●
Треба показати йому якогось папірця, інакше він не повірить, що ви існуєте.

Ілля Ільф

●
Трамвай був так переповнений, що навіть деякі чоловіки стояли.

— У твої дружини не ротик, а просто чудо! Такий маленький!..

— Чудо не в тому, що маленький, а в тому, що в ньому такий великий язик.

Високо поставлене лице.

...Краще шляхи без покажчиків, ніж покажчики без шляхів.

Станіслав Єжи Лец

Запальний кінь разом із вершником може зламати собі шию якраз на тій стежці, по якій обережний осел іде не спотикаючись.

Готгольд-Ефраїм Лессінг

Бажання зробити надто багато служить для багатьох приводом нічого не робити.

Шофер. Ей ти, Гаврило, як доїхати до Василькова? Колгоспник. А звідки ви знаєте, що я Гаврило?

Шофер. Я все знаю!

Колгоспник. Ну, тоді ви повинні знати, як до Василькова доїхати.

До кабінету нашого начальника можна зайти коли завгодно. Навіть не постукавши.

— Не може бути, — дивувалися люди.

— Може: там зараз ремонт.

— Чому ви б'єте хлопця?

— Він обізвав мене товстухою.

— А ви гадаєте від цього схуднути?

На конкурсі.

— Невже немає претендентів на друге і третє місце?

— На жаль, у голови журі всього одна дочка.

Ми ввечері лягаємо разом з курми. А ви?

— У нас нема курей.

До Бернарда Шоу звертається якась дама:
— Пробачте за зухвалість, але чи не скажете ви мені, скільки вам років?

— Це залежить від ваших намірів, — відповів Шоу.

— У нашому селі клуб завжди на замку.
— А в нас навпаки: завжди замок на клубі.

Короткі думки гарні тим, що вони примушують серйозного читача самого думати.

Лев Толстой

Критика завжди здається недостатньо обгрунтованою.
Народний вислів

У того, хто нічого не робить, завжди багато помічників.

ЛЕВ ТОЛСТОЙ

В чому призначення людини? Бути людиною!

СТАНІСЛАВ ЄЖИ ЛЕЦ

Хто втрапив почуття гумору, на того дивитися смішно.

НАРОДНИЙ ВИСЛІВ

Хто дуже любить себе, того не люблять інші, тому що з делікатності не хочуть бути його суперниками.

ВАСИЛЬ КЛЮЧЕВСЬКИЙ

Варубай
Світла
Носі

●
Друзі — наче той кавун: треба перекуштувати п'ятдесят, щоб знайти одного гарного.

●
Старість — дуже погана річ, але, по суті, це єдиний спосіб прожити довго.

●
Смерть для того поставлена в кінці життя, щоб зручніше до неї приготуватися.

●
Козьма Прутков

●
— Мудреці вигадують приказки, дурні їх повторюють.
— Який мудрець придумав ту, що ти зараз повторив?

●
Ні на сонце, ні на смерть не можна дивитися пильно.

●
Франсуа Ларошфуко

●
Дурість перестає бути небезпечною тільки тоді, коли дурням перестають допомагати дурні.

●
Вірні друзі помічають твої недоліки і звертають на них твою увагу. Невірні друзі помічають твої недоліки... і звертають на них увагу інших.

●
Великим думкам і в маленькій голові знайдеться місце.

●
Сон — найприємніший спосіб скорочувати своє життя.

●
Всім можна пишатися, навіть відсутністю гордості, як від усього можна одурити, навіть від власного розуму.

●
Василь Ключевський

●
Кожний розважається по-своєму: відними у собаки її блохи — і ти позбавиш її єдиної втіхи.

●
Між життям і смертю та різниця, що перше знищує людину вродзріб, а друга — оптом.

●
Круглі цифри завжди брешуть.

●
Самюел Джонсон

●
Торжество розуму в тому і полягає, щоб уживатися з людьми, які не мають його.

●
Франсуа-Марі Вольтер

●
Треба багато вчитися, щоб усвідомити, що знаєш мало.

●
Мішель Монтень

●
— Багатьох слухай, але не багатьом вір, — сказав собі пильний, слухаючи хор.

●
Доброчесність — це сума відмовлень.

●
Юліан Тувім

●
Пунктуальність краде час.

●
Оскар Уайльд

●
Від частих схвальних поплескувань по плечу людина стає меншою.

●
Недосить уміти працювати, треба ще працювати. Недосить працювати, треба ще вміти працювати.

Габріель Лауб

●
І в духовній їжі не слід забувати про дієту.

●
Помреш лише раз, але це вже надовго.

Жан-Батіст Мольєр

●
Успіх — це те, чого тобі ніколи не пробачать друзі.

Юліан Тувім

●
Старі дурні дурніші від молодших.

Франсуа Ларошфуко

●
Коли для матері спечеш яєчню навіть на своїй долоні, то і тоді ти не все для неї зробив.

●
На кожного завідувача є свій завидючий.

Еміль Кроткий

●
І, засукавши рукави, можна нічого не робити.

Народний вислів

●
Слова «дякую» і «вибач» дозволяється вживати і вдома.

Ірина Вільде

●
Людина — найблагородніше створіння в світі, якщо їй не трапиться нагода стати твариною.

●
Можна зупинитися, піднімаючись, але спускаючись — ніколи.

Наполеон

●
Цінність деяких подарунків — саме в їхній дешевизні.

●
Тупому всяка правда здається гострою.

Мілан Ружічка

●
Видатного дурня не можна вважати за видатне явище.

Цтїбор Штоловський

●
Пристрасть робить дурня розумним і позбавляє розуму розумного.

Франсуа Ларошфуко

●
Егоїст — той, хто турбується про себе більше, ніж про мене.

Юліан Тувім

●
І дрібні неприємності можуть отруїти життя. Якщо немає великих.

Джонатан Свіфт

●
Якщо в неділю вранці чоловік раптом каже дружині, що кохає її, значить, після обіду він хоче йти на футбол.

●
Уміння жити полягає в тому, щоб на всяке «р-р-р» уміти відповісти ввічливим «гав!».

Щоб мати вплив на людей, треба думати тільки про них, забуваючи про себе, а не згадувати про них, коли треба буде нагадати їм про себе.

Василь Ключевський

Истотна частина нашої досконалості полягає в тому, щоб помічати наші недосконалості.

Франсуа Ламотті-Левайє

Для того, щоб навчитися говорити правду людям, треба навчитися говорити її самому собі.

Лев Толстой

Одне «сьогодні» варте двох «завтра».

Для поховання правди треба багато лопат.

Жодна доброзичлива і розумна бджола не стане слухати ділових порад блощиці.

Ельберт Хаббард

З усіх ідолопоклонників немає дурнішого за того, хто поклоняється сам собі.

Пер Буаст

У рака майбутнє позаду.

Еміль Кроткий

Життя вчить лише тих, хто його вивчає.

Василь Ключевський

Вірний друг — друге серце і третє око.

Врода чоловіків — їхній розум.

І зло робить добро, коли помирає.

Той світові радості не дасть, хто світові сам не радий.

Бертольд Ауербах

Інак сам собі не обломить колючок.

Прагнення до безсмертя багатьом скоротило життя.

Димітр Пепков

Наполеон:

— Я попереджую всіх: не займайте Росії!

Не кожен може втручатися в свої справи.

Слава — це коли тебе знають ті, кого не знаєш ти, але не хочуть знати ті, кого ти знаєш.

Веслав Брудзінський

Твердить, що вищий за мене на цілу голову. Неправда — лише на одне обличчя.

Рапорт: «Загинув під час спроби втекти від дійсності».

Веслав Брудзінський

●
Найкраща і найвища влада — це влада людини над самою собою.

Луцій-Анней Сенека

●
У кого немає голови, тому не потрібна шапка.

Джон Келлі

●
Мовчання — добродіє дурнів.

Френсіс Бекон

●
Уміння дивуватися — ознака талановитої людини.

●
Трое можуть зберегти секрет, якщо двоє з них мертві.

Бенджамін Франклін

●
Упертість — вивіска дурнів.

Яків Кляжнін

●
Риба клює в того, хто чекає.

●
Міцність дуже високо цініться в усьому, крім лоба.

●
Якби зі світу зникли друзі, світ зовсім відвикнув би від обережності.

●
Розумні речі приємно слухати тільки розумному.

●
Глупота лишається глупотою, якщо вона навіть сказана французькою мовою.

●
Кожен має право бути дурнем.

Геріх Гейне

●
На помилках учимося, але не слід учитися тільки на них.

Віктор Жемчужников

●
А щоб тобі кожного дня в новому взутті ходити!

●
Якщо тебе покинула двадцятичотирьохрічна, пам'ятай: в ще двадцятитрьохрічній!

Алі бен Марабут

●
Прогресивно мислити і мислити про прогресивку — не одне й те саме.

*Живи так, щоб знайомим твоїм було скучно,
коли ти помреш.*

ЮЛІАН ТУВІМ

*Обов'язково одружіться! Якщо у вас буде
гарна дружина, ви будете щасливим, якщо пога-
на — ви станете філософом.*

БЕРНАРД ШОУ

*Коли ти з'явився на світ, ти плакав, а всі
раділи; зроби ж так, щоб, коли ти будеш поки-
дати світ, усі плакали, а ти один посміхався.*

Індійська мудрість

*Глупога — дар божий, але не слід ним зло-
вживати.*

ОТТО ВІСМАРБ

*Якщо твій друг солодкий як мед, не злизуй
його відразу.*

Арабська приказка

●
Коли тобі приспичило тупнути погою, не роби цього при-
наймні на льоду.

●
Випадок треба ловити за хвіст, але не притягати за
волосся.

●
Якщо хочеш бути спокійний, не бери горя і неприєм-
ності на свій рахунок, а завжди віднось їх на казенний.

Козьма Прутков

●
Якщо ми хочемо, щоб нам вибачали наші позитивні
якості, ми не повинні приховувати наші недоліки.

●
На вашому місці я сидів би на місці!

Ілля Ільф

●
Карликам треба низько вклонятися.

Станіслав Єжи Лец

●
Не слід говорити погано про людину. Принаймні протя-
гом трьох годин після з'їденого у неї обіду.

Вдячність повинна тривати не менше, ніж продовжується
травлення.

●
— Скільки яєць тобі зварити на сніданок — двоє чи
троє?

— Звари двоє, троє яєць варитимуться довше двох,
а мені сьогодні треба поспішати на роботу.

●
Навчися плавати навіть у воді.

●
Перед смертю скрипа звернувся до присутніх:
— Прощайте!.. Я дуже прошу вас: не давайте на го-
рілку могильникам.

●
— Вибачте, може, ви не терпите диму цигарки?
— Признатися, зовсім не терплю.
— То, будь ласка, вийдіть в інший вагон.

●
Доручить мені годувати громадського горобця, — у мене
коло нього трійка коней сита буде!

●
— Коли вас переслідують кредитори, одружіться з ба-
гатою!
— Еге! Якщо моїм кредиторам потрібні гроші, хай вони
самі одружуються!

●
Марпотрат скаржився Сократові, що в нього немає гро-
шей.

— Позичте в себе, скоротивши свої витрати, — відпові-
в йому мудрець.

●
Якщо хочеш бути улюбленим — будь люб'язним.

●
Серце треба берегти. І не тільки своє.

Еміль Кроткий

— Ти ось спробуй, умов мене, щоб я тобі дав милостиню, тоді я тобі й дам,— говорила Діогенові якась дуже бездушна людина.

— Якби я знав, що можу переконати тебе в чомусь, то переконав би тебе повіситися.

Поблизу села лежав важкий камінь. На верхньому боці його був напис: «Переверни мене!..»

Подорожній, прочитавши дивний напис, з великим зусиллям перевернув кам'яну брилу і, здивований, на нижньому боці прочитав:

«А тепер переверни мене на той самий бік, щоб ще й інші дурні потрапили в пастку».

Якогось мудреця запитали:

— Коли саме слід їсти?

— Багатою — коли проголодається, а бідному — коли знайде, що поїсти.

Маленьке лисеня запитало лисицю:

— Якщо мене схопить собака, до якої хитрості ліпше вдатися?

— Хитрощів багато, але найкраща — не бачити собаки і самому не показуватися йому на очі.

— Як найкраще зберегти телятину?

— Залишити теля живим.

Творчо змінюй диктант, щоб той, хто диктує, при перевірці був гордий з себе, що так мудро вдумав текст.

Веслав Брудзінський

Намагайся мати не більше ворогів, ніж тобі треба.

Не пиши в рукавичках, бо після тебе не лишиться ніякого сліду.

Якийсь письменник-початківець приніс Томасу Манну цілі стоси рукописів і попросив його висловити про них свою думку.

— Ви повинні якомога більше читати, читати,— сказав Манн, переглянувши рукописи.

— Чи це обов'язково? — здивувався молодий чоловік.

— Звичайно! Чим більше ви читатимете, тим менше часу залишиться у вас для писання.

Один американець надрукував оголошення: «Прекрасний винахід!!! Спосіб писати без пера і чорнила повідомляється за один долар, надісланий у листі». Нижче вказувалася адреса.

Винахідливому спекулянтові надіслали чимало доларів, і взамін кожного надходила відповідь: «Пишіть олівцем!»

Кращий засіб від безсоння — спати.

Еміль Кропкий

— Не знаю, що робити: чи оголосити себе неспроможним, чи одружитися з багатю?

— А ви спочатку одружіться з багатю, а потім оголошіть себе неспроможним!

●
— Листоношо! Ви ходите з цими листами на кожну вулицю?

— Звичайно!

— І в кожний будинок?

— Природно!

— І на кожні сходи?

— Так!

— А я б на вашому місці плюнув би на все це і відіслав би листи поштою.

●
— Мене вкусив ваш пес. Я вимагаю компенсації!

— Ради бога, я його зараз потримаю, а ви вкусіть його!

●
Вулицею села везли покійника. Слідом за машиною йшло кілька жінок і на все село голосили.

— От як родичі за покійником побиваються,— сказала старенька бабуся.— А як я помру, то за мною, мабуть, ніхто й не скривиться.

— Ой бабуся, вмирайте швидше, побачите, як я плакатиму,— заспокоїла її маленька онучка.

●
Коли радіти можеш ти — не відкладай цього на завтра!

●
Коли хтось дає тобі «добру пораду», дай йому одразу дві таких поради, і він від тебе відчепиться.

Народний вислів

●
Над входом до приватної крамниці висіло оголошення:
«Не дозволяйте іншим обманювати себе! Ідіть до мене!»

●
Провідник-швейцарець звертається до туристів у Альпах:
— Це дуже небезпечне місце. Глядіть, не впадять! Але вже коли почнете падати, то не забудьте подивитися праворуч — вип'яtkово красивий краєвид!

●
— Ви мене запевняли, що фарба на цьому купальному костюмі надзвичайно стійка. А тим часом після першого ж купання в мене на тілі утворилися сині смуги.

— Спробуйте змити ці смуги, і ви переконаєтеся, яка стійка фарба.

●
— Мій хлопчик такий празливий,— казала мати, коли вперше привела свого сина до школи.— Ніколи не карайте його. Якщо мій синок не слухатиметься, краще покарайте учня, що сидить поруч, і це вплине на мого хлопчика.

●
Вершина практичності: якщо знайдеш на вулиці коробочку з пластиром проти мозолів, піди до шевця і замов собі тісні черевики.

Юліан Тувім

●
Не будь підозрілим — не шукай усюди смислу.

Веслав Брудзінський

●
— Ви навчите мене, як треба кататися, щоб не розбити собі лоба?

— Гм... та дуже просто: постарайтеся падати потилицею!

●
Якесь наукове товариство призначило премію тому, хто сповістить найкращий засіб проти пацюків і мишей. Премія присуджена Бурнету за лаконічну пораду:

— Розплоджуйте більше котів!

Учися на чужих помилках, бо в тебе не буде часу зроби-
ти всі помилки самому.

Вельможа запитав ученого:

— Який вигляд має мавпа?

— Подивися в дзеркало, — відповів той.

— Чортзна-що!.. Купив я у вас костюм у розстрочку і не встиг виплатити за нього гроші, як він уже розлізся увесь!..

— Треба було поспішити платити!

У одного чоловіка сорочка впала з даху.

— Треба зарізати вівцю для жертвоприношення, — сказав він дружині.

— В ім'я чого? — здивувалась вона.

— В ім'я того, що мене не було в цій сорочці.

Треба жити під копірку, щоб у разі зникнення мати доказ існування.

Не перебільшуй! Ти не мікроскоп!

Еміль Кроткий

Прямолінійні, будьте дуже обережні на поворотах!

Станіслав Єжи Лець

— Вибач, я залишив дома гаманець, а мені конче потрібно сто карбованців до завтра. Будь ласка, позич до завтра.

— Ось тобі п'ять копійок на тролейбус. Повертайся додому і візьми гаманець.

Якщо схопиш слона за задню ногу, а він почне пручатися, — не протився.

Юліан Тувім

Не продавай води на березі ріки.

Не тремти перед начальством дрібним дроздом. Начальство може його просто не помітити.

Коли зареве лев, не затримуйся біля нього із запитанням, що саме він має на увазі.

Мілан Ружічка

Не втрачай голови. А що як раптом життя захоче поглядити тебе по голівці?!

Станіслав Єжи Лець

Чотири види людей:

- 1) Ті, що не знають, що не знають; це дурні — обходь їх.
- 2) Ті, що не знають, але знають, що не знають; це — простодушні — навчи їх!
- 3) Ті, що знають, але не знають, що знають; це ті, що сплять — розбуди їх!
- 4) Ті, що знають, і знають, що знають; це мудреці — йди за ними!

Юліан Тувім

●
Одного чоловіка вкусив собака. Сусіди, що прибігли на допомогу, порадили йому:

— Коли ти хочеш дізнатися, чи він скажений, то візьми його додому і дай м'яса. Якщо не їстиме, то, значить, — скажений.

Потерпілий зітхнув:

— Якщо міські собаки пронюхають, то всі кусатимуть мене, щоб давав їм м'яса для перевірки...

●
Утвердження власного «я» не повинно відбуватися за рахунок викорчовування всього алфавіту.

Віктор Жемчужников

●
Часто питають: коли доїдаєш суп, куди краще нахилити тарілку — до себе чи від себе? Це залежить від того, що саме ви збираєтеся облити: себе чи скатертину.

●
Остерігаючись небезпек, не варто озиратися назад і на боки: їх досить і спереду.

Віктор Жемчужников

●
Не досить встати рано, треба ще й прокинутися.

●
Заборонений плід не гризи вставними зубами.

●
Намагаючись зрозуміти людину, знайди ключ до її серця. Ні в якому разі не підглядай у замкову щілину.

Василь Підмайстрович

●
Піднімаючись угору, ввічливо вітайся з кожним зустрічним. Може, тобі доведеться спускатися тим самим шляхом.

Мілан Ружічка

●
Якщо на клітці слона прочитаєш напис: «Буївол», не вір очам своїм.

Козьма Прутков

●
Якщо ти програв, скористайся з останньої нагоди довести свою силу: потисни руку партнерові.

●
Не відкладай на завтра те, що можеш зробити після-завтра.

Марк Твен

●
Не сперечайся ніколи з дурнем: він не зрозуміє тебе; а якщо тобі пощастить зрозуміти його, то яка від того користь?

●
— Директор на хвилинку вийшов. Подзвоніть через годину!

Еміль Кроткий

●
Не дозволяйте, щоб учорашній день становив велику частину вашого нинішнього дня.

●
— Якщо ти бажаєш мати гарного чоловіка — виходь заміж за Гріна. Він по-справжньому кохає тебе.

— Звідкіля ти знаєш це, татусю?

— Тому що я в нього позичаю гроші ось уже шість місяців, а він усе ще приходиться.

Купи собі собаку. Це єдиний спосіб придбати ширю любов за гроші.

Якщо немає грошей на таксі, купи собі автобус.

Не досить сказати: «До побачення!» — треба ще піти додому.

Кидаючи потопаючому рятувальний круг, не намагайтесь обов'язково влучити йому в голову.

Якщо хочеш жити для себе, живи для інших.

Луцій-Анней Сенека

Перш ніж оволодіти будь-якими вершинами, навчися володіти собою.

Віктор Жемчужников

Гадюка сказала своїй потворній доньці:

— Хочу, щоб ти плазувала не покрученими шляхами, а прямо.

Донька відповіла:

— О мамо, якщо ти покажеш мені, як іти прямою дорогою, я з радістю наслідую твій приклад.

Мораль: хто чує поради, хоче бачити і приклад.

Мухаммед Махді

Коли сумніваєтеся, кажіть правду.

Марк Твен

Не будь солодким, бо проковтнуть, не будь гірким, бо прокленуть.

Перед їжею мій тільки ту руку, якою будеш їсти... Економ мило!

Сидячи верхи на чийсь шні, не уявляй себе надлюдиною.

Тудор Мушатеску

Якщо ваш сусід пізно ввімкне радіо на повну потужність, постукайте йому о четвертій годині ночі і подякуйте за доставлене задоволення. Досі цей засіб діяв безвідмовно.

Вороні не варто сміятися з чорної свині.

Жінка попросила редакцію газети дати пораду, як їй позбавитися від подвійного підборіддя, і підписалася чоловічим ім'ям. Відповідь була: «Відпустіть бороду».

Оголошення:
«Автолюбителям! Пам'ятайте, що краще робити по 30 кілометрів на годину і прожити 100 років, ніж по 100 кілометрів і прожити 30 років».

Ніколи не бери чоловіка на показ мод. Це не вигідно для обох: ти починаєш мріяти про нове плаття, а він — про нову дружину.

Рекомендую вам рецепт від москітів: перед сном випийте шість подвійних порцій горілки. І ви так наберетеся, що в першу половину ночі не будете відчувати їхніх укусів. А до другої половини ночі вони вже так наберуться, що вже не кусатимуть вас.

Якщо вже судилося кланятися, то кланяйся голові, а не ногам.

Шолом-Алейхем

Провідник. Прошу вас, киньте сигарету. В купе дозволяється палити тільки за згодою всіх пасажирів.

Пасажир. Але я тут сам!

Провідник. Тоді почекайте, поки хтось прийде!

Будьте оптимістом за власною волею!

Справедливість слід шукати там, де її немає.

Забрудненим пальцем не вказуй на недоліки інших.

Позад осла і попереду начальства — не ходи.

Еффенді Капієв

Кожен має бути художником своєї власної життєвої драми: пережив останній акт її і спускай вчасно завісу.

Навіщо вдаватися до самогубства! Завжди знайдеться послужливий убивця.

Станіслав Єжи Лец

— Страшенно набрид цієї дід-жебрак. Щодня приходять і просять хліба.

— А ти дай йому того пирога, якого сама пекла, от він і не прийде більше!

Треба завжди йти вперед, за винятком тих випадків, коли перед тобою безодня.

Не розбивай ілюзії твого друга, краще відбий у нього наречену.

Живіть так, щоб вам не було соромно продати домашнього папуго головній плетусі міста.

Вілл Роджерс

Спробуйте жити так, щоб у час вашої смерті навіть трунар пожалкував за вами.

Марк Твен

Коли треба бити на сполох — бий, навіть якщо ти не на посаді дзвонаря.

Станіслав Єжи Лец

Лист тренерів по боксу:
«Хотів було навчитися боксувати, щоб відлупити свого приятеля, та вирішив краще порадити йому піти до вас...»

Одружися з маленькою, крихкою та тендітною жінкою: з усіх лих треба завжди вибрати найменше.

Карл Вебер

●
Не йди зі служби за кілька хвилин до кінця робочого дня, бо ти ризикуєш зустріти свого начальника, який іде на роботу, і тим самим поставиш його в незручне становище.

●
Не хапай зірки з неба, чекай, поки вона впаде за порядкою.

●
— А чи важко вивчити французьку? — запитала у Гейне одна світська дама.

— Дрібниця! — відповів той. — Просто замість німецьких слів треба вживати французькі.

●
Новий службовець звертається до шефа:
— Я переглянув усі наші архіви і дійшов висновку, що велика кількість їх нікому не потрібна. Думаю, що їх варто спалити.

— Чудово! Тоді зніміть з них копії і — спаліть!

●
В одному ресторані одвідувач звертається до кельнера:
— Що ви мені порекомендуєте з рибних страв? Яка риба у вас найсвіжіша?

— Оскільки ви наш постійний гість, скажу вам одверто — візьміть банку сардин.

●
— Пане Фреліх, чому ви такий засмучений?

— Мій пес утік.

— Дайте оголошення в газеті.

— Хіба ж собаки читають газети?

●
Дід радить онукам:
— Якщо у вас колись буде горе і ви захочете про нього забути, раджу вам негайно взути тісні черевики.

●
Правду сміливо можна говорити глухонімому: він не почує тебе і тому не вилає.

●
Стрибаючи з радощів, дивися, щоб хтось не забрав у тебе з-під ніг землю.

Станіслав Єжи Лец

Чи слід скаржитися на чудове сонячне світло тільки тому, що кажани не терплять його променів? Нехай ліпше тисячі кажанів осліпнуть, ніж послабшає через них сонячне світло!

СААДІ

Люди народжуються, а потім помирають. Деякі дуже добре зробили б, якби почали прямо зі смерті.

Чоловіче, світ стоїть перед тобою з широко відчиненими дверима. Дивися, щоб не випав!

СТАНІСЛАВ ЄЖИ ЛЕЖИ

Якби вслкий, хто рве яму для ближнього, сам потрапив у неї, то незабаром не було б ям.

АРТУР ШОПЕНГАУЕР

Не знаю, що це твориться на світі! Починають помирати люди, котрі раніше ніколи не помирали.

ЮЛІАН ТУВІМ

**Висока
Казуци**

●
— Я сьогодні наче дурний!
— Невже? А тим часом — ніякої зміни у вас я не помічаю.

●
— Під великим секретом: можете позичити мені п'ятдесят карбованців?

— О, будьте певні! Я наче нічого не чув...

●
Перехожий. Чого ти ще лізеш? Я ж дав тобі, скільки міг, а тепер нехай інші дають!

Старець. Е, товаришу, нині дурнів мало лишилося!

●
Юнак одержав ляпаса від свого друга.

— Ти це серйозно чи жартома?

— Цілком серйозно.

— Ну, тоді інша справа, а то я не люблю жартів у такому дусі.

●
Ходив на службу з портфелем, а говорив, що «несе свій хрест».

Еміль Кроткий

●
— Смію запитати, як здоров'я вашого чоловіка?

— Чоловіка? Вже два роки, як я овдовіла!

— Даруйте, в такому разі, як здоров'я вашого покійного чоловіка?

●
— Чому він нічого не робить?

— Він заміщає начальника!

●
Трое хлопців доповідають черговому про свій благородний вчинок.

— Перевели втрюх якусь дітню папі на інший бік вулиці.

— Це чудово. Але нащо ви допомагали їй аж утрюх?

— Бо вона зовсім не хотіла переходити.

●
— Одне слово, коли ви нарешті заплатите за квартиру?
— Я це негайно зроблю, як тільки одержу гроші, що їх має заплатити видавець, коли він схвалить роман, котрий я збираюсь йому надіслати, як тільки завершу роботу, яку почну одразу по тому, як знайду відповідний сюжет.

●
Вибирати менше лиха з двох? Теж мені асортимент!

Веслав Брудзінський

●
Колега Н. замовив свій портрет у натуральну величину. Знову входять в моду мініатюри.

●
Іноколи студенти не цінять, що викладачі віддають їм останні знання.

●
Добре сміється останній. Плакати можна і без черги.

●
Маркіз розхвалював королеві, дружині Людовіка VIII, прекрасні ліки, секрет яких був відомий тільки йому самому. Ці ліки він дав своєму другові, який доживав останні хвилини.

— Друг ваш видужав? — запитала королева.
— Ваша величність! Другого дня, коли я прийшов до нього, його вже не було вдома...

— Як не було вдома?

— Його повезли ховати.

- Ти можеш позичити мені триста карбованців?
- А нащо тобі гроші?
- Хочу раз і назавжди розплатитися з боргами.

— Я чув, як ви вчора казали, що для друзів у вас завжди лежать напоготові триста карбованців. Чи не можу я попросити позичити їх мені ненадовго?

— Цілком вірно, я завжди тримаю напоготові для друзів триста карбованців. Але якщо я їх вам віддам, у мене їх не буде і я виявлюся брехуном відносно інших моїх знайомих, в разі, якщо вони надумують попросити у мене ці гроші.

— Ні, не треба! Не куплю! Що це за поросля: худе, кістки та шкура!..

— Але ж я дешево віддаю: всього за півкарбованця. А якщо не сподобається, то через півроку за ту ж саму ціну назад заберу.

— Скажіть, чи не бачилися ми з вами в Празі?

— Ви помиляєтеся, я ніколи не був у Празі.

— От так збіг! Я теж не був. Мабуть, то були якісь інші дві людини.

— Коли я зроблю або скажу якусь дурницю, то завжди перший сміюся з цього.

— Щасливець! Виходить, ви дуже весело живете!

Дев'яностолітнього дідуся запитали:

- Чому ви так боїтеся смерті?
- Бачите, я дуже давно живу. Я звик жити.

— Віш моя права рука, — пожартував начальник про свого секретаря — тупого підлабузника.

Всі здивувалися.

— Не забудьте тільки, що я — лівша.

Тісні зв'язки широко відкривають двері.

— А знаєте, мій брат у всьому повна протилежність мені. Ви знайомі з ним?

— На жаль, ні, але охоче познайомився б... Судячи з вашого опису, він повинен бути чудовою людиною.

Людина без грошей — все одно, що карета без коліс, будинок без вікон, стілець без ніжок, накритий стіл без страв, порожня пляшка від шампанського, зламана голка, яйце без жовтка, скрипка без струн, тенор без голосу, мітла без палиці, дерево без листя, дівчина без свого залицяльника, водевіль без дотепів і жартів, кравець без ниток, годинник без стрілок, вірші без змісту, табакерка без тютюну, чоботи без підметок, бочка без дна, лист без адреси, павич без пір'я, любовний лист без солодких ніжностей, актор без суфлера, актриса без рум'ян, балетна танцівниця без спиритності і грації, оперна співачка без кокетування, більярд без куль, книжка без заголовка, лікар без хворих, закоханий, який не знав адреси своєї коханої.

— Уявіть собі, шановна, у мене завжди так і крутяться всякі думки в голові!

— Що ж тут дивного? Вони мають багато вільного простору.

Людина вельми сумнівної моралі і ще сумнівної одвертості пишалася своєю прямою і ширістю:

— Серце у мене завжди на долоні і на язичі...

— То ж то й помітно, що воно не на своєму місці.

— Двадцять п'ять карбованців я повинен тепер заплатити цьому негідникові Свистуненку за те, що обізвав його свинею. А минулого разу я заплатив лише п'ятнадцять!

— Так, але ви самі знаєте, як тепер м'ясо подорожчало!

— Скажіть чесно: важко навчитися плавати?
— Аніскілочки! Особливо, коли немає бажання поплисти.

— Офіціанте! Тут був мій друг Верхогляденко?
— Верхогляденко? Так, так, цей громадянин щойно розрахувався і пішов!
— Він розрахувався?.. Ну, так це був не він!..

— Почастуй, брате, чаєм.
— Не можу: чаю немає.
— Купи.
— Не можу. Всі гроші роздав на чай.

Начальник розказує своїм підлеглим якийсь анекдот. Всі регочуть. Тільки один мовчить.

— А ви чому не смієтеся?
— Навіщо? Все одно я першого числа звільняюся.

— Що, ваша справа вигоріла?
— Так!.. Тільки тепер мене притягають за підпал.

— Товаришу директоре! Наш новий працівник, якому ви дали читати останні службові циркуляри, заснув, сидячи за столом.

— Ну, це принаймні доводить, що він справді читав їх.

— Ви зачекайте трохи. П'ятихвилинка триває у нас не більше сорока хвилин.

— Ти справді віриш у сни?
— Звичайно. З того часу, як один із них здійснився.
— Як же це сталося?
— Мені приснилося, ніби я на засіданні... і я дійсно сидів там.

Знатні люди ставляться з презирством до людей розумних, у яких немає нічого, крім розуму; розумні ставляться з презирством до знатних, у яких немає нічого, крім знатності; люди добродетесні співчують і тим і іншим.

— Що ж вам найбільше сподобалося в нашому місті?
— Підземна залізниця!
— А чому саме?
— Тому, що звідти не видно вашого міста.

— Дивно, невже є люди, які мріють виграти двісті тисяч карбованців?

— А хіба ти не хотів би?
— Ні. Я вдовольнився б і половиною.

●
Чоловік, повернувшись з роботи, дорікає дружині:
— Ти зварила сьогодні ранком таку міцну каву, що я цілий день і ока не склепив на роботі.

●
— Цю актрису за гнучкість називають гутаперчевою жінкою.

— А мене за те ж саме називають підлабузником.

●
Власник невеликого саду з неймовірною швидкістю фарбує паркан.

— Чого ти так поспішаєш?

— У мене дуже мало фарби, і я хочу встигнути пофарбувати паркан, доки вона не закінчилася.

●
Старий джентльмен, надзвичайно галантний з дамами, якось запевняв, що він ніколи не зустрічав потворних жінок. Серед присутніх була дама з бридким розплюснутим носом.

— Погляньте на мене і признайтеся, що я дійсно дуже негарна, — звернулася вона до старого пана.

— Пані, — відповів він, — як і всі дами — ви ангел, що впав з неба! Але ж не ваша провина, що ви стукнулися саме носом.

●
У мене ідеальна секретарка! Я їй цілком довіряю. По-перше, вона не розуміє того, що пише, по-друге, забуває все, що написала.

●
Людина зайшла в ювелірну крамницю подивитися на годинники, про які писалося в газетах, що вони продаються за зниженими цінами.

— Якщо ви продаєте їх нижче вартості, то звідки у вас береться прибуток? — запитав він.

— Прибуток? Ми його одержуємо, ремонтуючи годинники.

●
Знайомий — це людина, котру ми знаємо досить добре, щоб у неї позичити, але не так добре, щоб дати їй у борг.

Юліан Тувім

●
Зграї мух так докучали відвідувачеві кав'ярні, що він докірливо звернувся до офіціанта:

— У вас тут висить плакат: «Війна мухам», а мух сила-силена.

— Ми і воювали з ними, — відповів офіціант, — але їх більше і вони перемогли.

●
У Петра Гавриловича зовсім не було грошей.

Його друг, що стрілявся на дуелі, розповідав йому, як куля зупинилася біля кишені жилетки, бо там лежала металева монета — карбованець.

— Як йому щастить, — зауважив Петро Гаврилович, — я був би на його місці вбитий.

●
Столітня бабуся поховала свою останню доньку, якій було вісімдесят років.

— Яка я нещасна, — говорила, ридаючи, бабуся, — було в мене десятеро дітей і, жодне не дожило до повноліття...

●
Американець запитав свого приятеля, чи брав він участь у Буннерсгільській битві?

— Ні, — відповів той, — але мій батько має якогось знайомого, котрий йому розповідав, що він мав приятеля, дядько якого мав діда, що служив у якомусь піхотному полку, де

був солдат, двоюрідний брат якого мав дядька, котрий знав якусь людину, що бачила Вашингтона в бою під Буннерсілем.

⊙

— Учора в садку я чув, як ви сказали, що я — осел...

— Ну, якщо ви змогли почути на такій відстані, у вас дійсно довгі вуха.

⊙

— Ви тільки уявіть: Іван Захарович помер!..

— Та певже? Який жаль! А скажіть, будь ласка, хто, власне, цей Іван Захарович?

⊙

Кат вимагав за повішення якогось злочинця тисячу карбованців.

— Схаменися, люб'язний,— зауважила йому особа, що розпоряджалася підготовкою церемонії,— це надто дорого.

— Найсправжнісінька ціна,— заперечив кат.— Навіть за вас, якщо колись доведеться, я не візьму дешевше.

⊙

Покупець. Є у вас що-небудь для сивого волосся?
Аптекарь. Нічого, крім глибокої поваги.

⊙

У крамниці, де продають годинники:

— Що вам потрібно?

— Годинник.

— Золотий чи срібний?

— Однаково: аби такий, щоб його не брали в заставу в жодному ломбарді.

⊙

— Ех, кепсько, брате, жити на світі чесним людям!..

— Ну, то нехай уже їм, а тобі чого?

⊙

— Томі, твоїй дідусь дуже хворий, скажи йому щось підбадьорливе.

— Діду, ти хотів би, щоб на твоєму похороні грав військовий оркестр?

⊙

— Знаєте, коли я читаю якусь медичну книгу, я починаю поступово відчувати в собі всі хвороби, що там описуються.

— У мене те саме з кримним кодексом. Коли я його перегортаю, то на кожній сторінці бачу себе за ґратами.

⊙

В африканських джунглях зустрілися два мисливці.

— Ви вже давно полюєте на слонів?

— Ні, я, власне, приїхав ловити метеликів, але загубив свої окуляри.

⊙

Літня жінка скаржиться своїй приятельці:

— Уяви собі, любя! Вчора я запросила до себе гостей, все йшло як слід доти, доки один з гостей не почав розповідати страшенно цинічного анекдота. Я його вигнала геть!

— Добре зробила!

— І я так гадала, але за ним вийшли всі гості.

— Куди?

— На вулицю, щоб дослухати той анекдот.

⊙

До людини, в якій було безліч боргів, зійшлися всі його кредитори і переповнили усю його квартиру. Вони розмістилися на всіх кріслах, стільцях, а декому довелося сидіти на перилах сходів.

Хазяїн підійшов до одного з тих, хто сидів на сходах, і шепнув йому, щоб він завтра прийшов до нього вдосвіта. Кредитор зрозумів це як бажання хазяїна сплатити борг йому одному, щоб ніхто про це не знав. Отак зрозумівши, він одразу ж почав умовляти всіх інших кредиторів зачекати

на виплату. Кредитори пристали на його умовляння і розійшлися.

Наступного дня, коли кредитор поспішив з'явитися до боржника, той ввічливо сказав йому:

— Вчора мені було дуже соромно, що вам довелося сидіти на сходах, і я запросив вас прийти сьогодні раніше, щоб ви могли посидіти в кріслі.

●

— Дозвольте відрекомендувати мого друга. Ручуся, що він зовсім не такий дурний, як здається.

— В цьому і полягає різниця між вами.

●

— Здрастуйте!

— Здрастуйте!

— Позичте, будь ласка, цигарку!

— Прошу, будь ласка!

— Широ дякую вам!

— Широ вдячний вам за вашу подяку.

— В такому разі, дякую вам за вашу вдячність на мою подяку...

— Дурень!..

— Осел!..

●

Видатний український філософ Сковорода був надзвичайно смаглявий, майже чорний, як негр, і коли йому говорили про це, він відповідав:

— А хіба ж скворода буває білою?

●

Селянин опинився за столом між двома молодими франтами, і ті весь час потішалися над ним. Він довго мовчав, терпляче вислуховуючи їхні зухвалі вибрики, а потім сказав їм:

— Я бачу, ви глузуєте з мене. Але ви помиляєтеся. Я зовсім не дурень і не йолоп, але я посередині між тим і іншим.

●
Безбарвна особа: нічого індивідуального, крім городу.

Еміль Кроткий

●

Під час одного важкого переходу солдати почали нарікати. Командир — генерал, інвалід з дерев'яною ногою, їх умовляв.

— Вам легко, генерале, — заперечив якийсь солдат-балакун, — ви одночасно і тут, і в себе на батьківщині!

— Тобто? — вигукнув генерал.

— У вас одна нога тут, а друга лишилася дома.

●

Ми ніколи не забуваємо тієї послуги, якої нам не зробили.

●

— Ви давно знайомі з моєю дружиною?

— З дитинства. Пам'ятаю, коли я колихав її на руках, вона любила ляскати мене по лисині.

●

Якийсь чоловік позичив гроші своєму приятелю, і відтоді той зник з його очей, перестав до нього заходити і навіть уникав зустрічі з ним.

Одного разу кредитор зустрів свого колишнього товариша, зупинив його і сказав:

— Послухай, зроби одне з двох: або віддай мені мої гроші, або поверни мені друга.

●

Не все старе ми здаємо до музею, дещо одразу ж викидаємо на смітник.

Хтось публікував у газетах, що хотів би мати супутника в мандрях. Одного разу о п'ятій ранку почувся біля його дверей шум.

— Хто там?

— Ви шукаєте супутника, так швидше впустіть мене!

— Прошу.

— Ви шукаєте супутника? Я прийшов вам сказати, що не можу їхати з вами.

Народився малим, виріс п'яним, помер старим, так прожив, що й світу не бачив!

— Ти подавав до суду на Гаєнка? Завіщо?

— Він обізвав мене ослон!

— Чому ж ти не ображаєшся, коли я тебе так обзиваю?

— Ти — інша справа... Ти знаєш мене з дитинства...

Людовік XII скаржився на іспанського короля Фердінанда Католика, що той його вже двічі обдурих.

— Неправда! — вигукнув Фердінанд. — Я його обдурих не двічі, а двадцять разів!

— Чому в тебе в садку немає опудала?

— А навіщо? Я сам цілісінький день вдома.

— Ваша собака дуже гарна. А чи розумна вона?

— О, яка вона розумна! Нещодавно, гуляючи з нею, я сказав: «Фе-фе, а ми щось забули з тобою!» Як ви гадаєте, що вона зробила?

— Напевно, побігла додому й принесла ту річ, яку ви забули?

— Ні, сіла, почухала себе за вухом і почала пригадувати, ну точнісінько, як я сам.

Перевитрати корму для лева віднесли за рахунок горобчика, що жив у його клітці.

Еміль Кроткий

У модному салоні надто плескали язиками та ляхословили, але частували відвідувачів дуже погано.

— Йй-богу, — говорив якийсь дотепник, — якби в цьому салоні не гризли так старанно своїх ближніх, то повмирали б з голоду!

— Не маю слів, щоб подякувати вам, — сказав відвідувач.

— Треба вміти дякувати без слів, — відповів хабарник.

Хазяйка. Рада бачити вас, дорогий Василю Петровичу! А де ж ваша дружина?

Гість. Ми вдома тягли жеребок, кому до вас іти...

Хазяйка. І ви виграли?

Гість. Ні, програв.

Автомобіліст зупинився на майдані, побачивши гультяя, запитав у нього:

— Ви вмієте водити машину?

— Ні.

— Тоді, будь ласка, постережіть мою.

— У тебе є цигарки?

— Будь ласка! Але ж ти казав мені, що відвикнеш від куріння...

— Безперечно, але я зараз перебуваю ще тільки на першій стадії одвикання: я перестав купувати цигарки.

Якийсь прожектор подав міністрові проект на оподаткування собак. Міністр, розглянувши його проект, сказав йому:

— Ваш проект подобається мені, але я не ризикну запровадити такий податок: на мене гавкатимуть усі собаки мові держави.

Батько Сумарокова якось запитав у сина, що важче — розум чи дурість, і поет відповів:

— Дурість, тому що я їжджу парою коней, а вас возять шестіркою.

— Ну й люди! Падлюки і негідники! Йй-богу, немає на світі жодної порядної людини!

— Кріпиться, друже мій! Самосвідомість — це перший крок до перевиховання.

Клієнт. Чому це ваш собака втупився й дивиться, як ви мене стрижете?

Перукар. Минулого тижня я випадково відрізав якось панові шматок вуха і вона з'їла його...

— Чи не питала нас тут одна брюнетка?

— Була, пане, якась дама і питала про якихось трьох теплів, купецьких гульвіс. Я сказав, що таких немає.

— Дурень! Це ж вона про нас питала!

На бокс він завжди дивився з задоволенням: приємно було, що б'ють інших, а не його.

Еміль Кроткий

— Офіціанте! Ви подаєте брудний посуд!
— У нас дуже багато працівників, і кожна тарілка проходить через десятки рук!

— Приїзд у село кінопересувки — для нас велике свято!
— А часто вона приїздить?
— Тільки на великі свята.

— Ну, як живуть Петренки?
— Як у раю!
— Невже? Як же їм так відразу пощастило?
— Ні, просто вони дійшли до того, що їм немає у що вдягатися.

— Чим це ти так зачитався?
— Та книжечку «Про доброчесність» перегортаю.
— Ти, про доброчесність?!.
— Так, адже потрібно мати хоча б загальне уявлення!

Клієнт. Чому ви мені весь час розповідаєте страшні історії про духів та бандитів?

Перукар. Вибачте, але від таких розповідей волосся стає сторч, і це полегшує мені працю.

— Ні, шановний, у нашій булочній просто нічого не можна купувати! То муха у хлібі запечена, то тарган, то якийсь віхоть. А сьогодні так весь хвіст пацюка попався! Це неподобство!

— Яке ж це неподобство? Це різноманітність!

Старі люблять давати поради молодим, це править їм за втіху, коли вони вже не спроможні подавати погані приклади.

Службовець. Товаришу начальник, дайте мені, будь ласка, відпустку, брат тітки помер.

Начальник. Брат тітки? Брат вашої тітки!.. Гаразд. Однак бажано, щоб наступного разу це був ближчий родич.

— Хто цей громадянин, з яким ви щойно привіталися?
— Не знаю.
— Не знаєте? Адже ви з ним віталися?
— Отож-то і є, шановний, найчастіше, коли пізнаєш людину, перестаєш з нею вітатися. А доки не знаєш, чому не вітатися?

— Нарешті я можу покуштувати знамениту французьку кухню!... А що у вас в меню?

— Анчоуси по-норвезькому, сосиски по-франкфуртському, макарони по-італійському, салат по-російському...

— Чому ви програли партію? Мабуть, припустилися тактичної помилки?

— Навпаки, із стратегічних міркувань: супротивником був мій начальник.

Міліціонер зупиняє автомобіліста:

— Чому ви їхали з недозволеною швидкістю?

— Тому, що гальма відмовили, і я хотів якомога швидше доїхати додому, доки не вчинив катастрофи.

— Якби ти тільки знав, брате, якого я зайця вчора привіс! Отакєнного, о! Шкода тільки, що ніхто його не їв...

— Чому?

— З душком був, каналія!..

Замолоду людина відкладає собі на старість, а постарівши, відкладає на похорон.

Спадкоємець-марнотратник справляє пишній похорон і розтринькує решту.

Жан Лабрюєр

— Ну, от ти знову з порожніми руками йдеш, а ще дав слово, що без зайця не повернешся...

— І не повернувся б, якби не такий безглуздий випадок.

— Який?

— Гаманець забув дома!

Нач і пом сходилися в одному: органічно не могли терпіти один одного. В усьому іншому їхні погляди цілком збіглися.

Василь Підмайстрович

З рибалки-невдахи всі сміялися... Але якось йому пощастило: він витяг з річки величезну щуку. Подумав-подумав і пустив її назад.

— Чому?

— Все одно не повірять: скажуть, купив.

Такт, ввічливість, люб'язність — дуже приємні якості. Але спробуйте попасти з ними в переповнений автобус.

— Але ж повинні ви погодитися, що мотоцикл значно швидше і полегше пересування...

— На той світ?..

Слон презирливо сказав миші:

— Ти найнікчемніша тварина, яку я будь-коли зустрічав!

— Повторіть, будь ласка,— пропищала миша,— я хочу запам'ятати ці слова і сказати їх одній знайомій блосі.

●
— А ти на багато застрахував своє життя?
— На п'ять тисяч!
— І тільки? Ну, через таку дрібницю й померати не варто!

●
Покупець. Покажіть мені найшвидкіший автомобіль!
Продавець. Будь ласка! Ця остання модель розвиває страшенну швидкість: ви сідаєте на нього сьогодні о першій годині дня, а завтра о шостій ранку ви вже в Парижі!
Покупець (після довгого вагання). Ні, не треба! Не підходить.

Продавець. Чому?
Покупець. Ну поміркуйте самі, що я робитиму в Парижі о шостій годині ранку?

●
— Прошу, будьте як... у гостях.
— Що ви хочете цим сказати?
— Та те, що в гостях усі набагато веселіші, ніж вдома.

●
— Це неподобство! Тільки вчора купив піджак, а вже сьогодні спина тріснула,— обурюється покупець.
— Мабуть, гудзики були надто міцно пришиті,— заспокоює продавець.

●
Два славетні дотепники сиділи поруч із сильним світу і весь час перешіптувалися.

— Мабуть, знову брешете? — зневажливо сказав правитель.

— Ні! Ми вихваляємо вас,— відповіли ті.

●
— Я виконаю будь-яке ваше прохання, якщо ви спершу виконаєте моє.

— Будь ласка, яке?
— Не звертайтеся ніколи до мене з проханнями.

●
— Чому ви розмовляєте самі з собою?
— Люблю розмовляти з хорошою людиною.

●
Зодчий будував мавзолей для багатого купця.
— Може, вам чогось бракує? — запитав купець.
— Тепер,— відповів зодчий,— бракує тільки вас.

●
— Вода — це невичерпне джерело багатства!
— Ви судновласник?
— Ні, продавець вина, як і ви...

●
Падішах сказав:
— Царювати добре. Але краще б царювання тривало вічно.
— Якби воно було вічне,— заперчила йому дружина,— до тебе не дійшла б черга.

●
— Скажіть, у вас молоко не розбавлене водою?
— Схаменіться, у нас така нестача води, що доводиться воду молоком розбавляти...

●
Професор — дружині:
— Сьогодні ти мене не лятимеш: я не забув свої парасольки в кав'ярні.
— Але, дорогий мій, ти ж пішов без парасольки?!

Один чоловік любив тишу і спокій. Але з одного боку в нього жив мідник, а з другого — слюсар, і весь час вони стукали та гуркотили — не давали йому спокою. Він часто говорив, що якби його сусіди переїхали, він на radoщах добре почастував би їх.

І ось одного разу ці майстри прийшли до нього і сказали, що вони переїхали.

На radoщах він справив їм справжній бенкет. За столом він запитав їх, куди саме вони переїхали.

— Він у мою квартиру, а я в його, — відповіли сусіди.

Бу Адам одружився з жінкою, в якій до нього померло шість чоловіків.

Якось Бу Адам занедужав. Дружина почала голосити:

— На кого ж ти мене залишаєш?

Бу Адам підняв голову з подушки і відповів:

— Як на кого? На восьмого чоловіка!

— Що ти наробив? Ти ж забив гол у свої ворота!

— Розумієш — не втримався, була надзвичайно зручна позиція.

У вокзальному ресторані:

— Чому у вас такі маленькі порції?

— А щоб ви не прогавили поїзда.

— Як живеш, друже? Де працюєш?

— Торкую готовим одягом.

— Багато продав?

— Тим часом тільки свій.

— Як для вас краще: стріляти в зайця, коли він біжить, чи коли він сидить?

— Коли він висить.

Кондуктор. Ви не повинні курити тут, у трамваї.

Пасажир. Я її не курю!

Кондуктор. Але ж у вас цигарка в зубах?

Пасажир. У мене її ноги в чоботях, але я ж не ходжу!

— Тут два більярди і біля сорока кнів. Навіщо так багато?

— На випадок бійки між гравцями, щоб і глядачі могли взяти участь.

— У вас гарна пам'ять?

— І так, і ні...

— Тобто?

— Я прекрасно пам'ятаю своїх боржників, але зовсім не пам'ятаю кредиторів.

— Друже мій! Невже ти не подумав, що я збираюся на перегони?

— Ох люба моя, ти бачиш — я працюю, а коли я працюю, я взагалі ні про що не думаю...

Серед бракоробів:

— Здається, треба переходити на іншу роботу: нашої продукції вже ніхто не бере.

— Боюся, що і нас самих ніхто не візьме.

Песиміст — це людина, котра думає: «Всі такі ж негідники, як і я!» Тому вона ненавидить ближнього.

Юліан Тувім

Світ — прекрасна симфонія; кожна людина є мовби окремою нотою. Але чимало є й таких, що в загальній гармонії становлять лише необхідну паузу.

Моріц Сафір

-
- Як тільки я тебе бачу, одразу згадую Ковалевського.
- Але ж я на нього зовсім не схожий.
- Це так, але він мені, як і ти, винен сто карбованців.

●

Я ніколи не буваю так зайнятий, як у години свого дозвілля.

Марк-Тулій Цицерон

●

На палубі океанського теплохода пасажир змагає від морської хвороби. До нього підходить офіціантка.

- Вам подати сніданок сюди чи ви прийдете в ресторан?
- Можете його викинути одразу рибам,— відповідає пасажир, ковтаючи слину.

●

Якщо його не запрошували до президії, він не знаходить собі місця.

●

У антикварній крамниці продавець, пропонуючи ліжко, каже:

— Мадам, у цього ложа історичне минуле: на ньому спочивали Людовік Четирнадцятий, Людовік П'ятнадцятий та Людовік Шістнадцятий!

— О! — вигукнула дама.— Я думала, що такі поважні персони могли дозволити собі розкіш спати окремо!

●

Любов до справедливості в більшості людей є не що інше, як страх постраждати від несправедливості.

Франсуа Ларошфуко

-
- Офіціанте, подайте мені бульйон!
- Натуральний чи штучний?
- А як ви робите штучний?
- З одного порошку.
- А натуральний?
- З двох.

●

Троє приятелів ведуть розмову про довголіття. Один сказав:

— У мене помер батько дев'яноста років од народження.

Другий сказав:

— А в мене помер — у сто двадцять!

— А в мене,— сказав третій,— ще ніхто не помер, на жаль...

●

Жінка, подаючи старцеві:

— Ось тобі копійчка, тільки не пропий і привнеси дружині.

— У мене немає дружини, я сам собі заробляю на прожиток.

●

— О, якби кожній людині платили стільки, скільки вона справді заслуговує!

— Ну, щодо мене, то я б ніколи не погодився працювати за таку низьку плату.

●

Можна писати вівіски найбільшими літерами. Неписьменний однаково не прочитає.

●

Легко поважати людство в цілому, але спробуйте поважати окремих людей!

●

Новий шеф уперше прийшов на роботу і, обходячи відділи, питає:

— Що робить он ота блондинка біля вікна?

— Гмм... Та, власне, нічого...

— А ось ця брюнетка біля дверей?

— Теж, чесно кажучи, нічого...

— Ось бачите! Знову цей клятий паралелізм у роботі!

●
Пожежники спочатку погасили полум'я, а потім роздули його у звіті.

●
Граючи партію, начальник уздрів свого заступника.
— Ви якраз вчасно, — зрадів пачальник. — Тут у мене щось атака не виходить: будь ласка, вживіть заходів!

●
Серед бюрократів:
— Перед нами постала дилема: чи керуватися здоровим глуздом чи безглуздими директивами? Здоровий глузд велів дотримуватися безглуздох директив.

●
Купити всіх знайомих за справжню ціну, а продати за стільки, як вони себе оцінюють, — ось де великі гроші!

Юліан Тувім

●
— І ти миришся з тим, що він сіє про тебе всілякі неблиці?

— Нехай, аби правди не розказував.

●
Відвідувач. Я вже годину чекаю половину курчати! Офіціант. А ми чекаємо клієнта, котрий замовить другу половину курчати!

●
— Я ніколи не зустрічав тактовнішої людини, ніж мій директор. Якось він мене покликав і сказав:

— Я не знаю, дорогий друже, як ми можемо обходитися без вас, але, починаючи з понеділка, ми спробуємо це зробити.

●
Тренер дає напутню пораду боксерові перед матчем:
— Ти повинен весь час повторювати: «Я буду переможцем! Я сильніший від свого супротивника! Я буду переможцем!»

— Та я-то це добре знаю, — відповідає боязкий боксер, — але найнеприємніше те, що я брехун, і я це теж добре знаю.

●
Юпака запитали, чому він завжди без грошей.
— Це не тому, що я витрачаю більше, ніж заробляю. Просто я заробляю не так швидко, як витрачаю.

●
— Офіціанте, це курча — найтвердіше м'ясо, яке я будь-коли їв!

— О, ви не куштували нашого біфштекса!

●
— Тільки гімнастика може продовжити життя!
— Воно-то так, але наші предки її не робили, а почували себе добре.

— Добре себе почували... а все ж помирали?!

●
— Я призначу вас на цю посаду, але вона вимагає великої витривалості і терпіння.

— Вам не знайти терплячішої людини!

— Ну що ж, побачимо... Ви одружений?

— Тричі.

— Гарзд. Ви призначені.

●
— Дивно, — говорить клієнт кравцеві, — ви відмовилися прийняти замовлення під тим приводом, що в мене не досить матеріалу. А ваш сусіда напроти з такої ж кількості

матеріалу пошив костюм не тільки мені, а й своєму хлопцю-кові. Чого ж ви вирішили, що в мене не досить матеріалу?
— Бо в мене двійнята, — відповів кравець.

●
Відвідувач — директорві ресторану:

— Дуже шкодую, що не прийшов до вас раніше.

— О, ви мені лестите!

— Я хотів сказати, що я вважав би за краще їсти цю рибу вісім днів тому.

●
— Він був щедрий: з усіма ділився своєю невичерпною глупотою.

Василь Підмайстрович

●
Молодому спеціалістові не довіряли відповідальної роботи. Побоювалися, що справиться.

●
Вважали Рябка за друга людини, а годували, як собаку.

Михайло Рудницький

●
Його так чистили, так чистили... Одне слово, змішали з брудом.

●
Задні думки висувають декотрих наперед.

●
Йому однаково — ліва кишеня чи права, аби була повна.

●
Усім відомо, що сонце — джерело здоров'я, але дехто вважає за краще залишатися в тіні.

●
У товаристві, де говорили про успіхи і кар'єру, один з присутніх вихвалявся:

— Коли я розпочинав кар'єру, я мав лише свій розум!

— Тоді ви дійсно починали з надзвичайно малим капіталом, — відказав йому сусіда.

●
— Вчора ви, здається, були на полюванні?

— Так.

— Вдало?

— Ні... Мало взяли...

— Зайців?

— Коньяку.

●
— Навіщо ти набрехав Оніщенкові, ніби виграв п'ять тисяч?

— Так треба було... інакше цей каналія не позичив би мені ста карбованців!

●
Про відомого брехуна промайнула чутка, ніби він помер. А через кілька днів він з'явився в товаристві.

— Боже мій! А я думав, що ви померли, — сказав хтось.

— Хто вам це сказав? Можу вас запевнити, що я живий і здоровісінький.

— Мені щось не віриться, — відповів той, — мені розповідала про вашу смерть людина, якій я вірю значно більше, ніж вам.

●
Спокій багатьох був би надійніший, якби дозволили відносити всі неприємності на державний кошт...

●
Офіціант у ресторані підраховує:

— Я не пам'ятаю, чи було це морозиво, чи вершки з ваніллю...

Відвідувач. Я не зможу вам підказати, але за смаком це був клей...

Офіціант. Так би одразу й сказали: це були вершки «крем-брюле».

⊙

Начальник:

— Не розумію, чому мене тут ніхто не любить? Коли я залишав попередню роботу, мені подарували срібний цигарник.

— Срібний? Ми подарували б вам золотий!

⊙

— Втрати? Таких у нас немає! Навпаки, є знахідки: нещодавно на заводському дворі водопровідники відкопали майже новий верстат.

⊙

— Не місце прикрашує людину, а людина місце, — сказав громадянин, посидівши в парку на білій лаві та забруднивши її линючим костюмом.

⊙

— Як негарно йти повз сліпого і не подати йому жодної копійки.

— Чому? Адже він нас не бачить!

⊙

Любив природу за те, що вона нічим не може нашкодити йому по службі.

Еміль Кроткий

⊙

— Що в тебе на вечерю?

— Нічоґісінько.

— Це ще нічого, а могло бути гірше. У мене теж нічого немає, але зате є гості.

⊙

Болільник. Якщо в неділю переможе супротивник, значить, йому щастить. Якщо наші — це результат наших в'яткових здібностей і таланту!

⊙

Дві спіймані лисиці розмовляли між собою:

— Де нам доведеться зустрітись знову?

— Через три дні на базарі, де торгують хутром.

⊙

Ходжа сказав:

— Я вигадав їсти хліб зі снігом, але й мені самому це не сподобалося.

⊙

Один із друзів попросив ходжу позичити грошей на короткий термін.

— Ні, грошей я тобі не дам, — сказав ходжа, — але термін, раз ти мені друг, я можу тобі дати, який хочеш.

⊙

— Вибачте. Я вас потурбую. Дозвольте мені, будь ласка, пройти, товаришу начальник.

— Ви помиляєтесь. Я не пачальник. Я просто співробітник цієї установи.

— Так що ж ви на порозі стовбичите? Пропустіть на решті!

⊙

Робить гримаси за плечима свого шефа, щоб розсмішити колеґ, але тільки тоді, коли шеф розповідає анекдоти.

Веслав Брудзінський

⊙

В ідальні:

— Офіціанте, що це за рідина?

— Бульйон, товаришу морський капітане!

— Значить, я всі двадцять років плавав у бульйоні?

О Зевсе! Нащо ти дав людям певні ознаки відрізнити справжнє золото від підробного, тоді як у людини немає на тілі жодної прикмети, за якою можна було б упізнавати мерзотника!

Евріпід

— Як ви вважаєте, чому в булочній цей хліб називається кисло-солодким?

— Тому що коли продавець продає хліб, вираз його обличчя стає солодким, а в покупця, коли покуштує, — кислим.

— Що з вами, голубе? Від чого ви так постраждали?

— Від велосипедної їзди.

— Але ж ви не їдете на велосипеді?

— Я то ні, але інші їздять...

— Позичте мені, будь ласка, десять карбованців.

— Даруйте, я не маю честі бути знайомим з вами!

— Саме тому я до вас і звертаюся: знайомі не захочуть позичити мені й копійки.

Щастя і весь світ належать тому, хто піднімається рано-вранці. Знаючи це, я, тільки-но розвиднілося, вийшов з дому і на розі знайшов туго набитий гаманець. Одне лише бентежило мене: той, хто цей гаманець загубив, — піднявся ще раніше?

— Яка мить для тебе найрадісніша? — спитали одного дармоїда.

— Коли я бачу щедрю людину, яка закликає всіх знайомих і незнайомих у свій дім, де вже вариться смачна їжа у великому казані.

Моллу запитали:

— Ти можеш сказати, скільки зараз у тебе друзів у місті?

— Скільки зараз, — відповів молла, — сказати не можу, тому що в мене цього року випав добрий урожай, живу в достатку. А друзі пізнаються в біді.

Раптом пішов дощ.

— Швидше розкривай парасольку!

— Не допоможе, вона вся дірява.

— Нащо ж ти брав її з собою?

— А я припускав, що буде дощ!

Ходжа Насреддін, запрошений в гості, прийшов туди в буденному вбранні. Його ніхто не помітив і не запросив до столу. Ходжа пішов додому, надів дорогу шубу і повернувся назад. Господарі його привітали, посадили на почесне місце, подали найкращу страву. Насреддін посунув до себе тарілку і сказав:

— Їж, моя шубо, їж побільше.

— Що ти там робиш, ефенді?

— Якщо в цьому домі шанують хутро, то, мабуть, і їжа належить їй.

Зустрілися двоє знайомих, які не бачилися цілий рік.

— Що у вас нового, як живе ваша дружина? — спитав один і раптом згадав, що дружина знайомого померла. І тоді, щоб виправити помилку, спитав:

— Все ще на тому самому цвинтарі?

Два чиновники зустрілися в коридорі міністерства.

— Як справи у відділі? Все гаразд?

— І не питай! Шеф примушує працювати за чотирьох!

— Бідолашні!

— Але, на щастя, нас вісім.

— Мене в установі люблять за прямоту, — посміхаючись, сказав він дома за обідом, — я всім прямо говорю, що вони чудові люди, прекрасні працівники.

У Кеміне розболілося вухо, почервоніло й розпухло.
Побачивши його, бай сказав уїдливо:
— Кеміне, ти що, в ішака взяв вухо?
— Так, — опустивши очі, відповів поет. — Адже розум його взяли ви, а мені тільки й досталось вухо.

Коли одній людині порадили одружитися, вона відповіла:
— У мене завжди були дві пристрасті — до жінок і до холостого життя. Перша вже згасла; значить, треба пестити хоча б другу.

— Як полювали?
— Козу підстрелили.
— У наших краях — і дику козу?
— Ну, не так щоб дуже дику. Зовсім диким виявився господар кози.

Стара — жебракові:
— Ці штани ще зовсім добрі. Трохи підлатати, підштопати — і будуть як нові!
— Так, може, я зайду за ними через годину?

Не дуже вдало ми використовуємо свою моральність в буденні дні. До неділі вона завжди потребує ремонту.

Марк Твен

Я найбільш люблю друга за те, що в нього є недоліки, про які з ним можна говорити.

Вільям Гезліт

Якийсь суб'єкт пристає до іншого, вимагаючи у нього гаманця або життя.

— От тобі на! — вигукує другий. — Це саме те, що я хотів просити у вас!..

Квартира його була взірцем комфорту! Прала йому машина, прибирав за нього пилосос. І навіть жив за нього в квартирі хтось інший.

Еміль Кроткий

Можна купити втіху, але не можна, на жаль, продати смуток.

*Від любові до жінки народилося все прекрасне
на землі.*

МАКСИМ ГОРЬКИЙ

*І німий, упдаючи біля жінки, хоче багато чого
сказати.*

Народна мудрість

Усе солодке має домішок гіркості.

МАРК МАРЦІАЛ

*Часто трапляється, що після того, як жінка від-
дала ключ від свого серця, вона другого ж дня мі-
няє замок.*

ШАРЛЬ СЕНТ-БЕВ

Хіба жінка — це тільки обличчя?

НАЗИМ ХІВМЕТ

Жінки!